

ЖЫВЁЛЬНЫ СВЕТ

ТЭМАТЫЧНЫ СЛОЎНІК

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
ІНСТЫТУТ МОВАЗНАЎСТВА ІМЯ ЯКУБА КОЛАСА

ЖЫВЁЛЬНЫ СВЕТ

ТЭМАТЫЧНЫ СЛОЎНІК

Мінск
«Беларуская навука»
1999

УДК 59(038)
ББК 28.6Я2
Ж 83

Складальнікі:

В. Дз. Астрэйка, Ф. Д. Клімчук, А. А. Крывіцкі, Л. П. Кунцэвіч,
В. М. Курцова, Т. М. Трухан, А. І. Шаблоўскі

Навуковыя рэдактары:

Л. П. Кунцэвіч, А. А. Крывіцкі

Тэхнічная падрыхтоўка рукапісу

Н. В. Драбудзька

Рэцэнзенты:

канд. філал. навук І. І. Лучыц-Федарэц,
докт. філал. навук В. Дз. Старычонак

Жывёльны свет: Тэматычны слоўнік / Склад.
Ж 83 В. Дз. Астрэйка і інш.; Рэд. Л. П. Кунцэвіч, А. А. Кры-
віцкі. — Мн.: Беларуская навука, 1999. — 239 с.

ISBN 985-08-0185-9.

Слоўнік уключае выбраныя з розных крыніц рэгіянальныя беларускія народныя назвы розных жывёл, птушак, рыб, насяко-
мых і іншых істот і лексіку, звязаную з іх характарыстыкай і
жыццядзейнасцю.

УДК 59(038)
ББК 28.6Я2

ISBN 985-08-0185-9

© Калектыў складальнікаў,
1999

ПРАДМОВА

За пасляваенныя гады наша мовазнаўства вызначылася значнымі і, несумненна, надзвычай каштоўнымі зборамі лексікі і фразеалогіі мясцовых беларускіх гаворак. Гэта вынік сумесных намаганняў мовазнаўцаў і аматараў роднага слова. Добра ведаюць мовазнаўцы і філолагі так званыя дыялектныя слоўнікі. Паклаў пачатак ім сваімі трыма слоўнікамі Ф. М. Янкоўскі. Больш за дзесяць такіх лексікаграфічна ўпарадкаваных асобных збораў слоў сваёй роднай гаворкі на Мсціслаўшчыне належыць Г. Ф. Юрчанку. Каштоўнымі набыткамі беларускай рэгіянальнай лексікаграфіі з'яўляюцца таксама слоўнікі П. У. Сцяцко, Т. Ф. Сцяшковіч, А. П. Цыхуна, Л. Ф. Шаталавай, Т. С. Янковай, Р. М. Яўсева.

На аснове ўласных збіральных заняткаў былі створаны значныя лексікаграфічна ўпарадкаваныя і апрацаваныя зборы пашыранай у мясцовым маўленні традыцыйнай фразеалогіі (Е. С. Мяцельская і Я. М. Камароўскі, Г. Ф. Юрчанка). Публікаваліся невялікія падборкі такой лексікі ў перыядычным друку краіны (М. М. Аляхновіч, В. В. Шур, Г. Ф. Юрчанка і інш.).

Кафедрамі беларускай мовы вышэйшых педагагічных навучальных устаноў Беларусі ў свой час была падтрымана ініцыятыва Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа аб збіранні мясцовай лексікі і фразеалогіі для стварэння дыялектных слоўнікаў спецыфічнай лексікі розных рэгіёнаў Беларусі. Выйшлі ў свет упарадкаваныя зборы лексічных матэрыялаў, сабраных на Гродзеншчыне (Т. Ф. Сцяшковіч), Міншчыне (навуковы рэдактар М. А. Жыдовіч; новае, дапоўненае, але не завершанае выданне — навуковы рэдактар Е. С. Мяцельская), Брэстчыне (Г. М. Мала-

жай, Ф. Д. Клімчук), Гомельшчыне (Ул. В. Анічэнка) і Магілёўшчыне (М. В. Абабурка і інш.). У Інстытуце мовазнаўства імя Якуба Коласа былі створаны два найбольш буйныя слоўнікі рэгіянальнай лексікі — "Слоўнік беларускіх гаворак паўночна-заходняй Беларусі і яе пагранічча" і "Тураўскі слоўнік". Калі першы адлюстроўвае асноўны напрамак эвалюцыі беларускіх гаворак у галіне слоўніка на пачатку нацыянальнага моўнага стаўлення беларускага народа, дык апошні дае ўяўленне аб стане слоўніка беларускіх гаворак, якія не былі ўцягнуты тады ў гэты працэс.

У Інстытуце мовазнаўства імя Якуба Коласа была падтрымана і працягнута ініцыятыва Ф. М. Янкоўскага (Матэрыялы для слоўніка, 1960) па ўкладанню зборнікаў адметных мясцовых слоў і іх тэматычных падборак. Падрыхтавана і выпушчана ў свет шэсць такіх зборнікаў. Да дыялектных лексікаграфічных здабыткаў можна аднесці і зборнік матэрыялаў для палескага дыялектнага слоўніка, сабраных удзельнікамі палескіх экспедыцый пад кіраўніцтвам М. І. Талстога.

Пасляваенныя дзесяцігоддзі характарызуюцца не толькі здабыткамі па выяўленню і лексікаграфічнай распрацоўцы лексікі мясцовых гаворак краіны, але і вельмі істотнымі вынікамі па ўстанаўленню ўзаемных адносін паміж гаворкамі. Гэтаму прысвечана значная колькасць лінгвістычных карт у "Дыялекталагічным атласе беларускай мовы" (1963), яшчэ больш значныя матэрыялы сабраны для Агульнаславянскага лінгвістычнага атласа (аддзел дыялекталогіі і лінгвагеаграфіі Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа). Але самым буйным дасягненнем у адлюстраванні "геаграфіі слоў" мясцовых гаворак (ці, дакладней, мясцовага маўлення) з'яўляецца "Лексічны атлас беларускіх народных гаворак" у пяці тамах (1993—1998).

Зразумела, што слоўнікі рэгіянальнай лексікі і больш сціплыя падборкі слоў падпарадкаваны галоўным чынам задачы фіксацыі слоў у іх структурным абліччы і семантычным дыяпазоне. Лінгвагеаграфічным спосабам выяўляецца пашырэнне слоў і іх структурных і семантычных варыянтаў. У адным і другім выпадку разам з фіксацыяй слова пры яго рэгістрацыі фіксуецца мясцовы тып наймення (слова, выраз) у яго пэўным структурным і семантычным абліччы. Працы па рэгіянальнай лексікаграфіі — гэта, найперш, пэўныя зборы слоў. А лінгвагеаграфічныя працы, у прыватнасці лінгвістычныя карты, іх комплек-

сы, нарэшце, лінгвістычныя атласы — гэта перш за ўсё працы аб пашырэнні слоў і аб іх узаемных адносінах у межах пэўнай моўнай (дыялектнай) прасторы. І тым самым лексікаграфічныя і лінгвагеаграфічныя працы, раскрываючы адзін і той жа аб'ект — слоўнік мясцовых гаворак мовы, — узаемна дапаўняюцца. Яны ўтвараюць як бы цэласны комплекс, цесна звязанае адзінства.

Не абыходзілі зусім лексіку мясцовых гаворак, у прыватнасці назвы жывёл, раслін, з'яў прыроды ды і грамадскіх з'яў, даследчыкі розных прыродазнаўчых і грамадазнаўчых галін навукі — заолагі, батанікі, этнографы і інш. У некаторых артыкулах, кнігах, даведніках, навукова-папулярнай літаратуры і адпаведнай перыёдыцы адводзіцца тая ці іншая ўвага і так званым мясцовым назвам. Цікавыя, хоць, праўда, і не заўсёды "лакалізаваныя" рэгіянальныя назвы жывёл, раслін, а таксама навуковыя звесткі пра іх прыводзяцца ў "Энцыклапедыі прыроды Беларусі" ў пяці тамах (1983—1986), у навуковых і навукова-папулярных даведніках пра жывёл, птушак, паўзуноў, рыб, насякомых, пра раслінны свет, грыбы і інш.

Нарэшце, у пасляваеннай беларускай дыялектнай лексікаграфіі маецца досыць багатая спадчына. Гэта, найперш, славыты "Слоўнік беларускай мовы" І. І. Насовіча (1870), перадрукаваны ў 1983 г. Слоўнікавыя багаці мясцовых гаворак паўночна-заходняга дыялекту беларускай мовы (у яе этнагістарычных межах) у значнай ступені адлюстраваны вядомы "Смоленский областной словарь" У. В. Дабравольскага (1914). Такой спадчынай з'яўляюцца таксама матэрыялы для слоўніка мясцовых гаворак, якія змяшчаліся пры зборах фальклору, пры этнаграфічных працах і ў саміх іх напасрэдна і якія адносяцца да XIX і пачатку XX ст. Праўда, гэтыя лексічныя матэрыялы застаюцца яшчэ неапрацаванымі і неўпарадкаванымі лексікаграфічна, а таму і маладаступнымі для навуковага выкарыстання.

Вялікая збіральніцкая праца была разгорнута ў другой палове 20-х гадоў гэтага стагоддзя па навуковай праграме Інстытута беларускай культуры (С. Некрашэвіч, 1925). Многае з таго, што было тады сабрана і нават лексікаграфічна апрацавана і ўпарадкавана, па вядомых прычынах было дыскрэдытавана і страчана (у прыватнасці, агульная картатэка беларускай мовы, рэгіянальныя зборы мясцовых слоў і іх лексікаграфічныя апрацоўкі). Але тады ўжо выйшлі ў свет два цікавыя краёвыя слоўнікі (паводле адпаведнага тагачаснага адміністрацыйнага дзялення ўсход-

няй часткі Беларусі). Гэта слоўнік лексікі з гаворак Віцебскага краю (М. І. Каспяровіч, 1927) і слоўнік, складзены на аснове адной тыповой гаворкі Чэрвенскай акругі (М. В. Ша-тэрнік, 1929).

Яшчэ тры падобныя зборы лексікі былі выдадзены ў пасляваенныя гады. Гэта вельмі грунтоўны краёвы слоўнік гаворак Калінінскай акругі, у якую ўваходзілі раёны ўсходняй часткі Магілёўшчыны (І. К. Бялькевіч, 1970), багаты слоўнік гаворак заходніх раёнаў Браншчыны (П. А. Растаргуеў, 1973) і выдадзены ў Нью-Йорку незвычайна насычаны размоўнай і прастамоўнай лексікай краёвы слоўнік гаворак Лагойшчыны (А. Варлыга, 1970). Значны лексіка-фразеалагічны матэрыял рэгіянальнага характару, выбраны з розных крыніц і мясцовых гаворак пераважна паўночнага захаду Беларусі, змяшчае буйны беларуска-рускі слоўнік, выдадзены таксама ў Нью-Йорку (Я. Станкевіч, 1990).

Актуальнай задачай сучаснай дыялектнай лексікаграфіі з'яўляецца абагульненне назапашаных звестак і матэрыялаў па лексіцы беларускіх гаворак і стварэнне зводнага слоўніка-даведніка. Ён неабходны пры распрацоўцы этымалогіі лексікі беларускай мовы, фарміраванні слоўніка ў цэлым і інш. Зусім відавочнай з'яўляецца неабходнасць поўнага слоўніка як для развіцця, так і для нарматыўнага ўпарадкавання слоўнікавага складу літаратурнай мовы.

Такі алфавітны каталог лексікі з тлумачэннем значэння слоў, ілюстрацыямі, граматычнымі і іншымі адзнакамі неабходны як даведнік аб слове. Але не менш важнай практычнай задачай дыялектнай лексікаграфіі з'яўляецца і стварэнне даведнікаў аб мясцовых рэгіянальных словах для абазначэння пэўнага моўнага паняцця або ўяўлення. Таму што пры даследаванні прадметна-тэматычных фрагментаў слоўніка гаворак ды і паасобных яго лексіка-семантычных структур, а таксама пры распрацоўцы тэрміналогіі і наогул пры карыстанні рэгіянальнай лексікай у маўленні галоўным практычным клопам з'яўляюцца пошукі адпаведнага слова або слоў. У лексікаграфіі літаратурнай мовы гэта забяспечваюць у нейкай ступені тэрміналагічныя слоўнікі, слоўнікі сінонімаў і інш. Пажаданымі і актуальнымі з'яўляюцца, безумоўна, спробы належнага рацыянальнага вырашэння адпаведнай практычнай задачы ў дыялектнай лексікаграфіі.

Таму ў сувязі з актуальнымі практычнымі патрэбамі сучаснага развіцця і ўдасканалення беларускай літаратур-

най мовы і надзённымі патрэбамі беларускай лексікалогіі ў аддзеле дыялекталогіі і лінгвагеаграфіі Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа НАН Беларусі распачата праца па стварэнню звода сабранай лексікі мясцовых беларускіх гаворак, яе лексікаграфічнай распрацоўкі і ўкладання.

Гэты першы тэматычны слоўнік беларускіх гаворак змяшчае лексіку, якая мае адносіны да паняццяў і ўяўленняў, звязаных з жывёльным светам. Слоўнік складаецца з дзвюх частак. У першай прыводзяцца мясцовыя назвы прадстаўнікоў жывёльнага свету, у другой — агульныя назвы некаторых прадстаўнікоў жывёльнага свету і лексіка іх характарыстыкі.

Лексічны матэрыял у абедзвюх частках падаецца па тэмах. Пры такой падачы можна не толькі атрымаць уяўленне аб складзе і характары лексікі па пэўнай прадметна-тэматычнай групе ў цэлым, але і даведацца аб мясцовых назвах таго ці іншага паасобнага паняцця. У аснову тэматычнай класіфікацыі лексікі ў першай частцы пакладзены пашыраны народны традыцыйны падзел прадстаўнікоў жывёльнага свету на групы.

Тэматычны падзел лексікі ў другой частцы не з'яўляецца яе адпаведнай класіфікацыяй. Гэта толькі выбаркі слоў па названых тэмах. Ды і нейкіх сістэматызаваных паняццяў і ўяўленняў у гэтай сферы народнага ўсведамлення рэчаіснасці, вядома, не існуе.

Мясцовыя словы (а іншы раз і спалучэнні слоў) падаюцца ў тэматычных падборках анамасіялагічнымі комплексамі, якія ўтвараюць слоўнікавыя артыкулы. Кожны асобны слоўнікавы артыкул складаецца з мясцовых слоў, якія з'яўляюцца тоеснымі па пэўнаму значэнню ў сферы традыцыйных народных паняццяў і ўяўленняў аб жывёльным свеце. Загалоўным словам у артыкуле выступае адпаведнае па значэнню слова літаратурнай мовы. У асобных выпадках пры адсутнасці такога літаратурнага слова ў якасці загатоўнага выкарыстоўваецца найбольш пашыранае ў мясцовым ужыванні рэгіянальнае слова. Слоўнікавыя артыкулы ў тэматычных падборках размешчаны па водле загатоўных слоў у алфавітным парадку.

Словы ўпарадкаваны ў артыкулах пераважна з улікам іх пашырэння ў мясцовых гаворках, але адначасова і з улікам іх словаўтваральнай сувязі па караню. Аднак у многіх слоўнікавых артыкулах мае месца пры неабходнасці дадатковая анамасіялагічная групавка або вылучэнне слоў у залежнасці ад іх адрозненняў па значэнню. Такія анамасіялагічныя групы лексікі ў слоўнікавых ар-

тыкулах падаюцца з чырвонага радка з дадатковым тлумачэннем іх адметнасці. Больш дробныя адметныя па значэнню групы (і паасобныя словы) суправаджаюцца таксама неабходнымі тлумачэннямі.

У сувязі з тым, што слоўнік як даведнік мае шырокае прызначэнне, мясцовыя словы падаюцца ва уніфікаваным абагульненым выглядзе ў літаратурным беларускім вымаўленні і ў арфаграфічным запісе. Але так званыя нерэгулярныя індывідуальныя і непаслядоўныя фанетычныя асаблівасці мясцовых слоў захоўваюцца.

Мясцовыя словы ў слоўнікавым артыкуле маюць скарочанае абазначэнне прыналежнасці да часціны мовы, паметы аб іх пашырэнні ў мясцовых гаворках і ўказанне на слоўнікавую або іншую крыніцу іх рэгістрацыі. Паметы аб пашырэнні з'яўляюцца абагульненымі, арыентацыйнымі, а ў асобных выпадках — яшчэ і ў пэўнай ступені меркавальнымі. Скарочанае абазначэнне крыніцы фіксацыі мясцовага слова не мае ўказання на старонку, таму што пераважная большасць крыніц — алфавітныя слоўнікі ці зборнікі лексікаграфічных прац са зводным алфавітным індэксам зафіксаваных мясцовых слоў.

Слоўнік мае ў канцы алфавітны індэкс змешчаных мясцовых слоў. Пры кожным слове ў ім адзначана старонка, на якой яно сустракаецца ў тэматычнай частцы слоўніка.

А. А. КРЫВІЦКІ, Л. П. КУНЦЭВІЧ

ПРЫНЯТЫЯ СКАРАЧЭННІ

НАЗВЫ ВЫКАРЫСТАНЫХ КРЫНІЦ

- АЛА — Агульнаславянскі лінгвістычны атлас. Архіў матэрыялаў па населеных пунктах Беларусі сеткі атласа. Захоўваецца ў Інстытуце мовазнаўства імя Якуба Коласа НАН Беларусі.
- Бялькевіч — Бялькевіч І. К. Краёвы слоўнік усходняй Магілёўшчыны. Мн., 1970.
- Варлыга — Варлыга А. Краёвы слоўнік Лагойшчыны. Нью-Йорк, 1970.
- Гарэцкі — Гарэцкі М. і Ягораў А. Народныя песні з мэлёдыямі. Мн., 1928.
- ДАБМ— Дыялекталагічны атлас беларускай мовы. Мн., 1963.
- Дабравольскі — Добровольскі В. Н. Смоленский областной словарь. Смоленск, 1914.
- ДСБ — Дыялектны слоўнік Брэстчыны. Мн., 1989.
- ЖНС — Живое народнае слова. Мн., 1952.
- ЖС — Живое слова. Мн., 1978.
- Жукаў — Жуков П. И. Рыбы Белоруссии. Мн., 1965.
- З нар. сл. — З народнага слоўніка. Мн., 1975.
- Каспяровіч — Каспяровіч М. І. Віцебскі краёвы слоўнік. Мн., 1927.
- ЛАБНГ — Лексічны атлас беларускіх народных гаворак: У 5 т. Т. 1. Раслінны і жывёльны свет. Мн., 1993.
- ЛП — Лексика Полесья: Матэрыялы для полесского диалектного словаря. Мн., 1968.
- ЛЛБ — Лексічныя ландшафты Беларусі: Жывёльны свет. Мн., 1995.
- Мат. апыт. — Матэрыялы, сабраныя ў час спецыяльных экспедыцыйных выездаў, у выніку апытанняў прадстаўнікоў гаворак і інш.
- Мат. Гродз. — Сцяшковіч Т. Ф. Матэрыялы да слоўніка Гродзенскай вобласці. Мн., 1972.
- Мат. Гом. — Матэрыялы для дыялектнага слоўніка Гомельшчыны // Беларуская мова і мовазнаўства. Вып. 3— 10. Мн., 1975— 1982.
- Мат. Маг.— Матэрыялы для абласнога слоўніка Магілёўшчыны. Мн., 1981.
- Мат. дыял. сл. — Матэрыялы для слоўніка народна-дыялектнай мовы. Мн., 1960.
- Мат. мін.-мал. — Матэрыялы для слоўніка мінска-маладзечанскіх гаворак. Вып. 1— 3. Мн., 1970— 1977.

- Насовіч — Насовіч І. І. Слоўнік беларускай мовы. Мн., 1983.
- НЛ — Народная лексіка. Мн., 1977.
- НС — Народнае слова. Мн., 1976.
- НЛГ — Народная лексіка Гомельшчыны ў фальклору і мастацкай літаратуры: Слоўнік. Мн., 1983.
- Н. сл.-сць — Народная словатворчасць. Мн., 1979.
- Палесе — Лексіка Полесья: Матэрыялы для полесскага дыялектнага слоўніка. М., 1968.
- ПБ — Федюшын А. В., Долбик М. С. Птицы Белоруссии. Мн., 1967.
- Растаргуеў — Расторгуев П. А. Словарь народных говоров Западной Брянщины. Мн., 1973.
- РБ — Жуков П. И. Рыбы Белоруссии. Мн., 1950.
- Сл. Гродз. — Сцяшкoviч Т. Ф. Слоўнік Гродзенскай вобласці. Мн., 1983.
- СПЗБ — Слоўнік гаворак паўночна-заходняй Беларусі і яе пагранічча: У 5 т. Мн., 1979 — 1986.
- Станкевіч — Станкевіч Я. Беларуско-рускі (Великолитоветско-русский) слоўнік. Нью-Йорк, 1990.
- СЦБ — Слоўнік гаворак цэнтральных раёнаў Беларусі: У 2 т. Т. 1. Мн., 1990.
- Сцяцко — Сцяцко П. У. Дыялектны слоўнік: (3 гаворак Зэльвеншчыны). Мн., 1970; Ён жа. Народная лексіка. Мн., 1970.
- Сцяшкoviч — Сцяшкoviч Т. Ф. Гаворкі Ваўкавыскага раёна Гродзенскай вобласці. Гродна, 1959.
- Тарнацкі — Tarnacki J. Studia porównawcza nad geografią wyrazów (Polesie—Mazowsce). Warszawa, 1939.
- ТС — Тураўскі слоўнік: У 5 т. Мн., 1982 — 1987.
- Усачова — Усачева В. Д. Матэрыялы для слоўніка славянскіх назваў рыб // Этымалогія. 1971; 1973; 1974; 1976; 1978. М., 1973; 1974; 1976; 1978; 1980.
- Федароўскі — Federowski M. Lud białoruski na Rusi Litewskiej. T. 7. Warszawa, 1969.
- Цыхун — Цыхун А. П. Скарбы народнай мовы. Гродна, 1994.
- Шаталава — Шаталава Л. Ф. Беларускае дыялектнае слова. Мн., 1975.
- Шатэрнік — Шатэрнік М. В. Краёвы слоўнік Чэрвеншчыны. Мн., 1929.
- ЭПБ — Энцыклапедыя прыроды Беларусі: У 5 т. Мн., 1983 — 1986.
- ЭСБМ — Этымалагічны слоўнік беларускай мовы. Т. 1—8. Мн., 1978 — 1993.
- Юрчанка — Юрчанка Г. Ф. Дыялектны слоўнік: (3 гаворак Мсціслаўшчыны). Мн., 1966; Ён жа. Народная сінаніміка. Мн., 1969; Ён жа. Народнае вытворнае слова: 3 гаворак Мсціслаўшчыны. Вып. 1 — 3. Мн., 1981 — 1985; Ён жа. Сучаснае народнае слова: 3 гаворкі Мсціслаўшчыны: Слоўнік. Мн., 1968. Ён жа. Сучасная народная лексіка: 3 гаворкі Мсціслаўшчыны: Слоўнік: А — Н. Мн., 1993.

- Янкова — Янкова Т. С. Дыялектны слоўнік Лоеўшчыны. Мн., 1982.
 Янкоўскі — Янкоўскі Ф. М. Дыялектны слоўнік. Вып. 1—3. Мн., 1959—1970.
 Яўсееў — Яўсееў Р. М. Маці казала так... 3 гаворкі Бялыніцкага раёна. Мн., 1978.

НАЗВЫ ДЫЯЛЕКТНЫХ ГРУП ГАВОРАК

- агульн. — агульнавядомае
 асн.мас. г. — асноўны масіў гаворак
 зах.-пал. г. — заходнепалескія гаворкі
 паўдн.-зах. д. — паўднёва-заходні дыялект
 гродз.-бар. г. — гродзенска-баранавіцкая група гаворак
 сл.-маз. г. — слуцка-мазырская група гаворак
 паўн.-усх. д. — паўночна-ўсходні дыялект
 віц.-маг. г. — віцебска-магілёўская група гаворак
 пол.-мін. г. — полацка-мінская група гаворак
 сярэд.-бел. г. — сярэднебеларуская група гаворак

АСНОЎНЫЯ ДЫЯЛЕКТНЫЯ ЗОНЫ

- цэнтр. з. — цэнтральная зона
 паўн.-зах. з. — паўночна-заходняя зона
 паўдн.-усх. з. — паўднёва-ўсходняя зона
 зах. з. — заходняя зона
 усх. з. — усходняя зона

ДЫЯЛЕКТНЫЯ РЭГІЁНЫ

- Беластоц. р. — Беласточчына (Польшча)
 Бярэз. р. — у наваколлі р. Беразіны
 Вілен. р. — Віленшчына
 Віц. р. — у наваколлі Віцебска
 Гом. р. — у наваколлі Гомеля
 Гродз. р. — у наваколлі Гродна
 зах.-бран. р. — заходняя Браншчына (Расія)
 Латгал. р. — Латгальскі рэгіён
 Маг. р. — Магілёўскі рэгіён
 Мін. р. — Мінскі рэгіён
 пал. р. — палескі рэгіён
 Паням. р. — Панямонне
 паўдн. р. — паўднёвы рэгіён
 паўн. р. — паўночны рэгіён

Служ. р. —	Служкі рэгіён
Смален. р. —	Смаленскі рэгіён
усх.-маг. р. —	усходнемагілёўскі рэгіён
усх.-пал. р. —	усходнепалескі рэгіён
Чэрв. р. —	Чэрвенскі рэгіён

ІНШЫЯ СКАРАЧЭННІ

адзінк. —	адзінкавае
адм. —	адмоўнае
дзіц. —	дзіцячае
ж. —	жаночы род
зак. —	закончанае трыванне
зборн. —	зборнае
ласк. —	ласкальнае
м. —	мужчынскі род
метаф. —	метафарычнае
мн. —	множны лік
мясц. —	мясцовае
н. —	ніякі род
незак. —	незакончанае трыванне
павеліч. —	павелічальнае
павел.-адм. —	павелічальна-адмоўнае
пагард. —	пагардлівае
памянш. —	памяншальнае
памянш.-ласк. —	памяншальна-ласкальнае
пашыр. —	пашыранае
фалькл. —	фальклорнае
экспр. —	экспрэсіўнае

НАЗВЫ РАЁНАЎ

Акц. — Акцябрскі	Бых. — Быхаўскі
Арш. — Аршанскі	Бял. — Бялыніцкі
Асіп. — Асіповіцкі	Бяроз. — Бярозаўскі
Астр. — Астравецкі	Бярэз. — Бярэзінскі
Ашм. — Ашмянскі	Валож. — Валожынскі
Бабр. — Бабруйскі	Ваўк. — Ваўкавыскі
Бар. — Баранавіцкі	Верхнядзв. — Верхнядзвінскі
Барыс. — Барысаўскі	Ветк. — Веткаўскі
Бераст. — Бераставіцкі	Віл. — Вілейскі
Беш. — Бешанковіцкі	Віц. — Віцебскі
Браг. — Брагінскі	Воран. — Воранаўскі
Брасл. — Браслаўскі	Ганц. — Ганцавіцкі
Брэсц. — Брэсцкі	Гарад. — Гарадоцкі
Буда-Каш. — Буда-Кашалёўскі	Гл. — Глускі

Глыб. — Глыбоцкі
Гом. — Гомельскі
Гор. — Горацкі
Гродз. — Гродзенскі
Дзярж. — Дзяржынскі
Дзятл. — Дзятлаўскі
Добр. — Добрушскі
Докш. — Докшыцкі
Драг. — Драгічынскі
Дубр. — Дубровенскі
Ельск. — Ельскі
Жаб. — Жабінкаўскі
Жлоб. — Жлобінскі
Жытк. — Жыткавіцкі
Зэльв. — Зэльвенскі
Іван. — Іванаўскі
Івац. — Івацэвіцкі
Івян. — Івянецкі
Іўеў. — Іўеўскі
Калінк. — Калінкавіцкі
Кам. — Камянецкі
Капат. — Капаткевіцкі
Капыл. — Капыльскі
Карм. — Кармянскі
Карэл. — Карэліцкі
Касц. — Касцюковіцкі
Кір. — Кіраўскі
Клецк. — Клецкі
Клім. — Клімавіцкі
Кліч. — Клічаўскі
Кобр. — Кобрынскі
Краснап. — Краснапольскі
Кругл. — Круглянскі
Круп. — Крупскі
Крыч. — Крыжаўскі
Лаг. — Лагойскі
Лельч. — Лельчыцкі
Леп. — Лепельскі
Лёзн. — Лёзненскі
Лід. — Лідскі
Лоеў. — Лоеўскі
Лун. — Лунінецкі
Люб. — Любанскі
Лях. — Ляхавіцкі
Маг. — Магілёўскі
Маз. — Мазырскі

Маладз. — Маладзечанскі
Малар. — Маларыцкі
Маст. — Мастоўскі
Мёр. — Мёрскі
Мін. — Мінскі
Мсцісл. — Мсціслаўскі
Мядз. — Мядзельскі
Навагр. — Навагрудскі
Нараўл. — Нараўлянскі
Нясв. — Нясвіжскі
Паст. — Пастаўскі
Петр. — Петрыкаўскі
Пін. — Пінскі
Пол. — Полацкі
Пруж. — Пружанскі
Пух. — Пухавіцкі
Раг. — Рагачоўскі
Рас. — Расонскі
Рэч. — Рэчыцкі
Саліг. — Салігорскі
Светлагор. — Светлагорскі
Свісл. — Свіслацкі
Сен. — Сенненскі
Слаўг. — Слаўгарадскі
Слон. — Слонімскі
Слуц. — Слуцкі
Смал. — Смалевіцкі
Смарг. — Смаргонскі
Старадарож. — Старадарожскі
Стаўб. — Стаўбцоўскі
Стол. — Столінскі
Тал. — Талачынскі
Уздз. — Уздзенскі
Ушацк. — Ушацкі
Хойн. — Хойніцкі
Хоц. — Хоцімскі
Чав. — Чавускі
Чач. — Чачэрскі
Чашн. — Чашніцкі
Чэрв. — Чэрвенскі
Чэрык. — Чэрыкаўскі
Шарк. — Шаркаўшчынскі
Шкл. — Шклоўскі
Шум. — Шумілінскі
Шчуч. — Шчучынскі

1. НАЗВЫ ПРАДСТАЎНІКОЎ ЖЫВЁЛЬНАГА СВЕТУ

1.1. ДЗІКАЯ І СВОЙСКАЯ ЖЫВЁЛА

Авечка

Свойская жвачная жывёліна, якая дае воўну, мяса, малако.

Агульная назва: *авёчкі (гавёчкі)* мн. — асн. мас. г. (Мат. апыт.), *авячкі (гавячкі)* мн. — зах.-пал.г. (Мат. апыт.), *воўцы* мн. — віц.-маг.г., спарадычна ўсх. з. (Мат. апыт.).

Самка, авечка: *авёчка (гавёчка)* ж., *авёчачка (гавёчачка)* ж. памянш. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Мат. апыт.), *вавёчка* ж. — Ельск. (ЛАБНГ), *вёчка* ж., *вёчачка* ж. памянш. — Слаўг., Краснап., Драг., Пін., Стол., Жытк., Лельч., Маз. (ЛАБНГ, АЛА, ТС), *аўца (гаўца)* ж., *авёчка (гавёчка)* ж. памянш. — віц.-маг. г., усх. з., а таксама Гродз., Маст., Ваўк., Зэльв., Слон. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз.), *ваўца* ж. — Свісл. (ЛАБНГ, АЛА), *баўшка* ж. — Сен. (Каспяровіч), *кётка* ж. — мясц. (Насовіч), *шўта* ж. ласк., *шўтка* ж. ласк., *шўтачка* ж. памянш.-ласк. — усх.- маг. р., а таксама Драг., Калінк. (ЛП, 3 нар. сл., Мат. Гом., Насовіч), *шўрка* ж. ласк., *шўрачачка* ж. памянш.-ласк. — усх. - маг. р. (Мат. апыт., Насовіч), *шкёрка* ж. ласк., *шкёрчачка* ж. памянш.-ласк. — усх. - маг. р. (Мат. апыт., Насовіч), *авулька* ж. ласк. — Мёр. (НС), *мэна* ж. дзіц. — Астр. (Мат. Гродз.), *бэдзя* ж. дзіц. — Беластоц. р. (СПЗБ); **маладая авечка:** *ярушка* ж. — Мсцісл., Клім., Латгал. р. (СПЗБ, Бялькевіч, Мат. апыт.), *ярачка* ж. — Пін. (ЛАБНГ), *ёрка* ж. — Беш. (Каспяровіч); *шлёнка* ж. 'авечка шлёнскай пароды' — Мсцісл., Слаўг. (Мат. апыт.).

Самец, баран: *баран* м., *баранчык* м. памянш., *баранок* м. памянш., *баранчук* м. памянш., *баранец* м. памянш. —

агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Насовіч, Янкова, Мат. апыт.), *марк'ач* м. — паўдн.-зах. д., акрамя ўсходняй часткі, зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ТС, 3 нар. сл., Насовіч, Тарнацкі), *смарк'ач* м. — Брэсц., Драг. (ЛАБНГ, АЛА, 3 нар. сл.), *марк'аль* м. — поўдзень Мін. р., сл.-маз. г. (ЛАБНГ, АЛА, Шаталава), *мярк'аль* м. — Лельч. (ЛАБНГ), *смарк'аль* м. — Драг. (ЛАБНГ, АЛА), *марх'аль* м. — Жлоб., Акц., Маз., Нараўл., Лоеў. (ЛАБНГ, АЛА, 3 нар. сл.), *марг'аль* м. — Браг. (ЛАБНГ, АЛА, Шаталава), *мархатун* м. — Жытк. (ЛАБНГ, АЛА, ТС), *мóркут* м. — Малар. (НЛ), *мóркуцень* м. — Драг. (ЛАБНГ), *маркітун* м. — Беластоц. р. (СПЗБ), *меркітун* м., *меркіцун* м. — Лун. (Шаталава), *цяк* м. — Маладз. (АЛА), *цякун* м. — Паст., Астр., Ашм. (ЛАБНГ), *трык* м. — захад зах.-пал. г. (Тарнацкі), *каб'як* м. — Добр. (Мат. Гом.), *кілун* м. — Лельч. (3 нар. сл.), *мудз'ян* м. — Лун. (Тарнацкі); **баран пакладаны (кастрыраваны):** *скап'ец* м., *скоп* м. — паўн. р. (ЛАБНГ, АЛА), *шкап'ец* м. — Шарк., Паст. (ЛАБНГ).

Ягня: *ягня* н., *ягнятка* н. памянш., *эгнятка* н. памянш.; *ягнё* н., *ягнётка* н. памянш.; *ягнёнак* м., *ягнянёнак* м., *ягнённачак* м. памянш. — адпаведна паўдн.-зах. д., сярэд.-бел.г., паўн.-усх.д. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Мат. апыт.), *ягня* н. — Пух., Асіп. (ДАБМ, СПЗБ), *ягнёнак* м. — Шкл. (ДАБМ, Н. сл.-сць), *гнёнак* м. — Маг. (ДАБМ), *ягнюк* м. — зах.-пал. г., паўн.-зах. з. (ДАБМ, СПЗБ, ЖС), *авечаня* н. — Жытк. (ТС), *багня* н., *баранчык* м. 'ягня-самец' — мясц. (Насовіч); **ягня асенняга акоту:** *асянё* н. — Бар. (ЛАБНГ), *асянчук* м. — захад Гродз. р., поўдзень Мін. р. (ЛАБНГ, ЖС, ЖНС, Сцяшковіч), *асянюк* м. — захад Гродз. р. (ЛАБНГ, Цыхун), *асянчак* м. — поўдзень зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *асяток* м. — Бераст. (Сцяшковіч), *асеннік* м., *асенчык* м. памянш. — усх. з. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *асенка* ж. — Кобр. (ДАБМ), *асянёнак* м. — Гродз. (Сцяшковіч); **веснавое ягня:** *весаичук* м. — Карэл. (ЖНС), *сняк* м. — Карэл. (ЖС).

Алень

Дзікая жвачная жывёліна атрада парнакапытных з галінастымі рагамі і кароткім хвостом.

Агульная назва і назва самца: *алень* м. — агульн. (Мат. апыт.), *лень* м. — Слаўг., Касц., Клім. (Мат. апыт.), *элень* м. — Зэльв., Вілен. р. (СПЗБ), *ялень* м. — Воран. (СПЗБ).

Самка: *алёніха* ж. — агульн. (Мат. апыт.), *аляніца* ж. — Воран. (Мат. Гродз.).

Аленяня: *алянн* н. — паўдн.-зах.д., *алянё* н. — сярэд.-бел. г., *алянёнак* м. — паўн.-усх. д. (ТС, Мат. апыт.), *алянюк* м., *аленючок* м. памянш. — Воран. (Мат. Гродз.).

Бабёр

Паўводны звер - грызун, які жыве ў лесе каля рэк і іншых вадаёмаў і мае каштоўнае футра.

Агульная назва і назва самца: *бабёр* м. — агульн. (Мат. Гродз., Бялькевіч, Мат. апыт.), *бабёр* м. — усх.-пал. р. (ТС, Мат. апыт.), *бабр* м. — Чэрв. (Шатэрнік), *бобр* м. — агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.).

Самка: *бабрыйха* ж. — агульн. (Мат. Гродз., Мат. апыт.), *бабрыйца* ж. — Люб. (СПЗБ), *вадзяніца* ж. — Дзятл. (Сцяшковіч).

Бабраня: *бабраня* н., *бабранё* н., *бабронак* м. — адпаведна паўдн.-зах. д., сярэд.-бел.г., паўн.-усх.д. (Мат. Гродз., Мат. апыт.).

Барсук

Лясны драпежны пушны звер сямейства куніцавых з вострай мордай і доўгай грубай шэрсцю, які жыве ў норах.

Агульная назва: *барсук* м. — агульн. (СПЗБ, ЭПБ, Мат. Гродз., Мат. апыт.).

Самка: *барсучыйха* ж. — Воран. (Мат. Гродз.).

Барсучаня: *барсучаня* н. — паўдн.-зах. д., *барсучанё* н. — сярэд.-бел. г., *барсучанёнак* м., *барсучонак* м. — паўн.-усх.д. (Мат. апыт.).

Вавёрка

Невялікі пушны звярок, які жыве ў дуплах дрэў і харчуецца арэхамі, грыбамі.

вавёрка ж., *вавёрачка* ж. памянш. — асн.мас.г., за выключэннем усх.-маг.р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, НС, Мат. Гродз., Мат. апыт.), *вавюрка* ж. — паўн.-зах.з. (ДАБМ), *віёрка* (*віёрка*) ж. — Ваўк., Маст., Свісл., Стаўб. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Шаталава), *віёрка* ж. — Ваўк. (СПЗБ), *вівёрка*

ж. — Гродз. (ДАБМ), *яёрка* ж. — поўдзень паўн.-зах.з. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, НЛ, 3 нар. сл., Мат. Гродз., Шаталава), *явёрка* ж. — Бярэз., Ганц., Шчуч., Старадарож. (АЛА, Мат. Гродз., Шаталава), *яўёрка* ж. — Стол., Ганц. (СПЗБ, ТС), *явюрка* ж. — Пруж. (СПЗБ), *авёрка* ж. — Гродз., Шчуч. (АЛА, 3 нар. сл.), *авёрка* ж. — Гродз., Иван. (ДАБМ), *аёрка* ж. — Дзятл. (Сцяшковіч), *вёрка* ж. — Свісл. (АЛА), *лявёрка* ж. — спарадычна зах.-пал.г. (ДАБМ, ЛП), *лівірка* ж. — Брэст., Пін. (АЛА, ЖНС), *вявёрыца* ж. — Пін. (ДАБМ), *бёлка* ж., *белачка* ж. памянш. — асн.мас.г., за выключэннем паўн.-зах.з. і зах.-пал. г. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, ЖНС), *беліца*, *бяліца* (*быльця*) ж. — Малар. (ДАБМ, НЛ), *вёкса* ж. — Пол., Беш., Смален.р. (ДАБМ, Каспяровіч, Насовіч, Дабравольскі), *скакуха* ж., *скакушка* ж. памянш. — Слон., Беш. (Сцяшковіч, Каспяровіч), *рудка* ж. — Івян. (АЛА).

Малое ў вавёркі: *ваверчаня* н., *яерчаня* н., *белчаня* н. — паўдн.-зах. д., *ваверчанё* н., *яерчанё* н., *белчанё* н. — сярэд.-бел. г., *бяльчо́нак* м., *бельчанёнак* м. — паўн.-усх. д. (СЦБ, Мат. Гродз., Янкова, Мат. апыт.).

Вожык

Невялікі звярок, спіна і бакі якога пакрыты доўгімі вострымі іголкімі.

Агульная назва: *во́жык* м. — асн.мас.г., за выключэннем віц.-маг. і зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз., Насовіч, Шатэрнік), *еж* м. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА), *эжык* м. — спарадычна зах.-пал. г., поўдзень паўн.-зах. з., Вілен. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *ёж* м. — спарадычна віц.-маг. г. (ЛАБНГ, АЛА), *ёжык* м. — віц.-маг. г., поўдзень паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Насовіч), *ёржык* м. — Ветк. (ЛАБНГ), *о́жык* м. — Слон., Свісл., Саліг., Карм. (ЛАБНГ, АЛА, Шаталава), *в'ёжык* м. — Астр. (ЛАБНГ).

Самка: *важы́ха* ж. — Мядз. (СЦБ), *яжы́ха* ж. — Навагр., Мсцісл., Лоеў. (Мат. Гродз., Янкова, Мат. апыт.), *ажы́ха* ж. — Лун. (ЛАБНГ), *ежачка* ж. — Лоеў. (Мат.Гом.).

Малое ў вожыкаў: *важаня* н. — Круп., Лаг., Смал. (СЦБ), *важанё* н. — Карэл. (Мат. Гродз.), *ежаня* н. — паўдн. р. (ЛАБНГ), *ежанёнак* м. — віц.-маг. г. (Мат. апыт.), *ежанё* н. — Светлагор. (Мат. Гом.), *ежанок* м. — Слаўг. (ЛАБНГ), *важук* м. — Воран. (Сл. Гродз.), *яжук* м. — Навагр. (Мат. Гродз.).

Воўк

Дзікая драпежная жывёліна сямейства сабачых.

Агульная назва і назва самца: *воўк* м. — агульн. (СПЗБ, Мат. Гродз., Мат. мін.-мал.), *ваўчышча* м. экспр. — усх.-магр. (Насовіч), *ваўкачэчына* м. экспр. — Слон. (ЖНС), *бірук* м. — Смален. р. (Дабравольскі, Насовіч), *поўх* м. — Клім. (Бялькевіч), *пустыня* ж. — Краснап. (Бялькевіч); **малады воўк:** *ваўчак* м. — Іўеў. (СПЗБ), *ваўчук* м. — Жытк. (ТС), *пэтак* м. — Глыб. (СПЗБ), *пэстун* м. — Брасл. (СПЗБ); **стары воўк:** *ваўкач* м. — Карэл. (Сцяшковіч); **воўк, які нападае на авечак:** *аўчар*, *ваўчар* м. — Ашм., Іўеў., Пух., Лун. (ЛАБНГ, СПЗБ), *аўчарнік (гаўчарнік)* м. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *аўчур (гаўчур)* м. — Лях., Шчуч. (СПЗБ), *аўчатнік* м. — мясц. (Станкевіч), *воўк авечы* м. — Стол. (ТС); **воўк, які нападае на гусей:** *гусятнік* м. — Пол., Ушацк., Іўеў., Краснап. (ЛАБНГ), *гусячнік* м. — Нясв. (ЛАБНГ); **воўк, які нападае на коней:** *канюх* м. — паўн.-зах. з., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ), *кониох* м. — Іўеў., Лун., Жытк. (ЛАБНГ, ТС), *канюр* м. — Навагр., Бых., Лях., Калінк. (ЛАБНГ, СПЗБ), *канадаў* м. — Клім. (ЛАБНГ), *канеўнік* м. — Мёр. (ЖНС), *канетнік* м. — Пол. (ЛАБНГ), *канятнік* м. — Ушацк. (НЛ), *канарэз* м. — Верхнядзв., Раг. (ЛАБНГ, СПЗБ, Насовіч), *кабылятнік* м. — Мсцісл. (Юрчанка), *кёнскі воўк* м. — Карэл., Уздз., Кам. (ДАБМ, ЛАБНГ, СЦБ, Мат. мін.-мал.), *воўк-канюх* м. — Пух. (ЛАБНГ); **воўк, які нападае на жарабят:** *жарабятнік* м. — Гл., Мсцісл. (Юрчанка, Янкоўскі).

Самка: *ваўчыца* ж. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз., Станкевіч), *ваўчыха* ж. — спарадычна паўдн.-зах. д., віц.-маг. г. (ЛАБНГ, Мат. Гродз., Насовіч), *ваўчарка* ж. — Лельч. (ЛАБНГ).

Ваўчаныя: *ваўчаня* н. — паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ, Мат. Гродз.), *ваўчанятка* н. памянш. — Лаг., Слон., Зэльв., Лях., Лоеў., Браг., Малар. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Мат. Гродз.), *ваўчанё* н. — сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз., Станкевіч), *ваўчанёнак* м. памянш. — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, Насовіч, Яўсееў), *ваўчук* м. — Валож., Стол., Раг. (ЛАБНГ), *ваўчак* м. — Гродз. (ЛАБНГ, Сцяшковіч), *ваўчанюк* м. — Воран., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *ваўчанок* м. — Лёзн., Тал., Раг., Ветк. (ЛАБНГ), *ваўчаняк* м. — Раг. (СПЗБ), *ваўчонак* м. — паўн.р., а таксама Чач., Жлоб., Рэч. (ЛАБНГ), *ваўчэнак* м. — Бял. (Яўсееў), *ваўчат* м. — Віц. (ЛАБНГ), *шчаня* н. — Кам. (ЛАБНГ).

Мноства ваўкоў: *ваўчэча* ж. зборн. — Жытк. (ТС), *ваўкачэча* ж. зборн. — Гл., Стол. (ТС, Янкоўскі), *ваўкаўня* ж. зборн. — Жытк. (ТС).

Выдра

Млекакормячая драпежная жывёліна з каштоўным футрам цёмна-бурага колеру, якая вядзе паўводны спосаб жыцця.

вбідра ж. — агульн. (Мат. Гродз., Насовіч, Станкевіч, Мат. апыт.), *выдра́* ж. — паўн.-зах.з. (СПЗБ, Мат. апыт.).

Выдраня: *выдраня́* н. — Воран. (Мат. Гродз.), *выдру́к* м. — Воран. (Мат. Гродз.).

Гарнастай

Пушны драпежны звярок, які зімой мае белае футра з чорным кончыкам хваста.

гарнаста́й м. — агульн. (Бялькевіч, Мат. апыт.), *чарнахво́сцік* м. — Стол. (ТС), *поўх* м. — Краснап. (Бялькевіч).

Самка: *гарнаста́йха* ж. — агульн. (Мат. апыт.), *гарнаста́йка* ж. — Бярэз. (СЦБ).

Зяцц

Невялікі звярок атрада грызуноў з доўгімі заднімі нагамі, доўгімі вушамі і короткім хвостом.

за́яц м. — агульн. (АЛА, Бялькевіч, Станкевіч), *за́юк* м. — мясц. (Насовіч), *за́юхна* м. — мясц. (Насовіч), *за́йка* м. — мясц. (Насовіч), *ма́лік* м. 'малады заяц' — Гом. (Мат. Гом.), *шуміла* м. 'спужаны заяц' — Ветк. (Мат. Гом.); **заяц-шарак:** *шара́к* м. — Лаг., Стаўб., Нясв., Чач. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. Гом., Насовіч), *сяра́к* м. — усх.-маг. р. (Насовіч, Мат. апыт.), *руса́к* м. — Клім. (ЛАБНГ); **заяц-бяляк:** *бяля́к* м. — Віц., Лаг., Лун., Стол., Лельч. (ЛАБНГ, Каспяровіч), *бялю́к* м. — Чэрык. (ЛАБНГ).

Самка: *зайчы́ха* ж. — агульн. (Мат. Гродз., Бялькевіч, Мат. апыт.).

Зайчаныя: *зайчаны́* н., *зайчаны́тка* н. памянш. — паўдн.-зах. д., *зайчанё* н. — сярэд.-бел. г., *зайчанёнак* м., *зайчо́нак*

м. — паўн.-усх.д. (СЦБ, Мат. Гродз., Мат. апыт.), *зайчэнак*
м. — Бял. (Яўсееў).

Зубр

Дзікая буйная рагатая жывёліна сямейства пустарогіх.

зубр м. — агульн. (Мат. апыт.), *зубра* ж. — Бярэз. (СЦБ).

Самка: *зубрыха* ж. — Дзярж. (СЦБ).

Зубраня: *зубраня* н. — паўн.-зах. з., *зубранё* н. — сярэд.-
бел. г., *зубро́нак* м. — паўн.-усх.д. (СЦБ, Мат. Гродз., Мат.
апыт.).

Кажан, лятучая мыш

Млекакормячая начная жывёліна з шырокімі перапончатымі крыламі.

кажа́н м. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, Шатэрнік, Каспяровіч, Тарнацкі, Насовіч), *ко́жан* м. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА), *кіжа́н* м. — Саліг. (АЛА), *каржа́н* м. — сумежжа зах.-пал. г. і ўсх.-пал. р. (ЛАБНГ, АЛА, Шаталава), *ко́ржан* м. — Лун. (АЛА), *карза́н* м. — Рэч., Жытк. (ЛАБНГ, ЖС), *каза́н* м. — Бабр. (ЛАБНГ), *казане́ц* м. — Браг. (ЛАБНГ), *шкура́т* м. — Валож., Іўеў., Ганц., Гл. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Тарнацкі), *скура́т* м. — Гродз., Навагр., Івян., Воран. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *скурато́к* м. — Іўеў. (ЛАБНГ), *скурла́т* м. — Воран. (АЛА), *скура́ч* м. — Свісл. (Шаталава), *раме́ннік* м. — Івац., Кам., Калінк., Рэч. (ЛАБНГ, НС, Тарнацкі), *рамяні́ца* ж. — Драг. (ЛАБНГ), *палатня́нік* м. — Саліг., Жытк. (ЛАБНГ, ТС, Нар. сл.-сць), *магаза́нчык* м. — Браг. (АЛА, Шаталава), *хула́н* м., *кула́н* м. — Жлоб. (ЛАБНГ), *папалі́ка* ж. — Кобр., Малар. (Тарнацкі), *начні́ца* ж. — Віл., Калінк. (ЛАБНГ), *но́чка* ж. — Малар., Кобр. (ЛАБНГ, НЛ, Тарнацкі), *сернакрэ́бжнік* м. — Свісл. (Шаталава), *парх* м. — Кобр. (Тарнацкі), *лята́к* м. — Лун. (Тарнацкі), *лыне́к* м. — Пін. (Тарнацкі), *кажа́н-мыш* м. — Пух. (АЛА), *ляту́чая* (*ляту́шчая*, *ляця́чая*, *лята́чая*) *мыш* (*мыша́*, *мышы́на*) — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, Тарнацкі), *шкураця́ная* (*шкураці́ная*) *мыш* — Краснап., Лоеў. (ЛАБНГ, Мат. Гом., Бялькевіч), *пальна́я мыша́* — Брасл. (АЛА), *палатня́ная мыш* — Лельч. (ЛАБНГ).

Каза

Невялікая свойская і дзікая парнакапытная жвачная жывёліна сямейства пустарогіх.

Агульная назва: *кóзы* мн. — агульн. (Мат. апыт.), *маркацінне* н. зборн., пагард. — Ушацк. (НЛ).

Самка, каза: *казá ж., кóзка ж.* памянш. — агульн. (СПЗБ, Янкоўскі, Мат. апыт.).

Самец, казёл: *казёл м.* — агульн. (АЛА, Бялькевіч, Янкоўскі, Янкова), *казельчык м.* памянш. — Слаўг. (АЛА), *казёлчык м.* памянш. — Гродз. (АЛА), *казельчык м.* памянш. — Касц., Капат. (АЛА).

Казляня: *казляня н.* — паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ, АЛА), *казлянятка н.* памянш. — Навагр. (ЛАБНГ, АЛА), *казляне н.* — сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ, АЛА), *казлянётка н.* памянш. — Смален. р. (ЛАБНГ, АЛА), *казлянёнак м., казлёнак м.* — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, АЛА, СЦБ), *казля н.* — Брэсц. (АЛА), *казлятка н.* памянш. — Пух. (АЛА), *казляк м., казлячок м.* памянш. — мясц. (Насовіч), *казлюк м.* — Мёр., Пін., Паст., Воран. (ЛАБНГ, АЛА), *казлішка м.* — Ветк. (АЛА), *казяня н., казянятка н.* памянш. — паўдн.-зах.д., зах.-пал.г. (ЛАБНГ, АЛА, ТС, СЦБ, Мат. мін.-мал., Янкоўскі, Янкова), *казяне н.* — Маладз., Івян., Карэл., Бярэз. (ЛАБНГ, АЛА, Станкевіч), *казянётка н.* памянш. — Віл. (АЛА, СПЗБ), *казянёнак м.* — Бял., зах.-бран.р. (АЛА, Растаргуеў), *казянюк м.* — Гродз. (ЛАБНГ, АЛА), *казялюк м.* — Мёр., Паст. (ЛАБНГ, АЛА), *казюк м., казючок м.* памянш. — Пін. (ЛАБНГ, АЛА).

Карова

Буйная рагатая свойская жывёла, якая дае малако.

Агульная назва: *карóвы* мн. — асн. мас. г. (Мат. апыт.), *каравы́* мн. — зах.-пал.г. (Мат. апыт.), *гóвьяда* н. зборн., *гаўяда* н. зборн. — Люб., Старадарож. (ЖС, НС), *тава́р м.* — усх.-пал.р. (НС, ТС), *скот м., скаціна ж.* — усх.з. (Мат. апыт.).

Самка, карова: *карóва ж., кароўка ж.* памянш. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Сл. Гродз., Мат. Гродз., Бялькевіч, Мат. апыт.), *карóвіца ж.* экспр. — Смарг., Шчуч., Астр., Ашм., Іўеў., Воран. (СПЗБ), *каравёна ж.* экспр. — Брасл. (СПЗБ), *каравёшка ж.* экспр. — Вілен. р. (СПЗБ), *каравіна ж.* экспр.

'вялікая карова' – Беластоц.р. (СПЗБ), *карбучына* ж. экспр. – Лоеў. (Янкова), *карванька* ж. ласк. – Маз. (НЛГ), *карвачка* ж. ласк. – Жытк. (АЛА), *карбучыначка* ж. ласк. – Лоеў. (Янкова), *мбзя* ж. дзіц. – Малар. (НС), *мбка* ж. дзіц. – мясц. (Насовіч), *мбсечка* ж., *мбська* ж., *мбся* ж. дзіц. – мясц. (Насовіч), *псёйка* ж. дзіц. – Петр. (ЖС), *рагуля* ж. ласк. – мясц. (НЛГ), *тпрузейка* ж. дзіц. – Мсцісл. (Юрчанка), *тпруська* ж. дзіц. – Зэльв. (Н. сл.-сць), *цёсечка* ж., *цёська* ж. ласк. – мясц. (Насовіч), *таварына* ж. – Стол., Петр. (ТС, Мат. Гом.), *цялуха* ж. – Докш., Віл., Гродз. (СПЗБ, Янкоўскі), *цялушка* ж. – Драг. (ЛАБНГ), *турыца* ж. 'дзікая або вялікая карова' – мясц. (Насовіч); **карова галандскай пароды** : *галанка* ж., *алёндра* ж. – Гродз.р., Астр. (Сцяшковіч, Цыхун); **карова першага ацёлу**: *первацёлка* ж. – сярэд.-бел. г., сл.-маз. г., а таксама Ваўк., Слон., Івац., Малар., Клім., Гор. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гом.), *першацёлка* ж. – Саліг., пол.-мін. г., Гродз.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, 3 нар. сл., Н. сл.-сць), *первадбійка* ж. – Маз. (ЛАБНГ), *первацёл м.* – Уздз. (ЛАБНГ), *первачатка* ж., *первачатка* ж. – Жлоб. (ЛАБНГ, Мат. Гом.), *першацёл м.* – Карэл., Нясв., Клецк. (ЛАБНГ), *правястка* ж. – Кам., Брэсц. (ЛП), *пярва́лка* ж. – Верхнядзв., Рэч., Лоеў., Жытк., Браг. (ЛАБНГ, 3 нар. сл., Янкова), *пярвісенка* ж., *пёрвеса́нка* ж. – Рас., Гарад. (ЛАБНГ, Шаталава), *пярвустка* ж. – Клім. (ЛАБНГ), *пярвусцінак м.* – Чэр. (ЛАБНГ), *пярвусцінка* ж., *пярвóсцінка* ж., *пярвісцінка* ж., *пярэсцінка* ж. – віц.-маг. г., Уздз. (ЛАБНГ, Шаталава, Бялькевіч), *пярвуха* ж. – Гом. р. (Мат. Гом.), *пярвўшка* ж. – Гом. р. (Мат. Гом.), *пярвўшчанка* ж. – Рэч., Буда-Каш., Гом., Ветк., Добр. (ЛАБНГ, НС), *пяршачка* ж. – Гродз. р., Чэрв. р., пол.-мін. г., а таксама Астр., Слаўт., Кругл. (ЛАБНГ, Мат. мін.-мал., Шаталава), *пярша́ка* ж. – Лун. (Шаталава), *пярша́тка* ж. – Раг., Бар., Кір., Кам., Брэсц. (ЛАБНГ, СПЗБ), *пяршы́нка* ж. – Пін., Стол. (ЛАБНГ), *пёрвым цёлем* – Іўеў., Капыл., Ганц. (ЛАБНГ), *пёршым цёлем* – Гродз., Зэльв., Бераст., Слон., Краснап. (ЛАБНГ), *пёршым цяля́цем* – Кобр., Бяроз., Івац., Иван. (ЛАБНГ), *пёршым цёлам* – Бяроз., Драг., Кобр., Иван., Пін. (ЛАБНГ), *выпустоўка* ж. – Дзярж. (СЦБ), *дравіца* ж., *дрóвіца* ж. – Верхнядзв., Петр., Жытк., Лельч. (ЛАБНГ, ТС, 3 нар. сл., Шаталава), *дрóвічка* ж. – Жытк. (ЛАБНГ), *дрóўка* ж. – Бых., Добр., Лельч., Стол. (ЛАБНГ, ТС, 3 нар. сл.), *лашчак м.* – Навагр. (ЛАБНГ), *лашчачка* ж. – Дзятл. (ЛАБНГ), *ярўшка* ж. – Докш. (ЛАБНГ, СПЗБ); **карова другога ацёлу**: *другак м.* – Круп. (СЦБ), *другацёлка* ж. – Стол. (ТС); **карова трэцім цялём**: *трацяк м.* – Круп. (СЦБ); **карова, якая**

не пакрылася: *ялаўка* ж. — Брасл., Пол., Карэл., Мсцісл., Маг., Чэрв., Клім., Маз., Лельч., Ельск., Нараўл., Добр., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, 3 нар. сл., Мат. Гродз., Бялькевіч, Насовіч), *ялавіца* ж. — Гродз.р., а таксама Мін., Драг., Петр. (ЛАБНГ, СПЗБ, 3 нар.сл.), *ялаўнік* м. — Кам. (ЖНС), *ялоха* ж. — Брэст., Кобр., Малар. (ЛАБНГ, ЖС), *пярэдайка* ж. — Брасл., Пол., Гродз.р., паўдн.р., зах.-бран.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. мін.-мал., 3 нар.сл., ЖНС, НЛГ, Растаргуеў, Янкоўскі, Янкова); *сыска* ж., *сысачка* ж. ласк. — Ваўк. (ЛАБНГ), *палёўка* ж. 'карова ў стане цечкі' — Стол. (ТС); **бязрогая карова:** *галамбўза* — Мін., Бераст., Зэльв., Карэл., Асіп., Бяроз., Лях., Саліг., Жытк., Лельч. (ЛАБНГ, ТС, Цыхун), *галўза* ж. — Бар., Навагр., Зэльв., Слон., Лях. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сцяшковіч), *кўкса* ж. — Воран., Лід., Іўеў., Навагр., Нясв., Кам., Кобр., Хойн. (ЛАБНГ, СПЗБ, НС, Мат. Гом., Мат. Гродз.), *бўкса* ж. — Воран., Іўеў., Рэч. (ЛАБНГ, НС), *лабátка* ж., *лабўтка* ж. — Верхнядзв., Гаррад., Мядз., Леп., Чашн., Тал., Маг., Бых., Слаўг. (ЛАБНГ, СЦБ, НС), *камель* м. — Петр. (3 нар.сл.), *кўчма* ж. — Драг. (ЛП), *лабáн* м. — Віл., Гор., Дзятл., Капыл. (ЛАБНГ, СПЗБ, Н. сл.-сць), *лабáнька* ж. — Навагр. (3 нар. сл.), *лабáшка* ж. — Верхнядзв., Бых. (Мат. Маг., Шаталава), *лабіца* ж. — Лельч. (ЛАБНГ), *лаббня* ж. — Шум. (ЛАБНГ, СПЗБ), *лабўк* м. — Вілен.р. (СПЗБ), *лабўр* м. — Глыб. (ЛАБНГ, СПЗБ), *лабўрка* ж. — Ушацк. (ЛАБНГ), *лабáч* м. — Дзятл., Ваўк. (ЛАБНГ, Мат. Гродз.), *лабўша* ж. — Астр. (Мат. Гродз.), *лэбка* ж. — Мсцісл. (ЛАБНГ), *мула* ж. — Стаўб. (СЦБ), *шўта* ж. — Лельч. (Мат. Гом.); *рагáтка* ж., *рагўлька* ж. 'карова з вострымі рагамі' — Мядз., Вілен.р. (СПЗБ, НС), *рыкўння* ж., *рыкўха* ж. 'карова, якая часта мычыць, рыкае' — Ашм., усх.-маг. р. (Насовіч, Сцяшковіч), *бадзўка* ж., *бадўха* ж. 'бадлівая карова' — усх.-маг.р. (Насовіч, Юрчанка), *даёха* ж. 'дойная карова' — паўн.р. (Каспяровіч), *старадóйка* ж. 'старая карова' — Мсцісл. (Юрчанка), *цыцóха* ж. 'карова з вялікімі саскамі' — Зэльв. (Н. сл.-сць), *красўля* ж. 'карова чырвонай масці' — Хоц. (Бялькевіч), *лыска* ж., *лысўха* ж. 'карова з белаю плямай на лбе' — усх.-маг.р., Вілен.р. (СПЗБ); **пярэстая карова:** *паласáтка* ж. — Мядз. (ЛАБНГ), *пары́ня* ж. — Малар. (ЛАБНГ), *перанялёска* ж. — Мсцісл. (Юрчанка), *рабэ́ня* ж. — Чач. (Мат. Гом.), *стракáтка* ж. — Слаўг. (ЛАБНГ), *цвятóня* ж. — Шум. (ЛАБНГ); *брýнда* ж. экспр. 'збродлівая карова' — Бял. (Яўсееў), *бўба* ж. экспр., *ла́йба* ж. экспр. 'вялікая трыбухатая карова' — Ушацк., Стаўб. (НС, Мат. мін.-мал.), *гарга́ра* ж. экспр. 'вялікая няўкладная карова, якая дае мала малака' — Ка-

рэл. (Н. сл.-сць); **худая карова**: *гара* ж., *гаргара* ж., *гаргарына* ж. экспр. — Мёр. (НС), *хруля* ж. экспр. — Ваўк. (СПЗБ), *шаўро* н. экспр. — Лоеў. (Янкова), *шты́кля* ж. экспр. — Свісл. (Шаталава); *шкурапіна* ж. экспр. 'дрэнная карова' — Слаўг. (Н. сл.-сць), *бонда* ж., *пасажніца* ж. 'карова, якую бацькі давалі дачцэ ў пасаг' — Гродз., Старадарож. (СПЗБ, Цыхун); **карова, якая яшчэ не цялілася**: *цёлка* ж. — Валож., Ашм., Крыч., Мсцісл., усх.-пал. р. (СПЗБ, Бялькевіч, Насовіч, Мат. апыт.), *цяліца* ж. — Лельч., Люб., Старадарож., Стол., Лоеў., Ельск. (СПЗБ, ТС, НЛ, НС, 3 нар.сл., Мат. Гом., Янкова), *цяліца* ж. — Петр. (АЛА, Шаталава), *цялуха* ж. — Старадарож., Гл. (ЖНС, Янкоўскі), *цялу́хна* ж. — Жытк. (ТС); **цялушка, якая па ўзросту павінна ўжо цяліцца**: *нецель* ж. — Віц.р., Круп., Жытк. (ТС, НС, Каспяровіч), *нецела* м. — Пух. (СЦБ), *лаша́чка* ж. — Стаўб. (СЦБ), *нядбайка* ж. — Лоеў. (Янкова), *яло́шка* ж. — Малар. (НЛ); **цялушка сёлетняга прыплоду**: *сёлетка* ж. — Верхнядзв., Бярэз., Барыс., Астр., Маг., Бых., Жлоб. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖНС, Шаталава), *сёлетніца* ж. — Паст. (ЛАБНГ), *сяго́летка* ж. — Чэрв.р., усх.-пал.р. (ЛАБНГ, СПЗБ); **цялушка мінулагадняга прыплоду**: *лёташніца* ж. — Паст., Беш. (ЛАБНГ), *пералётка* ж. — Рэч. (ЛАБНГ), *зімавічка* ж. — Карм. (ЛАБНГ), *пярэзімка* ж., *пярэзімачка* ж. памянш. — Мін., Гродз.; Бе-раст., Шчуч. (ЛАБНГ), *траўніца* ж. — Віц. (Каспяровіч), *першапашніца* ж. — Ивац. (ЖНС); **двухгадовая цялушка**: *двухго́дка* ж. — Дзятл. (СПЗБ), *двузімка* ж. — Гродз. (ЛАБНГ), *драву́шка* ж. — Рас. (Шаталава), *другадзічка* ж. — Шум. (Каспяровіч), *нецель* ж. — Ашм., Паст. (СПЗБ); **цялушка на трэцім годзе**: *траця́чка* ж. — паўн.-зах.з., Чэрв., зах.-пал.г., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *траця́ка* ж. — Пух., Нясв., Лях., Ганц., Лун. (ЛАБНГ, СПЗБ), *траця́к* м. — Брасл., Чав., Хоц., Краснап., Лельч. (ЛАБНГ), *трайця́ка* ж. — Петр. (Шаталава).

Самец, бык: *бык* м. — асн.мас.г. (АЛА,ТС, Бялькевіч, Янкова), *бычу́га* м. экспр., *бычуга́н* м. экспр. — Мсцісл., Верхнядзв. (СПЗБ, Мат. апыт.), *буга́й* м. — Карэл., Лях., Маст., паўдн.-усх.з., зах.-бран.р. (АЛА, ДАБМ, ЖНС, ТС, 3 нар. сл., Насовіч, Растаргуеў, Янкоўскі), *буя́к* м. — Ганц., Бярэз., Кам., Брэсц., Пінск., Беластоц. р. (ДАБМ, АЛА, НЛГ, СПЗБ, Тарнацкі, Шаталава), *буячы́ска* м. экспр. — Беластоц. р.(СПЗБ), *буя́н* м. — Пруж., Драг., Пін. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ), *ста́днік* м. 'племянны бык' — Свісл., Лоеў., Стол., Лельч., Браг. (ДАБМ, ТС, НЛГ, Сл. Гродз., Шаталава, Янкоўскі), *тро́льскі буга́й* м. 'вялікі племянны бык

немясцовай пароды' – Лельч. (ЖС); **малады бык**: *бычók* м. – агульн. (АЛА), *бычанók* м. – Барыс., Смал. (АЛА, СПЗБ), *бугайчúk* м. – Лельч. (ДАБМ), *буячók* м. – Беластоц. р. (СПЗБ), *двузімак* м. 'двухгадовы бычок' – Гродз. (ЛАБНГ), *падцёлак* м. 'бычок-пярэзімак' – Маладз., Пух. (СЦБ), *трацяк* м., *чацвяртак* м. 'бычок ад двух да трох год' – Віл., Гродз., Жытк., Лельч., Ельск., Брэсц. (НС), *бадун* м. экспр. 'бадлівы бык, бычок' – Мсцісл. (Юрчанка), *быся* м. экспр. – Мсцісл. (Яўсееў, Мат. апыт.), *быська* м. экспр. – Краснап., Мсцісл. (Бялькевіч, Мат. апыт.), *быця* м. дзіц. – Драг. (ЛП), *мычун* м. экспр. – Ваўк. (Сцяшковавіч); **пакладаны самец**: *вол* м. – агульн. (АЛА, ТС, Бялькевіч), *валячына* ж. экспр. – Стол. (ТС), *валух* м. – Шкл. (АЛА), *кастрак* м. – Малар. (АЛА), *баўчун* м. 'вол, якога запрагаюць у ярмо-адзіночку' – Лельч. (3 нар. сл.), *цягло* н. 'запрэжаны вол' – Лельч. (НЛ), *красей* м. 'вол чырвонай масці' – Гл. (Янкоўскі).

Цяля: *цяля* н. – паўдн.-зах.д., зах.-пал.г. (АЛА), *цялё* н. – сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *цялёнак* м. – паўн.-усх. д. (АЛА), *цялёнка* ж. – Віл. (СПЗБ), *цяліок* м. – Паст., Воран., Гродз., Драг. (АЛА, СПЗБ); **цяля-бычок**: *бычанёнак* м., *бычанók* м., *бычонак* м. – Мсцісл. (Юрчанка); **цяля, якое ссе карову**: *сысун* м., *сысунók* м. памянш. – Асіп., Гродз., Слуц., Ельск. (ЛАБНГ), *сысунчык* м. – Маст., Стол. (ЛАБНГ), *атósак* м. – Карэл. (ЛАБНГ), *лазун* м. – Чашн. (Каспяровіч); **цяля-цялушка**: *сыска* ж., *сысачка* ж. экспр. – Ваўк. (ЛАБНГ), *сысунка* ж., *сысуначка* ж. экспр. – Гродз. (ЛАБНГ); **цяля сёлетняга прыплоду, веснавое цяля**: *сёлетнік* м. – паўн.-усх.д. (ЛАБНГ), *сябóлетак* м. – поўнач пол.мін. г., Віц. р., Раг., Чач., Люб., Лун., Пін. (ЛАБНГ), *сябóлетнік* м. – Пол., Гарад., Беш., Калінк., Лоеў. (ЛАБНГ), *сёлетак* м., *селятók* м. – Верхнядзв., Бых., Слаўг., Клім., Касц. (ЛАБНГ), *сёлешнік* м. – Паст. (ЛАБНГ), *аблётак* м. – Мсцісл. (Бялькевіч), *адналётак* м. – Чэрв. (ЛАБНГ), *лятняк* м. – Кам. (ЛАБНГ), *налетак* м. – Хойн. (Мат. Гом.), *пералётак* м. – Докш., Паст. (СПЗБ, Янкоўскі); **цяля на першай пашы**: *выпустак* м. – Пух., Слуц. (ЛАБНГ), *гумёначак* м. – Дзярж. (ЛАБНГ), *гумнішчавае цяля* – Валож. (ЛАБНГ), *гумянно́е цяля* – Лаг. (ЛАБНГ), *кучак* м. – Малар. (ЛАБНГ); **цяля мінулагодняга прыплоду, цяля - пярэзімак**: *пярэзімак* м. – Ушацк., Лаг., Валож., Гродз. р., Чэрв., Клім., Клецк., Слуц., Рэч., Кам., Пін., Лельч. (ЛАБНГ), *перазімовак* м. – Бераст. (ЛАБНГ), *падцёлак* м. – усх.з., зах.-бран.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Каспяровіч, Растаргуеў), *гадавік* м. – Чэрык.,

Светлагор. (ЛАБНГ), *гадунец* м. — Пух. (ЛАБНГ), *аднагодак* м. — Карм. (ЛАБНГ), *леташак* м., *летушок* м., *летащачак* м. памянш.— Бярэз., Бял., Бых., Касц., Чач., Гом., Кам. (ЛАБНГ, Яўсееў), *леташнік* м. — Паст., Глыб., Сен., Чашн., Арш. (ЛАБНГ, Каспяровіч), *пералётак* м., *пералётачак* м. памянш. — Гарад., Докш., Бяроз., Бял., Бых., Жлоб., Ветк., Лун. (ЛАБНГ), *мякіннік* м. — Капыл., Слуц. (ЛАБНГ), *ялаўчук* м. — Лельч. (ЛАБНГ).

Конь

Буйная свойская аднакапытная жывёліна, якая выкарыстоўваецца для перавозкі людзей і грузаў, а таксама для верхавой язды.

Агульная назва: *конь* м., *кони́к* м. памянш. — агульн. (Мат. апыт.), *канюшок* м. экспр. — Мядз. (СЦБ), *канішанька* м. памянш.-ласк. — Гом. (НЛГ), *каню́га* м. экспр., *канюга́* м. экспр. — Навагр. (СПЗБ, 3 нар. сл.), *каня́га* м. экспр. — Навагр. (СПЗБ), *каня́ка* м. і ж. экспр. — Пол., Валож., Пух., Лях., Касц. (АЛА, СПЗБ, Насовіч), *ко́ся* м. памянш.-ласк., *ко́ська* м. памянш.-ласк. — агульн. (ЛП, Мат. апыт.), *лошадзь* ж. — Астр., Зэльв., Вілен.р. (СПЗБ), *лашадзёнка* ж. экспр. — Мсцісл. (Бялькевіч); **дужы конь:** *важур* м. — Лях. (СПЗБ), *вазюр* м. — Барыс. (СПЗБ), *вазавік* м. — Круп. (СПЗБ), *ламавік* м. — Гродз. (Цыхун); *рысак* м. 'рысісты конь' — агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *нёвук* м. 'неаб'езджаны конь' — Лельч. (ЖС), *лягуша* м. 'брыклівы конь' — Гом. (НЛГ), *бляуш* м. 'слабы конь' — Гродз. (НС), *слётнік* м. 'знямоглы конь, набыты для выходжвання' — Пол. (Шаталава), *стаённік* м. 'выязны, добрадагледжаны конь' — агульн. (3 нар.сл., Янкоўскі, Насовіч, Мат. апыт.), *сяннік* м. эмац. 'пражэрлівы конь' — Ушацк. (НЛ), *кляча* ж. экспр. 'стары худы конь' — усх.-маг.р. (АЛА, ЛАБНГ), *бітка* м. экспр. 'стары знясілены конь' — Карэл. (ЖС); *драба* ж. экспр., *дэрбіна* ж. экспр. 'худы няўкладны конь' — Віл., Мядз. (Мат. мін.-мал., Н. сл.-сць); *лубак* м. экспр., *лубіна* м. экспр. 'вельмі худы і стары конь' — Мсцісл. (Юрчанка, Мат. апыт.), *ваўкарэзіна* ж. экспр. 'лянівы конь' — Пух. (Мат. мін.-мал.), *гаплёк* м. экспр. 'худы маларослы конь' — Гродз. (Цыхун); *здбхлік* м. экспр., *здбхля* м. экспр., *здыхляціна* ж. экспр. 'слабы, заезджаны конь' — Хоц., Мсцісл. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *падла* м. і ж. экспр. 'вельмі лянівы маларухомы конь' — Мёр., Мсцісл. (ЛАБНГ, Мат. апыт.); *убой* м. экспр., *убоіна* ж. экспр. 'лянівы і павольны конь' — Гродз.,

Мсцісл. (Цыхун, Мат. апыт.), *чапля* м. і ж. экспр. 'худы знясілены конь' — Маг. (ЛАБНГ), *шайлуга* ж. экспр. 'худы стары конь' — Маг. (ЛАБНГ), *шэўля* ж. экспр. 'худы стары знясілены конь' — Віц.р. (Каспяровіч), *трацяк* м. 'трохгадовы конь' — Лоеў. (Янкова), *сямік* м. 'сямігадовы конь' — усх.-маг.р. (Насовіч), *асьмак* м. 'васьмігадовы конь' — усх.-маг. р. (Насовіч), *серадавік* м. 'конь сярэдніх гадоў' — усх.-маг.р. (Насовіч), *мэрын* м. 'конь пасля пакладання' — Беш., Лёзн., Акц. (АЛА), *канюга* м. і ж. экспр. — Беш. (АЛА).

Самка, кабыла: *кабыла* ж. — агульн. (Бялькевіч, Янкова, Мат. апыт.), *кабыліца* ж. эмац. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *кабылёшка* ж. эмац. 'дрэнная на выгляд кабыла' — Мядз. (СЦБ), *лашыца* ж. — Ельск., Раг. (Мат. Гом.), *шаўлюга* ж. экспр., *шаўлюжанка* ж. экспр., *шаўлюжка* ж. экспр. — усх.-маг.р. (Насовіч); **кабыла першым жарабём:** *пяравчка* ж., *пярыятка* ж., *первачатка* ж., *первародка* ж., *першажаробка* ж.; **жаробка:** *жаробка* ж., *жаробачка* ж. памянш. — пераважна паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, Каспяровіч, Мат. апыт.), *жарабіца* ж., *жарабічка* ж. — паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *лаша* ж. — паўдн.-усх. з. (АЛА, 3 нар.сл., Мат. Гом., НЛГ, Янкова, Тарнацкі, ТС), *лашыца* ж., *лашычка* ж. — паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ, Мат. апыт.); *пералётка* ж. 'гадавалая жаробка' — Гарад. (Каспяровіч), *стрыгунка* ж. 'жаробка другога году' — Валож. (ЛАБНГ); **двухгадовая жаробка:** *двухзімка* ж. — Мядз., Астр., Гродз., Шчуч., Ваўк., Бар. (ЛАБНГ, НС), *двухлётка* ж. — Гарад., Бярэз., Бых., Карм., Слон., Кап., Слуц., Гродз. р. (ЛАБНГ), *двухгодка* ж., *двухгадзічка* ж. — паўн. (Каспяровіч); *трацяка* ж. 'трохгадовая жаробка' — Слуц. (ЛАБНГ).

Самец, жарабок: *жарабók*, *жарабóчак* м. памянш., *жарэбчык* м. памянш., *жаробчак* м. памянш. — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, СПЗБ, Бялькевіч), *жарабéц* м., *жарэбчык* м. памянш. — пераважна паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ, АЛА, Бялькевіч, Тарнацкі), *жарабúk* м., *жарабучók* м. памянш. — паўн.-зах.з. (АЛА, ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ), *жэраб* м. — Нараўл., Буда-Каш., Лоеў. (3 нар.сл., Мат. Гом., Янкова), *жэрваб* м. — Лоеў. (Янкова), *вогер* м., *огер* м., *гогер* м., *егер* м. — зах. з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ЖС, ЖНС, Сл. Гродз., Шаталава, Цыхун, Бялькевіч, Насовіч, Тарнацкі), *агэр* м. — Астр. (Сл. Гродз.); **малады жарабок:** *паджаробак* м. — Валож., Нясв., Мін. (ЛАБНГ), *лашáк* м., *лашачók* м. памянш. — паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ, ТС, ЖС), *ланчák* м. — Пруж. (ЛАБНГ), *лашчák* м. — Навагр. (Мат. Гродз.), *двухлётак* м. — Гарад.,

Гродз., Бярэз., Бых., Карм., Лельч., Нараўл. (ЛАБНГ), *двухлёташак* м. — мясц. (Насовіч), *двухгодак* м. — Слон., Капыл., Слуц. (ЛАБНГ), *другак* м. — Смален.р. (Дабравольскі), *стрыгун* м. — Мін.р., Чэрв.р., усх.-маг.р., а таксама Лоеў. (ЛАБНГ, Янкова), *стрыгунец* м. — Маг. (Маг. Маг.), *трацяк* м. — Верхнядзв., Шарк., Віл., Драг. (ЛАБНГ, Станкевіч), *трайцяк* м. — Гл. (Янкоўскі); **жарабок з яйцамі ўнутры цела:** *нутрэц* м. — Мсцісл. (Маг. апыт.), *нутрак* м. — Гродз. (Шыхун); **племянны жарабок:** *стаднік* м. — Лельч. (3 нар.сл.), *твораік* м. — Маз. (Маг. Гом., 3 нар. сл.).

Жарабя: *жарабя* н., *жарабятка* н., *жарэбятка* н. — памянш. — паўдн.-зах.д. (АЛА, ЛАБНГ, СПЗБ, Маг. Гродз., Тарнацкі), *жэрабя* н. — мясц. (Насовіч), *жарабе* н., *жарабётка* н. — памянш.-ласк. — сярэд.-бел.г. (АЛА, СПЗБ, СЦБ), *жарабёнак* м. — паўн.-усх.д. (АЛА, СПЗБ, СЦБ), *жарабяно́к* м. — Краснап. (Бялькевіч), *жарабу́к* м., *жарабчу́к* м. — паўн.-зах.з., зах.-пал.г. (АЛА, ЛАБНГ), *жэ́ра* н. — Краснап. (Бялькевіч), *лашаня* н., *лашанятка* н. — памянш. — усх.-пал.р. (АЛА, ЛАБНГ, 3 нар.сл., Маг. Гом.), *лашонак* м., *лашоначак* м. — Акц., Добр., Лоеў., Рэч., Слаўг., Ветк. (АЛА, ЛАБНГ), *шаламя* н. — Петр. (ЖС), *канёнак* н. — віц.-маг.г. (АЛА), *ку́зя* м. і ж. — памянш.-ласк. — Гл., Драг. (ЛП, Янкоўскі), *кузу́лька* м. і ж. — памянш.-ласк. — Паст. (СПЗБ), *кі́зя* м. і ж. — памянш.-ласк. — Маст. (Сл. Гродз.), *кусю́ля* м. і ж. — памянш.-ласк. — Раг. (ЛАБНГ), *кусюлёк* м., *кусюлёнак* м. — памянш.-ласк. — Малар., Буда-Каш. (ЛАБНГ); **жарабя-сысун:** *сысу́н* м., *сасу́н* м. — агульн. (ЛАБНГ, Маг. апыт.), *сы́сачка* ж. — Ваўк. (ЛАБНГ); **аднятае жарабя:** *адсёсак* м. — Лях. (ЛАБНГ), *падсёс* м., *падсёсак* м. — усх.-маг.р. (Насовіч, Маг. апыт.); **жарабя гэтага года:** *сегале́так* м., *сяго́летак* м. — Верхнядзв., Шум., Сен., Бярэз. (ЛАБНГ), *селято́к* м., *сёлетак* м. — Бял., Бых., Карм., Касц. (ЛАБНГ, Маг. Маг.), *сёлетнік* м. — Шарк., Лёзн., Арш. (ЛАБНГ), *сёлетка* м. 'жарабя — кабылка гэтага года' — Астр. (ЛАБНГ); **мінулагодняе жарабя:** *паджа́ро́бак* м. — Лаг. (СЦБ), *аднаго́дак* м., *гадавік* м. — агульн. (ЛАБНГ), *гаду́н* м. — Гродз.р., Чэрв.р., а таксама Краснап., Старадарож., Лун. (ЛАБНГ, Маг. Гродз., Сл. Гродз.), *гадунец* м. — Пух. (ЛАБНГ), *адназі́мак* м. — Рас., Шчуч., Карэл., Круп., Хойн. (ЛАБНГ, Шаталава), *перазі́мак* м., *пярэзі́мак* м. — асн. мас. г. (ЛАБНГ, Сцяшковіч), *аднале́так* м. — Дзісн., Ушацк., Слуц. (ЛАБНГ), *перале́так* м. — Гарад. (ЛАБНГ, Каспяровіч), *прале́так* м. — мясц. (Насовіч), *лёташак* м. — Бярэз., Краснап., Чач. (ЛАБНГ, Бялькевіч), *ро́чнік* м. — Бяроз. (Шата-

лава), *рачняк* м. — зах.-пал.г., а таксама Бераст. (ЛАБНГ, Сл. Гродз.), *выпустак* м. — Бар., Нясв., Уздз., паўдн. р. (ЛАБНГ), *ланчак* м. — Жаб., Кобр. (ЛАБНГ), *лашак* м. — Маз. (ЛАБНГ), *стрыгун* м. — Валож., Мсцісл., Маг., Дзярж. (ЛАБНГ), *стрыгуль* м. — Асіп. (ЛАБНГ).

Кот

Свойская жывёліна сямейства кашачых са звычкамі драпежніка, якая ловіць птушак і мышэй.

Агульная назва: *каты* мн. — агульн. (Мат. апыт.), *кацькі* мн. 'кацяняты' — пашыр. (Мат. апыт.).

Самка, кошка: *кошка* ж. — агульн., за выключэннем паўн.-зах.з. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Янкова, Мат. апыт.), *кóтка* ж. — паўн.-зах.з., а таксама Беластоц. р., Латгал. р., Вілен. р. (АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Мат. мін.-мал., Шаталава, Станкевіч), *кацэся* ж. экспр. — Лоеў. (Янкова), *курняўка* ж., *каўка* ж. дзіц. — Мсцісл. (Юрчанка).

Самец, кот: *кот* м. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Станкевіч, Мат. апыт.), *като́к* м. памянш. — Пол., Сморг., Лаг., Бял., Слаўг. (СПЗБ, Янкоўскі, Станкевіч), *коцік* м. памянш. — Пол., Лёзн., Мсцісл., Слаўг. (АЛА, Мат. апыт.), *кату́сь* м. ласк. — Брасл. (СПЗБ), *каціляпа* м. ласк. — Бял. (Яўсееў).

Кацяня: *кацяня* н., *кацянятка* н. памянш. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Янкова), *кацянё* н., *кацянётка* н. — сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Станкевіч), *кацянёнак* м. — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, АЛА), *кацёнак* м. — спарадычна паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, АЛА), *кацяно́к* м. — Мсцісл., Слаўг. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. апыт.), *кацяню́к* м. — Гродз. (ЛАБНГ, АЛА), *кацю́к* м. — Воран., Іўеў., Пін. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ТС, Шаталава), *какацяня* н. — Гродз. (ЛАБНГ), *касяня* н. — Саліг. (ЛАБНГ), *касянёнак* н. — Слаўг. (ЛАБНГ).

Крот

Невялікая млекакормячая жывёліна, якая прыстасавана для жыцця пад зямлёй.

крот м. — асн. мас. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Гарнацкі), *поўх* м. — зах.-пал. г., Беластоц. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ЛП, Шаталава, Гарнацкі), *то́чка* ж. — паўд-

нёвы ўсход зах.-пал. г. (ТС, Тарнацкі), *тачак* м. — Пін. (ЛАБНГ, АЛА).

Самка: *краціха* ж. — агульн. (Мат.Гом., Мат. апыт.), *паўшыха* — Драг. (ЛП).

Малое ў кротоў: *крацяня* н.; *крацянё* н.; *крацяно́к* м., *крацянёнак* м. — адпаведна паўдн.-зах.д., сярэд.-бел. г., паўн.-усх.д. (Мат. Гом., Яўсееў, Мат. апыт.), *паўшаня* н. — Драг. (ЛП, Мат. апыт.).

Куніца

Невялікая драпежная жывёліна з каштоўным футрам, якая жыве ў лесе.

куніца ж. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ), *куна* ж., *куна* ж. — паўн.-зах. з., Брэсц. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖНС, Сцяшковіч), *куня* ж. — мясц. (Насовіч).

Ласка

Невялікая драпежная жывёліна сямейства куніцавых з тонкім гібкім целам.

ласка ж. — паўн.-усх.д., спарадычна сярэд.-бел.г., а таксама Вілен. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *ласачка* ж. — зах.-пал. г. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ), *ласічка* ж. памянш. — Верхнядзв., Рас., Шчуч., Бар. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *падласка* ж. — Рас., Лёзн., Дубр., Клім. (ЛАБНГ, АЛА, Бялькевіч), *наласка* ж. — Бял. (ЛАБНГ), *ластка* ж. — Пін. (ЛАБНГ), *ласіца* ж. — паўдн.-зах. д., усх.-маг. р., паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *падласіца* ж. — спарадычна віц.-маг. г., усх.-пал. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, Шаталава, Шатэрнік, Янкоўскі), *падласіць* ж. — Гарад. (ЛАБНГ), *ласавіца* ж. — Добр. (ЛАБНГ), *дамавік* м. — Лун. (ЛАБНГ), *яздун* м. — Лаг. (ЛАБНГ).

Ліса

Драпежная жывёліна з вострай мордай і доўгім пушыстым хвостом.

ліса ж. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч), *ліса* ж. — Вілен.р. (СПЗБ), *лісіца* ж. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Янкоўскі), *ліс* м. — Гарад., Віл., Чэрв., Пух., Брэсц., Пін., Вілен. р. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч,

Насовіч), іншы раз як назва самца — Шкл. (АЛА).

Лісяня: *лісяня* н., *лісянё* н., *лісянёнак* м. — адпаведна паўдн.-зах. д., сярэд.-бел. г., паўн.-усх. д. (СПЗБ, Мат. апыт.).

Лось

Буйная жвачная жывёліна сямейства аленевых з шырокімі лапатападобнымі рагамі ў самцоў.

лось м. — агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.); **малады лось:** *ласюк* м. — Вілен. р. (СПЗБ), *спіцак* м. — Саліг. (Н. сл.-сць), *стрэлачнік* м. — Івац. (ЖНС).

Самка: *ласіха* ж. — віц.-маг. г., Гродз.р., паўдн. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *ласіца* ж. — асн.мас.г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз., Мат. Гом.), *ласка* ж. — Ветк. (ЛАБНГ), *лоша* ж. — Валож., Барыс., Стаўб., Чэрык., Івац., Ганц., Жытк., Маз., Стол., Хойн. (ЛАБНГ, ТС, Мат.Гом.), *лашыца* ж. — поўдзень паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ), *лаша́тка* ж. — Лун. (ЛАБНГ), *ла́ня* ж. — Бяроз. (ЛАБНГ).

Ласяня: *ласяня* н., *ласяня́тка* н. памянш.; *ласяне* н.; *ласёнак* м., *ласянёнак* м. — адпаведна паўдн.-зах. д., сярэд.-бел.г., паўн.-усх. д. (Мат. Гродз., Мат.Гом., Мат. апыт.), *ласё* н. — Хойн. (Мат. Гом.), *ласюк* м., *ласючо́к* м. памянш. — Воран. (Мат. Гродз.), *лашаня* н. — Ганц. (СПЗБ).

Мыш

Невялікі грызун, звычайна шэрага колеру, з вострай мордачкай і доўгім тонкім хвастом.

мыш ж., *мы́шка* ж. памянш. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч), *мышá* ж. — паўн.-зах.з. (АЛА, СПЗБ, СЦБ, Мат. мін.-мал., Станкевіч), *мы́ша* ж. — Гродз. (СПЗБ), *мы́шына* ж. — спарадычна віц.-маг. г. (АЛА, Бялькевіч), *мышáк* м. — Гом. р. (Мат. Гом.), *шчура́* ж., *шчу́рка* ж. памянш. — Астр. (Н. сл.-сць, Насовіч), *пага́нка* ж. — мясц. (Насовіч); **палявая мыш:** *палёўка* ж. — агульн. (ЛАБНГ, Мат.Гродз.), *паляўка* ж. — Ашм. (ЛАБНГ), *палявая мыш* — Карэл. (ЛАБНГ), *жы́тнік* м. — Лаг., Маладз. (СЦБ), *сэчка* ж. 'рыжая палёўка' — Стол. (ТС).

Мышаня: *мышаня́* н., *мышанё* н., *мышанёнак* м. — адпаведна паўдн.-зах.д., сярэд.-бел. г., паўн.-усх.д. (Бялькевіч, Яўсееў, Мат. апыт.).

Мядзведзь

Вялікая драпежная жывёліна з густой поўсцю і тоўстымі нагамі.

мядзвѣдзь м. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Мат. Маг., Бялькевіч), *вядзмѣдзь* м., *вядзмѣдзька* м. памянш. — агульн. (АЛА, СЦБ, Н. сл.-сць, Мат. Маг.), *нядзвѣдзь* м. — Івян., Гродз., Карэл., Свісл. (ЛАБНГ, АЛА), *нядзмѣдзь* м. — Свісл. (АЛА), *баравік* м. 'мядзведзь, які жыве ў барах' — мясц. (Насовіч), *барцявік* м. 'мядзведзь, які любіць барцявы мёд' — мясц. (Насовіч).

Самка: *мядзвѣдзіца* ж. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА), *мядзвядзіца* ж. — Брасл., Гродз., Свісл., Лёзн. (ЛАБНГ), *вядзмѣдзіца* ж. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СЦБ), *нядзвѣдзіца* ж. — Карэл. (ЛАБНГ, АЛА), *мѣдзвіца* ж. — Пін. (ЛАБНГ, АЛА), *мядзвѣдзіха* ж. — спарадычна паўн.-зах. з. і віц.-маг. г. (ЛАБНГ, АЛА, Мат.Гом., Бялькевіч), *мѣдзвядзіха* ж. — Сморг., Валож., Кам., Драг. (ЛАБНГ, СПЗБ), *вядзмѣдзіха* ж. — Шчуч. (ЛАБНГ, АЛА), *мядзвядзьха* ж. — Лёзн. (АЛА), *мядзвіга* ж. — Краснап. (Бялькевіч).

Медзведзяня: *медзведзяня* н., *медзведзянятка* н. памянш. — паўдн.-зах.д. (Мат. апыт.), *медзведзянѣ* н. — сярэд.-бел.г. (Мат. апыт.), *медзвядзёнак* м., *медзведзянёнак* м. — паўн.-усх.д. (Бялькевіч, Мат. апыт.).

Пацук

Жывёліна сямейства мышападобных, большая за мыш, з доўгім хвостом.

пацук м. — асн. мас. г., акрамя віц.-маг. г., а таксама Вілен. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Насовіч, Тарнацкі), *пац* м. — спарадычна асн.мас.г., акрамя віц.-маг. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ТС, 3 нар.сл., Каспяровіч, Насовіч, Шаталава, Шатэрнік), *пуцък* м. — Верхнядзв., Рас., Беш. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, НС), *бац* м. — Гродз. р., спарадычна Віц., Пух. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. мін.-мал., ЖС, Каспяровіч, Шаталава, Янкоўскі), *бацък* м. — Верхнядзв., Іўеў., Кругл., Шчуч., Карэл., Маст., Старадарож., Нараўл. (ЛАБНГ, АЛА, ЖНС), *шчур* м. — Гродз., Свісл., зах.-пал. г., Вілен.р., Беластоц. р. (ЛАБНГ, АЛА, НЛ, Тарнацкі, Цыхун, Шаталава), *шчўра* ж. — Свісл., Нараўл. (Мат. Гом., Сцяшковіч), *крўса* ж. — усх. з., паўночны ўсход зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, Янкова), *смалянка* ж. — віц.-маг. г.

(ЛАБНГ, АЛА, Бялькевіч, Насовіч), *смаляч* м. — Шум. (ЛАБНГ), *смалюга* ж. — Кругл. (Мат.Маг.), *смалянуха* ж. — Лёзн. (АЛА).

Папучаня: *папучаня* н. — Навагр. (Мат. Гродз.), *шчураня* н. — Ельск. (Мат. Гом.).

Сабака

Свойская жывёліна, якая выкарыстоўваецца для аховы і палявання.

сабака м. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Шатэрнік), *сабарно* м. павел.-адм. — Жытк., Драг., Петр. (ТС, Мат. Гом.), *сабачуга* м. павел.-адм. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *ціолік* м. ласк. — Карэл. (ЖНС), *ціоцька* м. ласк., *ціоця* м. ласк. — Мсцісл. (Мат. апыт.).

Самка: *сука* ж. — агульн., акрамя віц.-маг. г. (АЛА), *сучка* ж. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Янкова), *сука* ж. — віц.-маг. г. (АЛА), *курша* ж. — Вілен.р. (СПЗБ).

Сабачаня: *шчаня* н., *шчанятка* н. памянш.; *шчанё* н., *шчанётка* н. памянш.; *шчанёнак* м., *шчанёначак* м. памянш. — адпаведна паўдн.-зах. д., сярэд.-бел.г., паўн.-усх. д. (Мат. апыт.), *сабачаня* н. — Гл. (Янкоўскі), *сабачук* м. — паўн.-зах.з. (СПЗБ), *цюцяня* н. — Зэльв. (Н. сл.-сць).

Свіння

Свойская і дзікая жывёліна, мяса і сала якой выкарыстоўваецца ў ежу.

Агульная назва свойскай свінні: *свінні* мн. — агульн. (Мат. апыт.), *свіння* мн. зборн. — усх.-пал. р.(ТС); **агульная назва дзікай свінні:** *дзікі* мн. — цэнтр. з. (Мат. апыт.), *дзікія свінні* (*кабаньі*) — усх.-маг.р. (Мат. апыт.).

Самка, свіння: *свіння* ж., *свінка* ж. памянш. — агульн. (Насовіч, Бялькевіч, Мат. апыт.), *дзіюшка* ж. ласк. — усх.-маг. р. (Бялькевіч), *юська* ж. ласк., *юсенька*, *юсечка* ж. памянш. — усх.-маг. р. (Мат. апыт., Насовіч); **свіння з парасятамі:** *мацёра* ж. — зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, СЦБ, ЖС, НС, Нар. сл.-сць, 3 нар.сл.), *мацо́ха* ж. — Ваўк. (Сцяшковіч), *парасянятніца* ж. — усх.-маг. р. (ЛАБНГ, Юрчанка); *кормніца* ж. 'самка, якую гадуюць на забой' — усх.-маг. р. (Бялькевіч), *цахаўка* ж. экспр. 'надворная свіння' — Бял. (Яўсеєў).

Самец непакладны, кныр: *кныр* м. — усх.-пал. р., цэнтр. з. (ДАБМ, АЛА, ЖС, Янкоўскі, Сцяшковіч), *кнырэц* м. — Браг. (ДАБМ), *кнур* м., *кнурчык* м. памянш. — зах. з., усх.-маг. р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, НС, Бялькевіч, Насовіч, Шаталава, Мат. апыт.), *кнор* м. — Гарад., Чэрв. (ДАБМ, СПЗБ), *кнораз* м. — паўн.-усх. д., поўдзень Мін.р. (ДАБМ, ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, 3 нар.сл., Бялькевіч, Янкоўскі), *канораз* м. — Мсцісл., Люб. (ДАБМ), *кнаразук* м. — Уздз. (ДАБМ), *кнер* м. — Пол. (ДАБМ), *кнераз* м. — Гл. (ДАБМ), *кнюр* м. — Воран., Маст. (СПЗБ), *кірнораз* м. — Паст., Глыб., Докш., Астр., Воран., Іўеў., Гродз., Лун., Вілен.р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, НС, Шаталава), *карзук* м. — Гор. (ДАБМ), *карзюк* м. — Гарад., Дубр., Гор. (АЛА, Мат. Маг.), *храк* м., *крак* м., *хляк* м. — усх.з. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Шаталава), *храпач* м. — Старадарож. (ДАБМ), *хухрак* м. — Паст. (ДАБМ), *гук* м., *гучок* м. памянш. — Маладз., Воран., Навагр., Шчуч., Маст., Лях., Ельск., Віл. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, 3 нар.сл.), *кілун* м. — паўн.р., усх.-маг.р., а таксама Стол., Лельч. (ДАБМ, ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, Шаталава), *кілаш* м., *кілач* м. — Віц.р. (ДАБМ, АЛА), *парсёк* м. — Беш. (ДАБМ), *паршук* м. — Свісл. (ДАБМ), *парук* м. — Шум. (ДАБМ), *шкапёц* м. — Докш. (ДАБМ), *кіпр* м. — Гл. (ДАБМ), *кабан* м. — Маг.р. (ДАБМ), *вапёр* м. — Гарад., Мсцісл. (ДАБМ, Мат. апыт.), *бораў* м. — Віц., Дубр., Тал. (ДАБМ), *стаднік* м. — Нараўл., Браг. (ДАБМ), *вытворнік* м., *утворнік* м. — Віц., Леп., Лёзн. (ДАБМ), *племяннік* м. — Віц. (ДАБМ); **самец з адным яйцом:** *нутрэц* м., *нутрак* м. — агульн. (ДАБМ, ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, Бялькевіч), *нутранёц* м. — Дзятл. (СПЗБ), *нуцер* м. — Стол. (ТС), *прырэз* м. — усх.-маг. р. (ЛАБНГ, Бялькевіч), *падрэз* м. — Мёр., Пол. (ЛАБНГ), *аднаяй* м. — Пруж. (ЛАБНГ); **самец пакладаны:** *парсёк* м., *парасёк* м. — паўн.-зах.з., Вілен.р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ), *паршук* м. — гродз.-бар. г. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, ЖС, 3 нар.сл., Сцяшковіч, Шаталава, Цыхун, Тарнацкі), *парашук* м. — Лун. (ДАБМ), *пар* м. — Ушацк. (ДАБМ), *парук* м. — Паст., Шум. (ДАБМ), *вяпрук* м., *япрук* м., *вапрук* м. — віц.-маг. г., поўдзень Мін.р., зах.-пал.г. (ДАБМ, ЛАБНГ, АЛА, ТС, Бялькевіч, Тарнацкі), *вапёр* м., *вапронак* м. памянш. — віц.-маг. г., Смален.р. (ДАБМ, АЛА, Мат. Маг., Дабравольскі, Юрчанка, Насовіч), *вепр* м. — Лун. (ДАБМ), *вепер* м. — Чэрв. (Шатэрнік), *вепрык* м. — Брэсц., Драг., Пін. (АЛА), *кабан* м., *кабанёц* м. памянш., *кабанё* н. памянш., *кабанёнак* м. памянш., *кабанчык* м. памянш., *кабанок* м. памянш. — паўдн.-усх. з., агульн. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Тарнацкі, Янкоўскі, Ян-

кова, Яўсеёў), *кабась* м. — Астр. (Сцяшковіч), *кабусік* м. памянш. — Бял., Петр., Лельч. (ЖС, Яўсеёў), *бо́раў* м. — паўн.р., Латгал.р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, СЦБ), *крок* м. — Валож. (СЦБ), *рашнёк* м. — Лельч. (ЖС, Мат. Гом.), *кормнік* м. — агульн. (СЦБ, НЛ, 3 нар.сл., Мат. мін.-мал., Янкоўскі), *сальнік* м. — Мёр., Краснап., Лельч. (ЖС, НС, Бялькевіч), *кастра́т* м. — Віц. (ДАБМ), *кішкун* м. — Нараўл. (ДАБМ), *ту́чнік* м. — Беластоц. р. (СПЗБ); **парсюк, кормлены да каляд**: *каляда́* м. — Маладз. (СЦБ), *каляднік* м. — Лельч. (3 нар.сл.); **парсюк, кормлены да дзядоў**: *дзядовік* м. — Віл. (СПЗБ); **парсюк, які яшчэ не на адкорме**: *надворнік* м. — усх. з. (ЖС, Юрчанка, Мат. апыт.); **невялікі парсюк (або свіння)**: *падсвінак* м. — агульн. (ДАБМ, ЛАБНГ, СПЗБ, 3 нар.сл., Шаталава, Янкова, Янкоўскі), *пóдсвінак (пóцвінак, пóдсвіннак)* м. — усх.-маг. р., усх.-пал. р. (Мат. апыт., Мат. Гом.), *падсвіна́ка* ж. — Слуц. (ЖС), *падсвіня́ка* ж. — Маз. (ЖС), *свіня́ка* ж. — Кліч. (ЖС), *свіннёнак* м. — усх.-маг. р. (Юрчанка, Яўсеёў), *падпарасёнак* м. — Ветк. (Мат.Гом.), *гадунёц* м. — Жытк. (ТС), *свінча́ ж., свінчо́ н., свінча́га* м. экспр. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, НС, Мат. Гом., Мат. апыт.), *свінчо́к* м. — Гом. (Мат.Гом.), *мацю́к* м. — Брасл. (СПЗБ); **парсюк, які перазімаваў**: *зімавік* м. — Мсцісл. (Юрчанка).

Самец дзікі: *дзік* м. — пераважна цэнтр. з. (СПЗБ, ТС, Мат. апыт.), *дзікі каба́н, дзікі парсю́к, дзікі вапе́р* — агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *адзіне́ц* м., *адзіню́к* м. — спарадычна ў розных месцах (Мат. апыт.), *мура́шнік* м. — Гом. (Мат. Гом.).

Парася: *парася́ н., парася́тка* н. памянш.; *парасе́ н., парасе́тка* н. памянш.; *парасёнак* м., *парасёначак* м. памянш. — адпаведна паўдн.-зах. д., сярэд.-бел. г., паўн.-усх.д. (АЛА, СПЗБ, Мат. мін.-мал., Бялькевіч, Мат. апыт.), *парасю́к* м. — Воран, Гродз., Пін. (АЛА), *кабанчу́к* м. — Стол. (ТС), *дзю́дзік* м. ласк., *дзю́лік* м. ласк., *дзюлё́к* м. ласк. — агульн. (3 нар. сл., Мат. апыт.), *ёцка* м. — Чэрв. (Шатэрнік), *юцька* м. 'парася ва ўзросце трох-чатырох месяцаў' — Петр. (ЖС), *лу́цік* м. 'добра дагледжанае парася' — Жытк., Петр. (ТС, 3 нар.сл.), *ячу́к* м. 'укармленае парася' — Краснап. (Бялькевіч), *пацучо́к* м. 'дагледжанае парася' — Лельч. (3 нар.сл.); **малое парася**: *цібо́нік (ціну́к)* м. — Стол. (ТС, ЖС), *чухунёц* м. — Краснап. (Бялькевіч); *асянчу́к* н. 'парася асенняга прыплоду' — Барыс., Слуц., Лельч., Маз. (СЦБ, ЖС, Н. сл.-сць, Мат. Гом.), *вяшнёк* м. 'парася веснавога прыплоду' — Шчуч., Уздз., Клецк. (СПЗБ, НЛ,

СЦБ), *зімавік* м. 'парася зімовага прыплоду' — Ашм. (СПЗБ); *парася ў дзікай свінні: вепраня* н. — Навагр. (Мат. Гродз.), *дзічанё* н. — Валож. (СЦБ).

Трус

Невялікі свойскі грызун сямейства заечых.

трус м., *трўсік* м. памянш. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Бялькевіч), *трусць* м. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Бялькевіч, Насовіч), *падтрўс* м. — Лоеў. (Янкова), *кроль* м. — паўдн. р., Гродз.р., а таксама Чэрв., Асіп. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гом., Янкова), *крóлік* м. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ), *карóль* м. — Шчуч., Кам. (ЛАБНГ, Шаталава), *карóлік* м. — Мал. (ЛАБНГ), *крóглік* м. — Маст. (СПЗБ).

Самка: *трусíха* ж. — паўн. р., паўдн.р., паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *трусíца* ж. — Паст., Тал., Астр., Шчуч., Дзятл., поўдзень Мін.р., Вілен.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз.), *трўска* ж. — спарадычна асн.мас.г. (ЛАБНГ), *кралíха* ж., *кральчы́ха* ж. — пераважна паўдн.р., а таксама спарадычна ў розных месцах (ЛАБНГ, Янкова), *кралíчка* ж. — Пін. (ЛАБНГ), *кралíца* ж. — поўдзень паўдн.-усх.з., Гродз.р. (ЛАБНГ, Мат. Гом., Янкова), *кragлі́ца* ж. — Маст. (СПЗБ), *каралíца* ж. — Ваўк. (Сцяшковіч).

Трусеня: *трусеня́* н., *трусенё* н., *трусенёнак* м. — адпаведна паўдн.-зах. д., сярэд.-бел. г., паўн.-усх. д. (Мат. апыт.), *краня́* н. — усх.-пал.р. (Мат.Гом.), *пóдтрус* м. — Лоеў. (Янкова).

Тхор

Драпежная жывёліна сямейства куніцавых з каштоўным футрам.

тхор м. — агульн., акрамя паўн. - зах. з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ЛП, Бялькевіч, Насовіч), *хор* м. — Гарад., Беш., Ваўк. (ЛАБНГ), *харок* м. — Шарк., Пол. (ЛАБНГ), *шашóк* м. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Гарэцкі, Каспяровіч), *смярдзю́к* м. — Навагр., Лельч. (ЛАБНГ, Мат.Гом.), *хóхлік* м. — Гродз. (Сцяшковіч).

Самка: *тхары́ха* ж. — Драг. (ЛП), *шашы́ца* ж. — Бераст. (ЛАБНГ).

Тхараня: *тхараня́* н., *тхаранё* н., *тхарóнак* м., *тхаранёнак* м. — адпаведна паўдн.-зах.д., сярэд.-бел. г., паўн.-усх. д. (Мат. апыт.).

1.2. ДЗІКІЯ І СВОЙСКІЯ ПТУШКІ

Арол

Буйная драпежная птушка, якая мае цёмна-бурае з белымі плямамі апярэнне.

арол м. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Мат. апыт.), *падарл'ац* м. 'падворлік' — Брэсц. (АЛА).

Аўсянка

Пеўчая птушка, падобная да вераб'я, але з даўжэйшым, чым у яго, хвостом.

аўсянка ж. — Краснап., Стол. (ЛП, Бялькевіч), *смяціо́х* м. — зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сл. Гродз., ЛП, Сцяшковіч, Шаталава, Федароўскі, ПБ, ЭПБ), *пасме́цою* м., *пасме́цою-ха* ж. — Малар., Маз. (ЛП, ЛАБНГ), *смяціо́га* ж. — Карэл. (ЛАБНГ), *смяціо́шка* ж. — Стол. (ЛП), *смяціо́р* м. — Лун. (Шаталава), *сме́тнік* м. — Пух., Івац., Малар., Стол., Маз. (ЛАБНГ, ЛП, ЭПБ), *смятніо́к* м. — Лельч. (НЛ).

Бакас, вераценнік (і розныя кулікі)

Балотная сярэдняй велічыні птушка з карычневата-бурым з вохрыстымі стракацінамі апярэннем і з доўгай дзюбай.

бак'ас м. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ПБ, ЭПБ), *бяка́с* м. — Шум., Віц., Барыс., Чашн., Мсцісл., Івац., Саліг. (ЛАБНГ), *бэ́кас* м. — Гродз., Кам., Бяроз. (ЛАБНГ), *бэ́кач* м. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ЛП), *бас'ак* м. — Ваўк. (СПЗБ), *пéкур* м. — усх.-пал.р. (ЛАБНГ, ЛП), *пéкун* м. — Лун., Люб., Пух., Жытк. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, Шаталава), *пéкач* м. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ЛП), *бар'анчык* м., *бар'ан* м. — паўдн.-усх. д. (ЛАБНГ, Янкова, Дабравольскі), *б'о́жы бар'анчык* (*баран'іц*) — Іўеў., Стаўб., Лельч. (ЛАБНГ), *каз'а* ж. — Мёр. (ЖНС), *к'озка* ж. — Гом. (Мат.Гом), *казялёк* м. — Вілен. р. (СПЗБ), *чэ́пнік* м. — Бял., Краснап. (ЛАБНГ, Бялькевіч), *свербал'оў* м. — Гарад. (ЛАБНГ), *дуд'ок* м. — Пол. (ЛАБНГ), *сэйбіт* м. — Чашн. (ЛАБНГ), *пецяльгу́з* м., *целягу́з* м. — Малар. (ЛАБНГ), *даўган'осік* м. — Стол. (ЛП), *ч'лонка* ж. — Гродз. (ЖНС).

Вераценнік вялікі: *грыц* м. — паўн.р. (Каспяровіч), *грыц'ук* м. — паўдн.р. (ПБ, Станкевіч), *гры́ца* м. — Петр. (ПБ),

грбіцьк м., грачык м. — Стол., Малар. (ЛП), *рута ж.* — Леп. (ПБ, Станкевіч), *нецеж ж.* — Пін., Брасл. (Мат. Гом., ПБ), *басяк м.* — Лельч. (ПБ).

Аўдотка: *палявы кулік* — Пін., *кулік м.* — Рэч., *стрэнет м.* — Маз. (ПБ).

Ржанка: *свавёц м., сіўка ж., кулік м.* — мясц. (ПБ).

Турухтан: *батальён м.* — мясц. (ПБ).

Траўнік: *краснаножка ж., бакас м.* — мясц. (ПБ).

Чарныш: *целягуз м., бакас м.* — мясц. (ПБ).

Розныя кулікі: *кулік м., кўлік м.* — паўдн.р., паўн.-зах.з. (СПЗБ, Мат. Гом., ЛП), *азярнік м.* — Лід. (Сцяшковіч).

Берасцянка

Невялікая лясная пеўчая птушка атрада вераб'іных; зяблік.

берасцянка ж. — паўн.р., паўдн.р. (ЛП, Каспяровіч, ПБ), *берасцянычк м.* — Лоеў. (Янкова), *махнянка ж.* — Стол. (ПБ, ЭПБ), *зяблік м.* — Стол. (ЛП, ЭПБ), *зябка ж.* — мясц. (Насовіч), *шворкун м.* — Ушацк. (НЛ), *сёркаўка ж.* — Глыб. (СПЗБ), *юрók м.* — Мсцісл. (Мат. апыт.).

Бугай

Буйная балотная птушка сямейства чапляў са сплюшчаным з бакоў целам, з шэра-бурым апярэннем і з доўгай тоўстай шыяй.

Бугай вялікі: *бугай м.* — Гл., Петр. (Янкоўскі, ПБ, ЭПБ), *бўхала ж., абўхала ж.* — Слуц., Смален. р. (ПБ, ЭПБ, Дабравольскі), *бухач м.* — Смален. р. (Дабравольскі), *зўкаліца ж.* — Смален.р. (Дабравольскі), *гібейла ж.* — Жытк. (ПБ, ЭПБ), *гібач м.* — Стол. (ЛП), *ібут м., ібуць ж.* — Стол., Жытк. (ТС, ЛП), *бык м.* — Шум. (СПЗБ), *вадзяны́ бык м.* — Пін. (ПБ, ЭПБ), *чарэцены вол* — Жытк. (ТС), *рык м.* — Добр., зах.-бран.р. (Мат. Гом., Растаргуеў).

Бугай малы: *ваўчók м.* — Стол., Жытк., Маз. (ТС, ЛП, ПБ, ЭПБ), *ваўчók лазаны́* — Стол. (ЛП), *лазніюга м.* — Петр. (ПБ, ЭПБ), *мáлы бугайчык* — Петр. (ПБ), *мáлы гібелюйчык* — Барыс. (ПБ, ЭПБ).

Бусел

Вялікая птушка з доўгай прамой чырвонай дзюбай і высокімі чырвонымі нагамі.

бусел м. — паўдн.-зах.д., сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Сл. Гродз., ЛП, ПБ, Бялькевіч, Насовіч), *бусла* м. — Жытк. (ТС), *буська* м. — цэнтр.з., пал.р. (ЛАБНГ, АЛА, ТС, НЛ, ЖНС, ЛП, Шаталава), *бусько* м. — Драг., Стол. (ЛАБНГ, ПБ), *бусень* м. — Брэсц., Драг., Кобр., Бяроз. (ЛАБНГ, АЛА), *бусен* (*бусён*) м. — Брэсц., Кам., Бяроз. (ЛАБНГ, Шаталава), *бусня* м. — зах.-бран.р. (Растаргуеў), *бухал* м. — Стол. (ЛП), *буця́н* м. — віц.-маг. г. (ЛАБНГ, АЛА, СЦБ, ЭПБ, Юрчанка, Яўсееў), *буця́на* м. — Слаўг. (АЛА), *будзья́н* м. — Смален.р. (Дабравольскі), *баця́н* м. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ПБ, ЭПБ), *боця́н* м. — Гродз. (ЛАБНГ, АЛА), *чарнагу́з* м. — зах.-бран. р. (Растаргуеў, ПБ, ЭПБ), *гару́с* м. — Барыс. (ПБ), *весьля́ец* м. — Лельч., Жытк. (ЛАБНГ, ТС), *весьля́ок* м. — Капыл. (АЛА), *вясёлка* м. — Карэл. (Сцяшковіч), *а́іст* м. — Ветк., Хоц., Арш. (ЛАБНГ), *клекату́н* м., *клекяту́н* м. экспр. — Кам., Стол., Жытк. (ЖНС, ТС), *кляпёчка* ж. экспр. — Стол., Жытк. (ТС).

Чорны бусел: *га́йсцер* м., *га́сцер* м., *га́йстар* м., *а́йсцер* м. — усх.-пал.р. (ЛАБНГ, ТС, СПЗБ, ЛП, ПБ, ЭПБ), *гару́с* м. — мясц. (ЭПБ), *га́йнік* м. — Лун. (ЛАБНГ, Шаталава), *баравік* м. — Стол. (ЛП), *чарнабусел* м. — Стол. (ЛП), *чо́рны бусел* (*баця́н*) — Воран., Слуц., Вілен. р. (СПЗБ, ПБ), *лясны́* (*дзікі*) *буська* (*бусе́нь*) — Стол., Малар. (ЛП, ЭПБ).

Самка: *буслі́ха* ж. — у межах назвы *бусел* (Мат.апыт.), *бусчы́ха* ж. — Лях., Ивац., Стол., Пін. (ЛАБНГ, ТС, Шаталава), *буслі́ца* ж. — Воран. (ЛАБНГ), *буця́ні́ха* ж. — Мсцісл., Бял. (Юрчанка, Яўсееў), *баця́ні́ха* ж. — Ашм. (ЛАБНГ).

Бусляня: *бусляня́* н., *бусляня́тка* н. памянш. — Гл., Жытк., Ганц. (СПЗБ, ТС, Янкоўскі), *бусчаня́* н. — усх.-пал.р. (ТС, Мат. апыт.), *буця́не́* н. — Чав. (ЛАБНГ), *буця́не́-нак* м. — паўн.-усх. д. (Мат. апыт.).

Валасянка (мухалоўка, а таксама жоўтая пліска, аўсянка).

Пеўчая невялікая птушка атрада вераб'іных з шараватым або шаравата-бурым апярэннем і доўгай тонкай дзюбай.

валасянка ж. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, ЛП), *валаснянка ж.* — Жытк. (ЖС), *валасяначка ж.* — Лаг., Лун., Лоеў. (СЦБ, ПБ, ЭПБ, Янкова), *валасяніца ж.* — мясц. (ПБ), *валасень м.* — Стаўб. (СЦБ), *валасенчык м.* — Лун. (ПБ, ЭПБ), *валасенік м.* — Уздз. (СЦБ).

Варакушка

Пеўчая птушка аграда вераб'іных з зеленавата-шэрым або бурым апярэннем і ярка-сінім горлам і грудзямі (у самца).

надсалавей м. — Стаўб., Уздз. (СЦБ), *салаўёў нарабак м.* — Мсцісл. (Мат. апыт.).

Варона

Аселяя птушка сямейства крумкачовых з шэра-чорным апярэннем.

варона ж. — агульн. (ЛП, Бялькевіч, Станкевіч, Мат. апыт.), *вараняка ж.* — паўдн.р. (ЛП), *вараняк м.* — Ганц. (СПЗБ), *гайваран м.* — Івац. (АЛА).

Верабей

Невялічкая птушка з карычнева-шараватым апярэннем, якая жыве паблізу чалавека.

верабей м., *верабейчык м.* памянш. — паўн.-усх. д., спарадычна ўсх.з. (ЛАБНГ, АЛА, Шатэрнік, Бялькевіч), *варобух м.* — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, ЛП), *верабяк м.* — Шчуч. (З нар. сл.), *врубаль м.* — Воран. (Мат. Гродз.), *ерабей м.* — Карэл. (НЛ), *арабей м.* — Гродз. р. (АЛА), *арабушак м.* — Иван., Бяроз. (ЛАБНГ), *арабейка м.* — Маз. (ЛП, ПБ), *арабёек м.* — Лун. (Шаталава), *арабешак м.* — Пін. (АЛА, НЛ, Шаталава), *рабушак м.*, *рабушчык м.* — Драг. (ЛАБНГ), *гарабей м.* — Паням. р. (ЛАБНГ), *гарабух м.* — Ганц., Малар. (ЛАБНГ), *гарабешак м.* — Пін. (АЛА, НЛ, Шаталава), *гарабок м.*, *гарабучык м.* — Івац. (АЛА, Мат. апыт.), *швораб м.* — Бяроз., Кобр., Драг. (ЛАБНГ, АЛА), *шварабок м.* — Бяроз. (ЛАБНГ), *канаплянік м.* — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, АЛА, СЦБ, ЖС, Мат.Гом., ЛП), *канапліок м.* — Акц., Рэч., Петр. (АЛА, Мат.Гом.), *канаплянка ж.* — Стол., Лельч., Петр., Калінк., Маз. (Мат. Гом., ЛП), *прасянік м.* — Стол., Лельч., Маз. (ЛАБНГ, ЛП), *прасяніок м.* — Лельч. (ЛАБНГ), *сметнік м.* — Пух., Івац. (ЛАБНГ), *смятніок м.* — Лельч.

(НЛ), *смяці́ох* м. — Слон. (ЖНС), *смяве́ц* м. — Капыл. (ЛАБНГ), *смяра́к* м. — Петр. (ЛАБНГ), *шарэ́йчык* — Іўеў. (Сцяшковіч), *падпаве́тнічак* м. — Лоеў. (Янкова), *падстрэ́шнік* м. — Карэл. (Сцяшковіч), *жыд* м., *жыдо́к* м., *жыдзі́ок* м. — паўдн.-усх. з. (ТС, Мат. Гом.); **палявы верабей**: *ю́рчык* м. — Маз. (ЛП), *мазу́рак* м. — Стол. (ЛП).

Галка

Аселяя сярэдняй велічыні птушка сямейства крумкачовых з чорным апярэннем цела і шэрым—шыі і галавы.

га́лка ж. — агульн., за выключэннем паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП, Бялькевіч), *га́ліца* ж. — Маст., Валож., Лун., Стол. (ЛАБНГ, СЦБ, ТС, ЛП, НС, Шаталава, Насовіч, Станкевіч), *галéц* м. — Віл. (ЛАБНГ, СПЗБ), *каўка* ж., *ка́лка* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Мат. мін.-мал., Сл. Гродз., ЖС, Каспяровіч, Сцяшковіч, Шаталава, Насовіч).

Глушэц

Лясная буйная птушка сямейства цецерукоў з пярэстым апярэннем.

глушэ́ц м. — віц.-маг. г., усх.-пал.р. (СПЗБ, ЛП, ПБ, Бялькевіч, Насовіч, Янкоўскі, Станкевіч), *глусéц* м. — мясц. (НЛГ), *глуша́к* м. — Паст., Жытк. (СПЗБ, ТС), *глуха́р* м. — Стол. (ЛП), *глушэ́нь* м. — Смален. р. (Дабравольскі), *глушме́нь* м. — Краснап. (Бялькевіч), *глуст* м. — Жытк. (Мат. апыт.), *турлу́шка* ж. — усх.-маг.р. (Бялькевіч), *ко́гут* м. — мясц. (ПБ, ЭПБ).

Голуб

Птушка сярэдняй велічыні з пераважна шызым розных адценняў апярэннем.

го́луб м. — агульн., за выключэннем паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, Бялькевіч), *галу́б* (*алу́б*) — пераважна паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Станкевіч), *галубéц* м. — усх.-маг.р., спарадычна ў іншых месцах (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ЛП), *галубо́к* м. — зах.-пал. г. і поўдзень гродз.-бар. г. (ЛАБНГ, АЛА).

Дзікі голуб туркаўка: *ту́ркаўка* ж. — усх. -пал.р., паўн. р. (ТС, ЛП, Мат. Гом., Каспяровіч, ПБ), *туру́калка* (*ту-*

рукóўка) ж. — Стол. (ЛАБНГ, ЛП), *ту́рчалка* ж., *ту́рчык* м. — Светлагор. (Мат. Гом.), *туро́к* м. — мясц. (Станкевіч), *турлу́шка* ж. — Смален.р. (Дабравольскі), *гарля́нка* ж. — Жытк. (ТС), *гарлячо́к* м. — мясц. (НЛГ), *го́луб лазавы́* — Лельч. (ЛП).

Дзікі голуб вяхір: *вяці́ог* м. — Чэрык. (ЛАБНГ).

Дзікі голуб клінтух: *клінту́х* м. — Краснап. (Бялькевіч).

Самка: *галу́бка* ж. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, Бялькевіч, Янкова), *го́лубіца* ж. — Гродз. (АЛА), *галу́ба* ж. — Смален.р. (Дабравольскі).

Грак

Пералётная птушка, падобная да вароны, з чорным бліскучым апярэннем.

грак м. — асн. мас.г. (СПЗБ, ЛП, Бялькевіч, Шатэрнік, Дабравольскі, Каспяровіч, Насовіч, ПБ), *грав* м. — Стол. (ЛП), *гайваран* м. — Беластоц. р. (СПЗБ, Насовіч), *крумклан* м. — Вілен.р. (СПЗБ), *крук малы́* — Стол. (ЛП), *чорная вараня́ка* — Малар., Драг., Лельч., Маз. (ЛП).

Птушаня ў гракоў: *граваня́* н., *граванё́* н., *граванё́нак* м. — адпаведна паўдн.-зах.д., сярэд.-бел. г., паўн.-усх. д., *граваня́нё* н. — Карэл. (Сцяшковіч).

Гусь

Буйная вадаплаўная дзікая і свойская птушка.

Агульная назва: *гу́сі* мн., *гусе́нкі* мн. памянш.-ласк. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Мат.Гродз., Бялькевіч, Насовіч, Станкевіч, Мат. апыт.), *гбі́ні* мн. — мясц. (Насовіч, Станкевіч), *це́шкі* мн. ласк. — Краснап. (Мат. Маг.), *гагата́* мн. зборн. фалькл. (Н. сл.-сць), *гэ́гі* мн. 'парода гусей' — Дзярж., Пін., Рэч., Кір. (ЛАБНГ, СПЗБ), *лабэ́ндзі* мн. 'парода гусей з гузамі над дзюбаю, японскія гусі' — Шчуч. (СПЗБ).

Самка: *гусь* ж. — паўдн.-зах.д., сярэд.-бел.г. (АЛА), *гу́сіна* ж. — віц.-маг. г. (ДАБМ, АЛА, Мат. Маг., Шаталава, Яўсе-еў), *гусі́на* ж. — спарадычна паўн.-зах.з. (АЛА), *гусі́на* ж. — Бых. (Нар. сл.-сць), *гу́сыня* ж. — Лёзн., Слаўг. (АЛА), *гу́ска* ж., *гу́сачка* ж. памянш.-ласк. — паўн.-зах. з., зах.-пал. г., паўдн.-усх. з. (АЛА, ЛП, Мат. Гродз., Мат. апыт.), *гуся́* ж.

— паўн. р., Калінк., Вілен. р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ), *гусіха* ж. — Асіп. (АЛА), *гусеніца* ж. — Лёзн. (АЛА), *гбьлка* ж. ласк. — Бял. (Яўсееў).

Самец: *гусак* м., *гусачок* м. памянш. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., ЛП, Бялькевіч, Насовіч, Станкевіч, Мат. апыт.).

Гусяня: *гусяня* н., *гусянятка* н. памянш.— паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз.), *гусяне* н. — сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз.), *гусё* н. — Іўеў. (Мат. мін.-мал.), *гусянёнак* м. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, АЛА, Насовіч, Яўсееў, Мат. апыт.), *гусёнак* м. — спарадычна паўн.-усх.д., Пін. (ЛАБНГ, АЛА), *гусяніок* м. — Гродз., Воран.(ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз.), *гусяніок* м. — Пін. (ЛАБНГ, АЛА), *гусіок* м., *гусяняк* м. — Воран., Вілен. р. (АЛА, СПЗБ, Шаталава), *вулянёнак* м. — Круп. (СЦБ), *цецік* м. — Бял. (Яўсееў), *зюляняты* мн., *зюленькі* памянш.-ласк. — Лаг. (СЦБ).

Дзяркач

Лугавая невялікая птушка сямейства пастушковых з характэрным скрыпучым крыкам.

дзяркач м. — паўдн. р., Ушацк., Докш., Краснап. (ЛАБНГ, ЛП, Янкоўскі, Янкова), *дзяргач* м. — паўн. р. (ЛАБНГ, СЦБ, ЭПБ, ПБ), *дзяргун* м. — мясц. (ПБ, ЭПБ), *драч* м. — усх. з., паўдн. р. (ЛАБНГ, ЛП, Бялькевіч, Каспяровіч, Янкова, Янкоўскі, Яўсееў, Насовіч), *хрусьцель* м. — мясц. (Насовіч), *карасцёлка* ж., *карасцяліца* ж. — Малар. (ЛП), *жагарыс* м. — Вілен. р. (СПЗБ).

Дзяцел

Лясная птушка з доўгай моцнай дзюбай, якая здабывае корм з-пад кары дрэў.

дзяцел м., *дзятлік* м. памянш. — агульн. (АЛА, ЛП, Бялькевіч, Станкевіч), *дзяцель* м. — Гродз. р., Вілен. р. (СПЗБ), *дзяхцел* м., *дзяхцёл* м. — зах.-пал.г. (АЛА), *дзяхтоль* м. — Беластоц. р. (СПЗБ), *яцёл* м. — Кам., Драг. (АЛА, ЛП, ЖНС), *стукач* м. — Астр. (Сл. Гродз.), *дублік* м. — Іўеў. (Сцяшковіч).

Жаўна: *жаўна* ж. — агульн. (СПЗБ, Сл. Гродз., Мат. мін.-мал., ЛП, ПБ, Янкова, Гарэцкі, Насовіч), *дзяцел чорны* — мясц. (ЭПБ).

Драфа

Буйная палявая птушка атрада жураўлепадобных з доўгай шыяй і моцнымі нагамі.

кρόхва ж. — Добр. (ПБ), *дроп* м. — мясц. (ПБ, Насовіч), *грон* м. — мясц. (Насовіч).

Дрозд

Лясная пеўчая птушка атрада вераб'іных.

дрозд м. — агульн. (ЛП, Мат. апыт.), *касучэнь* м. 'чорны дрозд' — Драг., Маз. (ЛП).

Жаваранак

Палявая невялікая пеўчая птушка атрада вераб'іных з чубком на галаве.

жаваранак м. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *жаваранка* ж. — пераважна паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП, Станкевіч), *жаваронка* ж. — Гродз. (ЛАБНГ), *жавараначка* ж. — Драг. (ЛП), *жарванак* м. — Асіп., Гл., Акц., Светлагор., Маз. (ЛАБНГ), *жаўранак* м. — усх.-маг. р. (ЛАБНГ), *жаўнарак* м. — Крыч., Касц. (АЛА), *жаўро́нак* м. — Лельч. (Мат. Гом.), *жаўра́нік* м. — Рас. (ЛАБНГ), *жарванка* ж. — Старадарож., Калінк. (ЛАБНГ, АЛА), *жарнаўка* ж. — Бярэз. (ЛАБНГ, СПЗБ), *жаўранка* ж. — спарадычна паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, СЦБ, Каспяровіч, Станкевіч), *жаўнарка* ж. — Беш., Капат., Лельч. (АЛА), *жаўру́к* м., *жаўручо́к* м. — Гродз. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Станкевіч), *жаўро́нак* м. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Н. сл.-сць), *скаронка* ж. — Ашм. (ЛАБНГ), *гарадабо́лік* м. — Лун. (Шаталава), *гарадо́к* м. — Лельч. (ЛП), *целяво́з* м. — Рэч. (ЛАБНГ), *трапятўха* ж. — Маз. (ЛП).

Жаўтабрушка (жоўтая пліска, а таксама аўсянка, амялушка)

Невялікая пералётная пеўчая птушка з ярка-жоўтым падбрушшам і доўгім хвостом.

жаўтабрушка ж. — паўдн.р., Лід., Навагр. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП, ПБ, НЛГ), *жаўтапу́зік* м. — Стол. (ЛП), *жаўтагрудка* ж. — Маз. (ЛП), *жаўтушка* ж. — Браг. (Мат. Гом.), *жаўты́р* м. — Светлагор. (Мат. Гом.).

Журавель

Балотная буйная пералётная птушка з доўгімі нагамі і шыяй, з доўгай прамою дзюбай.

журавель м., журавей м., жобравель м., жураўль м. — агульн. (СПЗБ, ТС, ЛП, Бялькевіч, Яўсееў, ПБ, Мат. апыт.), *жораў м.* — віц.-маг. г. (Бялькевіч, Гарэцкі, Каспяровіч, Насовіч, ПБ, ЭПБ), *жураў м., жураў м.* — паўн.-зах.з. (СЦБ, Сл. Гродз., Насовіч, ПБ, ЭПБ), *жур м.* — усх.-пал. р. (ТС), *вясёлік м., весялёц м., васілёц м.* — усх.-пал.р. (ТС, ЛП).

Самка: *жураўка ж.* — усх.-пал.р. (ТС, НЛГ), *жураўліха ж.* — Мсцісл., Чач. (Мат. апыт.).

Зязюля

Лясная сярэдняй велічыні пералётная птушка, якая звычайна не ўе гнязда і кладзе яйкі ў чужыя гнёзды.

зязюля ж., зязюлька ж. памянш.-ласк. — агульн. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Станкевіч), *зязуля ж.* — зах.-пал. г. (АЛА, ЛП, Шаталава), *загзуля ж.* — Пін. (ДАБМ), *заўзюля ж., заўзюлька ж.* памянш.-ласк., *заўзуля ж., заўзулька ж.* памянш.-ласк. — сл.-маз. г. (ДАБМ, АЛА, НЛГ, ЛП, Янкоўскі, Шаталава), *дзяўзюля ж.* — Капат. (АЛА), *кукуля ж., кукўла ж., кукўлечка ж.* памянш.-ласк. — пераважна пол.-мін. г. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, НЛГ, Мат. Гом., Сцяшковіч, Янкоўскі, Яўсееў), *кукулка ж.* — спарадычна пол.-мін. г. (ДАБМ, АЛА, Шаталава), *кукулька ж.* — Барыс., Краснап. (АЛА, Бялькевіч), *кукаўка ж.* — Рэч. (НЛГ), *кукоўка ж.* — Свісл. (Цыхун), *свістуха ж.* — Сморг. (Сцяшковіч).

Івалга

Пеўчая невялікая птушка з залаціста-жоўтым або зелянаватым апярэннем.

івалга ж. — Стол., Маз., Мсцісл. (ЛП, Мат. апыт.), *ілава ж.* — Стол. (ЛП), *івал м.* — Светлагор., Лельч. (Мат. Гом.), *івень м.* — Маз. (ЛП), *ёўкала н.* — Стол. (ТС), *жаўна ж.* — паўдн.р. (ПБ).

Індык

Самая буйная свойская птушка атрада курыных, з вялікім разгалістым хвостом.

Агульная назва: *індыкі (гіндыкі)* мн. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Янкоўскі, Бялькевіч, Насовіч, Мат. апыт.), *андыкі (гандыкі)* мн. — паўдн. р. (ЛАБНГ, ТС, Шаталава), *ендыкі (вендыкі)* мн. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ТС, Мат. апыт.), *юндыкі* мн. — спарадычна ўсх. з. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *індзюкі* мн. спарадычна ўсх.з., Дзятл., Маст., Нясв., Кобр. (ЛАБНГ), *андзюкі (гандзюкі)* мн. — спарадычна зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *індзюрбы* мн. — Брэсц. (ЛАБНГ).

Самец: *індык (гіндык)* м., *андык (гандык)* м., *яндык (вяндык)* м., *юндык* м., *індзюк* м., *андзюк (гандзюк)* м., *індзюр* м. — мясц. (Мат. апыт.).

Самка: *індычка* ж., *андычка (гандычка)* ж., *яндычка (вяндычка)* ж., *юндычка* ж., *індзючка* ж., *індзюшка* ж., *індзюка* ж. — мясц. (Мат. апыт.).

Індычаня: *індычаня* н., *андычаня (гандычаня)* н., *індзючаня* н. — паўдн.-зах.д., *яндычаня* н., *андзючаня (гандзючаня)* н. — зах.-пал. г., *індычанё* н., *андычанё* н., *індзючанё* н. — сярэд.-бел.г., *індычанёнак* м., *індзючонак* м., *індзюшонак* м., *індзюшанёнак* м. — паўн.-усх. д. (СПЗБ, ЛП, Мат. апыт.).

Канарэйка

Пеўчая птушка з ярка-жоўтым апярэннем, больш вядомая як пакаёвая.

канарэйка ж. — усх.-маг. р. (Бялькевіч), *канарка* ж., *канарок* м. — мясц. (Насовіч).

Каня (канюк)

Драпежная птушка сямейства ястрабіных з бурым апярэннем спіны і стракатым палбрушшам; дакучлівы манатонны крык яе нагадвае слова "піць".

каня ж. — цэнтр.з. (ЛП, Мат. апыт.), *канюх* м. — усх.-маг.р. (Бялькевіч, Мат. апыт.), *канюх* м. — Маст. (СПЗБ), *кёнюх* м. — Лун. (Шаталава), *кавур* м. — паўн.-зах.з. (СПЗБ), *сарыч* м. — мясц. (ЭПБ), *мышалю* м., *мышаёд* м. — Стол. (ЛП).

Каралёк

Самая маленькая лясная птушка з шаравата-зялёным пер'ем на целе і аранжавым або жоўтым цемем.

каралёк м. — Паст. (СПЗБ), *вузёлчык* м. — Нясв. (Мат. апыт.), *блыха* ж., *блышка* ж. — Стол. (ПБ), *валюё вока* — Стол. (ПБ).

Качка

Вадаплаўная дзікая і свойская птушка з шырокай пляскатай дзюбай.

Агульная назва: *ка́чки* мн. — паўдн.-зах.д., сярэд.-бел.г. (ДАБМ, АЛА, Мат. апыт.), *вўтки* мн. — паўн.-усх.д. (ДАБМ, АЛА, Мат. апыт.), *вўтвы* мн. — усх.-пал.р. (ТС, Янкоўскі, Янкова).

Самка, качка: *ка́чка* ж. — паўдн.-зах. д., сярэд.-бел. г., Беластоц. р., Вілен. р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., ЛП), *вўтка* ж. — паўн.-усх.д. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, Мат. Гродз., Бялькевіч, Янкова, Мат. апыт.), *вўтва* ж., *вўтаўка* ж. — заходняя частка ўсх.-пал. р. (ДАБМ, АЛА, ТС, ЛП), *вўціца* ж. — Гом., Лоеў. (НЛГ, Янкова), *вўткаліца* ж. — Стол. (ТС), *кра́хаўка* ж. эмац. — Ушац. (ЖС), *вўця* ж. ласк., *вўля* ж. ласк. — агульн. (НЛГ, ТС, Янкова, Мат. апыт.), *гобліца* ж. 'самка ў дзікіх качак' — Жытк. (ТС), *забіранка* ж. 'дзікая качка-наседка, ад якой забралі яйкі' — Стол. (ТС).

Самец, качар: *ка́чар* м. — паўночна-заходняя частка паўдн.-зах.д., сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз., ЛП), *качар* м. — Шчуч., Слон. (ЛАБНГ), *качур* м. — сл.-маз. г. (ЛАБНГ, АЛА, ЖС, ЛП, Янкова, Янкоўскі, ПБ), *качур* м. — паўднёва-заходняя частка Мін.р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, 3 нар. сл., Н. сл.-сць, Янкоўскі), *селязень* м., *селязенька* м. ласк. — паўн.-усх.д., спарадычна ўсх.-пал. р. (ЛАБНГ, АЛА, ЛП, Янкова), *сэлезень* м. — спарадычна паўдн.р. (ЛАБНГ, АЛА, ЛП, Янкова), *селязён* м. — Слуц., Стол. (ЛАБНГ, ТС), *сэлег* (*сэлюх*) м. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, НЛ, ЛП, Янкова), *зелязень* м. — спарадычна ўсх.-пал.р., Беш. (ЛАБНГ, АЛА, НС, Янкова), *вўцяк* м., *вўтэк* м. — паўн.р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, НС, Каспяровіч), *гогаль* м. — Стол. (ТС).

Качаня: *качаня* н., *качанятка* н. памянш. — паўдн.-зах.д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ЛП), *качараня* н., *качаранятка* н. памянш. — Карэл., Навагр. (ЛАБНГ, АЛА, НЛ), *качанё* н., *качанётка* н. — сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, АЛА), *качачанё* н. — Пух. (АЛА), *качаранё* н. — Валож. (ЛАБНГ, АЛА), *качўк* м. — Воран. (ЛАБНГ, АЛА, Шаталава), ка-

чанюк м. — Гродз. (ЛАБНГ, АЛА), *вуцяня* н., *вуцянятка* н. — памянш. — спарадычна ўсх.-пал. р., Слуц., Бабр., Іўеў., Валож. (ЛАБНГ, АЛА, ТС, Мат. Гродз., СЦБ, Янкова), *вуцянянак* м. — паўн.-усх. д., зах.-бран. р. (ЛАБНГ, АЛА, Растаргуеў), *вуцёнак* м. — спарадычна паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, АЛА), *вуцёк* м. — Пін., Стол. (ЛАБНГ, ЖС), *вўцька* ж. — Чэрв. (СЦБ), *гарбач* м. 'качання-падлётак' — Стол. (ТС).

Назвы дзікіх качак: **качка-крыжанка:** *крыжэнь* м., *крыжань* м. — Гом.р. (Мат. Гом., ПБ), *крыжак* м. — Буда-Каш., Жытк. (Мат. Гом, НЛГ, ПБ), *крыжня* ж. — Гл., Калінк., Петр. (Янкоўскі, Мат. Гродз.), *крыжаха* ж. — Лоеў. (Янкова), *кракаўня* ж. — Брасл. (СПЗБ), *крахаўка* ж. — Стол. (ТС), *крачка* ж. — зах.-бран. р. (Растаргуеў), *квэква* ж. — мясц. (Насовіч); **качка-чыранка:** *чыранка* ж. — Брасл. (СПЗБ), *цыранка* ж. — Гродз. (3 нар. сл., Цыхун, ПБ, ЭПБ), *чырка* ж. — усх.-пал. р. (ТС, ЛП, НЛ, ПБ, ЭПБ, Насовіч), *чырыца* ж. — Лоеў. (Янкова), *чырыта* ж. — Стол. (НЛ, ЛП), *чырэц* м. — Стол. (ЛП), *чырок* м. — усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *чыручок* м. — Малар. (ЛП), *плісун* м., *плісунчык* м. — паўдн. р. (Мат. Гом, ПБ, ЭПБ); **качка шэрая:** *неразнь* ж., *неразня* ж. — Браг. (ПБ); **качка-шыраканоска:** *лапаноска* ж. — Слуц., *травянка* ж. — Браг., *саксун* м. — на Дняпры (ПБ), *чорная вўтва* — Стол. (ЛП); **качка-нырэц:** *нырэц* м. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *нурэц* м., *нарэц* м. — Лельч. (ЛП), *нурчак* м. — Малар. (ЛП); **нырэц чырвонагаловы:** *сівак* м., *жылёц* м. — Пін., *чэрнь сівая* (*сіваплечая*) — Браг. (ПБ); *чарнушка* ж. 'нырэц белавокі' — мясц. (ПБ), *нырэц -хахлач* 'нырэц хахлаты' — Віц. (ПБ), *свірок* м. 'турпан' — мясц. (ПБ); **качка-гогаль:** *вогалица* ж., *вагалица* ж., *вогаль* м. — паўдн. р. (ПБ).

Кнігаўка

Невялікая лугавая і палявая птушка з высокім чубком на галаве.

кнігаўка ж. — пераважна паўн.-усх.д., сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Каспяровіч, Станкевіч, ПБ), *кніга* ж. — паўдн.-зах. д., Беластоц. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз., Мат. Гом., НЛ, Нар. сл.-сць, 3 нар.сл., ЛП, Шаталава, Янкоўскі, ПБ, ЭПБ), *кнігавіца* ж. — Маст. (ЛАБНГ), *кнігікаўка* ж. — Беш. (НС), *кігікаўка* ж. — Арш. (ЛАБНГ), *кігічка* ж. — Бых. (ЛАБНГ), *кігіка* ж. — Жыт. (ПБ, ЭПБ), *кілічка* ж. — Шчуч. (Сцяшковіч), *кучаёк* м. — Чач. (ЛАБНГ), *кэня* ж. — поўнач паўн.-усх.д. (ЛАБНГ), *канюх* м. — Шкл., Мсцісл. (ЛАБНГ, Бялькевіч), *кірык* м. — Касц. (ЛАБНГ),

кнёўка ж. — Астр. (Мат. Гродз.), *кібіс* м. — Віц., Лёзн., Шум., Мецісл. (ЛАБНГ, СПЗБ, Бялькевіч), *пігаўка* ж., *пігалка* ж., *пікаўка* ж. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, НС, Сцяшковіч), *пігіца* ж., *пііца* ж. — Ашм., Воран., Іўеў., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сцяшковіч), *півіка* ж. — Воран. (ЛАБНГ, СПЗБ), *пімна* ж., *пімня* ж. — Брасл., Астр. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сцяшковіч), *чыгікаўка* ж. — Лід. (Сцяшковіч), *чаіца* ж. — усх.-маг. р. (ЛАБНГ), *чайка* ж. — спарадычна ўсх.-маг. р., паўдн. р., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖНС, Н. сл.-сць, ЭПБ, ПБ), *чыбіс* м. — Брасл. (СПЗБ), *чубар* м. — Шчуч. (Сцяшковіч), *піліпéц* м. — Брасл. (ЛАБНГ).

Коршак (ястраб)

Драпежная птушка з кароткай кручкаватай дзюбай і доўгімі вострымі кіпцюрамі. Мае буравата-рыжае апярэнне.

каршўн м. — асн. м. г. (ДАБМ, СПЗБ, АЛА, ЛН, ЛП, ПБ, ЭПБ, Бялькевіч, Шаталава, Насовіч), *кóршун* м. — спарадычна ўсх.з. (ДАБМ, ЛП), *гаршўн* м. — Чэрв. (НП), *кóршак* м., *каршіак* м., *каршачок* м. — паўдн.-усх. з., Гродз. р., Беластоц. р. (ДАБМ, СПЗБ, ЛП, Янкова, ПБ), *каршук* м. — Віц. р., спарадычна паўдн.-усх. з. (ДАБМ, АЛА), *ястраб* м. — пераважна ўсх. з. (ДАБМ, АЛА, ЛП), *ястрабéц* м., *астрабéц* м., *страбéц* м. — Навагр., Малар. (АЛА, ЛП), *шуляк* м. — зах.-пал. г., поўдзень Гродз. р. (СПЗБ, АЛА, Мат. Гом., ЛП, Сцяшковіч), *шулёк* м. — Бар. (ДАБМ, АЛА), *шуляка* м. — Брэсц., Драг., Стол. (ДАБМ, ЛП), *шулян* м., *шулёнь* м. — Брэсц., Петр. (ДАБМ, АЛА), *шуляш* м. — Івац. (ДАБМ), *вагінас* м. — Воран. (СПЗБ), *шулячок* м. — мясц. (ЭПБ), *шулёнак* м. — мясц. (ЭПБ).

Крумкач

Чорная буйная птушка, якая жывіцца ў асноўным падлай.

крумкач м. — пераважна цэнтр. з., Латгал. р., Вілен. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ТС, ЛП, Бялькевіч, Станкевіч, ПБ), *кранкач* м. — Астр. (ЛАБНГ), *краўкач* м. — Івац. (ЛАБНГ), *крумкаль* м. — Светлагор. (Мат. Гом.), *крумкач* м. — мясц. (НЛГ), *грумкач* м. — Докш., Барыс. (ЛАБНГ), *грумгáч* м. — Шарк., Мядз., Віл., Лаг. (ЛАБНГ, СЦБ), *грунгáч* м., *грункач* м. — паўн. р., Смален. р. (ЛАБНГ, Дабравольскі), *грымкач* м. — Маг. (ЛАБНГ), *гругáч* м., *грукáч* м. — Лаг. (Мат. мін.-

мал., СЦБ), *груган* м. — пол.-мін. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, Каспяровіч), *гурган* м. — Лаг. (СЦБ), *гругал* м. — Мядз. (Мат. мін.-мал.), *груган* м. — Гарад. (ЛАБНГ), *грун* м. — мясц. (Станкевіч), *крук* м. — гродз.-бар. г., зах.-пал. г., спарадычна паўн.-зах.з., Чашн., Тал., Лёзн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, ЛП, Мат. Гом., ПБ, ЭПБ, Шаталава, Насовіч), *грук* м. — Мядз. (ЛАБНГ), *воран* м. — спарадычна ўсх.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ПБ, ЭПБ), *вараняк* м. — Пін. (АЛА), *гаўрон* м. — Іўеў. (ЛАБНГ), *грак* м. — Воран., Дзятл., Раг. (ЛАБНГ, СПЗБ), *гругаўё* н. зборн. — Віл. (СПЗБ).

Круцігалоўка

Маларухомая невялікая птушка з шэрым апярэннем, якая пры спуджванні ўтварае арыгінальныя рухі шыяй і шыпіць.

круцігаловец м. — Віц. р. (ПБ, ЭПБ), *крутагалоў* м. — Краснап. (Бялькевіч), *крутагаловік* м. — Стол. (ЛП, ЭПБ), *крутагалоўка* ж. — Стол., Бял. (ЛП, Яўсеєў), *крутагаловец* м., *крутагаловіца* ж. — Пін., Стол. (ЛП, ПБ, ЭПБ), *круташыйка* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *крутан* м. — Браг. (Мат. Гом.), *куйка* ж. — Слуц. (ПБ, ЭПБ).

Курапатка

Палявая сярэдняй велічыні птушка, падобная на курыцу.

курапатка (*крупатка*, *курпатка*, *карупатка*) ж. — агульн., акрамя ўскраіны зах. з. (АЛА, ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП, ПБ), *курапатва* ж. — зах.-пал. г. (АЛА, ЛАБНГ, ЛП, Насовіч), *курапатка* ж. — Добр. (ЛАБНГ), *курапата* ж. — спарадычна агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Сл. Гродз., НЛ, Шатэрнік), *куропка* ж. — Лід. (Сл. Гродз.), *курапа* ж. — Дзятл. (СПЗБ), *курка* ж. — Маст. (Сл. Гродз.), *курачка* ж. — Лельч. (ЛП, Мат. Гом.), *дзікая курка* — Крыч. (АЛА), *пячорка* ж. — Хойн., Ельск. (Мат. Гом.).

Куры

Свойскія птушкі, якіх разводзяць для атрымання яек і мяса.

Агульная назва: *куры* мн. — агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *галагуцкія куры* 'парода вялікіх курэй' — Гл., Жытк. (ТС,

Янкоўскі), *галашы́йкі* мн. 'парода вялікіх курэй з голай, без пер'я, шыяй' — Стаўб. (НС), *мінорачкі* мн. 'парода маленькіх курэй' — Дзярж. (СЦБ), *тэ́кінскія ку́ры* 'парода белых курэй' — Стол. (ТС), *баху́рчыкі* мн. 'парода курэй' — Вілен. р. (СПЗБ).

Самка, курыца: *куры́ца* ж. — гродз.-бар. г., зах.-пал. г., сярэд.-бел.г., паўн.-усх.д., за выключэннем яго паўночна-заходняй часткі (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч), *куры́ца* ж. — паўночна-заходняя частка паўн.-усх. д., Вілен. р., Латгал. р. (АЛА, СПЗБ, СЦБ, Мат. апыт.), *курыца́* ж. — Вілен. р. (СПЗБ), *ку́рца* ж. — Навагр. (ЖС), *ку́ра* ж. — сл.-маз. г., Круп., Воран. (АЛА, СПЗБ, СЦБ, ЖНС, Янкова, Янкоўскі), *кура́* ж. — Верхнядзв., Чэрв., Раг., Калінк., Браг. (АЛА, СПЗБ), *куру́га* ж. экспр. — Стаўб. (СЦБ), *ку́рка* ж. ласк. — агульн. (Мат. апыт.), *пы́лька* ж., *пы́рка* ж. ласк. — усх.-маг.р. (Мат. апыт.), *ту́тачка* ж. памянш.-ласк. — Бял. (Яўсееў), *ку́рка-сакату́рка (сакаце́рыка)* ж. фалькл. — Рэч. (НЛГ), *тарачу́шка 'сакату́ха'* — Бял. (Яўсееў); **курыца, якая нясецца:** *нясу́шка* ж., *нясу́шчая ку́рыца (ку́ра)* — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ), *нясу́ша* ж. — Кругл. (ЛАБНГ), *нясу́шчанка* ж. — Ваўк. (ЛАБНГ), *нясу́ха* ж. — Пін. (ЛАБНГ), *не́ска* ж. — Іўеў., Шчуч. (ЛАБНГ), *яйца́но́ска* ж. — Тал. (ЛАБНГ), *кладу́шчая ку́рыца* — Гарад. (ЛАБНГ); **курыца, якая выседжае курянят або водзіць іх:** *квакту́ха* ж., *квахту́ха* ж. — агульн. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, ЖС, Бялькевіч, Мат. апыт.), *квакту́ха* ж., *квахту́ха* ж. — гродз.-бар. г. (АЛА), *кв́актау́ха* ж. — Леп. (Мат. апыт.), *кваку́ха* ж. — усх.-маг. р. (ДАБМ, АЛА, Бялькевіч, Мат. Гом., Яўсееў, Насовіч), *кво́кля* ж. — Лельч. (ДАБМ, АЛА, НЛ), *кво́кша* ж. — усх.-пал.р., Мсцісл., Уздз. (ДАБМ, Юрчанка), *кво́чка* ж. — спарадычна ўсх. з. (ДАБМ, Мат. Гом.), *кв́атарка* ж. — Браг. (Мат. Гом.), *дзэту́ха* ж. — паўн.-зах.з., Чэрв. р., Бярэз.р., Гродз. (ДАБМ, АЛА, Мат. мін.-мал., Шатэрнік, Янкова, Станкевіч), *дзяту́ха* ж. — Пух., Лоеў. (СЦБ, Янкова), *дзяці́ніца* ж. — Круп., Ельск. (ДАБМ), *дзяці́ніца* ж. — Віц. (Каспяровіч), *дзяці́ха* ж. — Пол. (ДАБМ), *дзяці́нуха* ж. — паўн. р. (АЛА, СПЗБ, Каспяровіч, Станкевіч), *дзетава́духа* ж. — усх.-пал.р., Чэрв. (ДАБМ, СЦБ, ТС, Мат. мін.-мал.), *дзеціва́дка* ж. — Валож. (ДАБМ), *дзяціва́дка* ж. — Гом., Лоеў. (ДАБМ), *дзіцява́дзіца* ж. — Барыс. (ДАБМ), *курава́дка* ж., *курова́дка* ж. — гродз.-бар. г. (ДАБМ, АЛА, СЦБ, СПЗБ, Мат. дыял. сл.), *курава́дка* ж. — Сморг. (ДАБМ), *курчава́дка* ж. — Воран., Мін. (ДАБМ, АЛА, Шаталава), *курава́дзіха* ж. — Гл. (Янкоўскі), *курава́дніца* ж. — Мін., Нясв. (ДАБМ), *кураня́тніца* ж. —

цэнтр. з. (ДАБМ, АЛА, ЖНС, Мат. Гом., НС, Янкоўскі), *кура́н'ятуха* ж. — Слуц. р. (ДАБМ, СЦБ, Мат. мін.-мал.), *кура́тніца* ж. — Мін., Гом. (ДАБМ, Мат. Гом.), *кура́чніца* ж. — Валож. (ДАБМ), *курча́тніца* ж. — Мін. р., Астр., Сморг. (ДАБМ, СЦБ), *курта́чніца* ж. — Мін. (ДАБМ), *піскля́тніца* ж. — пераважна паўднёва-ўсходняя частка паўн.-усх.д. (ДАБМ, АЛА, Шаталава), *скяля́тніца* ж. — Тал. (ДАБМ), *пыля́н'ятніца* ж. — Мін.р., усх.-пал. р., Чэрв. р. (ДАБМ, Мат. Гом.), *цыпля́тніца* ж. — віц.-маг. г. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гом.), *сяду́ха* ж. — Брасл., Мёр. (АЛА), *насе́дка* ж. — Дубр., Пін. (АЛА), *клапату́ха* ж. — Чэрв. (СЦБ), *кλόпалка* ж. — Чэрв. (СЦБ), *клу́ха* ж. — Ушацк. (ЛАБНГ), *клу́ша* ж. — Пух. (СЦБ); **інкубатарная курыца**: *інкуба́тарка* ж. — Мсцісл. (Юрчанка), *куба́тарка* ж. — Віл. (ЖС), *куба́тка* ж. — Лаг. (ЖС), *машыно́ўка* ж. — Лаг. (СЦБ); **курыца паводле знешніх адзнак**: *чуба́тка* ж. — Мёр., Ушацк., Леп., Дзятл., Нясв., Хоц. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *вуша́тка* ж. — Паст., Бял. (ЛАБНГ), *вушла́тка* ж. — Мёр. (ЖНС), *вуш-ла́чка* ж. — Дзятл. (ЛАБНГ, ЖС), *хахла́тка* ж. — Ушацк. (ЛАБНГ), *шурпа́* ж. 'з раскалмачаным пер'ем' — паўн.-зах.з. (СПЗБ, Станкевіч), *шурпа́тка* ж. — мясц. (Насовіч), *курду́пка* ж. 'без хваста' — мясц. (Насовіч).

Самец, певень: *пéвень* м. — пераважна паўдн. р., паўдн.-усх.з. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Каспяровіч, Шатэрнік, Растаргуеў, Тарнацкі), *пявун* м. — Мін. р. (ДАБМ, АЛА, Каспяровіч), *пясу́нь* м. — Валож. (АЛА), *пяу́нь* м. — Гом. (НЛГ), *пяту́х* м. — пераважна паўн. р., паўн.-зах. з., гродз.-бар. г., Вілен. р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Янкова, Шаталава, Тарнацкі, Мат. апыт.), *пято́к* м. — Паст. (ДАБМ), *пéцька* м., *пéця* м. ласк. — віц.-маг. г. (Мат. апыт.), *каба́н* м. — Ганц., Лун. (ДАБМ, АЛА, Шаталава, Тарнацкі), *когут* м. — спарадычна паўн.-зах.з. (ДАБМ, СЦБ), *кагату́н* м. — Петр. (Мат. Гом.), *сакату́н* м. — Светлагор. (Мат. Гом.); **певень вялікі, галасісты, пародзісты**: *галагу́н* м., *галапу́н* м. — Уздз. (СЦБ), *галагу́т* м. — Гл., Драг. (ЛП, Янкоўскі), *гала́н* м. — Гор. (Н. сл.-сць, Мат. Маг.); *капу́н* м. 'пакладаны певень' — Драг. (Н. сл.-сць), *га́лду́к* м. 'певень, што не спявае' — Беластоц. р. (СПЗБ); **гермафрадыт**: *кура́к* м. — зах.-пал. г., Ашм. (ЛАБНГ, Шаталава), *кура́ка* ж. — Раг. (СПЗБ), *кура́ч* м. — сл.-маз. г., Ушацк., Клім., Ганц., Пруж., Стол. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. дыял. сл.), *кура́нь* м. — Гродз. (ЛАБНГ), *кура́й* м. — Паст., Гродз., Маст. (СПЗБ, Цыхун), *ку́рай* м. — Лельч. (ЛАБНГ), *курая́* ж. — паўн. р. (ЛАБНГ, ЖНС, Мат. апыт.), *кураэ́р* м. — Карэл. (Мат. апыт., ЛАБНГ), *курале́й* м. —

Гродз. (Цыхун), *кур'ян* м. — Стол. (ТС), *курчак* м. — Слон. (Нар. сл.-сць), *каплун* м. — Пол. (ЛАБНГ), *мешанец* м. — Ашм. (ЛАБНГ).

Кураня: *кураня* н., *куранятка* н. памянш., *курчаня* н., *курча* н., *цыпляня* н., *цыплянятка* н. памянш., *цыпяня* н., *цыпуня* н., *цыпля* н., *цыплятка* н. памянш., *цыпля* н., *цыплятка* н. памянш., *цывяня* н., *цывянятка* н. памянш., *цвєня* н., *чапяня* н., *піскляня* н., *піскля* н., *пыляня* н., *пылянятка* н. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г., *куранё* н., *кура-нётка* н. памянш., *курчо* н., *курчанё* н., *цыплянё* н., *пісклянё* н., *пісклё* н., *пылянё* н. — сярэд.-бел.г., *куронак* м., *куранё-нак* м., *цыплёнак* м., *цыплянёнак* м., *цывянёнак* м., *пісклянёнак* м., *пісклёнак* м., *пылёнак* м., *пылянёнак* м. — паўн.-усх. д. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, НЛГ, ТС, ЖС, НС, 3 нар.сл., Мат. дыял. сл., Мат. Маг., Шатэрнік, Каспяровіч, Насовіч, Бялькевіч, Янкова, Юрчанка, Яўсееў, Шаталава), *курчук* м. — паўн.-зах. з. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Шаталава), *курчак* м. — паўн.-зах. з., Вілен. (СПЗБ, СЦБ), *цыплюк* м. — паўдн. р., паўн.-зах. з., Вілен. р. (ДАБМ, СПЗБ, ТС), *цытук* м. — Пін. (ДАБМ, АЛА), *пісклюк* м. — паўн.-зах.з. (АЛА, СПЗБ, ЖС), *пылюк* м. — Мядз. (ДАБМ), *цётка* ж. ласк. — усх.-маг. р. (АЛА, Мат. апыт.), *ціўка* ж. ласк. — Стол. (ТС), *цёўка* ж. ласк. — Жытк. (ТС), *цэплік* м. ласк. — Лун. (Шаталава), *пылька* ж. ласк. — Леп., Жлоб. (Мат. Гом., Мат. апыт.), *пырка* ж. ласк. — паўн.-усх. д. (АЛА, Мат. апыт.); **кураня, якое выведзена ўпотай:** *самасадак* м., *самасэдак* м. — усх. з. (ЛАБНГ, Мат. Гом., Шаталава, Юрчанка), *самасей* м., *самасейка* м. — Жлоб., Лун. (ЛАБНГ, Мат. Гом., Шаталава), *байструк* м. — зах.з. (ЛАБНГ, СЦБ, Шаталава), *бансюк* м. — Маг. (ЛАБНГ), *банкарт* м. — Пол. (ЛАБНГ), *краніўнік* м. — агульн. (ЛАБНГ, СЦБ, НС, Станкевіч), *знайдук* м. — Дзятл. (ЛАБНГ); *цяпрук* м. 'кураня, якое яшчэ ў яйцы, зародак' — Кобр. (НЛ), *вільупак* м. 'кураня, якое толькі што вылупілася з яйца' — мясц. (Насовіч).

Ластаўка

Невялікая птушка з вузкімі вострымі крыламі, вёртка я і хуткая ў палёце.

ластаўка ж., *ластавейка* ж. ласк. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., ЛП, НЛГ, Шатэрнік, Янкова, Гарэцкі, Бялькевіч, Станкевіч), *ластачка* ж. — Ушацк., Арш., спарадычна паўднёвы ўсход Беларусі, Латгал. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ЛП), *ластавушкі* мн. — Івац (ЖНС), *гранок* м. —

усх.-пал. р., рэдка віц.-маг. г. (ЛАБНГ, Насовіч, Станкевіч, Юрчанка), *гаруно́к* м. — Кобр. (ЛАБНГ); **берагавая ластаўка**: *берагу́лька* ж. — Лід., Астр., Шчуч., Гродз., Карэл., Бар., Пух., Асіп. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Мат. мін.-мал., 3 нар.сл., ЖС), *берагаву́лька* ж. — Віц., Ушацк. (ЛАБНГ), *берагару́лька* ж. — Навагр., Бял., Бых., Слаўг. (ЛАБНГ, 3 нар.сл.), *берагу́ля* ж. — Бярэз. (ЛАБНГ, СПЗБ), *берагаву́шка* ж. — Паст. (СПЗБ), *беража́нка* ж. — Віл., Навагр., Стаўб., Карм. (ЛАБНГ, НС, ЭПБ), *беразя́нка* ж. — Жытк. (ТС), *біру́лька* ж. — Жытк. (ТС, ЖС), *берагавая (беражная) ластаўка* — Докш., Барыс., Круп., Чэрв., Кір., Иван., Клецк., Лун. (ЛАБНГ), *берагавы карглачык*, *берагавы каршачок* — Гл. (ЛАБНГ), *пячу́рка* ж., *пячу́рачка* ж. — Карм., Рэч. (ЛАБНГ), *пячу́рнік* м. — Стол. (ЛАБНГ), *пячу́р* м. — Рэч., Жытк., Стол. (ЛАБНГ, ТС, ЛП), *печары́ца* ж. — Жытк. (ТС), *печу́рычка* ж. — Лоеў. (Янкова), *но́рка* ж. — Лаг. (ЛАБНГ), *но́рнічак* м. — Іўеў. (ЛАБНГ), *на́рзіц* м. — Пін., Стол. (ЛАБНГ, ЛП), *наравя́я (на́ратая) ластаўка* — Бяроз., Астр., Драг. (ЛАБНГ), *земля́нка* ж. — Уздз., Рэч. (ЛАБНГ, ЛП), *земляна́я ластаўка* — паўн. р., Воран., Бяроз., Хойн. (ЛАБНГ), *вадзяна́я ластаўка* — Пол., Стол. (ЛАБНГ), *пясча́ная ластаўка* — Мядз. (ЛАБНГ), *дзіка́я ластаўка* — Рэч. (ЛАБНГ); **вясковая ластаўка**: *касістая (ластаўка)* — Ветк. (НЛГ); **гаградская ластаўка**: *грано́к* м. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *вара́но́к* м. — мясц. (ЭПБ).

Лебедзь

Вялікая прыгожая вадаплаўная пералётная птушка з белым (радзей чорным) апярэннем, з доўгай шыяй.

лебедзь м. — агульн. (АЛА, СПЗБ, ЛП, Насовіч, Станкевіч), *даба́д* м. — Віц. р. (Каспяровіч).

Лунь

Драпежная палявая і балотная птушка з шаравата-белым апярэннем.

лунь м. — Шум., Паст., Барыс. (СПЗБ), *шуля́к* м. — мясц. (ПБ).

Лысуха

Вадаплаўная птушка з шаравата-чорным апярэннем і голай ярка-белай плямай на лбе.

лысу́ха ж., лысо́ха ж. — Стол. (ЛП, ПБ, ЭПБ), *лы́ска ж.* — Светлагор. (Мат. Гом., ПБ, ЭПБ), *лазні́оха ж., лазну́ха ж.* — Стол. (ТС), *падга́раўка ж.* — Малар. (ЛП), *лісі́чка ж.* — Стол. (ЛП), *вадзяна́я ку́рыца (ку́рка)* — Стол. (ЛП, ПБ, ЭПБ), *дзіка́я ку́рачка* — Брасл., Стол. (СПЗБ, ПБ).

Ляляк (казадой)

Маленькая начная насякомаедная птушка з кароткай дзюбай і шырокім ротам.

ляля́к м. — усх.-пал. р. (ЛП, ПБ), *слукá ж.* — Саліг. (Н. сл.-сць), *начні́ца ж.* — мясц. (ПБ), *ле́жань м.* — мясц. (ПБ), *дрэ́ма ж.* — Жытк. (ТС).

Паўлін

Дэкаратыўная вялікая птушка са стракатым апярэннем і доўгім прыгожым веерападобным хвостом (у самцоў).

паўлі́н м. — агульн. (Мат. апыт.), *наву́к м.* — мясц. (Насовіч, Шатэрнік, Станкевіч), *паўлю́к м.* — мясц. (Насовіч), *паў м.* — мясц. (НЛГ).

Самка: *па́ва ж.* — паўн.-зах.з. (СПЗБ), *па́віца ж.* — мясц. (Станкевіч).

Пеначка

Дробная пеўчая птушка з жоўта-зялёным апярэннем.

будаўнічо́к м. — Палессе (ПБ), *будара́чка ж.* — Мсцісл. (Мат. апыт.).

Перапёлка

Невялікая палявая птушка са страката-бурым апярэннем, завостранымі крыламі і куцым хвостом.

перапё́лка ж. — агульн., за выключэннем часткі зах.-пал.г. (АЛА, ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз., ЛП, ПБ), *перапялі́ца ж.* — усх.-пал.р. (АЛА, ЛП, Мат. Гом., НЛГ), *пшэпю́рка ж.* — Гродз. (АЛА), *падпадзёмка ж.* — Стол., Лельч. (ЛП), *падпадзя́нка ж.* — Лун., Стол. (ЛАБНГ, ЛП), *падпадо́м м.* — Стол. (ЛАБНГ), *падпаля́нка ж.* — Свісл. (АЛА, Шаталава), *падпалю́шка ж.* — Брэсц. (АЛА), *пасвісцёлка ж.* — Стол. (ЛП), *піху́тка ж.* — Сморг. (Сл. Гродз.), *пу́цкела ж., пўтне-*

ла ж. — Воран. (АЛА, Шаталава), *курапата* ж. — Ваўк. (Сцяшковіч), *дзікая кўрка (кўрачка)* — Віл., Мецісл., Стол., Лельч. (АЛА, ЛП, Мат. апыт.), *палява́я кўрка* — Лельч. (АЛА).

Пліска

Дробная птушка з бела-чорным апярэннем і выцягнутым доўгім хвостом.

пліска ж. — асн. мас. г., за выключэннем віц.-маг. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП, Мат. Гродз., Каспяровіч, ПБ, ЭПБ), *плісіца* ж. — віц.-маг. г. (ЛАБНГ, НЛГ, Мат. Маг., Каспяровіч, Насовіч), *плісаўка* ж. — Гродз.р., Чэрв., Саліг., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ), *пліскаўка* ж. — Чэрв. (Шатэрнік), *плістаўка* — Шчуч., Дзятл., Карэл., Латгал. р. (СПЗБ, Мат. Гродз., НЛ), *пліска́ха* ж. — Лун. (ЛАБНГ), *валася́нка* ж., *валасья́нка* ж. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, ЛП), *валасня́нка* ж. — Жытк. (ТС), *валася́начка* ж. — Лун., Лоеў. (ПБ, ЭПБ, Янкова), *валасенчык* м. — Лун. (ПБ, ЭПБ), *сітаўка* ж., *сітка* ж., *сбітка* ж., *сбітаўка* ж. — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, НС, НЛГ, ЛГ, Янкоўскі), *сбіці́нка* ж. — Петр. (ЛАБНГ), *снбі́тка* ж. — Рэч. (ЛАБНГ), *стры́гуска* ж. — Верхнядзв. (ЛАБНГ), *трасагўска* ж. — Навагр., Кобр., Лях. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП), *трасу́ха* ж. — Стол. (ЛП), *трасу́шка* ж. — Беластоц. р. (СПЗБ), *богаўка* ж., *бохаўка* ж. — Верхнядзв., Мёр., Беш. (ЛАБНГ, НС, ЖНС), *букаўка* ж., *бухаўка* ж., *бугаўка* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *пасту́шка* ж., *пасту́шачка* ж. — Воран. (ЛАБНГ, СПЗБ), *зямя́нка* ж. — Стол. (ЛП), *абма́нка* ж. — Люб. (ЛАБНГ), *вераце́йка* ж. — Паст. (СПЗБ), *це́пка* ж., *це́пучка* ж. — Драг. (ЛАБНГ, ЛП), *старна́тка* ж. — Беш. (НС), *карэ́тка* ж. — Лельч. (ЛП), *дохтарка* ж. — Бабр. (ЛАБНГ), *жаўтабрушка* ж. 'жоўтая пліска' — Лід., Навагр., Драг., Стол. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛГ, ЛП).

Папаўзень

Маленькая птушка, якая вельмі спрытна лазіць па дрэвах уверх і ўніз галавой.

паўзнік м. — Стол. (ЛП), *гліня́нка* ж. — паўдн. (ПБ), *сівы дзя́тлік* — мясц. (ПБ).

Пугач

Начная драпежная птушка атрада соў.

пугач м., *пугач* м. — паўдн. р., гродз.-бар. г., Драг. (СПЗБ, ЛП, ПБ, Станкевіч, Мат. апыт.), *кугач* м. — Гл. (Янкоўскі), *хухач* м. — Лун. (Шаталава), *папугач* м. — Стол. (ТС), *папугай* м. — Маз. (ЛП), *хвілін* м. — спарадычна ўсх. з. (ЛП, Мат. апыт.).

Пустальга

Драпежная птушка сямейства сакаліных, сярэдняй велічыні, з гліняна-рыжаватым апярэннем.

пўстальга ж. — Лельч. (ПБ), *пусцельга* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *аралок* м. — Пол., Віц. (ПБ, ЭПБ), *шулячок* м. — Пін. (ПБ), *пістультан* м. — мясц. (Насовіч).

Рабчык

Невялікая лясная птушка сямейства цецеруковых з рабым апярэннем і чубком на галаве.

рабчык м. — усх.-пал. р. (ЛП, Янкова), *рабок* м. — Кліч., Стол. (ТС, ЖС), *верабок* м. — Лаг. (СЦБ), *арабак* м. — мясц. (ПБ), *рабец* м. — Гарад. (Каспяровіч), *гаранка* ж. — Стол. (НС).

Сава

Начная драпежная птушка з вялікай галавой і вялікімі вачыма.

савá ж. — агульн. (СПЗБ, ЛП, Бялькевіч, Янкоўскі, Мат. апыт.), *скўгалка* ж. — Лельч. (Мат. Гом.), *пацькала* н. — мясц. (Мат. Гом.), *пупыр* м. — Ваўк. (Сцяшковіч).

Салавей

Маленькая шэрая птушка, якая вылучаецца вельмі прыгожым спевам.

салавей м. — агульн. (АЛА, СПЗБ, ЛП, Бялькевіч, Станкевіч, Янкоўскі), *салавейка* м. — Ганц., Капат. (АЛА), *ляскун* м. экспр. — Гродз. (Сцяшковіч).

Саракуш

Невялікая драпежная птушка аграда вераб'іных са стракатым апярэннем і доўгім ступеньчатым хвостом.

саракапуд м. — Стол. (ЛП), *саракапыт* м. — Жытк. (Мат. Гом.), *жулан* м. — Светлагор. (Мат. Гом.), *гусачок* м. — Маз. (ПБ), *жыдок* м. — Лельч. (Мат. Гом.).

Сарока

Птушка з доўгім хвостом і чорным з белым апярэннем.

сарока ж. — агульн. (АЛА, СПЗБ, ЛП, Станкевіч), *скірга* ж. — Стол. (ТС), *даўгахвостка* ж. — Карэл. (Сцяшковіч), *чэкаўка* ж. — мясц. (НЛГ).

Сіваваронка

Пералётная птушка з яркім зеленавата-блакітным апярэннем; сіваграк.

сіваваронка ж. — асн. мас. г., за выключэннем паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сівая варонка* — Мін. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сівая варона* — Гродз., Ганц., Пін., Лун. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сіўка-варонка* ж. — Віц. р., Віл. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ, Каспяровіч, Насовіч, Станкевіч), *сівакράкша* ж. — Бяроз. (СПЗБ), *сіваракша* ж. — Стол. (ЛП), *сівашыйка* ж. — Карэл., Дзятл. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сіваплэчка* ж. — Клім., Ивац. (ЛАБНГ), *сізаваронка* ж. — паўн. р. (ЛАБНГ, ПБ), *сізая варонка* — Латгал. р. (СПЗБ), *сіняваронка* ж. — Іўеў., Мядз., Дзярж., Уздз. (ЛАБНГ), *сіняўронка* ж. — Вілен. р. (СПЗБ), *сіняпташка* ж. — Драг. (ЛАБНГ), *сінюга* ж., *сінюха* ж. — паўдн. р. (ЛАБНГ, ПБ), *сінякратка* ж. — Драг. (ЛАБНГ), *шараваронка* ж. — Воран. (ЛАБНГ), *зялёная варона* — Латгал. р. (СПЗБ), *сіваграк* м., *сіваграка* ж. — усх.-маг.р., Смален. р. (ЛАБНГ, Насовіч, Станкевіч, Растаргуеў, ПБ), *сівакράк* м., *сівакράка* ж., *сіваграха* ж. — усх.-пал.р. (ЛАБНГ, Мат. Гом., ЛП, Янкова, Шаталава), *сівадрака* ж. — усх.-пал.р. (ЛАБНГ, ЛП), *сівадра* ж. — Лельч. (ЛАБНГ), *сівярака* ж. — Маз. (ЛАБНГ), *грагуш* м. — Кам. (ЛАБНГ), *грагольчык* м. — Кобр. (ЛАБНГ), *краска* ж. — мясц. (ПБ), *красёха* ж. — Малар. (ЛАБНГ), *красолька* ж. — Кобр. (ЛАБНГ), *краснавольчык* м. — Чач. (ЖС).

Сініца

Пеўчая дробная птушка з лімонна-жоўтым апярэннем падбрушша і жаўтлява-зялёнай спіной.

сініца ж., *сінічка* ж. — агульн. (АЛА, ЛП, Янкоўскі), *сініюк* м., *сініючок* м. — паўн. — зах. з. (АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Янкоўскі), *сінічок* м., *сінчык* м. — Петр., Лоеў., Браг. (Мат. Гом., Янкова), *сіньдзік* м. — Гл. (Янкоўскі), *сівокрана* ж. — Петр. (Мат. Гом.), *снягур* м., *снягурка* ж. — Гл., Стол. (ЛП, Янкоўскі), *зімоўка* ж. — Карэл. (Сцяшковіч), *зімуха* ж. — Стол. (ЛП), *сікорка* ж. — Іўеў. (Сцяшковіч), *кракоха* ж. — Лун. (Шаталава), *ёўчык* м. — Лельч. (Мат. Гом.), *бібік* м. — Стаўб. (Мат. мін.-мал.).

Скапа

Буйная драпежная птушка сямейства ястрабіных, з буравата-белым апярэннем, жыве каля рэк і харчуецца рыбай.

скаба ж. — Маст. (ЛП, ПБ), *рыбалюў* м. — мясц. (ПБ).

Слонка

Лясная птушка з рудавата-бурым апярэннем і доўгай дзюбай; лясны кулік.

слонка ж. — агульн. (Бялькевіч, ПБ), *сломка* ж. — Маз. (ЛП, ПБ, ЭПБ), *слукá* ж. — усх.-пал. р. (ЛАБНГ, ЛП).

Снягір

Невялікая лясная птушка з кідкім ярка-чырвоным падбрушшам.

снігір м. — усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *снягур* м. — Карэл., Стол., Маз. (ЛП, ПБ), *снягурка* ж. — Стол. (ЛП), *снягурчык* м. — Лельч. (ЛП), *гіль* м. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ПБ, Каспяровіч), *гільк* м. — Мядз., Воран., Лід. (СЦБ, Сл. Гродз.), *краснапёрчык* м. — Светлагор. (Мат. Гом.), *папók* м. — Смарг. (Сл. Гродз.), *грачун* м. — Лід. (Сл. Гродз.).

Сойка

Лясная птушка сярэдняй велічыні са стракатым апярэннем і чорным доўгім хвостом.

сойка ж., соя ж. — пераважна паўдн. р., спарадычна агульн. (ЛАБНГ, ЛП), *карóза ж., карéза ж.* — віц.-маг. г. (Каспяровіч, Гарэцкі, Мат.Гом.).

Сокал

Драпежная птушка з цёмна-бурым у спалучэнні з белым апярэнным, моцнай дзюбай і доўгімі вострымі крыламі.

сóкал м. — агульн. (Мат. апыт.), *сакóл м.* — паўн.-зах. з., Вілен. р. (СПЗБ, НЛГ), *аралóк м., карагóльчык м., чаглóк* — паўн. р. (ПБ, ЭПБ), *шулячóк м.* 'кобчык' — Пін. (ПБ), *кабéц м.* 'кобчык' — Смален. р. (Каспяровіч), *галубятнік м.* 'дзербнік' — Слуц. (ПБ).

Стрыж

Птушка з чорным апярэнным, па велічыні крыху большая за ластаўку, з доўгімі серпападобнымі крыламі.

стрыж м. — агульн. (ЛАБНГ), *гранóк м.* — віц.-маг. г. (ЛАБНГ), *свіргóль м.* — Ушацк., Бярэз., Слаўг. (ЛАБНГ), *свірчóк м.* — Зэльв. (ЛАБНГ), *пікун м.* — Стол. (ЛП), *каршачóк м.* — Гл. (Янкоўскі), *рэмíсь м.* — Лун. (ЛАБНГ, Шаталава).

Удод

Лясная невялікая птушка са стракатым апярэнным, веерападобным чубам на галаве і доўгай загнутай уніз дзюбай.

удóд м. — усх.-маг.р., Стол., Латгал. р. (СПЗБ, ЛП, Бялькевіч, Насовіч), *удóт м.* — Малар. (ЛП), *дод м.* — Стаўб. (СЦБ), *аўдóт м., аўдóт м., вóўдат м.* — Брасл., Касц., Стол., Лельч., Маз. (СПЗБ, ЛП, Мат. Гом.), *кухач м.* — Стаўб. (СЦБ), *тукаўка ж.* — Віц.р. (Каспяровіч), *фóткала ж.* — Гродз. (СПЗБ), *вóттва ж.* — Драг. (ЛП), *зязюля жыдóўская* — Стол., Старадарож. (ЛП, Мат. апыт.).

Цецярук

Лясная буйная птушка з чорным (у самак — стракатым) апярэнным.

цецяру́к м. — агульн., за выключэннем усх.-маг. р.

(ЛАБНГ, СПЗБ, ПБ, Гарэцкі, Каспяровіч), *цецярлюк* м. — усх.-маг. р. (Гарэцкі, Бялькевіч, Насовіч, Яўсееў, Мат. апыт.), *цярлюк* м. — Чач. (Мат. Гом.), *цярук* м. — Латгал. р. (СПЗБ), *цецер* м. — Чэрык. (ЛАБНГ), *касяк* м. — Маз. (ЛП), *каса́ч* м. — Чач. (Мат. Гом.).

Самка: *цяцэ́ра* ж. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП, НЛГ, Станкевіч, Янкоўскі), *цяцэ́ра* ж. — Латгал. р. (СПЗБ), *цяцэ́рка* ж. — Стол. (ЛАБНГ), *цецеручь́ха* ж. — Шчуч. (СПЗБ), *цяцэ́рва* ж. — Стол. (ТС).

Чайка

Вадаплаўная птушка з белым у спалучэнні з чорным апярэннем і густым, шчыльным пер'ем.

ча́йка ж. — агульн. (СПЗБ, ЛП, Мат. апыт.), *ча́іца* ж. — усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *марская варона* — Гродз., Ваўк. (СПЗБ), *мэ́ва* ж. — Ваўк. (СПЗБ); **кращка:** *кращ* м. — Лоеў. (Янкова, ПБ), *кращо́к* м. — Стол. (ЛП), *кращка* ж. — мясц. (ПБ), *кращка* ж. — паўдн. р. (ТС, Мат. Гом., Н. сл-сць, ПБ, ЭПБ), *кращо́к* м. — мясц. (ПБ, ЭПБ), *рыба́лка* ж. — мясц. (ПБ, ЭПБ), *рыба́чка* ж. — мясц. (ПБ, ЭПБ), *рыба́к* м. — Жытк. (Н. сл-сць), *рыбі́тва* ж. — Брасл. (СПЗБ); **вялікая чайка:** *марты́н* м. — паўдн.-усх.з. (РБ), *рыба́к на́глы* — Жытк. (РБ); **сівая чайка:** *ба́ба* ж. — Жытк. (ТС), *ба́бка* ж. — паўн. р. (ПБ), *кльгун* м. — мясц. (ПБ), *марты́н* м. — Мсцісл. (ПБ).

Чакан

Лугавая дробная птушка сямейства драздовых з чорным або чорна-бурым апярэннем галавы.

эчык м. — Мсцісл. (3 нар.сл.), *вб́чык* м. — Мсцісл., Смален. р. (3 нар. сл., Дабравольскі), *ічык* м. — Светлагор. (Мат. Гом.), *во́йчык* м. — Стол. (ТС).

Чапля

Буйная птушка з шэрым або белым апярэннем, з вялікай вострай дзюбай і доўгай шыяй, трымаецца каля азёр і рэк.

ча́пля ж. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, ПБ, ЛП, Гарэцкі, Каспяровіч), *ца́пля* ж. — паўн.-зах. з., Латгал. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сл. Гродз.), *валява́ха* ж. — паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ,

ЭПБ, ПБ, НС, Янкова, Янкоўскі), *каныя* ж. — усх.-пал.р. (ТС, ПБ).

Самец: *чапéль* м. — Паст. (ЛАБНГ).

Чомга

Вадаплаўная буйная птушка са стракатым апярэннем і чорным чубам на галаве.

нырэц м., *нарэц* м. — паўдн. р. (СЦБ, ТС, ПБ), *нурэц* м. — Лельч. (ЛП), *нырók* м. — Жытк. (ЛП, ЭПБ), *кавур* м., *каур* м., *гагара* ж. — Пол., Леп. (ПБ).

Чыж

Лясная невялікая пеўчая птушка з жаўтлявым апярэннем і чорнай галоўкай.

чыж м., *чыжык* м. — агульн. (СПЗБ, ЛП, Мат. апыт.), *чачók* м. — Бял. (Яўсееў).

Шпак

Пеўчая сярэдняй велічыні птушка з чорным апярэннем.

шпáк м. — агульн. (ЛАБНГ, ЛП, Гарэцкі, Каспяровіч, Насовіч, Растаргуеў, ПБ), *скварэц* м. — спарадычна пераважна віц.-маг. г. (ЛАБНГ, 3 нар.сл.), *скарэц* м. — Стол. (ЛП).

Шчыгол

Дробная пеўчая птушка з яркім стракатым апярэннем.

шчы́гол м., *шчагól* м. — агульн. (АЛА, СПЗБ, ЛП), *шчыгél* м., *шчагéль* м. — Воран., Гродз. (АЛА), *шчы́гал* м. — Стол. (ЛП), *шчы́гла* м. — паўн.-зах.з. (АЛА, СПЗБ, Станкевіч), *шчыглік* м. — Ашм., Лун., Краснап. (АЛА, ЛАБНГ), *шчы́длік* м. — Маз., Пін. (АЛА), *шчы́льнік* м. — Івац. (АЛА).

1.3. ПАЎЗУНЫ І ЗЕМНАВОДНЫЯ

Вуж

Неядавітая змяя з шэрай, бураватай, амаль чорнай спіной, белым у чорныя плямы брухам і жоўтымі плямамі па баках галавы.

вуж м. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Шатэрнік, Насовіч, Мат. апыт.), *гуж* м. — Паням. р., зах.-пал. г., Акц., Асіп., Кліч. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз.), *уж* м. — спарадычна паўн.-зах.з., зах.-пал. г., Віц., Вілен. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *юж* м. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА), *вужа́ка* ж., *вужа́чка* ж. памянш., *вуджа́ка* ж. — паўн.-усх. д., за выключэннем віцебскай падгрупы гаворак, Мін. р., Чэрв. р., спарадычна паўдн.-усх.з., Драг. (ЛАБНГ, АЛА, Шатэрнік, Бялькевіч, Насовіч), *гужа́ка* ж., *ужа́ка* ж. — Віл., Лаг. (ЛАБНГ, АЛА, ЖС), *вужа́к* м., *гужа́к* м., *ужа́к* м. — паўн.-зах.з., Вілен. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *вужліс* м. — Вілен. р. (СПЗБ), *гад* м. — усх.-пал. р. (ТС, НС), *гебра* ж. — Валож. (СЦБ), *даўгун* м. — Дзятл. (Сл. Гродз.), *заскронец* м. — Валож. (ЛАБНГ).

Самка: *вужы́ха* ж. — Стол., Слаўг. (ТС, Мат. апыт.), *вужа́чыха* ж. — Слаўг. (Мат. апыт.).

Гадзюка

Ядавітая змяя шэрага або буравата-шэрага колеру з цёмнай зігзагападобнай паласой уздоўж спіны.

гадзю́ка ж. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Насовіч), *гадзю́га* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *гадзю́к* м. — Сморг., Брэсц., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *гадзі́на* ж. — паўн.-зах. з., усходняя частка зах.-пал. г., Маз. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, НС), *гады́ня* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ), *гад* м. — поўнач паўн.-зах. з., зах.-пал. г., Рэч. (ЛАБНГ), *гадаўка* ж. — Гарад. (ЛАБНГ), *вуж* м. — спарадычна Паням. р., Чашн. (ЛАБНГ), *вужа́ка* ж. — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *змяя* ж. — Гродз. р., віц.-маг. г., спарадычна зах.-пал. г. і ўсх.-пал. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *жмяя* ж. — Ваўк. (ЛАБНГ), *вераце́нніца* (*вераце́нница*) ж. — спарадычна паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *ко́мля* ж. — Хойн. (ЛАБНГ).

Самец: *круль* м. — Брасл. (СПЗБ).

Жаба, рапуха, квакша і інш.

Бясахвостыя земнаводныя жывёлы з бугрыстай, часта бародаўчатай слізкай скурай бурага, шэрага або зялёнага колеру.

Агульная назва: *жабы* мн. — агульн., за выключэннем віц.-маг. г. (ЛАБНГ).

Малая жаба: *жабка* ж., *ляжэнька* ж. — Краснап. (Бялькевіч), *жабуцька* ж. — Чэрв. (Шатэрнік), *жужалка* ж. — Паст. (СПЗБ).

Жаба травяная: *жаба* ж. — агульн., за выключэннем віц.-маг. г. (ЛАБНГ, АЛА), *жабіна* ж. адзінк. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, АЛА), *лягушка* ж. — віц.-маг. г. (ЛАБНГ, АЛА), *ляга* ж. — Гом. (НЛГ), *лягуха* ж. — Мёр., Шарк., Мсцісл. (ЛАБНГ), *люгашка* ж. — спарадычна віц.-маг. г. (ЛАБНГ, Мат. Маг., Бялькевіч), *балаціяная жаба* — Дзятл. (ЛАБНГ), *балотная жаба* — Бераст. (ЛАБНГ), *сіняя жаба* — Карм. (ЛАБНГ), *азёрная жаба* — Стол. (АЛА), *халадушка* ж. 'жаба, якой ахалоджваюць малако' — Паст. (СПЗБ).

Рапуха: *рапуха* ж. — агульн., але пераважна зах.з., Латгал. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Насовіч, Станкевіч, Тарнацкі), *рыпуха* ж. — Брасл. (ЛАБНГ), *рапуга* ж., *рыпуга* ж. — паўн.-зах.з., Люб., а таксама Вілен. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *рапоха* ж. — Ваўк. (СПЗБ), *рапéха* ж. — Пін. (АЛА), *рэпуха* ж., *ропуха* ж., *ропушна* ж. — Жытк. (АЛА, ТС), *рабуха* ж. — Ашм. (ЛАБНГ), *храпуха* ж. — Пін. (ЛАБНГ), *карапуха* ж., *кóрап* м. — зах.-пал. г. (Тарнацкі), *курапа* ж. — усх.-маг. р. (ЛАБНГ, АЛА), *куропа* ж., *курлапа* ж. — Гор. (АЛА), *варапаха* ж. — Карэл. (ЛАБНГ, Шаталава), *варапаха* ж. — Валож. (ЛАБНГ), *варопаўка* ж. — спарадычна сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз., ЖС), *вярэпаўка* ж. — Чэрв. р., Сен. (ЛАБНГ, АЛА), *варопавіца* ж. — Бераст. (ЛАБНГ), *варэпша* ж. — Бых. (ЛАБНГ), *лягушка* ж. — спарадычна ўсх.з., Смарг., Іўеў., Пух. (ЛАБНГ, АЛА), *лягуха* ж. — Верхнядзв. (ЛАБНГ), *паўзуха* ж. — Сен., Пух. (ЛАБНГ, АЛА), *паўзун* м. — Верхнядзв. (СПЗБ), *чарапаха* ж. — Гродз., Дзятл. (ЛАБНГ, Цыхун), *чараўніца* ж., *чарадзэйка* ж. — Пол. (ЛАБНГ), *балаціянка* ж. — Лід. (Мат. Гродз.), *земляніца* ж. — Жытк. (ТС), *зялёнка* ж. — Клім. (ЛАБНГ), *зялёпуха* ж. — Слон. (НЛ), *зялёная жаба* — агульн. (ЛАБНГ), *караватая жаба* — Пол., Гарад., Лельч. (ЛАБНГ), *каравая жаба* — сл.-маз.г., Бярэз., Пін. (ЛАБНГ, АЛА), *каралеватая жаба* — Маз. (ЛАБНГ), *карбставая жаба* — Стаўб. (СЦБ), *прышчá-*

тая, падушóўняя жа́ба – Драг. (Тарнацкі), *земляна́я жа́ба* – Іўеў. (ЛАБНГ), *палява́я жа́ба* – Светлагор., Лельч. (ЛАБНГ), *падрубна́я (падрубня́я) жа́ба* – Слуц.р., заходня́я частка ўсх.-пал.р. (ЛАБНГ), *ша́рая жа́ба* – Шчуч. (АЛА), *рале́йная жа́ба* – Віл. (СПЗБ), *рэпа́тая (раба́я) жа́ба* – Капыл., Петр. (ЛАБНГ), *рэпава́я жа́ба* – Ивац. (ЛАБНГ), *рэпа́ная жа́ба* – спарадычна сл.-маз. г. (ЛАБНГ), *рэпа́ная ве́дзьма* – Лельч. (ЛАБНГ).

Жарлянка: *жа́ба ж.* – пераважна ўсюды не адрозніваецца назвай ад рапух і жаб (ЛАБНГ), *вадзяна́я жа́ба* (крумкае слаўна) – Глыб., Іўеў., Добр. (ЛАБНГ), *крумка́ч м.* – Чэрв., Беластоц. р. (СПЗБ, СЦБ), *ку́каўка ж.* – Віл. (Станкевіч), *куку́ля ж.* – Чэрв. (СПЗБ), *цыру́ля ж.* – Жытк. (Мат. апыт.), *жа́рля́нка ж.* – Смален. р. (Дабравольскі).

Назвы жаб, якія крычаць «рыпучым» голасам: *турка́ч м.* – Уздз. (ЛАБНГ), *ту́ркалка ж.*, *ту́рлушка ж.* – мясц. (Насовіч).

Квакша: *жа́ба ж.*, *зялёна́я жа́ба* – паўдн. р. (ЛАБНГ), *свісця́чая жа́ба* – Лаг. (СЦБ).

Апалонік: *апало́нік м.* – Мін. р., усх.-пал. р. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз.), *апало́ннік м.* – Стаўб., Ганц. (ЛАБНГ), *абало́нік м.* – Старадарож. (ЛАБНГ), *пало́нік м.* – паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, Насовіч), *пало́ннік м.* – віц.-маг. г., Віл., Стаўб. (ЛАБНГ, СЦБ, Бялькевіч), *пало́днік м.* – Шкл. (ЛАБНГ), *пало́йнік м.* – паўн.р., усх.-маг. р., Віл., Маладз., Валож., Стаўб., Бабр., Латгал. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Шаталава), *пало́ўнік м.* – спарадычна паўн.-зах. з., Бярэз., Латгал. р. (СПЗБ, СЦБ), *лапо́нік м.* – Маз. (ЛАБНГ), *пра́нік м.* – Свісл., Ивац. (ЛАБНГ, Шаталава), *пра́ннік м.* – Круп., Кліч., Свісл. (ЛАБНГ, СПЗБ, Шаталава), *прач м.*, *пра́чык м.* – зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ЛП, НЛ), *каўшо́к м.* – Вілен.р. (СПЗБ), *галава́ч м.* – Паням. р. (ЛАБНГ, СЦБ, ЖС, Шаталава), *галава́сіцкі м.* – Ушацк., Леп., Карэл., Дзятл. (ЛАБНГ), *галаве́нька ж.* – Смарг. (ЛАБНГ), *крутагало́ўка ж.* – Смарг., Маладз., Валож., Гродз. (ЛАБНГ), *крута́ч м.*, *крута́ха ж.* – Паст. (ЛАБНГ, СПЗБ), *жа́бка ж.* – Стаўб., Жлоб. (ЛАБНГ), *жабу́рнячо́к м.* – Воран. (СПЗБ), *кія́нка ж.* – Гродз. (ЛАБНГ), *марха́ль м.* – Кліч. (ЖС), *самту́к м.* – Воран. (СПЗБ).

Мядзянка і вераценніца

Неядавітая змяя шэрага, шэра-бурага або медна-чырвонага колеру; бязногая яшчарка буравата-шэрага колеру з цвёрдай гладкай лускай на целе.

мядзянка ж. — спарадычна паўн.-зах.з., Вілен.р. (СПЗБ, ЭСБМ), *медзяніца* ж. — Краснап. (Бялькевіч, ЭПБ), *мédная змяя* — Вілен. р. (СПЗБ), *мядзяная гадзюка* — Брасл. (ЛАБНГ), *паданка* ж. — Малар. (НЛ), *падальніца* ж. — Жаб. (ЛАБНГ), *падалец* м. — Гродз. (Цыхун), *жалэзніца* ж., *жалязніца* ж., *залэзніца* ж. — Шчуч., Ваўк. (СПЗБ), *верацэнніца* (*верацэніца*) ж. — спарадычна паўн.-усх.д., Дзятл. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *верацённіца* (*верацёніца*) ж. — Чэрв., Стол. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС), *верацёніза* ж. — Брасл. (ЛАБНГ), *верацяніца* ж. — Паст. (СПЗБ), *верацельніца* ж. — Стол., Лельч. (ЛАБНГ), *верацёнка* ж. — паўн.-усх.д. (Мат. апыт.), *вярцёўка* ж., *вярцёлка* ж. — Хоц., Чэрык. (ЛАБНГ), *верацённік* м. — Дзятл. (Мат. Гродз.), *верацянік* м. — Мсцісл. (ЛАБНГ), *верасённік* м. — Стол. (ТС), *вэрцет* м. — Кобр. (ЛАБНГ), *слівень* м. — усх.-маг. р., спарадычна ўсх. з., спарадычна Паням.р., Чэрв. р., Мядз., Стол. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, Бялькевіч, Насовіч, ЭПБ, Мат. апыт.), *слівянь* м. — Дзятл. (ЛАБНГ), *аслівень* м. — Мядз. (СЦБ), *слімень* м. — Ушацк., Гл., Лоеў., Уздз., Нясв., Стол., Малар. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, Янкоўскі, Янкова), *слімень* м. — Пол., Ушацк., Віл., Пруж., Лун. (ЛАБНГ, СПЗБ), *слімак* м. — Мёр., Карэл., Пруж., Брэсц. (ЛАБНГ), *сляпак* м. — Жаб. (ЛАБНГ), *сляпéнь* м. — Верхнядзв. (СПЗБ, Насовіч), *слізень* м. — Віл., Лельч. (ЛАБНГ, СПЗБ), *смуж* м. — Драг. (ЛАБНГ), *грута* ж. — Брэсц. (ЛАБНГ), *нарыца* ж. — Лун. (ЛАБНГ), *завюцьтак* м. — Брасл. (ЛАБНГ).

Трытон

Хвастатае земнаводнае, якое нагадвае яшчарку.

трытён м. — усх.-маг. р., Ушацк. (ЛАБНГ), *вадзяная яшчарка* — усх.-маг. р., паўдн. р., паўн. р., Карэл. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *яшчарка* ж. — Мёр., Хоц., Жаб. (ЛАБНГ), *красная яшчарыца* — Кобр. (ЛАБНГ), *мар'янка* ж. — Жытк. (ТС).

Яшчарка

Невялікі паўзун з доўгім хвостом і прадаўгаватым целам, пакрытым дробнай рагавой лускай.

яшчарка ж. — агульн., за выключэннем Гродз. р., Вілен. р., Латгал.р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Насовіч), *яшчарыца* ж. — Гродз.р., усх.-маг.р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *яшчар* м. — Віл., Гор. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *дрэжынь* м. — Воран. (СПЗБ).

1.4. РЫБА І РАК

Акунь

Драпежная рыба зеленавата - жоўтага колеру з цёмнымі папяročнымі палосамі, з чырванаватымі ніжнімі плаўнікамі і калючым спінным плаўніком, жыве ў рэках і азёрах.

акунь м., *акуньчык* м. памянш. — агульн. (Мат. Гродз., З нар.сл., Мат. апыт.), *вакунь* м. — Смал. (СЦБ), *вобунь* м., *акунёк* м. памянш. — пераважна ўсх.-маг. р. (Насовіч, Мат. апыт.), *акунец* м. — паўдн.р. (ЛП, ТС), *аконь* м. — Лельч. (ЛАБНГ), *кунік* м. — Драг. (Мат. апыт.), *гарбьль* м. 'буйная рыбіна' — агульн. (СЦБ, Мат. апыт.), *матрósік* м. 'невялікі акуньчык' — агульн. (Мат. апыт.).

Бычок (пясчанік, пясочнік, падкаменшчык)

Дробная прыдонная маларухомая рыба жаўтавата - шэрага колеру з бурымі плямамі па баках, жыве ў рэках на пясчаным або камяністым грунце.

бычóк м. — мясц. (Жукаў), Жлоб. (ЖС), *песказóб* м. — усх.-пал. р. (ТС, Мат. апыт.), *пшыкур* м. — Чэрв. (Шатэрнік), усх.-пал. р. (Жукаў), *пундач* м. — паўн.-зах. з. (Жукаў), *ваўчóк* м. — паўн. р. (Жукаў), *калёка* м. — паўн.р. (Жукаў), *аўдóтка* ж. — мясц. (Жукаў), *баба* ж., *бабка* ж. — мясц. (Жукаў), *шырокалóбка* ж. — мясц. (Жукаў), *галавач* м. — мясц. (Жукаў).

Веразуб

Буйная падобная да плоткі рыба з прадаўгаватым целам, пакрытым дробнай бліскучай лускай, жыве ў рэках на глыбокіх мясцінах (вірах).

веразуб (*віразуб*, *верезуб*) м. — Маг. р., Гом. р., усх.-пал. р., Смален. р. — толькі ў Дняпроўскім басейне (ЭПБ, Жукаў, Дабравольскі, Усачова).

Верхаводка, вярхоўка, быстранка

Невялікая рухавая рыбка, пакрытая бліскучай лускай, жыве ў верхнім пласце вады і трымаецца табункамі.

верхаводка ж. — паўдн. р., спарадычна і ў іншых месцах (ЛП, СПЗБ, Мат. Гродз., Мат. дыял. сл., Усачова), *веравод* м., *верхаводзік* м. памянш. — паўдн.р. (ТС, ЛП), *верхаводзь* м. — Чэрв. (НЛ), *верхалётка* м. — паўдн.р. (ЛП), *вярхоўка* ж. — мясц. (Жукаў), *верхаплаўка* ж. — Сморг. (СЦБ), *верхалапка* ж. — Паст., Астр. (СПЗБ), *укляя* (*вукляя*) ж., *уклейка* ж. — агульн., асабліва паўн. р., усх.-маг. р. (СПЗБ, ЛП, 3 нар.сл., Мат. Маг., Каспяровіч, Дабравольскі, Усачова), *кляя* ж. — Нараўл. (3 нар.сл.), *клейка* ж. — Мін. (СПЗБ), *падуклейнік* м. — Мядз. (СЦБ), *уклей* м. — Шчуч. (Сл. Гродз.), *аклія* (*аклея*) ж., *укля* ж., *кля* ж. — паўдн.р. (ЛП, Жукаў), *аклейка* ж. — мясц. (Жукаў), *сялява* ж., *сяляўка* ж., *сялявачка* ж. памянш. — паўн.р., усх.-маг.р. (Жукаў, Насовіч, Усачова), *сібел* ж., *сібіль* ж. — Гом. р., усх.-маг. р., а таксама Смален.р., зах.-бран.р. (Янкова, Жукаў, Усачова), *сіняўка* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *жыдбк* м. — паўдн.р. (Усачова), *калінка* ж. — паўн.р. (Усачова), *бліскаўка* ж. — Стол. (НЛ), *шыш* м. — Ваўк. (СПЗБ).

Вярхоўка: *вярхоўка* ж., *сіняўка* ж. — мясц. (Жукаў).

Быстранка: *быстранка* ж., *сіняўка* ж., *стракátка* ж., *ушвэйка* ж. — паўн.р. (Жукаў).

Вугор

Рыба, якая мае доўгае, падобнае да змяінага цела з невялікай прыплюснутаю галавой.

вугор м. — агульн. (ЛАБНГ, 3 нар.сл.), *вугар* м. — агульн. (ЛАБНГ), *угорыч* м. — захад Віц.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, 3 нар.сл.), *угораши* м. — Паст. (ЛАБНГ), *угорак* м. — Мёр. (Мат. апыт.), *бугор* м. — Карм. (ЛАБНГ), *даўгар* м. — Астр. (СПЗБ), *вангор* (*ангор*, *вынгор*, *вангоши*) м., *вэнгар* (*вэнгер*) м. — паўн.-зах. з., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, ЖС, Мат. Гродз., Цыхун).

Галавень

Буйная рыба з шырокай патоўшчанай галавой і спіной, амаль круглым тулавам, пакрытым буйной жаўтавата-се-рабрыстай лускай, з аранжавымі буйнымі плаўнікамі і чор-ным па краі хвастом, жыве на перакатах у рэках.

галавёнь м. — усх.з. (Шатэрнік, Мат. апыт.), *галавач* м. — цэнтр. з., зах.з. (СЦБ, ЖС), *галовень* м. — Нараўл. (3 нар. сл.), *клень* м. — Астр., Іўеў., Навагр. (СПЗБ).

Гаркушка (гальян, гарчак)

Невялікая рыбка з вераценападобным целама страка-тай зеленавата-залацістай афарбоўкі па баках, жыве ў крынічных, чыстых рачулках.

гаркуша ж., *гаркушка* ж. 'гальян (звычайны і азёрны)' — Мін. (Мат. апыт.), *сіняўка* ж. — Чэрв. (ЛАБНГ), *курмяўка* ж. — Гродз. (Цыхун), *аўдотка* ж., *вудодка* ж. — Краснап., Чэрык. (Бялькевіч, Насовіч), *красаўка* ж., *гаркуша* ж., *маляў-ка* ж., *скамарох* м., *залатобка* ж., *аўдотка* ж., *крумела* ж., *фарэлька* ж. і інш. — мясц. (Жукаў).

Гарчак звычайны: *гарчак* м. — Слуц. (Усачова), *гарчыца* ж., *гаркушка* ж., *альшанка* ж., *пукас* м., *смярдзіюха* ж., *сталётка* ж. — мясц. (Жукаў).

Ёрш

Дробная рыба сямейства акунёвых з калючкамі ў ніжніх плаўніках і ў плаўніку на спіне; цела цёмна-шэрага коле-ру, пакрыта слізю.

Ёрш звычайны (а таксама і насар): *ёрш* (*ерш*, *ерж*, *іри*) м. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ, 3 нар.сл.), *яршак* м., *яршун* м. — Стол., Лельч. (ЛАБНГ, ТС), *джэрш* м., *жэрш* м., *жэршык* м. памянш. — зах.-пал. г. (ЛП, Мат. апыт.), *ажгёр* м., *ажгёр* м., *аджгёр* м., *ужгёр* м., *яджгёр* м., *яджгёр* м., *яжгёр* м., *ячгёр* м., *яжжёр* м. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ, Мат. мін.-мал., Сцяшковіч, 3 нар.сл., Жукаў), *іжджэ* м., *яжджэй* м., *яжджэй* м. — Круп. (ЛАБНГ, СПЗБ), *джгёр* м., *джыгёр* м. — Мін. (СЦБ, Мат. мін.-мал., ЭПБ), *саплівец* м., *сапляк* м., *саплёк* м., *сапель* м. — паўдн.р. (ЛАБНГ, ТС, ЖС, ЖНС, 3 нар.сл.), *смаркач* м. — Петр., Нараўл. (3 нар.сл., Мат. Гом.), *слізун* м., *слізунец* м., *сліня-вец* м. — паўдн.р. (ЛП), *слюнька* м. — Чэрык., Краснап.,

Лоеў. (ЛАБНГ, Янкова), *слюнцый* м. — Рэч. (ЛАБНГ), *бабка* ж. — Нараўл. (3 нар.сл.), *бабыр* (*бабур*) м. — паўдн. р. (ЛП, Янкова), *бірж* м. — Нараўл. (3 нар.сл.), *ваўчок* м. — Навагр., Стаўб., Бярэз. (ЛАБНГ, Мат. мін.-мал., СЦБ), *пуўка* ж. — Леп. (ЛАБНГ), *курмель* м. — Сен., Кругл. (ЛАБНГ, Мат.Маг.), *калёка* м. — Кругл. (Мат. Маг.), *калючык* м., *калючка* ж. — Дзятл., Карэл. (ЛАБНГ), *цáрык* м., *цар* м. — паўдн.р. (Жукаў).

Ёрш-насар: *астрамýс* (*астрамýс*) м., *астрамýсiк* м. памянш. — Жытк. (ТС), *чыранос* м. — Маг. р., Гом. р. (Жукаў), *насар* м., *бiручок* м. — мясц. (Жукаў).

Жэрах

Драпежная буйная рыба сямейства карпавых, з прагонiстым, падцiслым з бакоў целам, пакрытым дробнай светлай лускай, i з шырокім ротам.

бялiзна ж., *белiзнá* (*белюзнá*, *белезнá*, *бiлiзнá*, *блiзнá*) ж. — Маг. р., Гом. р., паўдн.р., а таксама Смален.р. (ЛАБНГ, ЛП, Н. сл.-сць, 3 нар.сл., ЭПБ, Жукаў, Дабравольскi, Усачова), *бялюга* ж. — паўдн. р. (ТС, ЛП, Шатэрнiк, Жукаў), *бялуга* ж. — мясц. (Жукаў), *белесць* ж., *белест* м. — Маг.р., Смален.р. (Жукаў, Усачова), *жараспёр* м., *жарасель* м., *жараствень* м., *жарствiль* м., *жарасцьвель* м., *жэрасць* м., *жывасцёр* м. — паўн. р., а таксама Смален. р. (Жукаў, Шатэрнiк, Дабравольскi, Усачова), *жэрах* м. — Гом.р. (Усачова), *шаштапёр* м. — Смален.р. (Дабравольскi), *шараспёр* м. — паўн.-зах.з., Смален.р. (Жукаў, Дабравольскi), *беласпёр* м., *белашпёр* м., *белашпёр* м., *дзеляспёр* м. — паўн.-зах. з. (СПЗБ, ЖС, Жукаў, Усачова), *бóлень* м. — Астр. (СПЗБ), *ганец* м. — паўн.-зах.з. (Усачова), *конь* м. — Маг.р. (Усачова).

Карась

Рыба з кароткім целам, пакрытым цёмна-залацiстай або цёмна-серабрыстай лускай, водзiцца ў вадаёмах з воднай раслiннасцю i iлiстым дном.

кара́сь м. — агульн. (СПЗБ, 3 нар.сл., ЛП, Янкоўскi, Мат. апыт.), *кара́сь* м. — усх.-маг.р. (Юрчанка, Мат. апыт.), *ка́рпiк* м. 'срэбны карась' — паўдн.р. (ЛП).

Карп

Рыба з широкім целам, покритим буйной луской (і без лускі), якую разводзяць і вырошчваюць у сажалках, штучных вадаёмах; культурная разнавіднасць сазана.

карп м. — агульн. (СПЗБ, ЛП, Мат. апыт.), *ка́рпа* м. — Слаўг. (Мат. апыт.), *ко́рап* м. — паўдн.р. (ЛП, Жукаў), *саза́н* м. — паўдн. р. (Жукаў).

Колюшка (трохыголковая і дзевяціголковая)

Дробная рыба з трыма або дзевяццю калючкамі на спіне, а таксама па баках і на брушцы.

каліюшка ж. — Астр., Воран. (СПЗБ, Мат. Гродз.), *рага́тка* ж. — Іўеў., Бераст., а таксама Беластоц. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сцяшковіч), *рагу́лька* ж. — мясц. (Жукаў), *казá* ж. — Пол. (Мат. апыт.), *ваўчо́к* м. — мясц. (Жукаў).

Краснапёрка

Рыба, падобная да плоткі, але з жаўтавата-залацістай або серабрыстай луской і ярка-чырвонымі плаўнікамі.

краснапёрка ж. — агульн. (СПЗБ, ЛП, 3 нар.сл., Усачова, Мат. апыт.), *краснапёра* ж. — паўн.-зах.з., а таксама Вілен. р. (СПЗБ), *краснапёруха* ж. — паўдн.р. (ЛП), *краснаво́чка* ж. — мясц. (Жукаў), *красу́ля* ж. — Смален. р. (Дабравольскі), *красаўка* ж. — Пол., Ушацк. (НС, 3 нар.сл.), *укра́сліца* ж. — Гарад. (НЛ), *чырвонапёрка* ж. — Дзятл. (Мат. Гродз.), *чарэ́муха* (*ца́рэмуха*) ж. — паўдн.р. (ЛП), *чарну́ха* ж., *чармну́ха* ж., *чарно́ха* ж. — Маг.р., Гом.р. (Жукаў), *чарнало́га* ж. — Гом. р. (Жукаў), *калінаўка* ж. — паўдн. р. (ЛП).

Лешч

Буйная рыба з широкім плоскім целам.

Буйная рыба гэтага віду: *лешч* м. — агульн. (СПЗБ, ТС, 3 нар.сл., Каспяровіч, Бялькевіч, Драздовіч, Жукаў, Усачова, ЭСБМ, Мат. апыт.), *ляшч* м. — Вілен.р., зах.-бран. р. (СПЗБ, Растаргуеў).

Назвы па часе нерасту: *красавік* м. — Жытк. (Мат. Гом.), *вярбо́вік* м., *вэрбавік* м. — паўн.-зах.з., а таксама Лоеў. (Жукаў, Янкова), *лазо́вік* м. — паўн.-зах.з. (Жукаў), *кала-*

савік м. — Пол. (3 нар.сл., Жукаў), *юр'евік* м. — Маг.р. (Жукаў), *мікольнік* м. — паўн.-зах.з., паўдн.р. (Жукаў, Усачова), *ябланевік* м. — паўн.-зах.з. (Жукаў, Усачова), *кало́снік* м. — Брасл. (Усачова), *сіняк* м. — паўн.-зах.з. (Жукаў), *чаро́мушнік* м. — паўн.р. (Жукаў), *бяро́завік* м. — паўн.р. (Жукаў), *лапу́шнік* м. — Брасл. (Усачова), *сабвік* м., *сінюк* м. — мясц. (Жукаў), *чаро́ха* м. — Смален. р. (Дабравольскі).

Гусцяра, а таксама і лешч (звычайна невялікі): *гусцяра́* (усцяра́) ж., *гусце́рка* (усце́рка) ж., *гусцярава* ж., *усцюр* м. — паўдн.р. (Усачова), *гусце́рына* ж. — паўн. р.(СПЗБ, СЦБ, 3 нар.сл., Жукаў, Усачова), *сце́рка* ж. — паўн.р. (Жукаў, ЭПБ), *луска́р* м. — паўн. р. (ЛАБНГ), *лупа́р* м. — Маг.р. (Усачова), *луске́рка* ж.—паўн. р. (Усачова), *ласку́рына* ж. — Пол. (3 нар.сл.), *ласкі́рка* ж. — паўн. р. (Жукаў, Мат. апыт.), *пласкі́рка* ж. — паўдн.р. (ЛП, Жукаў), *ласкі́р* м., *пласкі́р* м., *ласкуто́к* м. — Чэрык. (Бялькевіч, Усачова), *пласку́ха* ж. — Гл. (Янкоўскі), *лэскаўка* ж., *лэска* ж., *ляску́ха* ж., *плэскаўка* ж., *блэскаўка* ж., *падлэ́ска* ж. — паўдн. р.(ЛАБНГ, ЛП), *ля́ска* ж., *ляскаўка* ж. — паўдн. р.(ЛП, Мат. Гом., Усачова), *лэшчаўка* ж. — паўдн. р. (ЛАБНГ, ЛП), *ляшчу́к* м. — паўдн. р. (ЛАБНГ, ЛП), *падляшчу́ка* ж. — паўдн.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, ЛП, 3 нар.сл.), *падлэ́шчык* м. — пераважна ўсх. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП, Каспяровіч, Жукаў), *крупель* м., *кругель* м., *кру́глік* м. — зах.-пал. г. (ЛП, ТС), *кромпл* м. — паўн. р. (Жукаў), *сухарэ́пка* ж. — Чэрык. (ЛАБНГ), *сухарэ́брыца* ж. — паўн.-зах.з. (Жукаў), *сухарэ́ба* ж. — паўн.-зах.з., а таксама Вілен. р.(Усачова), *губа́р* м. — мясц. (Жукаў), *лётка* — паўн.р. (Каспяровіч, Жукаў, Усачова), *сіву́ха* — паўн. р. (Жукаў).

Сінец: *сіньга́* ж., *сіне́ц* м. — паўдн.р. (ЭПБ, Жукаў), *кляпе́ц* м. — паўдн.р. (Жукаў), *лэскаўка* ж. — усх.-пал.р. (ЛП).

Белавочка: *белаво́чка* ж., *кляпе́ц* м., *глаза́ч* м., *лупа́р* м., *сіне́ц* м., *сіньга́* ж. — паўдн. р. (Жукаў, ЭПБ, ЛЛБ, Усачова), *губа́р* м. — мясц. (Жукаў), *со́на* ж. — паўдн. р. (ЛП), *каса́тка* ж. — паўдн. р. (ТС, ЛП).

Лінь

Рыба з брускаватым целам, пакрытым дробнай зеленавата-залацістай лускай і густой слізью, жыве ў зарасцях воднай расліннасці.

лін м., *лінь* м., *ліно́к* м. памянш., *ліні́к* м. памянш. — агульн. (СПЗБ, ЛП, СЦБ, НЛ, 3 нар.сл., Насовіч,

Шатэрнік, Каспяровіч, Бялькевіч, Янкоўскі, Шаталава, Усачова), *лень* м. — Гарад. (НЛ).

Назвы па часе нерасту: *ільнік* м. — Смален. р. (Дабравольскі), *наліўнік* м. — Смален.р. (Дабравольскі), *калінік* м. — паўдн.р. (Усачова), *альхóвік* м. — Смален. р. (Дабравольскі).

Мінога

Невялікая рыбападобная жывёліна з целама шэрага колеру без лускі, формай нагадвае чарвяка і жыве ў рэчках на дне, закапаўшыся ў чысты пясок.

вугрыца ж., *угрыца* ж. — Гродз., Уздз. (ЛАБНГ, Сл. Гродз., Жукаў), *зугрык* м. — Жытк. (ТС), *верацёнка* ж., *верацённіца* ж., *верацённік* м. — Маг.р., Гом.р. (СПЗБ, Жукаў, Мат. апыт.), *сік* м., *сікла* ж., *сікóлка* (*сікóўка*) ж., *сікаўка* ж. — Маг., Бых., Петр. (ЖНС, Мат. Гом., Мат. апыт.), *мінóга* ж. — Астр. (СПЗБ), *вяртóх* м. — Раг. (СПЗБ), *свіга* ж. — Гродз. (Мат. апыт.), *піскóн* м. — Смален.р. (Дабравольскі), *уён* м., *уёнчык* м., *юравіца* ж., *мянёга* ж. — мясц. (Жукаў).

Мірон

Буйная рыба з доўгім цыліндрычным целама зеленавата-жоўтага колеру, пакрытым лускай, з вусамі пад рылам; жыве ў рэках у мясцінах з хуткім цячэннем, трымаючыся на дне.

мірón м. — Маг.р., Гом.р. (Жукаў, ЛЛБ, Н.сл-сць), *марóна* ж., *марóна* ж. — паўдн. р. (Жукаў, ЛЛБ, Н.сл-сць), *келб* м., *гелб* м., *марскі келб* (*гелб*) — паўн.-зах.з. (Жукаў, ЛАБНГ, ЛЛБ, НЛ), *вусáч* м., *вансáч* м. — агульн.(СЦБ, ЛЛБ, Мат. апыт.).

Мянтуз

Драпежная рыба, якая жыве ў халодных чыстых рэках і азёрах, трымаючыся на дне сярод камянёў і карчоў, з круглаватым падоўжаным целама з шэрай зеленаватай скурай у цёмных плямах, пакрытай вельмі дробнай лускай.

мянту́з м., *мянту́с* м., *мінту́з* м., *мінту́с* м., *манту́з* м. — агульн., пераважна ўсходняя частка Віц. і Маг. р., захад Гродз. р., паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, 3 нар.сл., Бялькевіч, Насовіч), *мянёк* м. — цэнтр. з., паўдн. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз., Янкоўскі, Бялькевіч), *мень* м. — пераважна

паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ, Мат.Гом., Янкова, Каспяровіч), *калёка* м. — поўнач цэнтр. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз., 3 нар.сл., Сцяшковіч, Каспяровіч), *мяк* м., *мняк* м. — Гродз., Ваўк. (СПЗБ, Сцяшковіч), *вягал* м., *вягел* м., *вягала* м. — поўнач паўн.-зах.з.(ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ), *грўмжа* ж. — Сморг. (Сл. Гродз.), *балáба* ж., *балáбушка* ж. — Слаўг., Бых. (ЛАБНГ, ЖНС), *рóпуха* ж. — Жытк. (ЛАБНГ, ТС), *малькáч* м. — Навагр. (СПЗБ), *налім* м. — Мсцісл., а таксама Латгал.р. (СПЗБ, Бялькевіч).

Падуст

Рыба з круглаватым падоўжаным целам з цёмна-зялёнай спіной, серабрыстымі бакамі, з чырванавата- жаўтлявымі плаўнікамі, жыве ў рэках і трываецца табуном.

падўст м. — усх.з. (Жукаў, Усачова), *падўста* ж. — паўн. р. (СПЗБ, Каспяровіч, Усачова), *падўзда* ж. — Астр. (СПЗБ), *цёрта* ж., *цётра* ж. — паўн.-зах.з. (СПЗБ, Жукаў), *сіг* м., *сіга* ж. — паўн.-зах.з. (Жукаў), *свінка* ж., *свінок* м. — паўн.-зах.з. (Жукаў), *чарнапўз* м. — паўн.-зах.з. (Жукаў), *чарнакóл* м. — паўдн. р. (Жукаў), *астрамўс* м. — паўдн. р. (Усачова, гл. *Ёрш*), *пясчáнка* ж. 'малы падуст' — Смален.р. (Дабравольскі).

Плотка

Невялікая рыба з нешырокім, прыплюснутым з бакоў целам, пакрытым серабрыстай лускай, з цёмна-зеленаватай спінкай, ружовымі плаўнікамі, жыве ў рэчках і азёрах табунамі.

плóтка ж., *платвіна* ж., *платвіца* ж. — агульн. (СПЗБ, ЛП, Насовіч, Бялькевіч, Мат. апыт.), *плаціца* ж. — агульн., але пераважна паўдн.р. (ЛП, ТС, ЛЛБ, Жукаў, Усачова), *платва* ж. зборн. — агульн. (СПЗБ, ЛЛБ, Жукаў, Усачова, Мат. апыт.), *плóць* ж. зборн. — агульн., але пераважна паўдн.р. (ЛП, СПЗБ, НЛ, ЛЛБ, Мат. Маг., Сцяшковіч, Насовіч), *абляк* м. — паўдн. р.(ЛП, ТС, 3 нар.сл., Усачова), *вóбліца* ж. — паўн.-усх.з. (Янкова, Жукаў), *тарán* м. — Чэрв., Слаўг. (Каспяровіч, Мат. апыт.), *чубáк* м. — усх.-маг.р. (Насовіч); *буйная плотка*: *караўка* ж. — паўдн.р. (ЛП), *караваха* ж. — мясц. (Жукаў), *таўстакóра* ж., *таўстакóрка* ж. — паўдн. р. (ТС), *ябрынь* ж. — зах.-пал. г. (ЛП), *баба* ж., *бабіца* ж., *бубліца* ж. — паўдн. р. (ЛП, ТС); *дробная плотка* і *розная іншая падобная да яе рыба*: *вязёнка* ж. 'нейкі від

плоткі' — Шкл. (З нар.сл.), *днянка* ж. — паўдн. р. (ЛП), *ябразь* ж. — паўдн. р. (ЛП), *краснаглазка* ж. — паўн.-зах.з. (ЛЛБ, Усачова), *краснапёрка* ж. — паўн.-зах.з. (ЛЛБ, Усачова), *пласкуха* ж. — Пух. (Шаталава), *плашчыца* ж. — Гродз. р. (Усачова), *сінюха* ж. — паўн. р. (Усачова), *клэйка* ж. — паўдн. р. (ЛП), *плотачка* ж. — усх. з. (Мат. апыт.), *плацігушка* ж. — Смален. р. (Дабравольскі), *язёва* (*краснапёра, лешчо́ва, кара́ва*) *плотка* 'невялікі язь (краснапёрка, лешч)' — паўдн. р. (ЛП, ТС, ЛЛБ), *кубар* м. — Гродз. р. (Усачова), *аўдотка* ж. — Маг.р. (Усачова).

Назвы па часе нерасту: *бярóзаўка* ж. — паўдн.р. (ЛП), *альхоўка* ж. — паўдн.-усх. з. (Жукаў).

Пячкур

Невялікая рыба з верацёнападобным целам, пакрытым буйной лускай, з бурай спінкай і жаўтавата-серабрыстымі бакамі з папяročнымі плямамі, з вусікамі па баках рота, жыве ў рэках і азёрах, трымаючыся на пясчаным дне.

пячкúр м., *пяшкúр* м., *пяскúр* м., *пяска́р* м. — агульн. (ЛАБНГ, ДСБ, ЛП, З нар.сл., Янкоўскі), *пяхту́р* м. — Чэрык. (Мат. Маг.), *келб* м., *кялбун* м., *кялбу́х* м., *кялба́* ж. зборн. — паўн.-зах.з., Гродз.р. (СПЗБ, СЦБ, НЛ, Сцяцко, Сцяшковіч, Цыхун, Жукаў), *коуб* м., *коубі́к* м., *коблі́к* м., *каубун* м., *коубель* м., *скоблі́к* м. — паўдн.р. (СПЗБ, НЛ, ТС), *курме́ль* м., *круме́ль* м. — паўн. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, НС, З нар.сл., Каспяровіч, Жукаў, Усачова), *шара́к* м. — Лаг. (СПЗБ), *чвыра́к* м. — Капат. (СПЗБ), *сіке́рка* ж. — Астр. (СПЗБ), *кручо́к* м. — Гродз. (Цыхун), *васказо́б* м. — Лоеў. (Янкова), *пескаво́д* м. — Жытк. (Палессе), *гнилапу́зь* м. — Жлоб. (ЖС), *піскі́ж* м. — усх.-маг. р. (Насовіч, Мат. апыт.), *дудорга* ж., *стаўпе́ц* м. — паўдн. р. (Жукаў), *поўх* м. — паўдн. р. (ЛП), *со́пурха* ж., *со́пуха* ж., *сно́пурха* ж. — паўдн. р. (Палессе).

Рак

Беспазваночная, пакрытая панцырам прэснаводная жывёліна з вялікімі ключнямі каля галавы і мускулістым хвастом, які звычайна называецца шыйкай, жыве ў норах, карчах, на дне, пад камянямі.

рак м. — агульн. (СПЗБ, ТС, Мат. апыт.), *арак* м. — Пол. (Мат. апыт.), *рачанец* м. фальк. — Карм. (НЛГ), *вусель* м. метаф. — Браг. (Шаталава).

Рапушка

Невялікая рыба з выцягнутым, сціснутым з бакоў целам, шэравата-блакітнай спінкай, белаватымі бакамі, плаўнікамі і хвостом, якая водзіцца ў некаторых азёрах Беларусі.

сялява ж., *сяляўка* ж. — паўн.-зах.з., а таксама Латгал. р. (СПЗБ, Насовіч), *сільва* ж. — Вл. (СПЗБ), *сінга* ж. — Беластоц. р. (СПЗБ), *рыбус* — мясц. (Жукаў).

Рыбец

Рыба з умерана падоўжаным целам, шэра-блакітнай спіной, светлымі бакамі і жаўтаватымі плаўнікамі, пакрыта буйной шчыльнай лускай, водзіцца пераважна ў рэках Балтыйскага басейна.

цёрта ж., *цётра* ж. — паўн.-зах.з. (Жукаў, Усачова, Мат. апыт.), *падўства* ж., *падўст* м. — паўн. р. (Жукаў, Усачова), *сіга* ж., *сіга саловая* — мясц. (Жукаў), *рыбец* м. — Маг. р. (Жукаў), *малінаўка* ж. 'рыбец, які не растуе ў час цвіцення маліны' — паўн.р. (Усачова).

Сліжык

Галец, невялікая з круглым целам рыба з тонкай скурай без лускі, жаўтавата-шэрага або сінявата-шэрага колеру з мноствам больш цёмных плямак па баках і на светлых плаўніках, жыве ў чыстых крынічных рачулках, трымаючыся на дне ў зарасцях водных раслін.

сліжык м., *сліж* м., *сліжук* м. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ, Мат.Гом., Бялькевіч), *курмель* м. — паўн. р. (ЛАБНГ, Усачова), *ропуха* ж. — Стол., Жытк. (ЛАБНГ, ЛС), *снопар* м. — Стол. (ЛАБНГ), *рапушка* ж. — Саліг. (Н. сл.-сць), *галень* м. — Мін. (Мат. апыт.), *лягень* м. — Мсцісл. (ЛАБНГ), *піскун* м. — паўн. р. (ЛАБНГ), *піскіж* м. — Мсцісл., Чав., Хоц. (ЛАБНГ), *кялбан* м. — Мсцісл. (ЛАБНГ), *кялбач* м. — Лёзн. (ЛАБНГ).

Сняток

Дробная рыбка з верацёнападобным целам, буравата-зялёнай спіной, серабрыстай паласой па баках, бясколерамі плаўнікамі, вялікім ротам, жыве ў некаторых азёрах Балтыйскага басейна.

стбынка ж. — паўн.р. (Насовіч), *стынка* ж., *устынка* ж. — мясц. (Жукаў).

Сом

Вялікая драпежная рыба з зусім цёмным або цёмным жаўтавата-зялёным колерам скуры без лускі, вялікай прыплюснутага галавой з шырокім ротам з вусамі па баках, маленькімі вачамі, жыве ў рэках і азёрах.

сом м., *сбмік* м. памянш., *самок* м. памянш. — агульн. (СПЗБ, 3 нар.сл., Мат. апыт.).

Стронга

Вельмі жвавая рыба са зграбным, падобным да тарпеды целам з чырвонымі і чорнымі крапінамі на скуры, водзіцца ў чыстых крынічных рачулках.

фарэль ж. — агульн. (Мат. апыт.), *стронг* м., *стронк* м. — паўн.-зах.з. (СПЗБ, Мат. апыт.), *пстрынга* ж., *пстрышка* ж. — мясц. (Жукаў).

Судак

Драпежная рыба з падоўжаным целам, доўгім рылам, зеленавата-шэрай спіной, белым брухам, папярочнымі цёмна-бурымі палосамі па баках, шчыльнай лускай, бледна-жоўтымі плаўнікамі, жыве на дне ў рэках і азёрах.

судак м. — агульн. (СПЗБ, 3 нар.сл., Мат. апыт.), *кругляк* м. — мясц. (Насовіч).

Уюн

Невялікая рухавая рыба з падоўжаным целам з буро-жоўтай скурай з трыма цёмнымі палоскамі па баках, пакрытая дробнай лускай, з вусікамі над ротам, жыве ў травяністых вадаёмах са стаячай вадой і ілістым дном.

уіон (*вуіон, ваіон, вііон, в'юн, юн, юнь*) м. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, 3 нар.сл., Бялькевіч, Растаргуеў), *віліон* м. — Калінк. (ЛАБНГ), *піскун* м. — паўн. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, НС, 3 нар.сл., Усачова), *піскур* м. — Гродз., Маст., Шчуч., Воран. (ЛАБНГ, СПЗБ), *піскуж* м., *піскіж* м. — Круп., Мецісл. (ЛАБНГ, Насовіч), *пішчаль* м. — Докш., Віл. (ЛАБНГ), *сліж* м., *сліжык* м. — Гродз., Сморг., Віл., Мядз., Маладз. (ЛАБНГ, Цыхун), *кроўж* м. — Віл. (ЛАБНГ), *громи* м. — Сморг. (СПЗБ), *багнік* м. — мясц. (Насовіч).

Харыус

Невялікая рыба з яркім залацістым бліскучым целам з рэдкімі цёмнымі плямкамі, высокім стракатым спінным плаўніком, чырвонымі і фіялетавымі бакавымі плаўнікамі, жыве ў чыстых хуткаплынных рэках басейна Нёмана.

ліпéнь м. — паўн.-зах.з. (СПЗБ, СЦБ), *хар'юз* м., *ліпéнь* м., *ліпéня* ж. — мясц. (Жукаў), *тапарэц* — паўн.-зах.з. (Жукаў).

Чяхонь

Рыба з выцягнутым вузкім целам, пакрытым серабрыстай дробнай лускай, з прамой спіной і выпуклым брушкам, з накіраваным уверх ротам, жыве ў рэчках басейна Дняпра.

чахоня ж., *чахонь* ж. — Бых., Лоеў., Нараўл., Лельч. (ЛАБНГ, 3 нар. сл., Янкова), *чэшка* ж. — мясц. (ЭПБ, Насовіч), *шабля* ж., *казя* ж., *сялёдка* ж. — мясц. (ЭПБ, Жукаў).

Шчупак

Драпежная рыба з доўгім выцягнутым тулавам шэра-зялёнага або бурага колеру ў плямах, з вялікай сплюснутай галавой, з шырокай зубастай пашчай, жыве ў рэках і азёрах.

шчупак м. — агульн., але пераважна паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, 3 нар.сл., Каспяровіч, Шатэрнік, Бялькевіч, Тарнацкі), *шчупака* ж. — Лаг. (АЛА), *шчука* ж. — агульн., але пераважна ўсх. з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, 3 нар.сл., Тарнацкі), *кажушак* м., *кажушка* ж., *кажушна* н. павеліч., *кажушиша* н. павеліч. — Лельч., Жытк., Стол. (АЛА, ТС, НЛ, ЛП, 3 нар. сл., Н. сл.-сць), *барак* м. 'вялікі шчупак' — Жытк. (ТС), *падобак* м. 'донны шчупак' — Чэрв. (СЦБ),

жаб'як м. 'кароткі тоўсты шчупак' — паўн.-зах.з. (СПЗБ), *крыжняк* м. 'буйны шчупак' — Дзятл. (ЖС), *жабнік* м. 'доўгі і тонкі шчупак' — Дзятл. (ЖС); **невялікі шчупак**: *жарлюк* м. — Жытк. (ТС), *жаглак* м. — Светлагор. (Мат. Гом.), *жагаўка* ж. — Нараўл. (3 нар.сл., Мат. Гом.), *зеляпак* м. — Жытк. (ТС), *лабач* м., *лабок* м. — Стол. (ТС), *сіняўка* ж. — Дзятл., Гл., Лун., Жытк., Лельч., Хойн. (ТС, Мат. Гом., Сцяшковіч, Янкоўскі, Тарнацкі), *сіняборац* м. — Стол. (ТС), *сінчук* м. — Петр. (Мат. Гом.), *сінюк* м. — Стаўб. (СЦБ), *галах* м. — Стол. (ТС), *штынэц* м. — Карэл. (ЖС), *спічун* м. — Жытк. (ТС).

Самка: *шчука* ж. — агульн. (ЛАБНГ), *кажушка* ж. — Жытк. (ТС).

Назвы па часе нерасту: *марцоўка* ж. — Пол. (3 нар.сл.), *апрэлеўка* ж. — Под. (3 нар.сл.).

Шчыпоўка

Невялікая рыбка, вельмі падобная да сліжыка, з такой жа афарбоўкай скуры, не пакрытай лускай, жыве ў чыстых рачулках у зарасніках водарасцяў на дне.

сэкаўка ж. — Карэл. (3 нар.сл.), *сэчка* ж. — Жытк. (ТС), *куська* ж. — Стол. (ТС), *сякушка* ж., *кусачка* ж., *сікалка* ж., *точка* ж., *казя* ж. — мясц. (Жукаў).

Язь

Рыба, падобная да галаўня, але з больш шырокім целам, невялікай галавой, малінавымі брушнымі плаўнікамі, з цёмнавата-залацістай лускай на баках, жыве ў буйных рэках.

язь м., *язік* м. памянш., *язёк* м. памянш. — агульн. (СПЗБ, ЛП, Каспяровіч, Дабравольскі, Усачова, Мат. апыт.), *язюк* м., *язючок* м. памянш., *язючка* ж. памянш. — паўдн. р. (СПЗБ, ЛП, 3 нар.сл.), *яз* м. — Брасл., Астр. (СПЗБ), *пад'языч* (*пад'язіч*) м. — Дзятл., Саліг., Лельч. (НЛ, НС), *пад'язік* м. — Мядз., Пух., Нараўл. (СЦБ, ЛП, 3 нар.сл.), *вязь* м., *бялізна* ж., *пад'язік* м. — мясц. (Жукаў, ЭПБ).

Ялец

Невялікая рыба з прагоністым целам, сціснутым з бакоў і пакрытым серабрыстай лускай з блакітным адцен-

нем, з шэравата-жаўтаватымі плаўнікамі, жыве пераважна ў рэчках, у мясцінах з чыстым цвёрдым дном, а таксама ў чыстых азёрах.

ялец м. — агульн. (СПЗБ, Каспяровіч), *ялац* м. — Іўеў., Гродз. (Мат. Гродз., Цыхун), *стаўнёц* (*стаўбец*) м. — паўдн. р. (ЛП, Н. сл-сць), *стоўбік* м. — Нараўл. (3 нар.сл.), *ляльчуг* м. — Хойн. (Мат.Гом.), *ялец* м., *яльчык* м., *клянёк* м., *стаўнёц* м. — мясц. (Жукаў).

1.5. НАСЯКОМЫЯ І НИЖЭЙШЫЯ

Авадзень

Двухкрылае насякомае, лічынкі якога паразітуюць у целе жывёлы.

авадзень м. — паўн.-зах.з., цэнтр. з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *авадзён* м. — Капыл., Слон., Навагр., Клім., Свісл., Крыч. (АЛА, ЛАБНГ, Н. сл-сць, Бялькевіч, Шаталава), *абадзень* м. — Маладз., Пін., Стаўб. (АЛА, ЛАБНГ), *абадзён* м. — Зэльв. (АЛА), *валадзён* м. — Гродз.р. (СПЗБ, 3 нар. сл.), *вадзень* м. — віц.-маг. г. (ЛАБНГ, АЛА, Бялькевіч, Яўсееў, Насовіч), *вóвудзень* м. — Карэл. (АЛА, Шаталава), *авад* м. — Старадарож., Саліг., Гл., усх.-пал.р., паўдн. р., Мёр., Паст. (АЛА, ЛАБНГ, НС, 3 нар. сл., Янкоўскі), *гавад* м. — Пін. (Шаталава), *гіль* м. — Гродз.р. (АЛА, СПЗБ, Мат. мін.-мал., Шаталава, Цыхун), *бонк* м. — Воран. (СПЗБ, АЛА, Шаталава), *бонка* ж. — Гродз.р. (Сцяшковіч), *бомк* м. — Свісл. (Цыхун), *бóмка* ж. — Іўеў. (Сцяшковіч), *бамчак* м. — Іўеў. (Сцяшковіч), *жужак* м. — Чэрв.(СПЗБ), *здрок* м. — Пух., Старадарож., Лях., Ганц., Верхнядзв., Уздз. (СПЗБ, СЦБ, НС, Шаталава), *здрык* м. — Рэч. (НС), *здрак* м. — Браг. (АЛА), *строк* м. — Карэл., Кір., Пін., Шчуч. (ЛАБНГ, НС, Н. сл-сць, Цыхун), *гез* м. — Беластоц. р. (СПЗБ), *гедз* м. — Маз. (3 нар. сл.), *гелаз* м., *гилёз* м. — Гродз. р. (Цыхун), *зык* м. — Віл., Лаг., Чэрв., Жлоб. (СПЗБ, Мат. Гом.), *зыг* м. — Валож. (СЦБ), *зыкаўка* ж. — мясц. (Насовіч), *кзык* м. — мясц. (Насовіч), *дрык* м. — Чэрык. (Бялькевіч), *кручók* м. — Воран., Шчуч., Сморг., Паст. (СПЗБ), *бірзгела* ж. — паўн.-зах.з. (СПЗБ), *брызгаўкі* мн. — Верхнядзв. (СПЗБ), *дундары* мн. — паўн.-зах. з. (СПЗБ), *авадзьё* н. зборн. — Капыл., Ганц. (СПЗБ, 3 нар.сл.), *говьіддзе* н. зборн. — Драг. (ЛП), *аваднёча* ж. зборн. — Гом. (НЛГ).

Аса

Перапончатакрылае джалячае насякомае з яркім пала-сатым брушкам, якое корміцца павукамі, насякомымі і іх лічынкамі, нектарам і пылком раслін.

аса ж. — Старадарож., Люб., Сморг., Глыб., Беластоц. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *асва́* ж. — паўн. і часткова паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. мін.-мал., Насовіч, Бялькевіч, Дабравольскі), *осва* ж. — Віл., Докш. (СЦБ, Мат. мін.-мал.), *восва* ж. — Лаг., Дубр., Гор., Слаўг., Карм. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. мін.-мал., Мат. апыт.), *воспа* ж. — віц.-маг. г. (ЛАБНГ, Каспяровіч, Мат. апыт.), *воспа* ж. — Валож. (СЦБ), *оксва* ж. — Валож. (СЦБ), *воскла* ж. — Віл., Паст. (СПЗБ), *восла* ж. — Віл., Кругл. (ЛАБНГ), *васла́* ж. — Віл. (СПЗБ), *важва́* ж. — Астр., Маладз. (АЛА, СПЗБ), *акспá* ж. — Паст. (ЛАБНГ), *вісва* ж. — Смален. р. (Дабравольскі), *восьял* м. — Маладз. (ЛАБНГ), *асвя́нка* ж. — Мядз. (ЛАБНГ), *шуршала* ж. — Воран. (ЛАБНГ), *ра́бка* ж. — Стол. (ТС).

Блыха

Маленькае паразітычнае бяскрылае насякомае-крыва-смок; скочка.

блы́ха ж. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ТС, Бялькевіч), *блòх* м. — зах.-пал. г., спарадычна паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. мін.-мал., СЦБ), *блашчы́ца* ж. — Гл., Старадарож. (Янкоўскі, Мат. апыт.), *ско́чка* ж. — Слуц., Нясв. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. мін.-мал.), *скачы́ха* ж. — Капыл., Стаўб. (ЛАБНГ, АЛА, Нар. сл.-сць), *скакун* м. — Чэрв., Сморг., Лях., Мядз. (АЛА, СПЗБ, ЖС, Шаталава), *скацук* м. — Карэл. (ЛАБНГ), *скі́чка* ж. — Сморг. (ЛАБНГ, СПЗБ).

Вадамерка

Вадзяны клоп рыжаватага колеру, які хутка і лёгка слізгае па паверхні вады.

зайчы́к м. — усх.-маг. р., Смал. р. (Мат. апыт., Дабравольскі).

Вош

Дробнае насякомае, якое паразітуе на целе чалавека і жывёл.

вош ж. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Шатэрнік, Насовіч, Гарэцкі), *вошына* ж. — Гор., Дубр., Шкл., Пол., Рас. (АЛА), *вашан* м. 'маленькая вош' — Мёр. (НС), *вашанок* м. пам'янш. — Ваўк. (СПЗБ), *нётра* ж. — Бяроз. (Шаталава).

Гніда 'лічынка вошай': *гніда* ж. — агульн. (СПЗБ, ТС, Шатэрнік, Мат. апыт.), *глінда* ж. — Воран. (СПЗБ).

Вусень

Лічынка матыля, падобная на чарвяка, з некалькімі парамі ног.

вусень м. — Мін. р., сл.-маз. г., усх.-маг. р., Гом. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ТС, Шатэрнік, Мат. апыт.), *вусеніца* ж. — спарадычна Гродз.р., Валож., Лаг., Лёзн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. мін.-мал., Шаталава), *вусельніца* ж. — Дзятл., Іўеў., Рэч. (ЛАБНГ, ЖС), *вўшальніца* ж. — Свісл. (АЛА, Шаталава), *вўса* ж. — Кір. (ЛАБНГ), *гўсень* м. — Ивац., Ганц., Саліг., Лун., Пін., Стол. (ЛАБНГ, ТС, Мат. мін.-мал.), *гўсеніца* ж. — усх.-маг. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *гўсянка* ж. — Ивац. (ЛАБНГ, АЛА), *чарвяк* м. — паўн.-усх.д., Гродз. р. (ЛАБНГ, АЛА), *чарвя* н. зборн. — Дзярж. (Мат. мін.-мал.), *рабák* м. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, Сл. Гродз., Шаталава), *начніца* ж. 'чорны кудлаты вусень' — Гродз. (Федароўскі).

Гліст

Чарвяк, які паразітуе ў арганізме чалавека або жывёлы.

гліст м. — Жытк., Леп., Старадарож. (ТС, Мат. апыт.), *рабák* м. — зах.з., а таксама цэнтр. з. (СПЗБ, Мат. Гродз., Мат. Гом., Янкоўскі, Каспяровіч).

Жук

Насякомае з жорсткім надкрыллем.

жук м., *жучок* м. пам'янш. — агульн. (СПЗБ, ТС, Мат. апыт.), *жўжла* ж. — паўн.-зах. з. (СПЗБ, СЦБ, Гарэцкі), *бужук* м. — Воран. (СПЗБ), *бужуль* м. — Вілен.р. (СПЗБ), *жукáр* м. — Гродз. (СПЗБ).

Гнаявік: *гнайяк* м. — Дзятл. (ЖС), *нарўйўнік* м. — Ветк. (Шаталава), *навóзнік* м. — Лаг. (Шаталава), *гнайявік* м. — Брасл., Мецісл. (СЦБ, Мат. апыт.), *жужáк чорны* — Паст. (СПЗБ).

Даўганосік: *слонік* м. — Браг., Рэч., Раг. (Мат. Гом.).

Жужаль: *жужалка* ж. — Валож., *жужалица* ж. — Месцісл. (Мат. апыт.).

Караед: *швед* м. — Касц., Драг. (Мат. Маг., ЛП, Каспяровіч), *караёд* м. — Свісл. (СПЗБ), *шашаль* м. — Дзятл., Жытк. (ТС, Мат. Гродз.).

Здрок

Авадзень, якога вельмі баяцца каровы і коні.

здрок м. — сл.-маз. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Нар. сл.-сць), *здрэк* м. — Кам. (ЛАБНГ), *здракан* м. — Пін. (ЛАБНГ), *здрач* м. — Драг. (ЛАБНГ), *строк* м. — гродз.-бар. г., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Сл. Гродз.), *страка* ж. — Ивац. (ЛАБНГ), *стракач* м. — Пін. (ЛАБНГ), *зык* м., *зыкаўка* ж. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *гіз* м. — Карэл., Стаўб. (ЛАБНГ), *гез* м. — Брэсц. (ЛАБНГ), *гізаўка* ж. — Глыб. (ЛАБНГ), *бізаўка* ж., *бізаўка* ж. — Верхнядзв., Брасл., Шарк., Мёр. (ЛАБНГ), *гнідаўка* ж. — Гарад. (ЛАБНГ), *гнідніца* ж. — Гор. (ЛАБНГ), *гіль* м. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *сляпéнь* м. — Шум., Віц., Брасл., Круп., Краснап., Браг. (ЛАБНГ), *сляпéц* м. — Бых. (ЛАБНГ).

Камар

Маленькае двухкрылае насякомае-крывасмок з тонкім прадаўгаватым цельцам і доўгім хабатком.

камáр м. — агульн. (СПЗБ, Мат. Гродз., Мат. апыт.), *камарня* ж. зборн. — Чэрв., Старадарож., Драг. (СПЗБ, НЛ, ЛП), *камарэча* ж. зборн. — Гл., Гом., Пін., Лях. (СПЗБ, Янкоўскі, Мат. Гом.), *камарнёча* ж. зборн. — Лоеў. (Янкова), *таўкунчыкі* мн. 'від камароў' — Шчуч. (Мат. Гродз.).

Кароўка божая

Жучок чырвонай, жоўтай або белай афарбоўкі з плямкамі.

кароўка бо́жая — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., ЖС), *бо́гава кароўка* — Гродз. р., Чач., Касц., Краснап. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз., Бялькевіч), *бо́гава цялушка* — Маладз. (ЛАБНГ), *муроўка* ж. — Мёр. (Шаталава), *кароўка-муроўка* (*мароўка*) — Глыб., Рас., Мёр., Гор., Чач.,

Добр. (ЛАБНГ, АЛА), *коўка-муроўка* – Шкл. (ЛАБНГ, АЛА), *багоўка ж.* – Пол. (АЛА), *кароўка - багоўка (бугоўка)* – паўн. р. (ЛАБНГ, АЛА), *божка-кароўка* – Клім. (ЛАБНГ), *кароўка-буроўка* – Віц., Шум., Карм. (АЛА, ЛАБНГ), *кароўка-бурушка* – Чач. (ЛАБНГ), *буркаўка-кароўка* – Тал. (ЛАБНГ), *кароўка ж.* – спарадычна паўн.-усх. з., Пруж., Бераст. (ЛАБНГ, АЛА, ЭПБ), *бедрык м.* – Кобр., Малар. (ЛАБНГ), *бядронка ж.* – Гродз.р. (ЛАБНГ, Сцяшковіч), *ведрык м.* – Драг., Иван. (ЛАБНГ, ЖС), *вядронка ж., ведранец м.* – Шчуч. (АЛА, СПЗБ), *ядронка ж., ядранец м.* – Гродз., Маст., Шчуч. (ЛАБНГ, АЛА, Цыхун), *ядронец м.* – Гродз. (СПЗБ), *ядранка ж.* – Маст. (ЛАБНГ, АЛА), *эдрайка ж.* – Маст. (ЛАБНГ, АЛА), *эдрына ж.* – Гродз. (СПЗБ), *ядзерка ж.* – Няев., Навагр., Свісл., Карэл., Лях. (ЛАБНГ, АЛА, ЖС, Мат. мін.-мал.), *ядзерка-падзерка* – Зэльв. (ЛАБНГ, АЛА), *пётрык м., пятро м.* – сл.-маз. г., а таксама ўсх. частка зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, ТС), *пятрушка м.* – Мядз., Паст. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. мін.-мал.), *петрачок м.* – Докш., Асіп. (ЛАБНГ, АЛА), *пётра-паўла* – Брасл. (ЛАБНГ, АЛА), *пёдрык м.* – Иван. (ЖНС), *петранка ж.* – Ваўк. (Сл. Гродз.), *пятрушачка - душачка* – Брасл. (Шаталава), *пятрук-пятрук* – Вілен. р. (СПЗБ), *хвэдар м.* – Драг. (ЛАБНГ), *хвэдарка м.* – паўдн. р. (ЛАБНГ, АЛА, НЛ), *хадорка ж.* – Кліч. (ЛАБНГ, АЛА), *пэндарка м.* – Старадарож. (ЖНС), *андрэйка м.* – Уздз., Бых., Смал., Маладз., Бярэз. (ЛАБНГ, АЛА, СЦБ, Мат. мін.-мал.), *андрушок м.* – Віл., Гор. (ЛАБНГ), *андрэйка-братка* 'вялікая божая кароўка з чорнымі кропкамі' – Бярэз. (ЛАБНГ, АЛА), *андрэйка-купарэйка* – Пух. (ЛАБНГ, АЛА), *андрэйка-салавэйка* – Бярэз. (Мат. мін.-мал.), *андрэйка-бажок* – Лаг. (ЖС), *божжа андрэйка* – Лаг. (ЛАБНГ, СПЗБ), *іванька ж.* – Круп. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сідарка м.* – Кобр. (ЛАБНГ), *кандрацька м.* – Бярэз. (ЛАБНГ, СПЗБ), *братка - кандратка* – Бярэз. (Мат. мін.-мал.), *пагодка-ягодка* – Лаг. (Шаталава), *матрунка ж.* – Капыл. (ЛАБНГ, АЛА), *матруна-калода* – Брэсц. (Шаталава), *хадорка ж.* – Кліч., Круп. (ЛАБНГ, АЛА), *сонейка н.* – Жытк., Карэл., Пін. (ЛАБНГ, АЛА), *сэрданька н.* – Пруж. (Шаталава), *засулька (зоўзулька) ж.* – Жаб., Стол. (ЛАБНГ), *засуля-кавуля* – Жаб. (Шаталава), *калода ж., калодачка ж.* – Няев., Ваўк., Лід., Пін., Пруж. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. мін.-мал.), *калода-багода* – Кам. (Шаталава), *бабачка-каробачка* – Брэсц. (Шаталава), *канарэйка-божачка* – Леп. (ЛАБНГ, АЛА), *мурашка-пумпашка* – Гарад., Воран. (ЛАБНГ, СПЗБ), *пумпарушка-рыбушка* – Воран. (ЛАБНГ, АЛА), *бабушка-рабушка* – Воран. (Шаталава),

пéдурка-сéдурка — Кам. (ЛАБНГ, АЛА), *сэндарка-пéндарка* — Кобр. (ЖС), *шчóдрык м.* — Драг., Иван. (ЛАБНГ, АЛА), *жук-пятрук* — Беластоц. р. (СПЗБ), *прóшка-рабо́шка* — Віц. (ЛАБНГ, Шаталава), *нагóдачка-пагóдачка* — Лаг. (Шаталава), *пóлік м.* — Гродз. (ЛАБНГ, АЛА), *бóбрык м.* — Стол., Брэсц. (ЛАБНГ, ТС), *барбу́ха ж.* — Віл. (ЖС, Шаталава), *карбачо́к м.* — Плешч., Лаг. (ЛАБНГ, АЛА), *ляпо́шачка ж.* — Гор. (АЛА), *ляпо́шка ж.* — Лаг. (ЛАБНГ), *казу́лька ж.* — Лун. (ЛАБНГ, АЛА), *мало́тка ж.* — Гродз. (ЖНС), *чыбру́шка ж.* — Брэсц. (ЖС), *рачы́шнік м.* — Шчуч. (ЛАБНГ), *маска́лік м.* — Стол. (ЛАБНГ), *анціён-паланціён* — Мядз. (ЛАБНГ), *страказя́ ж.* — Лаг. (ЛАБНГ), *барабу́ха ж.* — Віл. (ЛАБНГ), *па́церка ж.* — Ваўк. (Сл. Гродз.), *чэ́чар м.* — Саліг. (ЛАБНГ), *дзянча́к м.* — Лях. (ЛАБНГ, АЛА), *па́ва ж.* — Мёр. (Шаталава), *карагóда ж.* — Кам. (Шаталава), *клéмка ж.* — Мядз. (Шаталава), *дра́нчык м.* — Слуц. (Шаталава), *пале́тка ж.* — Віл. (Шаталава).

Клешч

Невялікае членістаногае насякомае класа павукападобных, якое паразітуе на целе чалавека, жывёлы, а таксама на раслінах.

клешч м. — агульн. (СПЗБ, ТС, Мат. апыт.), *кляшнія́к м.* — Шчуч. (СПЗБ), *кляшчо́к м.* — Паст. (СПЗБ).

Клоп

Невялікае насякомае-паразіт, якое корміцца крывёю жывёл і чалавека.

Клоп пасцельны: *клоп м.* — паўн.-усх. д., сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат.Гродз., Бялькевіч), *кало́п м.* — Віл. (ЛАБНГ), *кла́п м.* — Стол. (ЛАБНГ), *блашчы́ца ж.* — паўдн.-зах. д. і ўсх. частка зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ТС, СЦБ, НЛ, 3 нар.сл., Мат. Гродз., Мат. мін.-мал., Янкоўскі, Цыхун, Сцяшковіч, Шаталава), *блў́ска ж.*, *плў́ска ж.* — заходняя частка зах.-пал.г. (ЛАБНГ, АЛА), *плі́оска ж.* — спарадычна зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Тарнацкі, Цыхун), *плі́осква ж.* — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *блыха́ ж.* — цэнтр. частка паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ).

Клоп расліннаедны: *смярдзю́х м.*, *смярдзю́ха (смярдзю́ха) ж.*, *смяджу́ха ж.*, *смярдзю́шка ж.*, *смярдзю́чка ж.*, *смярдзю́хаўка ж.*, *смярдзя́чка ж.*, *смярдзе́нка ж.* — спара-

дычна паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ, Мат. Гом., Сл. Гродз., Насовіч), *бздзюль* м., *бздзіль* м., *бздюль* м., *бзьжзюль* м., *бздзіюля* ж., *бздзіюлька* ж., *бздзіюха* (*бздзіюха*) ж., *бздюха* ж. — Маг. р., Гом. р., Мін. р., усх.-пал. р. (ЛАБНГ, Каспяровіч, Бялькевіч, Насовіч), *смыр'одніца* ж. — Дзятл. (ЛАБНГ, ЖС), *ваніючка* ж. — Ушацк., Нясв., Краснап., Чач. (ЛАБНГ, СЦБ), *ваніюха* ж. — Светлагор., Лун. (ЛАБНГ), *блыха* ж. — спарадычна цэнтр. частка паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ), *блашчыца* ж. — спарадычна паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ), *плюска* ж., *плюсква* ж. — Астр., Ашм., Іўеў., Гродз., Ваўк., Брэсц. (ЛАБНГ), *плюска* ж. — Малар. (ЛАБНГ), *блусква* ж. — Кобр., Драг. (ЛАБНГ), *скочка* ж. — Бар. (ЛАБНГ), *пікша* ж., *бікздыкша* ж. — Рэч. (ЛАБНГ).

Клоп вадзяны: *верхавушка* ж. — Стол. (ТС).

Конік

Насякомае, якое скача і стракоча крыламі.

к'онік м. — паўдн.-зах.д., паўн. захад Мін.р. (АЛА, СПЗБ, Янкова), *казёл* м., *казялок* м. — паўн. р. (АЛА, СПЗБ, Каспяровіч, Станкевіч), *казельчык* м. — Воран. (АЛА), *казельчык* м. — Гом.р., Смарг. (АЛА, СПЗБ, СЦБ, Шаталава, Янкова), *казель* м. — Лёзн. (АЛА), *казюлька* ж. — Свісл. (АЛА), *казюля* ж. — Стаўб. (СЦБ), *казюк* м. — паўн.-зах.з. (СПЗБ), *к'озлік* м. — зах.-пал. г. (АЛА, Шаталава), *к'озка* ж. — Ивац. (АЛА), *кузнёц* м., *кузнёчык* м. — спарадычна віц.-маг. г. (АЛА), *кавалік* м. — Бяроз. (АЛА), *кавалёк* м. — Бар. (СПЗБ), *скакун* м. — Гродз., Стол. (АЛА), *скачок* м. — паўдн.-усх.з. (АЛА), *сыкун* м. — Бых. (АЛА), *свіргун* м. — Брэсц. (АЛА), *свірстун* м. — Брэсц. (АЛА), *стралец* м. — Дубр. (АЛА), *страказя* ж., *стракозка* ж. — Жытк. (АЛА), *саранка* ж. — Стол. (ТС), *трашок* м. — Вілен. р. (СПЗБ), *барад'ач* м. — Іўеў. (Сл. Гродз.), *жытнік* м. 'конік зялёны' — Уздз. (СЦБ).

Матылёк

Насякомае з дзвюма парамі крылаў, пакрытых пылком рознага колеру, ад якога залежыць іх афарбоўка.

матылёк м., *матыль* м. — паўдн. - зах. д., сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *матылік* м., *матыльчык* м., *матыльлік* м. — Бяроз., Иван., Ганц., Пін. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *матылька* ж., *матылька* ж. — Гродз. р., зах.-пал. г. (ЛАБНГ,

АЛА, СПЗБ), *матылячка* ж. — Бераст. (ЛАБНГ), *матэлка* ж. — Шчуч. (АЛА), *мятлік* м., *мятлічак* м., *мятлічка* ж. — пераважна паўн. частка паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, АЛА, Шаталава), *мятлачак* м. — Віц. (ЛАБНГ), *мятлак* м., *мякліша* ж. — Гарад., Шум. (ЛАБНГ, АЛА), *мятлұх* м. — Віц. (Каспяровіч), *мятлұшка* ж., *мятлұха* ж. — паўдн. частка паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, АЛА, ЖНС, Каспяровіч, Яўсееў, Гарэцкі, Юрчанка), *мятлышка* ж. — Віц. (Каспяровіч), *мятлұха* ж. — Лід. (Сл. Гродз.), *мятлұшак* м. — Бых. (ЛАБНГ), *бабка* ж. — зах. частка ўсх.-пал. р. (ЛАБНГ, АЛА), *бабачка* ж. — зах. частка ўсх.-пал. р., спарадычна віц.-маг. г. (ЛАБНГ, АЛА), *папяльніўха* ж. — Кобр. (ЛАБНГ), *папяніўх* м. — Малар. (ЛАБНГ), *цярэшка* ж. — Бял. (Яўсееў, Насовіч), *цярэхаўка* ж. — зах.-бран. р. (Растаргуеў), *перапёлка* ж. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА), *піталішка* ж. — Паст., Астр. (ЛАБНГ, СПЗБ), *кацярэжка* ж. — Ветк. (Мат. Гом.), *вэдзьма* ж. 'вялікі матылёк цёмнага колеру' — Гродз. (Цыхун), *смяртэльнік* м. 'начны матылёк' — Іўеў. (Сл. Гродз.), *цьма* ж. 'маленькі начны матылёк' — Гродз. (Сл. Гродз., Цыхун).

Моль

Вельмі малы матылёк атрада лускакрылых, вусень якога нішчыць шарсцяныя тканіны, збожжа і інш.

моль ж. — агульн. (СПЗБ, Янкоўскі, Бялькевіч), *моля* ж. — мясц. (Насовіч).

Мурашка

Невялікае насякомае атрада перапончатакрылых, якое жыве вялікімі калоніямі.

мурашка ж. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Каспяровіч, Насовіч), *муравей* м. — агульн. (АЛА), *мураш* м. — Гом.р., Бял. (Мат. Гом., Яўсееў), *муравель* м. — Маз. (АЛА, Шаталава), *мураха* (*мураха*) ж. — Бяроз., Драг., Брэсц. (АЛА, 3 нар.сл., Шаталава), *мурава* ж. — Стол. (ТС), *камашка* ж. — Лоеў. (Янкова), *мураўё* н. зборн. — Бар. (СПЗБ), *мурахаўё* н. зборн. — Рэч. (НС); *малыя рудыя мурашкі, якія пякуча стрыкаюцца: сікучкі* мн. — Круп. (СПЗБ), *сікунь* мн. — Паст. (СПЗБ), *сікліўкі* мн. — Вілен. р. (СПЗБ), *мсіклякі* мн. — Латгал. р. (СПЗБ), *саладухі* мн. — Вілен. р. (СПЗБ); *маленькія чырвоныя або жоўтыя мурашкі: вадзянкі* мн. — Івац. (НС), *балацянкi* мн. — Дзятл. (ЖНС), *жагяўка* ж. —

Гл., Гом. р. (Янкоўскі, Мат. Гом.); *кайдань* мн. 'вялікія лясныя мурашкі' — Беластоц. р. (СПЗБ), *курашчыпка* ж. 'від мурашак, што жывуць у трухлявай драўніне' — Краснап. (Бялькевіч), *зеразнянка* ж. 'нейкая мурашка' — Шчуч. (Сл. Гродз.), *сцызно́рык* м. 'нейкая мурашка' — Ельск. (Мат. Гом.); *буйныя мурашкі ў мурашніку*: *каралі* мн. — Гродз. (СПЗБ), *каралюхі* мн. — Гродз. (Сцяшковіч).

Муха

Шырока распаўсюджанае двухкрылае насякомае, якое часта з'яўляецца пераносчыкам узбуджальнікаў інфекцыйных хвароб.

му́ха ж. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч), *мушына* ж. — віц.-маг. г. (АЛА), *мухіна* ж. — Бял. (АЛА), *жуужак* м. 'вялікая муха, якая кусае жывёлу' — Чэрв. (НЛ), *ну́жа* ж. — Лоеў. (Янкова), *мьіца* ж. 'маленькая мушка' — Карэл. (ЖНС), *гудок* м. 'муха, падобная да трутня' — Смален. р. (Дабравольскі).

Мядзведка

Насякомае з тоўстым целам, пакрытым кароткімі мяккімі валаскамі, жыве ў зямлі і з'яўляецца шкоднікам сельскагаспадарчых культур.

мядзвѣдка ж. — Старадарож. (Мат. апыт.), *то́чка* ж. — Стол. (ТС), *у́гык-вікто́чка* — Гродз. (Цыхун), *турча́к* м. — Дзятл. (Мат. Гродз.), *ту́рлушка* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *турка́ч* м. — Мядз. (Мат. апыт.).

Павук

Членістаногае насякомае, якое пляце павуціну для лоўлі іншых насякомых, якімі корміцца.

паву́к м. — агульн. (АЛА, Бялькевіч, Янкова, Насовіч), *пувак* м. — Латгал. р. (СПЗБ).

Пашшак

Конскі гліст.

пашша́к м. — усх.-маг. р. (Насовіч), *пушня́к* м. — Мсцісл. (Мат. апыт.).

Пльвунец (жук)

Жук, які жыве ў вадзе, мае карычневатую афарбоўку, крыльцы аблямаваны жоўтай палоскай.

жужак вадзяны — паўн.-зах.з. (СПЗБ).

Прусак

Рыжы таракан, які водзіцца ў жылых памяшканнях, корміцца расліннымі і жывёльнымі рэшткамі.

прусак м. — Гродз.р., Лях., Гл. (Мат. апыт., Янкоўскі), *прус* м. — Сморг., Чэрв., усх.-маг. р. (СПЗБ, Шатэрнік, Мат. апыт.), *таракан* м. — Валож. (Мат. мін.-мал.), *таракан* м. — Лях. (Янкоўскі), *чвыркі* мн. — Латгал. р. (СПЗБ).

Пчала

Насякомае, якое перапрацоўвае кветкавы нектар на мёд, пылок на пярэгу.

Агульная назва: *пчолы* мн. — агульн. (Мат. апыт.), *пшчолы* мн. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *валоскія пчолы* 'разнавіднасць пчол' — Стаўб. (СЦБ), *гнядбыя пчолы* 'разнавіднасць пчол' — Драг. (ЛП), *медавая пчала* — Паст. (3 нар. сл.).

Дзікія (лясныя) пчолы: *слэпацень* м. — усх.-пал. р., Лун., Ивац., Ганц., Бых., Асіп. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, ЛП, 3 нар. сл., НЛГ), *слэпет* м. — Калінк., Кір. (НС), *слэпень* м. — Чэрв., Асіп., Гл., Чач., Браг. (ЛАБНГ), *сляпень* м. — Круп., Мсцісл., Чэрык., Хоц., Рэч. (ЛАБНГ), *слэпец* м. — Браг. (ЛАБНГ), *сляпец* м. — Сморг. (ЛАБНГ), *слётка* ж. — Жлоб. (ЛАБНГ), *бароўка* ж. — Бар., Пруж. (ЛАБНГ), *чамярыца* ж. — Стол. (ЛП).

Матка 'пчалаіная самка': *матка* ж. — агульн. (НС, Насовіч, Мат. апыт.); **матка, якая закладае трутнёвую чарву:** *трутнёўка* ж. — агульн. (ЛП, Мат. апыт.), *трутоўка* ж. — Малар., Маз., Стол., Гродз. (ЛП, Цыхун).

Труцень 'самец у пчол': *труцень* м. — агульн. (СПЗБ, ТС, Насовіч, Мат. апыт.), *ваданос* м. — Гродз. (Сл.Гродз.).

Пчалаіная разведка: *іск* м. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, 3 нар.сл., ЖНС, НС, Мат. апыт., Мат. мін.-мал.), *іска* ж. — Лун. (ЛАБНГ), *зыска* ж. — Пін. (ЛАБНГ), *поіск*

м. — Жытк. (ЛАБНГ), *скаль* м. — паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ, ТС, ЛП, НС, 3 нар.сл.), *скаля* м. — Стол. (ЛАБНГ), *скеля* ж., *шкаля* ж. — Хоц. (ЛАБНГ), *скаля* ж. — Шчуч., Маст., Зэльв., Слон., Кам., Бяроз. (ЛАБНГ), *скаля* ж. — паўн.-усх. з. (ЛАБНГ, НС, ЛП, 3 нар.сл.), *ходкі* мн. — Кобр., Иван., Малар. (ЛАБНГ), *паходкі* мн. — Малар., Лельч. (ЛАБНГ, ЛП), *уход* м. — Шчуч. (ЛАБНГ), *развѣдка* ж. — агульн. (ЛАБНГ, ЛП).

Яечкі і лічынкі ў пчол: *чарва* ж. — агульн. (3 нар. сл., Мат. Гродз., Мат. апыт.), *чэр* ж. — Раг. (3 нар.сл.), *заседзь* ж. — Іўеў. (3 нар.сл.), *люлька* ж. 'лічынка пчалы' — Малар. (ЛП), *дзятва* ж. 'пчолы, якія выходзяць з лічынак, і лічынкі' — Паст., Мецісл., Смален. р. (3 нар.сл., Дабравольскі, Мат. апыт.).

П'яўка

Прэснаводны чарвяк, які корміцца кроюю жывёл і чалавека, прысмоктваючыся да іх цела.

п'яўка ж. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Бялькевіч), *пляўка* ж. — Навагр., Карэл., Стаўб., Ганц., Драг., Иван. (ЛАБНГ, НЛ, 3 нар.сл.), *піяўка* ж. — Рас., Карэл., Клім. (ЛАБНГ), *п'яўга* ж. — Стол., Лун., Лельч. (ЛАБНГ, ТС), *п'явіца* ж. — Гродз., Ивац. (ЛАБНГ), *п'явіца* ж. — Бераст., Пін. (ЛАБНГ), *півалка* ж. — Гарад., Віц. (ЛАБНГ), *апівалка* ж. — Гарад. (ЛАБНГ), *упівалка* ж. — Гарад. (ЛАБНГ), *вадзянка* ж. — Дзятл. (Сл. Гродз.), *пугаўка* ж. — мясц. (Насовіч).

Сараканожка

Жывёліна з чарвякападобным целам і вялікай колькасцю членістых ножак; мнаганожка.

сараканожка ж. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Цыхун), *шараножка* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *станога* ж. — паўдн. р. (ЛАБНГ, ЛП, Шаталава), *станожка* ж. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ), *станог* м. — Стол. (ЛАБНГ), *стаган* м. — Гродз. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, 3 нар. сл., ЖС, Нар. сл.-сць), *шастаножка* ж. — Сморг. (ЛАБНГ), *танканожка* ж. — Сморг. (ЛАБНГ), *макруха* ж. — усх.-маг.р., Калінк. (ЛАБНГ, Бялькевіч, Насовіч), *макруш* м. — Паст., Гарад. (ЛАБНГ, СПЗБ), *макруша* м. — Паст., Гарад. (ЛАБНГ, СПЗБ), *макранка* ж. — Сен., Краснап. (ЛАБНГ, Бялькевіч), *мархвотка* ж. — Добр. (ЛАБНГ), *бабура* ж. — мясц. (Насовіч).

Саранча

Насякомае, падобнае на коніка, якое, пралятаючы вялікімі чародамі, нішчыць пасевы; небяспечны шкоднік сельскай гаспадаркі.

шаранча ж. — Віц. (Каспяровіч), *саранá* ж. — Петр. (Мат. Гом.), *жмодзь* ж. — Стол. (ТС).

Светлячок

Невялікае насякомае сямейства жукоў, якое свеціцца ў цемры.

святляк м., *светлячок* м. — агульн. (АЛА), *агэньчык* м. — Старадарож. (АЛА), *светаянскі агэньчык* — Гродз. (Цыхун), *мышычы агонь* — Маз. (АЛА), *мышыны агонь* — Браг. (АЛА), *гнілячок* м. — Воран. (АЛА, Шаталава), *чарвяк* м., *чарвячок* м. (што свеціць, свеціцца і інш.) — спарадычна агульн. (АЛА), *смалянкі чарвяк* — Сморг. (АЛА), *святлушчы чарвяк* — Паст. (АЛА), *ясны чарвяк* — Пол. (АЛА), *свіцячы чарвяк* — Лаг. (АЛА), *свётлы чарвяк* — Кам. (АЛА), *асінавы чарвяк* — Кам. (АЛА), *блішчэсты чарвяк* — Зэльв. (АЛА), *светаянскі чарвяк* — Шчуч. (АЛА), *рабачок* м. — Астр., Воран. (Мат. Гродз.).

Слімак, смоўж

Малюск.

Слімак, малюск, які мае ракавіну: *слімак* м. — зах.з. (АЛА, СПЗБ), *чарапáшка* ж. — паўдн.-усх. з. (АЛА, Янкова), *чарапáха* ж. — Шкл. (АЛА), *чарапáх* м. — Петр. (АЛА), *ракушка* ж. — Стаўб., Шкл., Дубр., Бых., Маз. (АЛА), *ракавіна* ж. — Рас. (АЛА), *ракаўка* ж. — Пін. (АЛА), *смоўж* м. — Смал., Пух., Бял. (АЛА, Шатэрнік, Насовіч), *смоўжык* м. — Стаўб. (АЛА), *смужак* м. — Шчуч. (АЛА), *п'яўка* ж. — паўн. р., паўдн. р. (АЛА), *п'явачнік* м. — паўдн. р. (АЛА), *п'яўчур* м. — Брэсц. (АЛА), *скалка* ж. — Стол., Мсцісл. (АЛА, Мат. апыт.), *масляк* м. — Пух. (СЦБ), *слізьень* м. — Касц., Брэсц. (АЛА), *слівень* м. — Бабр. (АЛА), *гніляк* м. — Карэл. (АЛА), *кружólка* ж. — Віц. (АЛА), *круцік* м. — Лаг. (АЛА), *казёл* м. — Стаўб. (СЦБ), *улітка* ж. — спарадычна ўсх. з. (АЛА), *жабіна кары́тца* — Мядз. (СЦБ).

Смоўж, малюск без ракавіны: *смоўж* м. — паўн. р., а таксама спарадычна паўн.-зах.з. (АЛА, СПЗБ, ЖС, Бялькевіч), *смуж* м. — Тал., Шкл., Мсцісл., Брэсц. (АЛА,

Шаталава, Станкевіч), *смужок* м., *смаўжак* м. — Шчуч. (АЛА, СПЗБ), *смóўжык* м. — Стаўб. (АЛА), *слімак* м. — пераважна зах. з. (АЛА, СПЗБ), *слімень* м. — Ганц., Асіп., Касц., Саліг., Стол., Лун., Жытк. (АЛА, ТС), *слівень* м. — Петр., Раг. (АЛА), *слізень* м. — Лоеў. (Янкова), *слізняк* м. — Дубр., Капыл. (АЛА), *сліжань* м., *склізня* ж. — Бял. (Яўсе-еў), *слішч* м. — Жытк. (НЛ), *слюж* м. — Лельч. (АЛА), *гниляк* м. — Карэл. (АЛА), *п'яўка* ж. — паўн.-зах. з., паўдн. р. (АЛА), *ракушка* ж. — Бабр., Бых. (АЛА), *чарапашка* ж. — Маз., Бабр. (АЛА), *улітка* ж. — Гродз., Слаўг. (АЛА), *паўлюк* м. — Воран. (СПЗБ).

Сляпень

Двухкрылае насякомае сямейства крывасмокаў, самка якога жывіцца кроўю жывёлы і чалавека.

сляпéнь м. — паўн.-усх.д., сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Бялькевіч, Насовіч), *асляпéнь* м. — Паст., Докш., Лаг. (ЛАБНГ, СЦБ, Янкоўскі), *слéпень* м. — Гл., Рэч., Калінк., Добр. (ЛАБНГ, Янкоўскі), *слéпацень* (*слéпацэнь*) м. — Стаўб., Уздз., Лоеў. (ЛАБНГ, НЛ), *слéпецень* (*слéпацэнь*) м. — Рэч., Лоеў. (ЛАБНГ), *сляпáк* м. — паўн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ТС, СПЗБ, НЛ, Нар. сл.-сць, ЖНС, Шаталава), *сляпнiяк* м. — Гродз. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сляпéц* м. — Глыб., Сморг., Бял., Гор., Шкл., Гродз., Слон., Стаўб., Нясв., Клецк., Нараўл., Браг. (ЛАБНГ, СПЗБ, Цыхун), *слівень* м. — Рэч. (ЛАБНГ), *здрок* м. — Лоеў., Жытк. (Мат. Гом., Янкова), *крук* м. — Бераст. (Сцяшковіч), *гiз* м. — Дзярж., Пух. (СЦБ), *гiль* м. — Валож., Стаўб. (ЛАБНГ, СЦБ), *кусу́чка* ж. экспр. — Дзятл. (ЖС).

Страказа

Драпежнае насякомае з доўгім брушкам і дзвюма парамі празрыстых сеткавых крылаў.

страказá ж. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч), *стрэ́лка* ж. — паўн. р., паўн.-зах.з., Леп., Барыс., Чашн., Круп., Тал., Бял., Лёзн., Бых., Раг., Бабр. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Сл. Гродз., Каспяровіч, Шаталава), *стралá* ж. — Брасл., Мядз. (ЛАБНГ, АЛА), *стралéц* м. — Астр., Віц. (ЛАБНГ, АЛА), *строк* м. — Шчуч. (ЛАБНГ), *стрíжка* ж. — Івян., Навагр., Слаўг. (АЛА, НС), *ба́бка* ж., *ба́бачка* ж. — сл.-маз. г. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. мін.-мал., Шаталава), *жа-лэ́зная ба́ба* — Уздз. (ЛАБНГ), *ко́нік* м. — паўдн. р. (ЛАБНГ,

АЛА, ТС), *зы́каўка* ж. — Чав., Мсцісл., Смален. р. (ЛАБНГ, Бялькевіч, Дабравольскі, Мат. апыт.), *зы́калка* ж. — Чач. (АЛА), *шва́йка* ж. — Кір., Калінк. (ЛАБНГ), *ша́йка* ж. — Лоеў. (Янкова), *пша́йка* ж., *пча́йка* ж. — Рэч., Браг., Светлагор. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *ча́йка* ж. — Лоеў. (ЛАБНГ), *казя́* ж. — Воран., Пін. (ЛАБНГ), *ко́зка* ж. — Івац. (СПЗБ), *ко́злік* м. — Бяроз., Кобр. (ЛАБНГ), *маска́ль* м. — Бых., Ветк., Слаўг. (ЛАБНГ, АЛА), *се́чка* ж. — Гор. (ЛАБНГ, АЛА), *ва́жка* ж. — Ваўк., Лях. (ЛАБНГ, СПЗБ), *бздыр* м. — Чэрв. (СПЗБ), *бздыкато́ра* ж. — Свісл. (Сцяшковіч), *пстра́нга* ж. — Ашм. (СПЗБ), *дзед* м. — Лельч. (ЛАБНГ), *шкля́р* м. — Гродз. (Сцяшковіч), *вадзяна́я ку́рка* — Нясв. (ЛАБНГ), *ля́лечка* ж. 'сіняя страказа' — Жытк. (АЛА, ТС).

Тля

Дробнае насякомае — шкоднік атрада раўнакрылых, якое жывіцца сокам раслін.

тля ж. — Верхнядзв. (СПЗБ), *вош* ж. — Мсцісл., Жытк. (ТС, Мат. апыт.).

Хрушч

Жук сямейства пласцініставусых.

хрушч м. — Віц. р., Мсцісл., Уздз., Ваўк. (Мат. Гродз., Мат. мін.-мал., Каспяровіч, Станкевіч), *хрушэ́ль* м., *грушэ́ль* м. — Слон. (ЖС, Сцяшковіч), *маё́вік* м. — Жытк. (ТС), *маёўка* ж. — паўн.-зах. з. (СПЗБ), *ма́йскі жук* — Сморг., Шчуч., Латгал.р. (СПЗБ, ЭПБ), *маёвы жук* — Паст. (СПЗБ), *дубо́вы жук* — Ашм. (Станкевіч), *лазо́вы жук* — Мядз. (НС), *кляно́вы жук* — Брасл. (СПЗБ), *кацяры́нка* ж. — Віц. р. (Каспяровіч), *брангу́ль* м. — Вілен. р. (СПЗБ), *грамбу́ль* м. — Воран. (СПЗБ), *грамле́* мн. — Слон. (СПЗБ).

Цвыркун

Насякомае атрада прастакрылых, якое трэннем крыл утварае строкат.

цвыркун м. — Мін. р., паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ТС, Шатэрнік, Каспяровіч, Насовіч), *цвіркун* м. — Мёр., Гарад., Сморг., Круп., Барыс., Лёзн., Навагр., Нясв., Асіп. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз., Янкоўскі), *цвыргун* м. — Дзярж. (ЛАБНГ), *цвырку́ль* м. — Глыб. (ЛАБНГ, СПЗБ), *цвыро́к* м. — Рас., Бых. (ЛАБНГ, АЛА), *цваркун* м. — Рас. (ЛАБНГ),

цварчók м. — Мядз. (СПЗБ), *цыркун* м. — паўн.-усх. д., зах.-бран. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Янкоўскі, Шаталава, Яўсееў), *ціркун* м. — Лун. (ЛАБНГ), *цыргун* м. — Бар. (АЛА), *цыкун* м. — Бых. (АЛА), *цыркóник* м. — Ганц. (ЛАБНГ), *чвыркун* м. — Брасл. (ЛАБНГ), *чвіркун* м. — Жытк. (АЛА), *швыркун* м. — Гарад. (ЛАБНГ), *свыркун* м. — Мёр., Гарад., Віц., Лёзн., Ашм., Чэрв., Ивац., Жытк. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. мін.-мал.), *сваркун* м. — Іўеў. (ЛАБНГ), *свіргун* м. — Валож., Іўеў., Стол. (ЛАБНГ), *сваргун* м. — Брэсц., Пін. (АЛА), *сварстун* м. — Брэсц. (ЛАБНГ), *сварчók* м., *сваршчók* м. — гродз.-бар. г., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. мін.-мал., Шаталава), *сваршók* м. — Кам., Бяроз., Драг., Стол. (ЛАБНГ, АЛА, 3 нар.сл., Н. сл.-сць), *сцварчók* м. — Пін. (АЛА, Шаталава), *свіршчók* м. — Ивац., Пін. (АЛА), *свёршчык* м. — Кобр., Иван. (ЛАБНГ, СПЗБ), *свіршчык* м. — Дзятл. (ЛАБНГ), *свёршч* м. — Драг. (ЛАБНГ, Насовіч), *свіршч* м. — Ваўк. (ЛАБНГ), *свяхók* м. — Брасл. (АЛА), *сваркáч* м. — Гродз. (АЛА), *свіркала* м. — Шум. (СПЗБ), *свірók* м. — Пол. (ЛАБНГ), *сваршчóлак* м. — Драг.(АЛА), *свішчур* м. — Гродз. (СПЗБ), *стракóчак* м. — Воран. (АЛА), *свісцёлак* м. — Драг. (АЛА), *скрыпáч* м. — Гродз. (Цыхун), *скачók* м. — спарадычна Маг.р., Гом.р. (ЛАБНГ, Мат. Гом., Янкова, Яўсееў), *скакун* м. — Стол., Гродз. (АЛА, ТС), *сбылень* м. — Лун. (ЛАБНГ), *турчók* м. — Верхнядзв., Паст., Мсцісл. (АЛА, ЖНС, НС, Юрчанка), *турчák* м. — Сморг., Валож. (АЛА), *туркáч* м. — Дзярж. (НС), *турчык* м. — Маладз. (АЛА), *кóник* м. — спарадычна гродз.-бар. г. (ЛАБНГ, АЛА), *казёл* м. — Віц. (АЛА), *казялók* м. — Беш. (АЛА).

Чарвяк

Беспазваночны жывёльны арганізм з доўгім мяккім целам, без канечнасцей і ярка выражанай галавы.

чарвяк м. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Мат. апыт.), *дажджавік* м. — Пол., Стаўб., Навагр. (АЛА), *дажджаўнік* м. — Воран. (АЛА), *дажджавы чарвяк* — агульн. (АЛА), *красны чарвяк* — Мёр. (АЛА), *земляны чарвяк* — Паст., Віл., Маг., Саліг. (АЛА, Н. сл.-сць), *зямлянік* м. — Бераст. (Сл.Гродз.), *расавік* м. — Гродз. (Цыхун), *вадзяк* м. — Дзятл. (ЖС), *музяка* м. — Леп. (АЛА, Мат. апыт.), *гліст* м. — Гор., Слаўг. (АЛА, Мат. апыт.), *глісняяк* м. — Крыч. (АЛА), *рабáк* м. — спарадычна зах.з. (АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Мат.Гом.), *дажджавы рабáк* — Воран. (АЛА); *дажджавы чарвяк буй-*

ных памераў: *бартуль* м. — паўн.-зах.з., Мін.р. (СПЗБ, Сл. Гродз., 3 нар. сл., Мат. апыт.), *варацельніца* ж. — Чэрв. (Шатэрнік), *вбтаўзак* м. — агульн. (Мат. апыт.); *грбыкаўкі* мн. 'нейкія чэрві' — Гродз. (СПЗБ).

Чмель

Насякомае сямейства пчаліных з тоўстым, пакрытым густымі валаскамі целам.

чмель м. — цэнтр.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ, Шатэрнік, Каспяровіч), *шмель* м. — цэнтр. з. (ЛАБНГ, Мат. мін.-мал., Шаталава), *джмель* м. — Уздз., Шчуч. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. мін.-мал.), *шчамель* м. — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, НС, Мат. мін.-мал., Мат. Гом., Каспяровіч, Бялькевіч, Шаталава, Яўсееў, Насовіч, Растаргуеў), *бадун* м. — Касц. (ЛАБНГ), *біжджол* м. — Іўеў. (Сцяшковіч).

Шашаль

Насякомае атрада жукоў, лічынкі якога псуюць вырабы са скуры, точаць дрэва і пад.

шашаль м. — агульн. (СПЗБ, ТС, Мат. Гродз., Мат. апыт.), *шашань* м. — Люб. (СПЗБ), *шашун* м. — Петр. (Шаталава), *шыцюк* м. — Лід. (Сцяшковіч), *чыльчак* м. — Люб., Жытк. (ТС, ЖС), *шыльгіна* ж. — Стол. (ТС), *шыльнега* м. — Стол. (ТС), *шыльнік*, *шыльняк* м. — Жытк. (ТС), *шыльпак* м., *шыльчак* м. — Стол. (ТС), *швед* м. — Чэрв., Касц. (Мат. Маг., Каспяровіч).

Шчыпак (жук)

шчыпак м. — Стол. (ТС).

Шыцік

Маленькі рачны чарвячок, які жыве ў рухомым доміку-трубачцы з пясчынак, кавалачкаў кары, дробных ракавінак.

шыцік м. — Паст., Лаг., Лоеў., Вілен. р., Латгал. р. (СПЗБ, Мат. мін.-мал., Каспяровіч, Станкевіч, Янкова), *шып* м. — Іўеў. (СПЗБ), *аршытка* ж. — Смален. р. (Дабравольскі), *клюдчык* м. — Валож. (Мат. мін.-мал.).

Шэршань

Перапончатакрылае насякомае сямейства вос, з джалам, мае жоўтую афарбоўку з чырвона-рудым адценнем.

шэршань м. — паўдн.-зах. д., зах.-пал.г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Бялькевіч, Мат. Гродз., Янкоўскі), *шаршэнь* м. — спарадычна паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, СПЗБ, НС), *шэрсцень* м. — сярэд.-бел.г., усх.-маг.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ), *шарсцёнь* м. — паўн.-усх.д., спарадычна Гродз., Навагр. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат.Гом., Бялькевіч, Сцяшковіч), *шаршён* м. — Гродз.р. (ЛАБНГ, Мат.Гродз.), *шарсён* м. — Шчуч. (СПЗБ), *шыршўль* м. — Воран. (ЛАБНГ, СПЗБ), *шэранч* ж. зборн. — паўн.-зах.з. (СПЗБ).

2. АГУЛЬНЫЯ НАЗВЫ НЕКАТОРЫХ ПРАДСТАЎНІКОЎ ЖЫВЁЛЬНАГА СВЕТУ І ЛЕКСІКА ІХ ХАРАКТАРЫСТЫКІ

2.1. АГУЛЬНЫЯ НАЗВЫ НЕКАТОРЫХ ПРАДСТАЎНІКОЎ ЖЫВЁЛЬНАГА СВЕТУ

Дзічына

Дзікія звяры і птушкі ў іх сукупнасці, мностве.

дзічына ж. — Старадарож. (Гарэцкі, Мат. апыт.), *дзічына́* ж. — Ашм., Брасл., Чэрв. (СПЗБ, Гарэцкі), *дзіч* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.).

Драпежнік

Жывёла, якая паядае іншых жывёл.

драпежнік м. — паўн.-зах. з. (СПЗБ), *дзярун* м. — Валож. (Станкевіч).

Жывёла, свойская скаціна (каровы, авечкі)

жывёла ж., *жывёліна* ж. адзінк. — пераважна паўдн.-зах.д. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Бялькевіч, Станкевіч), *жывіна* ж. — Гродз., зах.-пал.г. (ДАБМ, АЛА, Мат. Гродз., ЖС, Сцяшковіч, Шаталава, Тарнацкі), *жываціна* ж. — Гарад., Кобр. (АЛА), *скаціна* ж., *скацініна* ж. адзінк. — агульн. (ДАБМ), *скот* м. — агульн., пераважна ўсх. з. (ДАБМ), *худоба* ж., *худобіна* ж. адзінк. — паўдн.-усх. з., зах.-пал. г. (ДАБМ, Тарнацкі), *тавар* м., *таварына* ж. адзінк. — паўдн.-усх.з. (ДАБМ, АЛА, ТС, 3 нар.сл., Мат. Гом., Янкоўскі, Шаталава, Тарнацкі), *таварац* м. — Лельч. (НЛГ), *гавяда* (*гаўяда*) н. — Старадарож., Люб., Слуц., Лун., Жытк., Краснап. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, 3 нар.сл., Тарнацкі), *гоўе* н. — Петр. (3 нар.сл.), *гаўя* н. — Слуц. (ДАБМ), *быдла* н., *быдліна* ж. адзінк. — паўн.-зах.з. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Тарнацкі), *набытак* м. — Маст., Свісл., Карэл. (АЛА, Сцяшковіч), *стычына* ж. — Мёр. (АЛА).

Адна жывёліна: *шарсціна* ж. экспр. — Лёзн., Слаўг., Стол. (ДАБМ, АЛА, ТС), *хасціна* ж. 'пражэрлівая жывёліна' — Саліг. (Н. сл.-сць), *ваўкарэзіна* ж., *ваўковіна* ж. 'парваная ваўкамі жывёліна' — спарадычна агульн. (Мат. апыт.), *здыхала* н. эмац., *здыхля* ж. эмац., *здыхляціна* ж. эмац. 'слабая або худая жывёліна' — спарадычна агульн. (Мат. апыт.), *скрап* м. 'худая, запушчаная жывёліна' — Гродз. (ЖНС), *хабэта* ж. 'старая жывёліна' — Ваўк. (Сл.Гродз.), *ведамнік* м. 'жывёла вядомай пароды' — Мсцісл. (Юрчанка).

Жывёліна мінулагодняга прыплоду: *лёташак* м. — Рэч., Гом., Чач., Мсцісл. (Мат. Гом., Юрчанка, Насовіч), *пярэзімак* м. — агульн. (СПЗБ, 3 нар.сл., Янкоўскі, Шаталава), *перазімавак* м. — Барыс. (СПЗБ), *гадун* м. — Астр., Старадарож., Чэрв. (СПЗБ), *гадунец* м. — Пух. (СПЗБ), *выпустак* м. — Гл., Нараўл. (3 нар.сл., Янкоўскі), *гадавік* м. — Мсцісл., зах.-бран. р. (Юрчанка, Растаргуеў).

Жывёліна гэтага году: *сёлетак* м. — Мядз., Мсцісл. (НС, Юрчанка, Насовіч), *сёлеташак* м. — усх.-маг. р. (Насовіч), *сёлетка* ж. — усх.-маг. р. (Насовіч), *сігалетка* ж. і м. — Ушацк. (НЛ), *пералётак* м. — Гл., усх.-маг. р. (Янкоўскі, Бялькевіч), *лётавік* м. 'прыведзеная летам' — Мсцісл. (Юрчанка), *вясняк* м. 'прыведзеная ўвесну' — усх.-пал. р. (ЖС), *асянчук* м. 'прыведзеная ўвосень' — Касц., Клецк. (НЛ, Янкоўскі).

Жывёліна двухгадовага ўзросту: *двухлетак* м. — Гродз. (Сл. Гродз.), *другак* м. — паўн. р. (Каспяровіч).

Жывёліна трох год: *трацяк* м. — Віл., Гродз., Стол., Жытк., Петр., Лельч., паўн. р., зах.-бран. р. (ТС, 3 нар.сл., Каспяровіч, Растаргуеў), *трацязімак* м. — Ваўк., Вілен. р. (СПЗБ, Мат. Гродз.).

Маладая жывёла (у сукупнасці): *маладняк* м. — агульн. (АЛА, Насовіч).

Звер

Дзікая, звычайна драпежная жывёла.

звер м. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Мат. апыт.), *звяр'ок* м. памянш. — агульн. (Мат. апыт.).

Вялікі звер: *звярўга* м. і ж. экспр. — агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *звярына* м. і ж. — паўн.-зах.з. (СПЗБ), *звярбіна* м. і ж. — агульн. (Мат. апыт.).

Сукупнасць звяроў: *звар'ё* н. зборн. — агульн. (АЛА, Насовіч, Мат. апыт.), *звэратва* н. зборн. — паўдн. р., Бела-стоц. р. (СПЗБ, Мат. апыт.), *зверына* ж. зборн. — зах.-пал. г. (АЛА, Мат. апыт.), *звярака* ж. зборн. — Карэл. (Сцяшковіч).

Малое ў звера: *звераня* н.; *зверанё* н.; *звярбнак* м., *зверанёнак* м. — адпаведна паўдн.-зах. д., сярэд.-бел. г., паўн.-усх. д. (Мат. апыт.).

Казяўка

Маленькае двухкрылае насякомае з цвёрдым надкрыл-лем; кузурка.

казяўка ж. — усх.з. (ЛАБНГ), *казак* м. — Гродз. (ЛАБНГ), *казака* ж. — Гродз. (СПЗБ), *казука* ж. — Старадарож. (ЛАБНГ), *казюка* ж. — Петр. (Мат. Гом.), *кузака* ж. — зах.-пал. г., Гродз. р. (СПЗБ, ЛАБНГ, НЛ, ЖНС), *кузяна* ж. — Нясв. (ЛАБНГ), *кузяўка* ж. — Лаг. (СЦБ, Мат. мін.-мал.), *кузаўка* ж. — Лях., Брэсц. (ЛАБНГ, СПЗБ), *казярка* ж. — Стаўб. (ЛАБНГ, Мат. мін.-мал.), *казюрка* ж. — Рас., Леп. (ЛАБНГ, НЛГ), *кузурка* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, Янкоўскі), *кузулька* ж. — Лях. (ЛАБНГ, СПЗБ), *казюлька* ж. — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, Бялькевіч, Насовіч, ТС, Юрчанка), *казюля* ж. — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ), *кузачка* ж. — Стол. (ЛАБНГ), *гузака* ж. — Шчуч., Маст., Ваўк. (СПЗБ, Мат. Гродз.), *гузаўка* ж. — Кобр. (ЛАБНГ), *камашка* ж. — Гродз.р. (ЛАБНГ, Цыхун), *кукаўка* ж. — Брэсц. (ЛАБНГ), *жук* м. — агульн. (ЛАБНГ), *бужак* м. — Воран. (ЛАБНГ), *брусак* м. — Гом. (ЛАБНГ), *жуўжа* ж., *жуўжлы* мн., *жуўжалы* мн. — паўн.-зах. з., Бела-стоц. р. (ЛАБНГ, Станкевіч), *дзыбакé* мн. — Дзятл. (ЖС).

Мошка (у мностве)

Маленькае двухкрылае насякомае, вельмі назойлівае.

мошка ж. — агульн. (ТС, Бялькевіч, Мат. апыт.), *майка* ж. — Віл., Лід., Гродз., Мсцісл., Люб. (СПЗБ, Мат. апыт.), *майкара* ж. — агульн. (СПЗБ, Мат. Гродз., Насовіч, Мат. апыт.), *майкарэча* ж. — Жытк. (ТС), *майкарэзы* ж. — Мсцісл. (Юрчанка), *майкарня* ж. — Навагр. (СПЗБ), *майкара* ж. — Мін., Лаг. (СПЗБ, СЦБ), *майкара* ж. — Іўеў. (СПЗБ, СЦБ), *маказоб* м. — Стол. (ТС), *мускаль* (*музкаль*) ж. — Стол., Жытк. (ТС), *майка* ж. — Жытк. (ТС), *гомаць* ж. — Слон. (Мат. Гродз.), *майка* ж. — Барыс. (СПЗБ), *глюзь* ж. — Лун. (ЛАБНГ), *немаць* (*нераць*) ж. — Зэльв., Ганц., Карэл.,

Свісл. (СПЗБ), *заэдзь* ж. — Бял., Лельч., Петр., Светлагор., Краснап., Гл. (3 нар.сл., Яўсееў, Станкевіч), *гіж* м. — Чэрык. (Бялькевіч), *гнуос* м. — Гл. (Янкоўскі, Станкевіч), *ганюда* ж. — Пін., Івац. (СПЗБ, НС), *шаранш'ё* н. зборн. — паўн.-зах. з., Вілен. р. (СПЗБ), *касцёр* м. 'буйная вадзяная масавая мошка-аднадзёнка' — Маг. (Мат. апыт.), *юр'еўка* ж. 'майскія мошкі' — Жытк. (ТС).

Птушка

Пакрытая пухам і пер'ем жывёліна з крыламі.

птушка ж., *птушачка* ж. памянш. — агульн., за выключэннем паўдн. р. і Гродз.р. (АЛА, ЛАБНГ, СПЗБ), *пташка* ж., *пташачка* ж. памянш. — паўдн. р. і Гродз. р. (АЛА, ЛАБНГ), *птаха* ж. — Лоеў. (Янкова, Насовіч), *птах* м. — зах.-пал. г. (АЛА, ЛАБНГ), *птуха* ж. — Брэсц., Драг., Пруж. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *пціца* ж. — Рэч., Лоеў., Хойн., Латгал. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *птаства* н. зборн. — паўдн. р. і Гродз. р. (СПЗБ, ЖС), *пташ'е* н. зборн. — Дзятл. (СПЗБ).

Дробныя птушкі: *вераб'і* — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ, НС, ЖС).

Птушаня: *птушаня* н., *птушанятка* н. памянш., *пташаня* н., *пташанятка* н.; *птушанё* н., *птушанётка* н. памянш.; *птушанёнак* м., *птушанок* м. — адпаведна паўдн.-зах.д., сярэд.-бел.г., паўн.-усх.д. (СПЗБ, Бялькевіч, Мат. апыт.), *пташук* м. — паўн.-зах. з., Вілен. р. (СПЗБ), *пісклёнак* м., *пісклётка* н. — усх.-маг.р. (Бялькевіч); **неаперанае птушаня:** *галапўзік* м. — Мецісл., Жытк. (Мат. апыт.), *галапўпik* м. — Бял. (Яўсееў), *галапўнец* м. — Стол. (ТС), *галапўпак* м. — Гродз. (Цыхун), *галапўпка* ж., *галэп* м. — Гл. (Янкоўскі), *галацьпак* м. — Жытк. (ТС), *галышаня* н. — Стаўб., Карэл. (ЖС, 3 нар.сл.), *пузіня* н., *пузінё* н. — мясц. (Насовіч); **птушаня, якое пачынае лятаць:** *падлётак* м. — Докш., Мецісл., Гл., Старадарож., Жытк., Стол. (ТС, Янкоўскі, Мат. апыт.), *пóдлетак* м. — Стол., Гл., Старадарож. (ТС, Янкоўскі, Мат. апыт.), *падлёткі* мн. — Гом., Беш. (НС, Мат. Гом.), *пóдляцень* м. — Светлагор. (Мат. Гом.).

Рыба

Вадзяная жывёліна, пакрытая лускай, дышае жабрамі.

рыба ж. — агульн. (СПЗБ, ТС, Мат. апыт.).

Рыба з малаком: *малачай* м. — Гарад. (НЛ), *малочнік* м. — Пол. (3 нар.сл.), *малач'як* м. — Жытк. (ТС), *мьльчак* м. — Драг. (ЛП).

Рыба з ікрой: *ікрак* м. — Драг. (ЛП), *ікранік* м. — Лун. (Шаталава), *ікранка* ж. — Пол. (3 нар.сл.), *ікράчка* ж. — Гродз. (ЖНС).

Рыба, якая аднераставала: *вѣцерак* м. — Мядз. (СЦБ).

Маляўка: *маляўка* ж. — Воран., Шчуч. (СПЗБ, Мат. Гродз.), *мальгва* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт., Насовіч), *мальгубка* ж. — Слаўт., Мсцісл. (Мат. Маг., Насовіч), *мальгаўка* ж. — Бял. (Яўсеєў), *молька* ж. — Лоеў; Гродз. (СПЗБ, Янкова), *малюта* ж. — Іўеў. (Сцяшковіч), *мальга* ж. — Брасл., Бял., Круп., Докш., Бяроз. (СПЗБ, СЦБ, Яўсеєў), *малюга* ж. — Стол. (НЛ), *малюк* м. — Стаўб. (СЦБ), *авёс* м. — Пол. (3 нар.сл.), *труска* ж. — мясц. (Насовіч).

Самец

самец м. — агульн. (Мат. апыт.), *самок* м. — Стаўб. (ЛАБНГ).

Самка

самка ж. — агульн. (ЛАБНГ), *саміца* ж. — паўдн.-захд. (ЛАБНГ, СПЗБ, Янкоўскі), *саміха* ж. — Жлоб. (ЛАБНГ).

Сысун

сысун м., *сысунок* м. — агульн. (СПЗБ, ЖС, Бялькевіч, Шатэрнік), *сысак* м. — Ваўк. (СПЗБ, Сцяшковіч), *лазун* м. — паўн. р. (Каспяровіч).

2.2. НАЗВЫ РОЗНЫХ ГРУП ЖЫВЁЛІН, ПТУШАК І ІНШЫХ ЖЫВЫХ ІСТОТ

Вывадак

Чародка звяркоў, птушанят, выведзеных адной самкай.

вѣвадак м. — агульн. (Мат. апыт.), *повад* м. — Кам. (ЖНС).

Гайня

Зграя ваўкоў і сабак.

гайня ж. — паўдн.-зах.д., сярэд.-бел.г., спарадычна паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, 3 нар.сл.), *гойня* ж. — Жытк. (ЛАБНГ), *гайня* ж. — паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, 3 нар.сл., Мат. Гродз., Сцяшковіч, Станкевіч), *гальня* ж. — Браг. (ЛАБНГ), *гульня* ж. — Арш., Бял. (ЛАБНГ), *гандля* ж. — Паням. р., Слуц. р. (ЛАБНГ, СЦБ, Н. сл.-сць, 3 нар.сл.), *ганейка* н. — Рэч. (ЛАБНГ), *ганьё* (*ганьё*) н. — Паням. р. (ЛАБНГ, Цыхун), *цэка* ж. — зах.-пал. г., Ганц., Лун., Бела-стоц. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ), *цэчка* ж. — паўночны ўсход і ўсход зах.-пал. г., поўдзень усх.-пал. р., поўдзень паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ), *точка* ж. — Зэльв., Слон. (ЛАБНГ), *вясэле* н. — Леп., Сен., Лёзн., Маладз., Круп., Бял., Дубр., Гор., Бабр., Карм., Драг. (ЛАБНГ, СПЗБ), *свадзьба* ж. — Віц. р., Маг. р., Вілен.р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *юр* м. — Віл., Ивац., Вілен.р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *юра* ж. — Светлагор. (ЛАБНГ), *юрына* ж. — Паст., Ашм., Іўеў., Вілен. р.(ЛАБНГ, СПЗБ), *юрына* ж. — Іўеў. (ЛАБНГ, СПЗБ), *юраўшчына* ж. — Ивац. (ЛАБНГ), *юраўшчына* ж. — Докш. (ЛАБНГ), *руя* ж. — паўдн.-зах.д., Лаг., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, Янкоўскі), *руіна* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *руйка* ж. — Лаг. (ЛАБНГ), *рыск* м. — Пух., Асіп., Кір. (ЛАБНГ), *рыскаўня* ж. — Кір. (ЛАБНГ), *красы* мн. — паўн.-зах. з., Латгал. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *стада* н. і ж. — паўн. р., усх. з., зах.-пал. г., Гродз. (ЛАБНГ), *стая* ж. — Паст., Пол., Беш., Віц., Леп., Шкл., Брэсц., Кобр., Чач. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *табун* м. — Віл., Валож., Драг., Малар. (ЛАБНГ), *зграя* ж. — Леп., Бял., Кобр. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *табар* м. — Чашн., Круп. (ЛАБНГ), *громада* ж. — Слон. (ЛАБНГ), *каляднік* м. — Смарг. (ЛАБНГ), *наваложжа* н. — Раг. (ЛАБНГ), *ралля* ж. — Бяроз. (ЛАБНГ), *рой* м. — Астр. (ЛАБНГ), *свечкі* мн., *вóдчыя свечкі* — Драг. (ЛАБНГ), *туча* ж. — Глыб. (ЛАБНГ), *чарада* ж. — Бярэз. (ЛАБНГ), *куча* ж. — Смарг. (ЛАБНГ).

Гурт

Група авечак на пашы.

гурт м. — Гродз., Слаўг., Лельч. (ЛАБНГ, 3 нар.сл.), *атара* ж. — Воран., Зэльв., Слон. (ЛАБНГ), *стада* н. — Леп. (Мат. апыт.).

Куча

Вялікая колькасць насякомых, якія кружацца ў паветры.

куча ж. — агульн. (Мат. апыт.), *куна* ж. — паўдн.р. (Мат. апыт.), *жма* ж. — Іўеў. (СПЗБ), *жэмжа* ж. — Свісл. (СПЗБ), *жмўтак* м. — Навагр. (Мат. апыт.), *клумак* м. — Драг. (Мат. апыт.).

Рой

Сям'я пчол, якія ўтвараюць на чале з маткай адасобленую групу.

рой м. — агульн. (СПЗБ, ТС, ЛП, Мат. апыт.); **першы рой**: *пяршак* м. — усх.-маг.р. (НС, Мат. апыт.), *пярвак* м. — Маз., Стол., Малар. (ЛП), *пярв'як* м. — Ветк. (Мат.Гом.); **другі рой**: *другак* м. — усх.-маг.р., Мёр., Леп. (НС, ЖНС), *дружак* м. — Валож., Маладз., Дзярж., Стаўб. (СЦБ), *дружняк* м. — Уздз. (СЦБ); **трэці рой**: *траціяк* м. — усх.-маг.р., Леп. (НС, Мат. апыт.); **летні рой пчол**: *лебядніцы* мн. — Ельск. (ЛП); **мноства пчол, якія выходзяць з вуля наверх перад вылетам ці перад раеннем**: *асада* ж. — Нараўл. (ЛП), *насёд* м. — Слаўг. (НС).

Статак

Група кароў або кароў і авечак на пашы.

статак м. — паўн.-зах.з., зах.з., спарадычна паўн.-усх. д., усх.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *стада* н. і ж. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, 3 нар.сл., Шаталава, Мат. апыт.), *чарада* ж. — Мін.р., Слуц. р., паўдн. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖС, ТС, Шаталава), *чэрадзе* ж. — Лун., Пін. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *чарга* ж. — Лельч. (ЛАБНГ), *калейка* ж. — зах.-пал. г. (Мат. апыт.), *табун* м. — усх.-маг. р., паўн.-зах. з., зах.-пал. г., усх.-пал.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, 3 нар.сл., НС, Мат. апыт.), *тавар* м. — усх.-пал. р. (ЛАБНГ, ТС), *грамада* ж. — Навагр., Карэл., Дзятл., Зэльв. (ЛАБНГ, СПЗБ), *гурт* м. — Воран., Гродз., Слаўг. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *банда* ж. — Шчуч., Дзятл., Стаўб., Лях., Вілен.р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *бурса* ж. экспр. — Дзятл. (3 нар.сл.), *пагон* м. — Асіп., Беластоц. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *плёйма* ж. — Карм. (ЛАБНГ), *слабада* ж. — Ивац. (СПЗБ), *сціжма* ж. — Петр. (Шаталава).

Сям'я

Група пчол ці чмялёў на чале з маткай у вуллі або ў гняздзе.

сям'я ж. — агульн. (Мат. апыт.), *рой* м. — агульн. (Мат. апыт.), *гняздо* н. — асн.мас.г. (Мат. апыт.), *кубло* н. — паўдн. р. (Мат. апыт.).

Табун

Вялікая група коней на пашы.

табун м. — агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *стада* н. і ж. — агульн. (ЛАБНГ), *чарада* ж. — Мін. р., Слуц. р., паўдн. р. (ЛАБНГ), *чэрадзь* ж. — Пін. (ЛАБНГ), *грамада* ж. — Навагр., Дзятл. (ЛАБНГ), *гурт* м. — Гродз., Слаўг., Лельч. (ЛАБНГ), *згон* м. — Стол. (ЛАБНГ), *пагон* м. — Асіп. (ЛАБНГ), *плёйма* ж. — Карм. (ЛАБНГ), *куча* ж. — Маст., Стаўб. (ЛАБНГ).

Чарада

Група птушак, якія трымаюцца разам.

чарада ж. — Паням. р., поўдзень Мін. р., Чэрв. р., усх.-маг.р., Слуц. р., зах.-пал. г., усх.-пал. р., Ушацк. (ЛАБНГ), *чэрадзь* ж. — Пін. (ЛАБНГ), *стада* н. і ж. — агульн. (ЛАБНГ, Янкоўскі), *стая* ж. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *атара* ж. — Карэл. (Сцяшковіч), *вэрай* м. — Іўеў., Пух., усх.-маг.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Насовіч), *поўрай* м. — Стол. (ТС), *пóвер* м. — Стол. (ТС), *гіль* м. — Рас. (ЛАБНГ), *табун* м. — спарадычна агульн. (ЛАБНГ), *ключ* м. — Ваўк., Клецк., Раг., Пруж., Бяроз. (ЛАБНГ), *гуж* м. — усх.-маг.р. (Станкевіч, Мат. апыт.), *грамада* ж. — Навагр., Лях. (ЛАБНГ, СПЗБ), *зэрая* ж. — Кобр., Драг., Іван. (ЛАБНГ), *хмара* ж. — Ваўк. (ЛАБНГ), *ту́ча* ж. — Верхнядзв., Дзятл. (ЛАБНГ), *гурт* м. — Чэрв., Клецк. (ЛАБНГ), *куча* ж. — Шарк., Глыб., Шчуч., Віл., Валож., Маладз., Іўеў., Бял., Уздз., Старадарож., Бар., Лях., Бяроз., Люб. (ЛАБНГ, СПЗБ), *цьма* ж. — Навагр. (Мат. апыт.), *пулк* м. — Іўеў. (ЛАБНГ), *сад* м. — Лун. (ЛАБНГ), *чата* ж. — Дзятл. (ЛАБНГ, ЖС).

2.3. НАЗВЫ МЕСЦА ВЫРОШЧВАННЯ ЖЫВЫМІ ІСТОТАМІ МАЛЫХ

Бярлог

Зімовае логава мядзведзя.

бярлог м. — асн. мас. г. (ЛАБНГ, ТС), *бярлога* ж. — агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *бярліна* ж. — Гом. (ЛАБНГ), *мярлог* м. — Рас., Ушацк., Віц., Леп., Лаг. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *мярлога* ж. — Сен. (Каспяровіч).

Гняздо

Жыллё птушак: *гняздо* н. — агульн., акрамя ўсх.-пал. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *няздо* н. — Драг. (ЛАБНГ), *мяздо* н. — Гродз. (СПЗБ), *кубло* н., *кубэліца* н. памянш., *кубэльца* н. памянш. — усх.-пал. р., паўдн.-усх. з., Іўеў., Чэрв., Пін. (ЛАБНГ, Мат. Гом., ТС, СЦБ, Янкоўскі, Сцяшковіч), *кубала* н. — Брэсц. (ЛАБНГ), *кўпала* н. — Карэл. (ЛАБНГ), *кўпяла* н. — Навагр. (ЛАБНГ), *купэла* н. — Слаўг. (Мат. Маг.), *гўлта* ж. і н. — Астр., Вілен. р. (СПЗБ), *гўшта* ж. — Воран., Вілен. р. (ЛАБНГ); **гняздо бусла:** *буслоўка* ж. — Чэрв., Раг., Люб., Акц., Рэч., Петр., Маз., Лельч. (ЛАБНГ), *буслаўка* ж. — Лях., Старадарож. (ЛАБНГ), *буслянка* ж. — Нясв., Слуц., Чэрв., Лун., Саліг., Старадарож. (ЛАБНГ), *буслёніца* ж. — Калінк., Хойн. (ЛАБНГ), *бусліна* ж. — Ганц. (ЛАБНГ), *бусняўка* ж. — Бяроз., Малар. (ЛАБНГ, ЖНС), *бусніца* ж. — Драг. (ЖНС), *бухлаўка* ж. — Ганц. (ЛАБНГ).

Гняздо вавёркі: *хайлук* м. — Жытк. (Мат. апыт.), *клундук* м. — спарадычна паўдн. р. (Пяткевіч).

Асінае вісячае гняздо: *матлях* м. — Шчуч. (СПЗБ).

Гняздо жабы: *хайлук* м. — Старадарож. (НС)

Логава

Паглыбленне ў зямлі, якое служыць зверу жыллём.

логава н. — асн. мас. г., спарадычна зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Мат. Гродз., Мат. апыт.), *логаў* м. — Пол. (ЛАБНГ), *логаўе* н. — Слаўг. (ЛАБНГ), *лагаўе* н. — Астр. (Мат. Гродз.), *лагаўе* н. — Лёзн. (ЛАБНГ), *логавішча* н. — спарадычна паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ), *лагавішча* н. — Пух. (СПЗБ), *лагавішча* н. —

паўн.-зах.з., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз.), *лагавіска* н. — Ашм., Бяроз. (ЛАБНГ), *лагавіла* н. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ЛП), *логавіна* ж. — Ваўк. (Мат. Гродз.), *лагвó* н. — паўн.-зах. з., сл.-маз. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Мат. Гродз., Мат. Гом., Янкоўскі), *логва* н. — Барыс., Чэрв. (СЦБ), *лаг-мó* н. — Гродз. р. (ЛАБНГ, Сцяшковіч), *лаглó* н. — Асіп. (ЛАБНГ), *лагвішча* н. — Ветк. (ЛАБНГ, Мат. Гом.), *логвішча* н. — спарадычна паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ), *логвіска* н. — Лун. (ЛАБНГ), *логвіна* ж. — Лаг. (СЦБ), *лójыва* н. — Гор. (ЛАБНГ), *лажавіска* н. — Гродз. (СПЗБ), *лéжка* ж. — Навагр. (Мат. Гродз.), *лаўжó* н. — Глыб. (ЛАБНГ, СПЗБ), *лаўжéшча* н. — Паст. (СПЗБ), *гназдó* н. — агульн., акрамя ўсх.-пал.р. (ЛАБНГ), *кублó* н. — усх.-пал. р. (ЛАБНГ), *кóтлішча* н. — Лях. (ЛАБНГ), *стóклішча* н. — Зэльв. (Н. сл.-сць), *качавішча* н. — Добр. (ЛАБНГ); **логава ваўкоў**: *ваўкаўня* ж. — Астр., Ашм. (ЛАБНГ), *ваўчарня* ж. — Воран. (ЛАБНГ); **логава свіней**: *гайнó* н. — віц.-маг. г., Пух., Раг. (СПЗБ, Бялькевіч, Яўсееў, Станкевіч), *гайна* н. — Бял. (Янкоўскі), *гúлта* ж. і н. — Паст., Сморг., Ашм., Іўеў. (СПЗБ, Станкевіч), *гúшта* ж. — Воран. (СПЗБ).

Мурашнік

Надземная частка жылля мурашак у выглядзе кучы, капца зямлі, лісцяў і г.д.

му́рашнік м. — зах.з., спарадычна агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Станкевіч), *муражнік* м. — Гродз. (Сл. Гродз.), *мурашачнік* м. — Лід., Рэч. (ЛАБНГ, СПЗБ), *мурашэчнік* м. — Воран. (ЛАБНГ), *мурашэтнік* м. — Шчуч. (Мат. Гродз.), *муравéйнік* м. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Бялькевіч, Мат. апыт.), *муравéльнік* м. — Сморг., Гродз., Навагр., Саліг., Гом., Маз., Хойн. (ЛАБНГ, АЛА, ТС, СПЗБ, Шаталава), *муравéннік* м. — спарадычна паўн.-зах. з. (АЛА, СПЗБ, Шаталава), *мураўнік* м. — Гродз., Брэст., Стол., Жытк. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *мураў* м. — Жытк. (ЛАБНГ), *мураўль* м. — Ганц. (ЛАБНГ), *мураўля* ж. — Лельч. (ЛАБНГ), *муравéль* м. — Иван., Пін. (ЛАБНГ), *муравéй* м. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА), *муравінец* м. — Лун. (ЛАБНГ), *мурахвінец* м. — Лун. (ЛАБНГ), *мураўё* н. — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз.), *мураўё* н. — Акц., Светлагор., Стол., Калінк. (ЛАБНГ), *мурахаўё* н. — Рэч. (ЛАБНГ), *мурашўня* ж. — Слуц., Саліг. (З нар. сл.).

Нара

Хады ў зямлі, якія вырыты жывёлінай і служаць ёй жыллём.

нара́ ж. — агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *но́ра* ж., *нура́* ж. — Віл. (СПЗБ), *на́зма* ж. — Гом. (Мат. Гом.), *я́зва* ж. — Гом. (Мат. Гом.), *пячу́ра* ж. — усх.-маг.р. (Насовіч), *пячо́ра* ж., *пячо́ра* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.).

Павуціна

Сетка з тонкіх нітачак або асобная тонкая нітачка, утвораная з клейкага рэчыва, якое выдзяляецца павуком.

павуці́на ж. — асн. мас. г., спарадычна зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *павуці́нне* н. — зах.-пал. г., паўдн.-усх. з., Слуц. р., спарадычна на астатняй тэрыторыі (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *павуці́нне* н. — паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ), *паву́та* ж. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *паву́цце* н. — Навагр., Карм. (ЛАБНГ), *павуці́ё* н. — Дзярж. (ЛАБНГ), *па́вуць* ж. — Стол., Жытк. (ТС, Мат. апыт.), *павучы́на* ж. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *павучы́ня* ж. — Паст. (ЛАБНГ), *павучы́нне* н. — спарадычна паўн.-усх.д., сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ), *павучы́нне* н. — Асіп. (ЛАБНГ), *паянчы́на* ж. — Іўеў., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сі́та* н. — Пін., Лельч. (ЛАБНГ).

Седала, курасадня

Месца, дзе садзяцца куры нанач.

се́дала н. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г., Беластоц. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Шатэрнік), *се́дайла* н. — Драг., Лун., Петр. (ЛАБНГ), *насе́дала* н. — Ивац., Саліг., Хойн. (ЛАБНГ, НС), *кураса́дня* ж. — паўн.р., усх.-маг.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, ЖС, Яўсееў, Насовіч, Нікіфароўскі, Станкевіч), *курсáдня* ж. — Пол., Шум. (ЛАБНГ), *красáдня* ж. — Віц. р., Маг. р., Валож. (ЛАБНГ), *курасо́дня* ж. — Чав. (ЛАБНГ), *куро́садня* ж. — сярэд.-бел. г., паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *куро́садне* н. — Леп., Барыс., Кругл., Чэрв., Бярэз. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Мат. мін.-мал., Шатэрнік, Станкевіч), *куро́сання* ж. — Леп. (Мат. апыт.), *курасо́нне* н. — Круп. (СЦБ), *куро́садні* мн. — Буда-Каш. (ЛАБНГ), *кросанні* мн. — Валож. (ЛАБНГ), *кураса́днік* н. — Пол., Сморг. (ЛАБНГ), *куро́саднік* м. — Ашм., Лаг. (ЛАБНГ, Станкевіч), *куро́сальнік*

м. — Смарг. (СПЗБ), *курасадзень* м. — Бял. (Яўсееў), *курасад* м. — Брасл., Паст., Астр., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *курóсан* м. — Валож. (ЛАБНГ), *курóстан* м. — Маладз. (СПЗБ), *курóстань* м. — Віл., Маладз. (СПЗБ), *курóсны* мн. — Віл., Валож. (ЖС, СЦБ), *курашэсце* н. — Рас. (ЛАБНГ, Нікіфароўскі, Станкевіч), *крашэсце* н. — Гарад. (ЛАБНГ), *крашэцце* н. — Латгал.р. (СПЗБ), *крашэць* м. — Гарад., Віц. (ЛАБНГ), *курашэль* м. — Беш. (ЛАБНГ, НС), *курнік* м. — Валож. (Мат. мін.-мал.), *жэрдкі* мн. — Смал., Маладз. (СЦБ), *вёшкі* мн. — Навагр., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ), *градкі* мн., *градка* ж. — Гродз. (ЛАБНГ), *пятры* мн. — Мін. р., Маг. (Мат. Маг., СПЗБ), *лакты* мн. — Воран. (ЛАБНГ).

Хатка

Жыллё бабра.

бабравіна ж. — Чэрв. (Шатэрнік), *бабрóвіна* ж. — Карэл. (Мат. апыт.), *бабрóвічна* н., *бабрыйича* н. — Слаўт. (Мат. апыт.), *бабрóвая* (*бабрыйная*) *хатка* (*нара*) — агульн. (Мат. апыт.), *хата* ж. — Леп. (Мат. апыт.).

2.4. НАЗВЫ ПОКРЫВА ЦЕЛА І АСОБНЫХ ЯГО ЧАСТАК У ЖЫВЫХ ІСТОТ

Барада

Чырвоныя вырасты пад дзюбай у курэй.

пацеркі ж. — Пух. (3 нар. сл.), *сэргі* мн. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *бліңцы* мн. — Слаўт. (Мат. апыт.), *бліңы* мн. — Рас., Леп., Мсцісл. (Шаталава, Мат. апыт.), *падбародычы* мн. — Свісл. (Шаталава), *падбародавічы* мн. — Браг. (Шаталава), *галагоны* мн. — Гродз. (ЖНС), *барада* ж. Драг. (Мат. апыт.).

Вусы

Шчаціністыя валасы па баках верхняй губы ў некаторых жывёл.

вўсы мн. — агульн. (СПЗБ, ТС, 3 нар.сл., Мат. апыт.), *вусы* мн. — усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *прўсы* мн. — Драг., Жытк. (ТС, ЛП).

Грыва

Доўгія валасы на шыі некаторых жывёл.

гры́ва ж. — агульн. (СПЗБ, Н. сл.-сць, Мат. Гродз., Шатэрнік), *гагавіца* ж. — Маст. (Мат. Гродз.).

Грэбень

Мясістая нарасць на галаве некаторых птушак.

грэ́бень м., *грабе́нь* м. — Дзятл. (ЛАБНГ), *грабушо́к* м. — Мсцісл., Лельч., Хоц. (ЛАБНГ), *шы́шка* ж. — усх.-маг. р., Бял., Добр. (ЛАБНГ, Мат. апыт., Шаталава), *чуб* м. — Дзятл., Пруж. (ЛАБНГ), *кучо́мка* ж. — Краснап. (ЛАБНГ).

Луска

Дробныя пласцінкі, якія размешчаны на паверхні цела некаторых пазваночных жывёлін (рыб, яшчарак, змеяў).

луска́ ж. — агульн. (АЛА, СПЗБ, ЛП, Каспяровіч, Насовіч), *люска́* ж. — Ушацк. (АЛА), *лусга́* ж. — Гом. (НЛГ), *лупа́* ж. — зах.-пал. г. (АЛА), *скарлупа́* ж. — Шкл. (АЛА), *шкарлупа́* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *шалуха́* ж., *шалу́шка* ж. — віц.-маг. г. (АЛА, НС, Шаталава), *лушпайкі́* мн. — Бяроз., Маг. (АЛА, ЛАБНГ), *кара́* ж. — Саліг., усх.-пал. р. (АЛА, ТС), *слёнь* — Чач., Маз., Жытк. (АЛА, ТС, Шаталава), *слінь* ж. — Чач., Жытк., Маз. (АЛА, ЖНС), *свень* ж. — Маз. (АЛА), *чашуя́* ж. — Навагр. (СПЗБ).

Пух

Вельмі дробныя, мяккія, тонкія валаскі на цэле птушак, жывёл.

пух м. — агульн. (СПЗБ, Насовіч, Станкевіч, Мат. апыт.).

Пяро

Рагавы стрыжань з пушыстымі адросткамі па баках, які вырастае на скуры птушак.

пяро́ н., *пёрка*, *пёрца*, *пярцо́* н. памянш. — агульн. (АЛА), *пю́ро* н. — Гродз., Вілен. р., Латгал. р. (АЛА, СПЗБ), *пяры́на* ж., *пяры́нка* ж. памянш. — паўдн.-зах. д. (АЛА), *перына́* ж. — Віл., Маст., Пух. (СПЗБ), *пёрына* ж. — Паням. р. (АЛА), *пушы́на* ж. — Лун., Жытк., Стол. (АЛА, ТС), *пёр'е* н. зборн.

— агульн. (АЛА); доўгае **пяро ў хвасце ў пеўня:** *каса́ ж.* — усх.-маг.р. (Мат. апыт.), *галаснік м.* — Хойн. (Шаталава), *кудос м.* — Петр. (Шаталава), *лётка ж.* — Браг. (Шаталава).

Рагавы стрыжань пяра: *пень м.* — Гл., Пол., Старадарож. (ЛАБНГ, Насовіч), *пнюх м.* — Бял. (ЛАБНГ), *пняіох м.* — Мсцісл. (ЛАБНГ), *костка ж.*, *костачка ж.* — Верхнядзв., Ашм., Брасл., Рас., Жлоб., Браг. (ЛАБНГ), *коць ж.*, *костачка ж.* — Віц. р., Бых., Хоц., Драг. (ЛАБНГ), *касціолька ж.* — Ветк. (ЛАБНГ), *касцяне́ц м.* — Добр. (ЛАБНГ), *дудка ж.*, *дудачка ж.* — Паст., Шарк., Глыб., Ушацк., Астр., Ашм., Смарг., Віл., Лаг., Маладз., Докш., Леп., Барыс., Круп., Бяроз., Верхнядзв., Пол., Лаг., Капыль., Пруж., Кам., Брэсц., Драг., Кобр., Жаб., Малар. (ЛАБНГ, Шаталава), *дудан* — Капыль. (ЛАБНГ), *дудзях м.* — Кобр. (ЛАБНГ), *цурка ж.* — Браг., Петр. (Шаталава), *пішчык м.* — Віц. р., Мядз., Маг., Чав., Мсцісл., Драг. (ЛАБНГ, ЖНС, Шаталава), *пішч м.* — Лях., Ивац., Пін. (ЛАБНГ), *піч м.* — Стаўб. (ЛАБНГ), *ломб м.* — Іўеў., Шчуч., Лях., Маст., Ваўк. (ЛАБНГ), *ламбук м.* — Гродз., Бераст., Шчуч., Воран., Навагр., Дзятл. (ЛАБНГ), *лабу́р м.*, *ламбу́р м.* — Ваўк. (СПЗБ), *цыбу́к м.* — Кругл., Добр., Зэльв., Карэл., Слон., Слаўг., Клім., Хоц., Гом., Лун., Лельч., Мін. р., ЛАБНГ), *цубу́рок м.* — Петр. (Шаталава), *цынбу́рык м.* — Нясв. (ЛАБНГ), *цыбі́на ж.* — Хойн. (ЛАБНГ), *цыры́біна ж.* — Лун. (Шаталава), *цуру́балка ж.* — Мін.р. (ЛАБНГ), *цурпа́лак м.* — Стол. (ЛАБНГ), *цырбу́н м.* — Люб., Стол. (ЛАБНГ), *цурка ж.* — Петр., Стол., Нараўл. (ЛАБНГ), *цуго́лка ж.* — Лоеў. (ЛАБНГ), *асціо́к м.* — Гл. (ЛАБНГ), *асён м.* — Пруж., Слон., Ивац., Ганц., Пін. (ЛАБНГ), *асце́н м.* — Пін. (ЛАБНГ), *асцяне́ц м.* — Бабр., Гом. (ЛАБНГ), *касі́к м.* — Чэрык. (ЛАБНГ), *кастры́ца ж.* — Бяроз. (ЛАБНГ, Шаталава), *стры́жань м.* — Акц., Брэсц., Светлагор. (ЛАБНГ), *тру́бка ж.* — Старадарож., Рэч., Калінк. (ЛАБНГ, Шаталава), *пых м.* — Дзятл. (ЛАБНГ), *пры́тарч м.* — Лун. (Шаталава), *быстра́к м.* — Карм., Касц. (ЛАБНГ), *баду́ль м.* — Буда-Каш. (ЛАБНГ), *па́лка ж.* — Маз. (ЛАБНГ), *разга́ч м.* — Іўеў. (ЛАБНГ), *тарара́ка ж.* — Слуц. (ЛАБНГ), *хвост м.* — Ёльск. (ЛАБНГ), *шчыто́к м.* — Гл. (ЛАБНГ), *былі́на ж.* — Тал., Гор., Мсцісл. (ЛАБНГ), *злётка ж.* — Кір. (ЛАБНГ).

Адростак новага пяра: *пень м.* — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, НС), *пнюх м.* — Бял., Чашн., Рас. (ЛАБНГ, Шаталава), *пняіох м.* — Касц. (ЛАБНГ), *пняу́х м.* — Круп., Мсцісл. (ЛАБНГ), *пнячу́к м.* — Гарад. (ЛАБНГ), *шпень м.* — Зэльв.,

Слон., Карм., Буда-Каш., Чач. (ЛАБНГ), *асён*, *асцён* м. — усх.-пал.р., Гродз.р. (ЛАБНГ, НЛ, Сцяшковіч, Шаталава), *аксцён* м. — Паст., Астр., Ашм., Іўеў., Смарг., Ваўк., Шчуч. (ЛАБНГ), *асцюк* м. — Гл., Рэч., Браг. (ЛАБНГ), *асцюх* м. — Пін. (ЛАБНГ), *асцо* н. — Лельч. (ЛАБНГ), *ашчук* м. — Лун. (ЛАБНГ), *гасцяк* м. — Шчуч. (Сцяшковіч), *асцянец* м. — Бых., Жлоб., Ветк., Рэч., Лоеў., Браг. (ЛАБНГ, Янкова, Шаталава), *касцянец* м. — Добр., Кір., Раг. (ЛАБНГ), *стрэлка* ж. — Лаг., Барыс., Чэрв., Бярэз., Асіп. (ЛАБНГ), *пішч* м. — Клецк., Лях., Ивац. (ЛАБНГ), *пішчык* м. — Драг., Иван., Лун. (ЛАБНГ), *пічы* м. — Стаўб. (ЛАБНГ), *адрос-так* м. — Хоц. (ЛАБНГ), *дудан* м. — Драг., Капыл. (ЛАБНГ), *дудзяк* м. — Кобр. (ЛАБНГ), *пук* м. — Брасл., Паст. (ЛАБНГ, Н. сл.-сць), *пунко* н. — Дзярж., Уздз. (ЛАБНГ), *калодка* ж. — Драг., Малар. (ЛАБНГ), *дзясно* н. — Бяроз., Лельч. (ЛАБНГ), *сцібікля* ж. — Воран. (ЛАБНГ), *сціпілька* ж. — Іўеў. (Сцяшковіч), *шпілька* ж. — Гарад. (ЛАБНГ), *шпіг* м. — Бар. (ЛАБНГ), *акамёлак* м. — Гарад. (ЛАБНГ), *мяцёлачка* ж. — Гродз. (ЛАБНГ), *адгонец* м. — Гом. (ЛАБНГ), *палка* ж. — Маз. (ЛАБНГ), *кастрыца* ж. — Бяроз. (ЛАБНГ), *калодачка* ж. — Лід. (СПЗБ), *лінеўка* ж. — Драг. (ЛАБНГ), *бядзюк* м. — Нясв. (ЛАБНГ), *ражон* м. — Ивац. (ЛАБНГ), *трубка* ж. — Старадарож. (ЛАБНГ), *стрыжань* м. — Калінк. (ЛАБНГ).

Ракавіна

Вонкавае шкілетнае ўтварэнне беспазваночных жывёл у выглядзе вітой, авальнай або створкавай каробкі.

скалка ж. — Мсцісл., Стол. (НЛ, Мат. апыт.), *скаралюш-ча* ж., *скаралюшка* ж. — Жытк., Саліг. (ТС, Мат. апыт.), *скаралюшча* ж. — Ашм., Смарг. (СПЗБ), *чарушка* ж. — Стол. (ТС), *жабіны начоўкі* — Чэрв. (Шатэрнік).

Скура

Верхняе покрыва цела жывёлы.

скура ж. — агульн. (Каспяровіч, Мат. апыт.), *шкура* ж. — агульн. (СПЗБ, ТС, Насовіч, Мат. апыт.), *кожа* ж. — агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.); *скура*, *якую скінула змяя ў час лінькі: вьтаўзень* м. — Круп. (НС), *вьтаўзін* м. — Брасл., Верхнядзв. (СПЗБ, НС), *вьтаўзак* м. — Краснап., Хоц. (Бялькевіч), *вьтаўзкі* мн. — Паст. (СПЗБ), *апбузіны* мн. — Верхнядзв. (Шаталава), *лініла* н. — Лоеў., Люб., Калінк., Браг., Петр. (СПЗБ, Янкова, Шаталава), *лінева* (*леніва*) н. —

Петр., Пін. (СПЗБ, Шаталава), *лінька* ж. — Жытк. (ТС), *лінка* ж. — Стол. (ТС), *лінёвішча* н. — Лельч. (НЛ), *лінóвішча* н. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *лінлішча* н. — Валож. (ЖС), *лусок* — Воран. (СПЗБ), *кóруп* м. — Вілен. р. (СПЗБ), *шкүрапéя* ж. — Гом. (НЛГ).

Шэрсць

Валасяное покрыва жывёл.

шэрсць ж. — агульн., за выключэннем паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *поўсць* ж. — паўн.-зах.з. (АЛА, ЛАБНГ, Станкевіч), *поўстка* ж. — Пол. (АЛА, ЛАБНГ), *пілсць* (*пільсць*) ж. — Валож., Лаг., Воран., Вілен. р. (СПЗБ, Шаталава), *кашлацінне* н. эмац. — Драг. (ЛП); *шчацінне на назе ў каня каля капыта: мўска* ж. — Браг. (Шаталава), *шчóтка* ж. — Пін., Петр., Бязроз. (Шаталава); *доўгая шэрсць на карку ў свінні: шчаціна* ж. — Карэл., Чэрык., Краснап. (ЛАБНГ), *шчэць* ж. — Мсцісл., Чэрык. (ЛАБНГ), *шчачьбнне* н. — Тал. (Шаталава), *хіб* м. — Брэсц. (ЛАБНГ), *хóлка* ж. — Клім. (ЛАБНГ), *віхóр* м. — Петр. (Шаталава), *ірхá* ж. — Кам. (ЖНС), *шарсцінне* н. — Верхнядзв. (СПЗБ).

2.5. НАЗВЫ ЧАСТАК ЦЕЛА І ОРГАНАЎ РОЗНЫХ ЖЫВЫХ ІСТОТ

Азадак

Задняя частка тулава жывёлы.

азáдак м. — усх.з. (Мат. апыт., Насовіч), *зад* м., *задóк* м. — агульн. (Мат. апыт.); *у птушак: гузнó* н. — усх.-маг. р., а таксама Мядз., Смален. р. (Дабравольскі, Насовіч), *гу́зка* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.).

Валё

Пашыраная частка стрававода ў птушак і насякомых для назапашвання ежы.

валлё (*валё, вальё, валé, вальё*) н. — усх.-пал. р., паўн. р., Слуц. р. (ТС, Янкоўскі, Каспяровіч, Станкевіч), *алé* (*альё*) н. — Стол., Лельч. (ЛАБНГ), *вейлё* н. — Астр. (Мат. Гродз.), *вóла* н. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *вóле* (*вóлле, вóлье*) ж. — паўдн.-усх. з., Паням. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, 3 нар. сл., НС, Мат. Гродз., Мат. дыял. сл., Шаталава, Янкова), *гóля*

ж. — Лях. (ЛАБНГ), *валляк* (*валяк, вальяк*) м. — Мін.р. (СПЗБ, СЦБ), *валюшка* ж. — паўн. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Яўсееў), *волава* н. — Драг. (ЛАБНГ), *вугóle* (*угóлье, угóле*) н. — Карэл., Бяроз., Бар. (ЛАБНГ), *гагаўка* ж. — Смарг. (Мат. Гродз.), *зоб* м. — Мсцісл. (Бялькевіч).

Вантробы

Унутраныя органы грудной клеткі жывёлы.

вантробы мн. — Люб., Мсцісл. (Мат. апыт., Насовіч), *антробы* мн. — Петр. (Шаталава), *утробы* мн. — Браг. (Шаталава), *бэбехі* мн., *бэбехі* мн., *бэбухі* мн. — Стол. (ТС, Насовіч), *гілэхты* мн. — Жытк. (Мат. апыт.), *жываты* мн. — усх.-маг. р. (Насовіч), *каўбы* мн. — Кругл. (ЖНС), *каўбухі* мн. — мясц. (Станкевіч), *патрахі* мн. — Лун. (Шаталава), *патрыхі* мн. — мясц. (Станкевіч), *пэтрахі* мн. — Гродз. (ЖНС), *пэлях* м. — Нясв. (Мат. мін.-мал.), *цэльбухі* мн. — Петр., Маз., Лельч. (ЖНС, 3 нар.сл., Шаталава), *чаровы* мн. — Смарг. (Шаталава), *чэраўкі* (*чароўкі*) мн. — мясц. (Насовіч), *кіндзюхі* мн. — мясц. (Насовіч), *лантухі* мн. — Маз. (Станкевіч, Мат. апыт.), *падробенкі* мн. — Бяроз. (Шаталава), *лягэніна* ж. 'частка вантробаў' — Мсцісл. (Юрчанка, 1993).

Вымя

Орган з малочнымі залозамі і саскамі ў млекакормячых жывёл, у якім утвараецца малако.

вымя (*вум'е, вымне*) н. — агульн. (ЛАБНГ, 3 нар. сл., Мат. мін.-мал., Бялькевіч), *вымене* (*вумене*) н. — Навагр., Карэл., Слон., Пруж. (СПЗБ, Шаталава), *вуме* н. — Навагр. (Н. сл.-сць), *эм'е* н. — Лун., Лельч. (ЛАБНГ, Шаталава), *імя* н. — (*іме, ім'е*) — усх.-пал.р., Пін., Лун., Стол. (ЛАБНГ, Шаталава), *лымя* н. — Гродз., Бераст., Шчуч., Маст. (ЛАБНГ, СПЗБ, Цыхун), *дбйла* н. — сярэд.-бел. г., Стол., Петр. (ЛАБНГ, ТС, ЖС, 3 нар. сл., Н. сл.-сць, Мат. Гродз., Янкоўскі, Цыхун), *дбйка* ж. — Драг. (ЛП), *судно* н. — Лэзн., Чашн., Сен., Кругл. (ЛАБНГ), *мони* мн. дзіц. — Мсцісл. (Юрчанка, 1991).

Горла (стрававод)

Храстковая трубка, якая змяшчаецца ў пярэдняй частцы шыі і з'яўляецца пачаткам стрававода і дыхальных шляхоў.

горула н. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *гарляк* м. — Сморг., Бярэз., Чэрв., Стаўб. (ЛАБНГ, СПЗБ), *гарлянка* ж. — агульн. (ЛАБНГ), *гарляціна* ж. — Чав. (ЛАБНГ), *гардзэль* м. — Ашм. (ЛАБНГ), *гардзэла* ж. — Кобр. (ЛАБНГ), *гардзёлка* ж. — Шчуч. (ЛАБНГ, СПЗБ), *гардзілка* ж. — Малар. (ЛАБНГ), *глотка* ж. — (ЛАБНГ), *глытніца* ж. — мясц. (Станкевіч), *глытва* ж. — Смален.р. (Дабравольскі), *грытанка* ж. — мясц. (Станкевіч), *эча* ж. — Глыб., Дубр., Віл., Маладз., Лаг., Валож., Чэрв., Гор., Шкл., Мсцісл., Касц., Слон., Лоеў. (ЛАБНГ, СЦБ, Янкоўскі, Станкевіч), *яча* ж. — Верхнядзв. (СПЗБ), *ячая* ж. — Чэрв. (ЛАБНГ, СПЗБ), *чараво* н. — Паст., Віл. (ЛАБНГ), *кішка* (*кішка*) ж. — Верхнядзв., Брасл., Пол., Іўеў., Дзятл., Кам., Пруж., Кобр. (ЛАБНГ), *стрававод* м. — Клім. (ЛАБНГ), *пішчавод* м. — агульн. (ЛАБНГ), *пішчавік* м. — Раг. (ЛАБНГ).

Грудзі

Пярэдняя частка тулава ад шыі да жывата.

грудзі мн. — агульн. (Мат. апыт.); **грудзі ў каня:** *пёрсці* мн. — Верхнядзв., Мсцісл., Петр. (З нар.сл., Шаталава, Мат. апыт.), *пёрсні* мн. — Саліг. (Н. сл-сць), *пёрсціні* мн. — Пух. (З нар.сл.), *пёрсі* мн. — Шчуч., Ганц., Гом. р., Беластоц. р. (СПЗБ, Мат. Гом.); *пэлькі* мн. 'грудная частка цела ў курэй' — Мсцісл. (Мат. апыт.).

Губы

Рухомы край рота ў жывёл.

губы мн. — агульн. (Мат. апыт.), *прыхі* мн. — Бар., Лях., Пін. (СПЗБ).

Джала

Калючая частка органа самаабароны і нападу некаторых насякомых (пчол, вос, чмялёў і інш.), якая знаходзіцца на канцы брушка.

джала н. — Паням. р., Слуц. р., Бар., Круп., Бярэз., Арш., Дубр., Шкл., Акц., Рэч., Хойн. (ЛАБНГ), *джало* н. — Жаб., Кобр. (ЛАБНГ), *джгала* н. — Чашн., Тал., Стаўб., Бял., Маг., Жлоб., Рэч., Лоеў. (ЛАБНГ, СЦБ, Яўсееў), *джгáдла* н. — Зэльв. (АЛА, Шаталава), *джыгáла* н. — Лоеў. (ЛАБНГ), *джыгáдла* н. — Віл., Стаўб. (СЦБ), *жáла* н. —

агульн., за выключэннем паўн.-зах.з. і паўдн. р. (ЛАБНГ), *жалó* н. — паўдн.р. (ЛАБНГ, ЛП), *жарлó* (*жэрлó*) н. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Шаталава), *жаралó* (*жарэлó*) н. — Жытк. (АЛА), *жыгáла* (*жыгáло*) н. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖС, 3 нар.сл., Шаталава, Насовіч), *жыгáл* м. — Мёр. (НС), *жыгáйла* н. — Гродз. (АЛА), *жгáла* н. — Круп., Гор. (ЛАБНГ), *жыгáдла* н. — паўн.-зах. з. (АЛА, СЦБ, Шаталава), *жыгáдлік* м. — Лаг. (Мат. мін.-мал.).

Дзюба

Выцягнутыя, з рагавым пакрыццём, бяззубыя сківіцы ў птушак, прыстасаваныя для яды.

дзіоба ж. — сярэд.-бел.г., паўдн.-зах.д., Вілен. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Насовіч), *дзюба́* ж. — Гродз., Стол., Светлагор., Маз., Лоеў. (ЛАБНГ), *дзюб* м. — зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, Растаргуеў, Шаталава), *дзёўб* м. — Віц. (Каспяровіч), *дзёб* м. — Драг. (АЛА), *дзюба́к* м. — зах.-пал. г., Сморг., Беластоц. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *дзюба́к* м. — Карэл., Ивац., Бяроз., Драг. (АЛА, Шаталава), *дзіюбень* м. — Ивац. (ЛАБНГ), *дзіюбель* м. — Капыл. (3 нар.сл.), *дзіюблó* н. — Чав. (ЛАБНГ), *длуба́к* м. — Бяроз. (Шаталава), *глю́га* ж., *глю́чка* ж. памянш. — Віл., Маладз., Валож., Іўеў., Лаг., Смал., Чэрв., Пух. (ЛАБНГ, АЛА, СЦБ, Станкевіч), *глю́ма* ж., *глю́мка* ж. памянш. — Валож., Сморг., Тал. (АЛА, СПЗБ, Сцяшковіч, Шаталава), *клю́ка* ж. — Бярэз. (ЛАБНГ, СПЗБ), *клю́нка* ж. — Віл. (АЛА, СПЗБ), *клю́пка* ж. — Паст., Віл. (АЛА), *клюў* м. — Клім., Касц. (ЛАБНГ, АЛА, Насовіч), *клеў* м. — Беш. (ЛАБНГ), *клю́ва* ж. — Вілен. р. (СПЗБ), *клю́нка* ж. 'у глушца, качкі' — Мядз. (ЛАБНГ, Станкевіч), *пльчка* ж. экспр. — Лоеў. (Янкова).

Дыяфрагма

Мышачная перагародка, якая аддзяляе грудную поласць ад брушной.

пльва́ ж. — агульн. (ЛАБНГ), *пльё́ка* ж. — агульн. (ЛАБНГ), *пльё́ра* ж. — Бераст., Буда-Каш. (ЛАБНГ), *пльё́ка* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *пльё́нка* ж. — Гарад., Шум. (ЛАБНГ), *перага́ро́дка* ж. — Сен., Гор., Мсцісл., Клім., Пруж., Драг., Пін. (ЛАБНГ), *затво́р* м. — Брасл., Гарад., Беш., Леп., Сен., Лёзн. (ЛАБНГ, Каспяровіч), *затво́ра* ж. — Паст., Верхнядзв., Рас. (ЛАБНГ, Шаталава), *затво́рына* ж. — Арш. (ЛАБНГ), *затва́ра́лы* мн. — Бераст. (ЛАБНГ), *пе-*

рапо́на ж. — Ваўк. (ЛАБНГ), *перапо́н* м. — Івац. (ЛАБНГ), *запо́на* ж. — Паст., Астр., Ашм., Іўеў. (ЛАБНГ), *запо́ня* ж. — Астр. (ЛАБНГ), *пап’ы́нка* ж. — Гарад. (ЛАБНГ), *бал’о́ла* ж. — Клім. (ЛАБНГ), *бал’о́нь* ж. — Касц. (ЛАБНГ), *блон’* ж. — мясц. (Насовіч), *вузд’уха* ж. — Докш. (ЛАБНГ), *кумо́ра* ж. — Драг. (ЛАБНГ).

Жабры

Органы дыхання рыб.

жа́бры мн. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, 3 нар.сл.), *жэ́бры* мн. — паўн.-зах. з., а таксама Івац., Кліч. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *жабракі* мн. — Валож. (ЛАБНГ), *жэ́брак* м. — Маз. (Шаталава), *жа́вы* мн. — Гродз. (АЛА), *зя́бры* мн. — паўдн.-усх. з., усх.-пал. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Яўсееў), *зе́бры* мн. — Бярэз., Крыч., Пін., Жытк., Лельч., Хойн. (АЛА), *зе́бры* мн. — Маст. (АЛА), *зя́вы* мн. — Ушацк., Леп., Гродз., Навагр. (ЛАБНГ, АЛА, Цыхун), *шчы́бры* мн. — мясц. (Насовіч), *в’ушы* мн. — спарадычна паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, Шаталава), *завушніцы* мн. — Карэл. (АЛА), *шчо́кі* мн. — Шарк. (ЛАБНГ, АЛА), *шчы́лены* мн. — Плешч. (АЛА).

Залоза

Орган, які выпрацоўвае неабходныя для арганізма рэчывы або выдаляе з арганізма шкодныя рэчывы.

зало́за ж. — усх.-маг. р., *залаза́* ж. — усх.-маг.р. (Бялькевіч, Насовіч).

Зрэнка

Адтуліна ў радужнай абалонцы, праз якую пранікае святло ўнутр вока.

зрэ́нка ж. — агульн. (Мат. апыт.), *зяро́к* м. — мясц. (Станкевіч), *чалавэ́чак* м. — Драг. (ЛП), *лялька* ж. — Драг. (Мат. апыт.).

Зуб

Косцепадобны орган у роце для адкусвання і разжоўвання ежы.

зуб м. — агульн. (Мат. апыт.), *крамі́на* ж. 'баразёнка ў зубе' — Сморг., Стол. (СПЗБ, ТС); *малочныя зубы* ў цялят,

жарабят: *акра́йкі* мн. — Стол. (ТС), *кра́йкі* мн. — Петр. (3 нар.сл.).

Ікол

Зуб, які знаходзіцца паміж разцамі і перадкарэннымі зубамі ў дзікоў.

іко́л м., *ікл* м., *ікал* м., *ікло́* н., *кло* н., *ікла* ж. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ТС, Мат. Гродз., ЛП, Янкоўскі), *якло́* н. — Драг. (ЛАБНГ), *кел* м. — Іўеў., Лід. (ЛАБНГ), *іклáч* м. — Лід., Іўеў., Малар. (ЛАБНГ), *кляч* м. — Малар. (ЛАБНГ), *клык* м. — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ), *ільць* м. — Навар., Дзятл., Ваўк. (ЛАБНГ, НС), *ваўчай* м. — Воран. (Мат. Гродз.).

Капыт

Рагавое ўтварэнне на канцы ног у некаторых млекакормячых.

капы́т м. — асн. мас. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, АЛА), *ко́пыт* м. — Чэрв., Чэрык. (ЛАБНГ), *капы́та* н. — Гродз., Шчуч., Маст., Валож., Круп., Пін. (ЛАБНГ, АЛА), *пазуры́* мн. — Пруж., Бяроз., Кам., Брэсц., Кобр., Малар. (ЛАБНГ, Шаталава), *пазюры́* мн. — Ивац., Драг. (ЛАБНГ), *пажуры́* мн. — Драг. (Мат. апыт.), *ра́каціца* ж., *ра́каціцы* мн. — Лун., Стол. (ЛАБНГ, ТС), *ра́катка* ж., *рако́тка* ж. — Стол. (ТС), *ра́кацень* м., *ракаце́нь* м., *ра́катні* мн. — Петр., Лельч., Маз. (ЛАБНГ, АЛА, НЛ, 3 нар.сл.), *ра́кат* м. — Стол. (ТС), *рако́т* м. — Лельч. (НЛ), *ра́капіца* ж. — Жытк. (ТС), *ра́капу́ціна* ж. — Жытк. (ТС), *ра́кавіна* ж., *ра́кавіны* мн. — Свісл., Бяроз. (ЛАБНГ, АЛА), *ра́паціцы* мн. — Пін., Стол. (ЛАБНГ, АЛА), *ра́паткі* мн. — Стол. (ЛАБНГ, ТС), *рапо́тка* ж. — Стол. (ТС), *ра́піца* ж. — Жаб. (ЛАБНГ), *па́льцы* мн. — Кам., Драг. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *па́ражні* мн. — Иван. (ЛАБНГ); **палавіна капыта ў каровы:** *пазу́р* м. — Кам., Бяроз., Брэсц., Драг., Пін. (АЛА, Шаталава), *па́лец* м. — Кам., Драг. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *па́ражэнь* м. — Иван. (ЛАБНГ), *персець* м. — Дубр. (ЛАБНГ), *капы́т* м. — усх.-маг.р. (Мат. апыт.), *но́гаць* м. — Лун. (АЛА); **ракавіна капыта ў каровы:** *ра́кавіна* ж. — асн. мас. г. без усх.-пал. р. (ЛАБНГ), *ра́кавіца* ж. — Добр. (ЛАБНГ), *ра́каціца* ж. — Стол. (ЛАБНГ), *міжра́каціца* ж. — Лун. (ЛАБНГ), *рако́ўня* ж. — Чашн. (ЛАБНГ), *ра́капытня* ж. — Люб. (ЛАБНГ), *ра́капу́цень* м. — Люб. (ЛАБНГ), *міжра́капыцень* м. — Ганц. (ЛАБНГ),

мізракапытня — Люб. (ЛАБНГ), *ракацень* м. — Лельч., Ельск. (ЛАБНГ), *ракопыж* м. — Лун. (ЛАБНГ, Шаталава), *ракушкі* мн. — Лельч. (ЛАБНГ), *ракавішкі* мн. — Круп. (ЛАБНГ), *ратвіца* ж. — Малар., Кобр., Драг. (ЛАБНГ), *раціца* ж. — Бяроз. (ЛАБНГ), *рапіца* ж. — Кобр. (ЛАБНГ), *рапаціна* ж. — Ивац. (ЛАБНГ), *міз рапаціцай* — Пін. (ЛАБНГ), *між рапаціцамі* — Пін., Стол. (ЛАБНГ), *шпара* ж. — Паст., Астр., Сморг., Шчуч., Гродз., Маст., Воран., Кам., Капыл. (ЛАБНГ), *шпар* м. — Кругл. (ЛАБНГ), *расчэп* м. — Брасл. (ЛАБНГ), *расчэпа* ж. — Беш. (ЛАБНГ), *міжжапбіцце* м. — Слаўг. (ЛАБНГ), *міжжапбіта* — Віл. (ЛАБНГ), *паміжжапбіта* — Леп. (ЛАБНГ), *міжжапбіта* — Гарад. (ЛАБНГ), *міжжапбітоў* — Верхнядзв., Паст., Шарк., Маз. (ЛАБНГ), *міжжапбітамі* — Мсцісл. (ЛАБНГ), *мізжапбітамі* — Иван. (ЛАБНГ), *мяжбіперсніца* ж. — Драг. (Мат. апыт.), *міжжапбітуроў* — Воран. (ЛАБНГ), *паміжжапбітуроў* — Драг. (Мат. апыт.), *межжапбіпальцамі* — Кам. (ЛАБНГ), *прораць* ж. — Пол. (ЛАБНГ), *раздвоіна* ж. — Брэсц. (ЛАБНГ), *стрэлка* ж. — Шум. (ЛАБНГ), *шчэліна* ж. — Чав. (ЛАБНГ); **жапбіт у жапбіта**: *жапбіт* м. — асн.мас.г. (АЛА, Насовіч), *жапбіта* н. — зах.-пал. г., а таксама Гродз., Шчуч., Круп., Жытк. (АЛА, Мат. апыт.), *жапбіцце* н. зборн. — Мсцісл. (Юрчанка, 1968).

Жапбіта валасоў над задняй часткай жапбіта ў жапбіта: *шчотка* ж. — Мёр., Маг., Слаўг. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *мычка* ж. — Кобр., Драг. (НЛ, Мат. апыт.).

Меншыя жапбіцікі: *жапбіткі* мн. — Брасл., Ушацк., Чав. (ЛАБНГ), *жапбіцікі* мн. — Лельч. (ЛАБНГ), *паджапбітнікі* мн. — Добр. (ЛАБНГ, Мат. Гом.), *пальчыкі* мн. — Нясв., Драг., Иван. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *жапбітуры* мн. — Брэсц., Жаб. (ЛАБНГ), *пятакі* мн. — Лаг., Карэл., Чэрык., Краснап., Клім. (ЛАБНГ).

Жапбіт

Задняя частка шыі ў жывёлы.

акарака м. — Слуц., Нараўл. (ЖС, 3 нар.сл.), *карака* м. — усх.-маг.р. (Мат. апыт.), *каракавіна* ж. — Віл., Уздз. (СЦБ), *каракабідла* ж. — Гродз. (ЖНС), *вазы* мн. — зах.-пал. г. (ЛП), *грабэль* м. — Свісл. (Шаталава), *грабёнка* ж. — Лун. (ЛАБНГ).

Жапбітніца (жапбіт)

Крывятворны орган пазваночных жывёл.

касі ж. — Паст., Віл., Валож., Пух., Лях., Лельч. (СПЗБ, СЦБ, 3 нар.сл., Мат. мін.-мал.), *селязёнка* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *селязень* м. — Браг. (Шаталава).

Касцяк

Сукупнасць касцей як апора жывёліны; шкілет.

касцяк м. — мясц. (Мат. апыт.), *шкілёт* м. — усх.-маг.р. (Мат. апыт.).

Кішкі

Частка стрававальнага апарата, што мае форму эластычных трубак.

кішкі мн., *кішкі* мн. — паўдн. р., *кішка* ж., *кішка* ж. — *пляхі* мн. — Жытк., Стол. (ТС), *флякі* мн. — Астр. (СПЗБ), *шлункі* мн. — мясц. (Насовіч), *кіндзюхі* мн. — мясц. (Насовіч), *чаровы* — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сл. Гродз., Мат. мін.-мал.).

Прамая кішка: *кутніца* ж. — паўдн.-зах.д., сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сл. Гродз., Станкевіч), *кут* м. — Мёр., Віл., Дзятл. (ЛАБНГ, СПЗБ), *кутэнь* м. — Малар. (ЛАБНГ), *кутняя кішка* — Кобр., Драг., Пін., Стол., Лельч., Маз. (ЛАБНГ), *кутава́я кішка* — Ашм., Вілен. р. (АЛА, СПЗБ), *куткавая кішка* — Лях. (СПЗБ), *гузэ́чніца (гуздэ́шніца)* ж. — Сен., Арш., Шкл., Клім., Мсцісл. (ЛАБНГ, Каспяровіч), *гузетніца* ж. — Круп., Бял., Бых., Мсцісл., Касц., Чач. (ЛАБНГ), *гузённіца* ж. — Ветк. (ЛАБНГ), *гу́жэ́тніца* ж. — Леп., Чашн. (ЛАБНГ), *гузнó* н. — Мядз. (ЛАБНГ), *гузешная кішка* — Рас., Пол., Шум. (ЛАБНГ), *вужэ́ўніца* ж. — Барыс. (ЛАБНГ), *кніжэ́тніца* ж. — Браг. (ЛАБНГ), *сяру́ха* ж. — Рэч. (ЛАБНГ), *сяра́йнка* ж. — Шчуч. (ЛАБНГ), *кішка сяра́вая (серама́я, сяро́мая)* — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ), *кішка за́дня* — Віл., Кам., Кобр., Лун. (ЛАБНГ), *кішка прама́я* — агульн. (ЛАБНГ), *кішка прахо́дная* — Глыб., Віц., Сморг., Рэч. (ЛАБНГ), *кішка срáчная* — Слон., Кам., Пруж. (ЛАБНГ), *кішка то́ўстая* — Кобр. (ЛАБНГ), *чарава́ кутня* — Віл. (СПЗБ), *пля́ха* ж. — Браг. (ЛАБНГ).

Клюшня

Канечная частка ножкі рака і ракападобных, якая нагадвае клешчы і служыць для хапання.

клюшня ж., кльюшня ж., клёшня ж. — Дзятл., Гл. (СПЗБ, Янкоўскі), *кльшняя ж.* — Паст. (СПЗБ), *гніпчы* мн., *гнібы* мн. — Воран., Гродз. (СПЗБ), *шчыпцы* мн. — Ашм. (СПЗБ), *рапы* мн. — Латгал. р. (СПЗБ).

Косць

Асобная састаўная частка шкілета хрыбетных жывёл.

косць ж. — Клім., Чэрык. (Бялькевіч), *костка ж.* — Га-рад., Пух. (СПЗБ), *кось ж.* — Старадарож. (Мат.апыт.).

Кроў

Чырвоная вадкасць, якая рухаецца па крывяносных сасудах арганізма, жывіць яго клеткі і забяспечвае абмен рэчываў.

кроў ж. — агульн. (Мат. апыт., Станкевіч), *руда ж.* — усх.-маг. р. (Насовіч, Гарэцкі), *юха ж., юшка ж.* 'свіная кроў' — Гродз., Дзятл., Слон., Нясв., Жаб., Лельч. (ЛАБНГ), *сукравіца ж., лімфа ж.* — Мсцісл. (Мат. апыт.).

Крыло

Орган у птушак, насякомых, які служыць для ляцання.

крыло м., крьльца, крьльца, крьльцо (крьльцэ), крьлика, крьлко, крьлышка н. памянш. — агульн. (АЛА), *скрыло* н. — паўн.-зах.з. (АЛА), *скрьдла* н. — спарадычна зах.з. (АЛА), *маха ж.* — Светлагор. (Мат.Гом.), *лопала* н. экспр. — Свісл. (Сцяшковіч).

Лёгкія

Орган дыхання ў пазваночных жывёл, размешчаны ў грудной клетцы.

лёгкія мн. — агульн. (Мат. апыт.), *пўтра* мн. — Маз. (Шаталава).

Лыч

Выцягнутая пярэдняя частка галавы ў свіней.

лыч м. — агульн. (АЛА, СПЗБ, ЛП, Гарэцкі, Каспяровіч, Насовіч), *лычовіна ж.* — Гродз. (ЖНС), *рыла* н. — Люб., Брэсц., Бяроз., а таксама Латгал. р. (ЛАБНГ, АЛА, Мат.

апыт.), *рбыя* ж. — Малар. (НЛ), *шнйок* м. — Сморг. (Шаталава), *нос* м. — Воран., Ветк. (АЛА, СПЗБ).

Мыса

Пярэдняя частка галавы ў коней, кароў і інш.

мыса (*мўса, мўса*) ж. — усх.-пал. р., а таксама Ваўк., Саліг., Слуц., Кобр., Драг. (ЛАБНГ, ЛП, ТС, ЖС, НЛ, Сцяшковіч), *мўса* ж. — Люб., Старадарож. (ЛАБНГ), *мысіна* ж. — Кобр. (ЛАБНГ), *мыза* (*мўза*) ж. — гродз.-бар. г., Слуц. р., а таксама Верхнядзв., Нараўл. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖС), *гмыза* ж. — Лун. (ЛАБНГ), *мырза* ж. — Гарад., Гродз., Шчуч., Маст., Дзятл. (ЛАБНГ, СПЗБ, Цыхун), *мыльса* ж. — Ваўк. (ЛАБНГ), *мыцка* ж. — Дзятл. (Сл. Гродз.), *мыса* ж. — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, Бялькевіч, Янкова), *мыца* ж. — Лоеў. (Янкова), *мысак* м. — паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ), *мыск* м. — Іўеў. (ЛАБНГ), *мыскі* мн. — Віл., Маладз., Лаг., Іўеў., Лаг., Валож., Маст., Зэльв. (ЛАБНГ), *мыхаўка* ж. — Ушацк. (НЛ), *мыса* ж. — Брэсц. (ЛАБНГ), *мысы* мн. — Пін., Стол., Жытк. (ЛАБНГ), *мыскі* мн. — Малар. (ЛАБНГ), *мыза* ж. — Калінк. (ЛАБНГ), *мыха* ж. — Жаб., Ивац., Ганц., Малар. (ЛАБНГ, НС), *мыхі* мн. — Бяроз., Ивац. (ЛАБНГ), *храна* ж. — паўн.-зах. з., а таксама Ваўк., Ивац., Лун., Стол. (ЛАБНГ), *мыбы* мн. — Верхнядзв., Пол., Сен., Бяроз. (ЛАБНГ), *мармўза* ж. — Лельч. (ЛАБНГ), *мызгры* мн. — Глыб. (ЛАБНГ), *кмышка* ж. — Тал. (ЛАБНГ), *мысы* мн. — Асіп. (ЛАБНГ), *мыпка* ж. — Драг. (ЛАБНГ), *мыпа* ж. — Паст., Сморг. (ЛАБНГ, Шаталава), *мыч* м. — Дубр. (ЛАБНГ), *мыпка* ж. — Кобр. (ЛАБНГ), *мыб* м. — Верхнядзв., Кругл. (ЛАБНГ), *мыпка* ж. — Лельч. (ЖС), *мыдры* мн. — Брасл., Беш. (ЛАБНГ), *мырда* ж. — Рас., Мёр., Гарад., Круп., Лёзн., Арш., Кам. (ЛАБНГ).

Падгорле

Складкі скуры пад горлам у буйной рагатай жывёлы.

падбародзіца ж., *падбародаўніца* ж. — Петр. (Шаталава), *падгорла* н. — Бяроз. (Шаталава), *падгарлён* м. — Беластоц. р. (СПЗБ), *падваліца* ж. — Беластоц. р. (СПЗБ), *валлё* н. — Лаг. (Шаталава), *воля* н. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *воля* н. — зах.-бран.р. (Растаргуеў).

Падхвосціца

Частка цела пад хвостом у каровы.

падхвóсціца ж. — Люб. (Мат. апыт.), *падхвóсніца* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.).

Паслед

Орган, які ўтвараецца ў цяжарнай самкі для абмену рэчываў і кармлення зародка ў час выношвання плода і які выходзіць услед за плодам.

мэста н., *мэсца* н. — агульн. (ЛАБНГ, Шаталава), *мэсцішча* н. — Паст. (ЛАБНГ), *пасцель* ж. — зах. з., за выключэннем захаду зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *пасцеля* ж. — Глыб. (ЛАБНГ), *паслёд* м. — Верхнядзв., Лаг., Сен., Драг. (ЛАБНГ), *анаслёд* м. — Кам. (ЛАБНГ), *гайнó* н. — Краснап. (ЛАБНГ), *мех* м. — Валож. (ЛАБНГ), *харашы́ла* н. — Драг., Кобр. (ЛАБНГ), *шы́сціла* н. — Брэсц. (ЛАБНГ).

Пашча

Рот звера, рыбы.

пасць ж. — агульн. (ЛАБНГ), *па́шча* ж. — агульн. (ЛАБНГ), *паст* м. — Бяроз. (ЛАБНГ), *пась* ж. — Пол. (ЛАБНГ), *пастка* ж. — Дзятл., Рэч., Мсцісл. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *ляпа* ж. — пол.-мін. г., а таксама Бяроз., Зэльв., Валож., Дзярж., Уздз., Пух., Ивац., Гл., Рэч., Калінк. (ЛАБНГ, Каспяровіч), *ляпка* ж. — Віц. (ЛАБНГ), *ляпаўка* ж. — Валож. (ЛАБНГ), *хляпа* ж. — Віл. (ЛАБНГ), *зяпа* ж. — Маг. р., а таксама Мядз. (ЛАБНГ, СЦБ, Бялькевіч, Каспяровіч), *зяпка* ж. — паўн. р. (Каспяровіч), *зява* ж. — Слаўг. (ЛАБНГ), *зявала* н. — Рэч. (ЛАБНГ), *цяпа* ж. — Карм., Клім., Чэрык. (ЛАБНГ), *віліцы* мн. — Драг., Ивац., Ганц. (ЛАБНГ, ЛП), *зэбра* ж. — Капат., Валож., Браг. (ЛАБНГ), *зёўра* ж. — Шчуч. (ЛАБНГ), *звягі* мн. — Лях. (ЛАБНГ), *му́са* ж. — Лун. (ЛАБНГ), *мь́за* ж. — Навагр. (ЛАБНГ), *мя́ла* н. — Валож. (ЛАБНГ), *мя́ліца* ж. — Рэч. (ЛАБНГ), *мо́рда* ж. — Пол. (ЛАБНГ), *цялі́па* ж. — Гор. (ЛАБНГ).

Перапонка

Тонкая плёнка паміж пальцамі ў вадаплаваючых птушак.

перапóнка ж. — агульн. (ЛАБНГ), *пля́ва* ж. — спарадычна на Паням. р., Беластоц. р., а таксама Брэсц. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сл. Гродз.), *плéва* ж. — Гродз., Дзятл., Брэсц. (ЛАБНГ), *плéўка* ж., *плéвачка* ж. памянш. — Ашм., Пруж. (ЛАБНГ), *балóнка* ж. — Хоц. (ЛАБНГ), *плавун* м. — Брасл. (ЛАБНГ), *палатно́* н. — Стол. (ЛАБНГ, НЛ), *палаце́нца* н. — Добр. (ЛАБНГ), *ску́рка* ж. — Ашм. (ЛАБНГ).

Печань

Внутраны орган жывёл, які вырабляе жоўць.

пéчань ж., *печані́* мн. — агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *печані́цы* мн. — Маз. (НЛГ), *якны* мн. — Воран. (СПЗБ), *важкóе* н., *важкія* мн. — Жытк. (ТС, ЖС), *важкúшы* мн. — Стол., Жытк. (ТС).

Плаўнік

Орган руху ў рыб.

плаўні́к м. — агульн. (АЛА), *плавень* м. — паўн. р. (АЛА), *плавóк* м. — Мёр., Пол. (АЛА), *наплавóк* м. — спарадычна ўсх.з. (АЛА), *плавун* м. — Ашм., Ганц. (АЛА), *пяро́* н. — агульн. (АЛА, 3 нар. сл., Шаталава), *пёрца* (*пёрца*) н. — Шкл., Пін., Старадарож., Капат., Рэч. (АЛА), *пёрка* н. — Брасл., Гродз., Старадарож., Рэч. (АЛА), *пёрлышка* ж. — Астр. (АЛА), *крыло́* н., *крýлка*, *крýльца*, *крýльца*, *крыло́*, *крýлушка* н. памянш., *лапка* ж. — Стаўб. (АЛА), *скрыда́лка* н. — Рас. (АЛА, Шаталава).

Пузыр

Мяшочкападобны орган у целе жывёлы, які змяшчае ў сабе якую-небудзь вадкасць.

пузы́р м. — агульн. (ЛАБНГ), *пухі́р* м. — спарадычна зах.з. (ЛАБНГ), *пухло́* н. — Бяроз., Пін. (ЛАБНГ), *дух* м., *душá* ж., *душаві́к* м. — зах. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, НС, 3 нар. сл.), *мяхі́р* м. — Брэсц. (ЛАБНГ, НЛ), *мяшо́чак* м. — Нараўл. (3 нар.сл.), *капшúк* м. — усх.-пал. р. (ЛАБНГ, ТС), *коўбі́чак* м. — Нараўл. (ЛАБНГ), *каўбушо́к* м. — Карм. (ЛАБНГ), *бенючо́к* м. — Жытк. (ЛАБНГ), *бензы́ль* м. — Кобр. (ЛАБНГ), *плавóк* м. — Кобр. (ЛАБНГ), *плавúк* м. — Ваўк., Драг. (ЛАБНГ), *плавунóк* м. — Верхнядзв. (ЛАБНГ), *наплавóк* м. — Карэл. (ЛАБНГ), *таўка́ч* м. — спарадычна паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ), *страло́к* м. — Гродз. (ЛАБНГ), *стрэ́лка* ж. —

Валож. (ЛАБНГ), *лопаўка* ж. — Шарк. (ЛАБНГ), *пўхала* н. — Пін. (ЛАБНГ), *пярдун* м. — Лун. (ЛАБНГ), *пляскун* м. — Боран. (ЛАБНГ), *мўдзік* м. — Асіп. (ЛАБНГ).

Пузыр мачавы: *пузыр* м. — агульн. (Мат. апыт.), *пухір* м. — Гродз., Слуц. (ЖС, Нар. сл.-сьць, Цыхун), *махір* (*мыхір*) м. — Кобр. (НЛ), *кльндзюк* м. — Мядз. (СЦБ), *капшук* м. — Стол. (ТС), *посік* м. — Верхнядзв., Гродз., Дзярж., Уздз., Пух., Кір. (НС, Мат. мін.-мал., Цыхун, Шаталава).

Рабро

Дугападобная вузкая косць, якая ідзе ад хрыбетніка да грудной косці.

рабро н., *рабрына* ж. — агульн., за выключэннем паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, 3 нар.сл.), *парэбрына* ж. — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ), *жабрына* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *жэбры* мн., *жобры* мн. — Іўеў., Астр., Сморг., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *жабэркі* мн. — Сморг. (ЛАБНГ), *скаба* ж., *скабка* ж., *скабіна* ж. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, ЖС, Цыхун, Сцяшковіч), *скабурьіна* ж. — Дзятл. (ЖС), *драбіна* ж., *драбы* мн. — мясц. (Насовіч).

Рог

Цвёрды выраст з касцявога рэчыва на галаве ў некаторых жывёл.

рог м. — агульн. (Мат. апыт., СПЗБ, Насовіч, Янкова, Бялькевіч), *бадзіла* н. — Віц. (Каспяровіч).

Гадавы рубез на розе каровы: *рубэц* м. — агульн., але найбольш усх.з. (ЛАБНГ, ЖС), *рубэж* м. — Ваўк., Чэрык. (ЛАБНГ), *рубінка* ж. — Слуц. р. (ЛАБНГ), *заруб* м. — Шчуч., Лід., Навагр., Іўеў., Валож., Стаўб. (ЛАБНГ), *зарубак* м. — Пух. (СЦБ), *зёрубка* ж. — Віл., Лаг., Круп., Бярэз. (ЛАБНГ), *зарубка* ж. — Бярэз., Чэрв., Маз. (ЛАБНГ), *зарубіна* ж. — Маладз., Валож., Стаўб., Мін., Чэрв., Нясв., Капыл., Клецк., Слуц., Асіп. (ЛАБНГ), *зёрубень* м. — Маст. (ЛАБНГ), *засёрбына* ж. — Кобр. (ЛАБНГ), *шрам* м. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, Шаталава), *шнар* м. — Шчуч., Дзятл., Карэп., Слон. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖС), *шнур* м. — Зэльв. (ЛАБНГ), *шпара* ж. — Гродз. (ЛАБНГ), *круг* м. — віц.-маг. г., а таксама Івац., Ганц., Бяроз., Рэч., Лельч., Ельск., Хойн., Нараўл., Лоеў. (ЛАБНГ), *кружок* м. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *карб* м. — Драг., Іван., Пін., Стол. (ЛАБНГ, ТС), *карбэж*

м. — Кобр., Лун., Стол., Жытк. (ЛАБНГ, ТС), *карбіна* ж. — Малар. (ЛАБНГ), *лётавішча* н. — Лун. (ЛАБНГ, Шаталава), *палётак* м. — Жытк. (ЛАБНГ), *рыса* ж. — Дзятл. (ЖС), *знак* м. — Віц. р., а таксама Барыс., Круп. (ЛАБНГ), *кальцо* н. — Гарад., Клім., Нараўл. (ЛАБНГ), *бузёр* м. — Браг. (ЛАБНГ), *пазік* м. — Стол. (ЛАБНГ), *ранцяк* м. — Воран. (ЛАБНГ), *рад* м. — Брасл. (ЛАБНГ).

Рот

Поласць паміж верхняй і ніжняй сківіцамі.

рот м. — агульн. (Мат. апыт.), *ляпа* ж. — Маладз. (Мат. сл.), *зьяпа* ж. — Бял. (Мат. сл.), *гапа* ж. — Жытк. (НС), *зьявы* (*зэвы*) мн. — Гродз., а таксама Беластоц. р. (СПЗБ), *зьявы* мн. — Ваўк., а таксама Вілен. р. (СПЗБ).

Сківіцы

Косткі ў роце, у якія ўмацаваны зубы.

сківіцы мн. — сл.-маз. г., Дзярж., Мін., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Тарнацкі), *скібіцы* мн. — Мін., Лун. (ЛАБНГ), *сківіцы* мн. — Гор. (ЛАБНГ), *пашчэнькі* мн. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ), *пашчэмкі* мн. — Воран., Шчуч. (ЛАБНГ), *пашчэнькі* ж. — Карэл. (3 нар.сл.), *пашчакі* мн. — Слон., Свісл., Малар., Драг., Слаўт. (ЛАБНГ, НЛ), *пашчэньні* мн. — зах.-пал. г. (Тарнацкі), *шчэлены* мн. — сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ, Мат. мін.-мал.), *шчаляпы* мн. — Паст. (ЛАБНГ), *шчалёпы* мн. — Бераст. (ЛАБНГ), *ашчалёпы* мн. — Бял. (ЛАБНГ, НС), *шчэлесці* мн. — Бярэз., Карм., Чач., Буда-Каш., Нараўл. (ЛАБНГ), *чэлюсці* мн. — Гор., Шкл., Бых., Брэсц., Кам., Лун., Ветк., Добр. (ЛАБНГ), *сэнькі* мн. — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, Шаталава), *сэнькі* мн. — Мядз., Віл., Іўеў, Бял. (ЛАБНГ), *санкі* мн. — Кобр., Жаб. (ЛАБНГ, Тарнацкі), *сэні* мн. — Круп. (ЛАБНГ), *зьяпы* мн. — Брасл. (ЛАБНГ), *зьяпы* мн. — Лід. (СПЗБ), *зьяўні* мн. — Вілен. р. (СПЗБ), *качкі* мн. — зах.-бран. р. (Растаргуеў), *вліцы*, *выскі*, *шчокі* мн. — зах.-пал. г. (Тарнацкі); **ніжняя сківіца**: *ляпаўка* ж. — Гл. (ЛАБНГ), *ляпа* ж., *ляпка* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *падляп'е* н. — Пол. (ЛАБНГ), *падцяпак* м. — Тал. (ЛАБНГ), *звяга* ж. — Карэл. (Сцяшковіч).

Спіна

Верхняя частка тулава ад шыі да крыжа.

спіна ж. — агульн. (Мат. апыт.), *спіна* ж. — віц.-маг. г., зах.-пал. г. (Мат. апыт.), *хіб* м. 'пярэдня частка спіны ў свіней' — Стол. (ТС).

Страўнік

Орган стрававальнага апарата.

У кароў: *трыбух* (*трабух*) м. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *трыбушыа* н. зборн. — Слаўг. (ЛАБНГ), *трэнбух* м. — Добр. (ЛАБНГ), *кіндзюк* м. — Брасл., Лід., Шчуч., Навагр., Дзятл., Карэл., Капыл., Клецк., Слуц., Асіп., Ивац., Жытк. (ЛАБНГ, СПЗБ), *кэндзюх* м. — Бяроз., Иван., Драг. (ЛАБНГ), *клэндзюх* м. — Кобр. (ЛАБНГ), *каўбух* м. — Маг.р. (ЛАБНГ), *кеўбух* м. — Жлоб. (ЛАБНГ), *кельбух* м. — Рэч. (ЛАБНГ), *кóлбух* м. — Чач. (ЛАБНГ), *коўб* м. — Барыс. (ЛАБНГ), *коўбік* м. — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ), *каўдун* м. — захад зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ЖНС), *цельбух* м. — Кобр., Бяроз. (ЛАБНГ), *цяльбух* м. — Рэч., Добр. (ЛАБНГ), *юць* (*юц*) м. — Кобр., Драг., Иван. (ЛАБНГ), *страўнік* м. — Касц., Хойн. (ЛАБНГ), *бачук* м. — Пін. (ЛАБНГ), *бенюк* м. — Люб., Стол. (ЛАБНГ), *бэбух* м. — Гарад., Лун. (ЛАБНГ), *бобік* м. — Лун. (Шаталава), *кучук* м. — Шчуч., Маст. (ЛАБНГ, СПЗБ), *куцюк* м. — Глыб., Докш. (СПЗБ), *кутыр* м. — Клім. (ЛАБНГ), *кірух* м. — Малар. (НЛ), *сычуг* м. — Буда-Каш. (ЛАБНГ), *трублó* н. — Рас. (ЛАБНГ), *стравіцель* м. — Ашм. (ЛАБНГ), *кнігі*, *кніжкі* мн. 'кніжкі ў страўніку каровы' — агульн. (СПЗБ, НС, Нар.сл.-сць, 3 нар.сл., Шаталава); **у цялят:** *трыбух* м., *трыбушóк* м. памянш. — агульн. (ЛАБНГ), *кіндзюк* м. — Шчуч., Лід., Дзятл., Карэл., Ивац., Нясв., Слуц., Асіп., Жытк., Акц. (ЛАБНГ), *кэндзюк* м. — Бяроз., Драг., Иван. (ЛАБНГ), *калэндзюх* м. — Кобр. (ЛАБНГ), *каўбух* м., *каўбушóк* м. памянш. — Маг. р., поўдзень Мін. р., Гом. р. (ЛАБНГ), *кеўбух* м., *кеўбушóк* м. памянш. — Жлоб. (ЛАБНГ), *кельбух* м. — Рэч. (ЛАБНГ), *кёнбух* м. — Ельск. (ЛАБНГ), *коўбік* м. — Крыч., Раг., Петр., Калінк., Маз., Лельч., Лоеў. (ЛАБНГ), *каўдун* м. — Кам., Пруж., Брэсц., Бяроз., Малар. (ЛАБНГ), *цельбух* м. — Бярэз., Рэч. (ЛАБНГ), *цельбушóк* м. памянш. — Рэч. (ЛАБНГ), *юць* (*юц*) м. — Драг., Иван. (ЛАБНГ), *малóчнік* м. — Верхнядзв., Брасл., Ушацк., Леп., Тал., Валож., Пух., Бял., Карм. (ЛАБНГ), *млéчнік* м. — Шарк. (ЛАБНГ), *бенюк* м. — Люб., Стол. (ЛАБНГ), *бэбух* м. — Гарад. (ЛАБНГ), *бэбашак* м. — Лун. (ЛАБНГ), *сычуг* м. — Шум., Старадарож., Пін. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сачóк* м. — Ваўк. (ЛАБНГ), *кучук* м.

— Маст. (ЛАБНГ), *кутырѡк* м. — Клім. (ЛАБНГ), *каўпачѡк* м. — Лун. (ЖНС); **у свіней**: *трыбѹх* м., *трыбушѡк* м. памянш. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *кіндзѹк* м. — Бар., зах.-пал. г., поўдзень Мін. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, НС), *клундзѹк* м. — Мёр. (ЛАБНГ), *калэндзюк* м. — Кобр. (ЛАБНГ), *каўбѹх* м., *каўбушѡк* м. памянш. — паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. мін.-мал., Мат. Маг., Станкевіч), *каўбѹн* м. — Чэрык. (ЛАБНГ), *коўб* м. — Барыс., Круп., Лельч. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ, НС, Шаталава), *коўбік* м. — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, НС, Шаталава), *кеўбѹх* м. — Жлоб. (ЛАБНГ), *кельбѹх* м. — Рэч. (ЛАБНГ), *каўдѹн* м. — захад зах.-пал. г., Беластоц. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *цельбѹх* м. — Бяроз., Кобр., Добр. (ЛАБНГ, НС), *цяльбѹх* м. — Рэч. (ЛАБНГ), *юць* м. — Драг., Кобр., Иван. (ЛАБНГ, ЛП), *страўнік* м. — Касц., Хойн. (ЛАБНГ), *бенѹк* м. — Люб., Стол. (ЛАБНГ, СПЗБ), *бэбѹх* м. — Гарад. (ЛАБНГ), *бачѹк* м. — Пін. (ЛАБНГ), *гапка* м. — Лун. (ЛАБНГ), *карук* м. — Жытк. (ЛАБНГ), *кутыр* м. — Клім. (ЛАБНГ), *кутэнь* м. — Кобр. (ЛАБНГ), *кучѹк* м. — Маст. (ЛАБНГ); **у птушак**: *пуп* м., *пупок* м. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Станкевіч), *пупэц* м. — Бяроз., Драг., Иван., Пін., Стол., Жытк. (ЛАБНГ, Шаталава), *пупэц* м. — Стол. (ЛАБНГ), *пуповіна* ж. — Лях. (ЛАБНГ), *пупрѡ* н. — Стаўб., Бар., Лях. (ЛАБНГ, СПЗБ), *кундзѹк* м., *кундзючѡк* м. памянш. — Воран., Дзятл. (ЛАБНГ), *коўб* м. — Круп., Бар., Хойн. (НС, Шаталава), *коўбік* м., *коўбічак* м. памянш. — Калінк., Лельч., Ельск. (ЛАБНГ), *каўбучѡк* м. — Люб. (ЛАБНГ), *жорны* мн., *жарѡнцы* мн. — Брасл. (ЛАБНГ), *жарѡнкі* мн. — Латгал. р. (СПЗБ), *трыбѹх* м., *трыбушѡк* м. памянш. — Гродз. (ЛАБНГ), *камянушка* ж. — Маз. (ЛАБНГ); **у шчупака**: *ксень* м. — Стол. (ТС).

Сэрца

Цэнтральны орган кровазвароту.

сэрца — зах.з. (ДАБМ), *сёрца* — усх.з. (ДАБМ).

Тулава

Цела жывёліны без галавы і канечнасцей.

тулава н. — агульн., за выключэннем поўдня (Каспяровіч, Шатэрнік, Мат. апыт.), *тулаў* м. — Жытк. (ТС), *тулул* м. — паўдн. р. (ТС, Мат. апыт.).

Уздыхавіна

Месца на целе, дзе паўкружжам канчаюцца рэбры.

узду́хавіна ж. — Мін.р., Чэрв. р., а таксама Бых., Калінк. (ЛАБНГ), *узду́хвіна* ж. — Карм., Касц., Хоц., Петр. (ЛАБНГ), *узду́шанка* ж. — Паст. (ЛАБНГ), *узды́хавіна* ж. — Маг., Чав., Рэч. (ЛАБНГ), *узду́ха* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *здух* м. — Жаб., Кобр., Драг. (ЛАБНГ), *зду́хавіна* ж. — Драг., Иван., Пін., Лельч., Маз., Ельск., Браг., Нараўл. (ЛАБНГ), *зду́хвіна* ж. — Лельч. (ЛАБНГ), *здухо́віна* ж. — Петр., Хойн. (ЛАБНГ), *здухавіна* ж. — Стол. (ЛАБНГ), *ды́ха* ж. — Пух., Кам., Пруж., Бяроз. (ЛАБНГ), *ды́хавіна* ж. — Гродз., Бераст., Ваўк., Слон., Лях., Ганц. (ЛАБНГ, Сл. Гродз.), *ды́хавіна* ж. — Свісл. (СПЗБ), *ды́хавіца* ж. — Кам., Брэсц. (ЛАБНГ), *ды́хля* ж. — Бяроз., Стол. (ЛАБНГ), *ды́хліна* ж. — Ивац., Стол. (ЛАБНГ), *ды́хняўка* ж. — Малар. (ЛАБНГ), *ду́хвіна* ж. — Бяроз. (ЛАБНГ), *хля́ба* ж. — паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ, ЖС, Н. сл-сьц, Шаталава), *хля́бла* н. — Лун. (ЛАБНГ, Шаталава), *падхля́біна* ж. — Круп. (НС), *захля́біна* ж. — Маз. (ЛАБНГ), *хлябы́* мн. — Іўеў., Чав. (НС, Сл. Гродз.), *пахвіна* ж. — пераважна ўсх.з. (ЛАБНГ), *па́хва* ж. — Пол. (ЛАБНГ), *пахва́* ж. — Віц. (ЛАБНГ), *пах* м. — Гарад. (ЛАБНГ), *упа́дзіна* ж. — Сен. (ЛАБНГ), *ямка* ж. — Бярэз. (ЛАБНГ), *галодная ямка* — Слуц. (ЛАБНГ).

Хвост

Рухомая частка на заднім канцы цела ў жывёл.

хвост м. — агульн. (АЛА, Бялькевіч, Мат. апыт.).

Рэпіца хваста: *рэпіца* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *рэпка* ж. — Свісл. (СЦБ, Шаталава), *кімель* м. — Жытк., Стол. (ТС).

Храпа

Пярэдня частка галавы ў буйной рагатай жывёлы.

хра́па ж. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гом., Каспяровіч, Насовіч, Станкевіч, Янкоўскі), *хра́пы* мн. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *храп* м. — Слаўг., Чэрык. (ЛАБНГ), *мы́за* ж. — Навагр., Пух., Слуц., Асіп., Клецк. (ЛАБНГ), *мы́са* (*му́са*) ж. — сл.-маз. г. (ЛАБНГ), *мы́сіна* ж. — Кобр. (ЛАБНГ), *мы́льса* ж. — Ваўк. (ЛАБНГ), *пы́са* ж. — паўдн.-зах. з. (ЛАБНГ), *пры́са* ж. — Лельч., Хойн. (ЛАБНГ), *пры́сы* мн. — Драг., Пін. (ЛАБНГ), *пры́ха* ж. — Бар., Лях., Ивац.,

Ганц., Пін. (ЛАБНГ, Шаталава), *прѣхі* мн. — Бяроз., Ивац. (ЛАБНГ), *мѣрда* ж. — Рас., Мѣр., Пол., Гарад., Арш. (ЛАБНГ), *гѣбы* мн. — Верхнядзв., Пол. (ЛАБНГ), *нѣздры* мн. — Беш., Ашм. (ЛАБНГ), *нѣшка* ж. — Тал. (ЛАБНГ), *мармуза* ж. — Лельч. (ЛАБНГ).

Хрыбетнік

Асноўная частка шкілета, якая складаецца з пазванкоў.

хрыбѣт м. — Брасл., Паст., Гарад., Брэсц., Лун., Беластоц. р. (СПЗБ, Насовіч, Станкевіч), *хрѣбет* м. — Малар. (ЛАБНГ), *хрыбѣтнік* м. — Нясв., Мсцісл., Чэрык., Хоц., Стол., Добр., Нараўл. (ЛАБНГ, 3 нар. сл., Мат. апыт.), *хрыбіціна* ж. — Мсцісл., Чэрык., Смален. р. (ЛАБНГ, Дабравольскі, Насовіч, Станкевіч), *хрыбѣцвіна* ж. — Чав. (ЛАБНГ), *хрыбѣсніца* ж. — Драг. (ЛАБНГ), *хрыбѣтная косць* (*кѣстка*) — Мѣр., Смарг., Шчуч., Вілен. р., Беластоц. р. (СПЗБ), *спінная косць* — Дзятл. (ЛАБНГ).

Цела

Тулава, корпус жывёлы, птушкі.

цѣла н. — агульн. (Мат. апыт.), *цѣлеса* н. — усх.-пал. р. (ТС, ЖС).

Цыцка

Малочны сасок у млекакормячых жывёл.

цѣцка ж. — сярэд.-бел. г., паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ, ЖС), *цыцка* ж. — віц.-маг. г. (ЛАБНГ), *сѣська* (*сѣська*) ж. — паўн. р. (ЛАБНГ), *сѣска* ж. — віц.-маг. г. (ЛАБНГ), *сѣска* ж. — Докш. (СПЗБ), *дѣйка* ж. — Брасл., Паст., Астр., Леп., Клім., Касц., Кобр., Драг., Иван., Стол., Буда-Каш., Гом., Рэч., Добр., Беластоц. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, НС, ЖС), *сасілы* мн. — Гарад. (НЛ).

Чэрава

Бруха, живот, дзе знаходзяцца печань, страўнік, кішэчнік, селязёнка і іншыя органы.

чэрава н. — паўдн.-зах. д., акрамя Гродз. р. (ЛАБНГ, ЖС, ЛП, Насовіч, Станкевіч), *брух* м. — Астр., Ашм., Во-

ран. (ЛАБНГ), *бру́ха* н. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *трыбу́х*, *трабу́х* м. — гродз.-бар. г., паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *траблó* н. — Чач. (Мат. Гом.), *трублó* м. — Рас. (ЛАБНГ, Шаталава), *тэльбу́х* м. экспр. — Драг., Стол., Кобр. (ЛАБНГ, ТС), *каўбу́х* м. экспр. — Бял. (ЛАБНГ), *каўдун* м. — Брэсц., Жаб. (ЛАБНГ), *жывóт* м. — Брэсц., Гом., Добр., Ветк., Хойн., Браг., Лоеў. (ЛАБНГ), *пу́за* н. — Рас., Чэрв., Кругл., Брэсц., Ветк. (ЛАБНГ, Станкевіч), *ю́кла* н. — Драг. (ЛП), *ланту́х* м. — усх.-маг. р. (Мат. апыт., Насовіч).

2.6. НАЗВЫ НЕКАТОРЫХ З'ЯЎ У ЖЫВЁЛЬНЫМ СВЕЦЕ

Бялок

Празрыстая частка птушынага яйца.

бяло́к м. — агульн. (ЛАБНГ), *бялко́* н. — Іўеў., Маст., Дзягл., Драг. (ЛАБНГ), *бялтко́* н. — Воран. (ЛАБНГ), *бялтóк* м. — Рас., Пол., Шум., Гарад., Брасл., Астр. (ЛАБНГ).

Вашчына

Пустыя пчаліныя соты з воску.

вашчы́на ж. — агульн., але пераважна паўдн.-зах.д. (АЛА, СПЗБ, ТС, Мат. апыт.), *вў́за* ж. — пераважна паўн.-усх. д., Смален. р. (АЛА, СПЗБ, Каспяровіч, Бялькевіч, Дабравольскі).

Воск

Мягкае пластычнае рэчыва, якое выпрацоўваюць пчолы для пабудовы сотаў.

воск м. — агульн. (АЛА, ТС, Бялькевіч), *вóсак* м. — Шчуч., Бых., Кам., Бяроз., Брэсц., Драг. (АЛА), *увóск* м. — Слаўг. (АЛА).

Жабурынне

Жабіная ікра.

жабу́рэнне н. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. Гродз., Шатэрнік), *жабарэ́нне* н. — Кобр. (ЛАБНГ), *жабуры́нне* н., *жабары́нне* н. — Бяроз., Иван., Драг., Стол. (ЛАБНГ), *жабуры́ннік* м. — Лаг. (СЦБ), *жа́бур* н., *жа́бер* м. — Пін.,

Лун., Стол., Жытк., Лоеў., Буда-Каш. (ЛАБНГ, Янкова), *жа́бернік* м. — Навагр., Карэл. (ЛАБНГ, Шаталава), *жа́бурыны* мн. — Ашм. (ЛАБНГ), *кракаві́нне* н. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СЦБ), *кракаві́ны* мн. — Вілен. р. (ЛАБНГ), *кракаці́нне* н. — Лаг., Барыс., Кругл. (ЛАБНГ, СЦБ), *крактаві́ны* мн. — Паст. (ЛАБНГ), *крактаві́нне* н. — Глыб., Віл., Докш., Краснап., Стаўб. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. сл., Бялькевіч), *краха́вінне* н. — Рас., Пол., Шарк., Беш., Леп., Круп., Бярэз. (ЛАБНГ, Шаталава), *краха́віны* мн. — Верхнядзв. (ЛАБНГ), *крóхат* м. — Віц. (ЛАБНГ), *каркаві́нне* н. — Ушацк. (ЛАБНГ), *карха́вінне* н. — Круп., Гор. (ЛАБНГ, СПЗБ), *каркаці́нне* н. — Стаўб. (СЦБ), *картаві́нне* н. — Дубр. (ЛАБНГ), *харкаві́нне* н. — Клім. (ЛАБНГ, Бялькевіч), *квакта́нне* н. — усх.-маг. р. (ЛАБНГ, Станкевіч), *кв́аканне* н. — Мсцісл., Краснап., Хоц. (ЛАБНГ), *кв́оканне* н. — Гарад. (ЛАБНГ), *кв́окат* м. — Гарад. (ЛАБНГ), *квок* м. — усх.-маг. р. (ЛАБНГ, Насовіч), *накв́ахта* ж. — Хоц. (ЛАБНГ), *гра́гулле* н. — Тал. (ЛАБНГ), *крумкаці́нне* н. — Жлоб. (ЛАБНГ), *скаля́* ж., *скала́* ж. — Пін. (ЛАБНГ), *ікра́ жа́бячая* — Гродз., Рэч., *ікра́ жа́бья* — Мін., *ікра́ жа́бная* — Карм., *ікра́ (кра) жа́біная* — Пін., *ікра́ жа́бская* — Буда-Каш., *ікра́ (кра) ля́гушачая* — Пол., Арш., Шкл., Бял., Маг., Бых., Кобр., Смален. р. (ЛАБНГ, Дабравольскі), *ікра́ кура́н'я* — Краснап., *ікра́ кура́нная* — Чав. (ЛАБНГ), *дзяру́га ля́гушкіна* — Тал. (ЛАБНГ), *не́раст жа́біны* — Шчуч. (ЛАБНГ), *малако́ жа́біна* — Хойн. (ЛАБНГ), *не́р'е ля́гушкіна* — Слаўг. (ЛАБНГ), *во́чка жа́бе* — Жлоб. (ЛАБНГ), *луска́ жа́біна* — Воран. (Мат. Гродз.).

Жаўток

Жоўтае рэчыва ў птушыным яйцы.

жаўто́к м. — агульн. (ЛАБНГ), *жалто́к* м. — Гарад., Астр., Акц., Малар. (ЛАБНГ), *жаўта́к* м. — Лун. (ЛАБНГ), *жаўтко́* н. — Воран., Іўеў. (ЛАБНГ), *жалтко́* н. — Іўеў. (ЛАБНГ), *жавутко́* н. — Драг. (ЛАБНГ).

Зародак

Арганізм у першы перыяд свайго развіцця, які жывіцца за кошт матчынага арганізма або пажыўнымі рэчывамі, назапашанымі ў яйцы.

заро́дак м. — Леп., Шкл., Кам. (ЛАБНГ, Мат. апт.), *заро́дыш* м. — усх.-маг.р. (ЛАБНГ), *наро́дак* м. — Гор., Буда-

Каш., Рэч., Добр., Браг. (ЛАБНГ), *заседзь* ж. — мясц. (Станкевіч).

Ікра

Змацаваная сліззю маса зернепадобных яечак, якія адкладваюцца рыбамі, жабамі і іншымі воднымі жывёлінамі.

ікра ж. — агульн. (Мат. апыт.), *кра* ж. — Барыс. (СПЗБ), *но́раст* м. — Брасл. (СПЗБ), *пуп* м. 'мяшочак з ікрой у рыбы' — Пол. (3 нар.сл.).

Кал (эксскрэменты)

Змесціва кішэчніка, якое выдзяляецца пры спаражненні.

кал м. — агульн. (Мат. апыт.), *гаўно* н. — агульн. (Мат. апыт.), *паслёдкі* мн. 'птушыны памёт' — паўдн. р. (НЛГ); **асобны камяк калу**: *гаўняк* м. — цэнтр. з. (Мат. апыт.), *калі́еш* м. — паўн. р. (Станкевіч), *каўцю́к* м. — усх.-маг.р. (Насовіч, Мат. апыт.).

Купелішча

Месца, дзе купаюцца куры і іншыя птушкі.

купелішча н. — Брасл. (СПЗБ), *куповішча* м. — Іўеў. (СПЗБ).

Малако

Белая пажыўная вадкасць, якая выдзяляецца залозамі самак жывёл для выкармлівання дзяцей; сем'явая вадкасць у самцоў рыбы.

Малако ў жывёл: *малако́* н. — агульн. (Мат. апыт.); **малочныя выдзяленні ў каровы перад цяленнем**: *смала́* ж., *сма́лка* ж. — агульн. (Шаталава, Мат. апыт.), *се́ра* ж. — паўн.-усх.д. (Мат. апыт.); **першае малако ў каровы пасля ацёлу**: *мало́дзіва* н., *мало́дзьва* н. — Слон., Дзятл. (Мат. Гродз.), *мало́зіва* н. — усх.-маг. р. (Мат. апыт.).

Малако ў самцоў рыбы, сперма: *мало́кі* мн. — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *малатча́к* м. — Ветк. (Мат. Гом.), *малача́й* м. — Буда-Каш., Жлоб., Лоеў., Ветк. (Мат. Гом.), *малача́н* м. — Дзятл. (ЖС), *пуп* м. — Бяроз. (ЖНС), *сеч* ж. — мясц. (Станкевіч), *хуць* ж. — мясц. (Станкевіч).

Насок

Звужаная частка птушынага яйца.

насók м. — спарадычна цэнтр. з., зах.-пал. г., усх.-пал. р. (ЛАБНГ), *носiк* м. — спарадычна ў розных месцах (ЛАБНГ), *нос* м. — спарадычна ў розных месцах (ЛАБНГ, СПЗБ), *дзюбáк* м. — Брэсц. (ЛАБНГ), *дзюбка* ж., *дзюбачка* ж. памянш. — усх.-маг.р. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *макушка* ж. — Рас. (ЛАБНГ), *мiсiк* м. — Чэрык. (ЛАБНГ).

Перхаць

Дробныя лусачкі рагавых клетак скуры, якія ўтвараюцца ў выніку захворвання.

пёрхаць ж. — усх.з., цэнтр. з. (ЛАБНГ), *пёрхаць* ж. — Стаўб., Чэрв. (ЛАБНГ), *пярхота* ж. — Пін. (ЛАБНГ), *перхута* ж. — Навагр. (ЛАБНГ), *пёрхі* мн. — Рас., Тал., Асіп., Кругл., Слаўг. (ЛАБНГ), *пёршы* мн. — Тал., Асіп., Бых., Слаўг. (ЛАБНГ), *пярха* мн. — Кобр. (ЛАБНГ), *пярхі* мн. — Кам., Брэсц., Малар. (ЛАБНГ), *пяршá* ж. — Лоеў. (ЛАБНГ), *пяршi* мн., *пáршы* мн. — зах.-пал. г., Рэч., Лельч., Хойн. (ЛАБНГ), *пéрга* ж., *пярá* ж. — усх.-пал. р. (ЛАБНГ), *кóргi* мн. — Клім. (ЛАБНГ), *кашута* ж. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ), *кóшасць* ж., *кóшуць* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *кóршасць* ж., *кóшарсць* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *кашуя* ж. — Латгал. р. (СПЗБ), *кара* ж. — Бабр., Карм. (ЛАБНГ), *плярá* ж. — Гарад. (ЛАБНГ), *луска* ж. — пераважна ўсх. з. (ЛАБНГ), *лупá* ж. — Драг., Добр., Маз. (ЛАБНГ), *лупiны* мн. — Кам., Кобр. (ЛАБНГ), *чашуя* ж. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *шалухá* ж. — пераважна паўн. р. (ЛАБНГ), *шарлухá* ж. — Гарад. (ЛАБНГ), *шалуя* ж. — Віл. (ЛАБНГ), *шалашая* ж. — Паст., Докш. (ЛАБНГ), *лушая* ж. — Віл. (ЛАБНГ), *шамяхá* ж. — Буда-Каш. (ЛАБНГ), *шамяшiна* ж. — Браг. (ЛАБНГ), *самяшiна* ж. — Раг. (ЛАБНГ), *шóлудзi* мн. — Калiнк. (ЛАБНГ), *плéва* ж. — Гарад. (ЛАБНГ).

Пропаліс

Клейкае смалістае рэчыва, якое выпрацоўваецца пчоламі і выкарыстоўваецца імі ў якасці будаўнічага матэрыялу.

прапóліс м. — агульн. (Мат. апыт.), *клей пчалiны* (пчóлны) — Верхнядзв., Воран., Бяроз., Калiнк. (СПЗБ, ЛП), *кiт пчалiны* (пчóлны) — Барыс., Ваўк.(СПЗБ).

Пятка

Шырэйшая частка птушынага яйца.

пята́ка ж. — цэнтр.з. (ЛАБНГ, Шаталава), *пята́* ж. — спарадычна цэнтр.з. (ЛАБНГ), *пята* ж. — Гродз. (ЛАБНГ), *пуха́* ж. — паўдн. р., спарадычна паўн.-зах.з., паўднёвы ўсход Мін. р. і паўднёвы захад Маг. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП, Шаталава), *пу́ха* ж. — Кобр., Хойн. (ЛАБНГ, Насовіч), *пух* м. — Сморг. (СПЗБ), *пу́шка* ж. — віц.-маг. г. (ЛАБНГ), *пу́чка* ж. — Паст., Астр., Стаўб. (ЛАБНГ), *пу́нка* ж. — Воран. (ЛАБНГ, СПЗБ), *куха́* ж. — Люб. (ЛАБНГ), *каца́* ж. — усходняя частка гродз.-бар. г. (ЛАБНГ), *ка́ца* ж. — Стаўб., Капыл. (ЛАБНГ, СЦБ), *сра́чка* ж., *сра́ка* ж., *жо́пка* ж. — спарадычна ўсх.-маг. р. (ЛАБНГ, Мат. апыт.).

Слізь

Цягучая і слізкая маса, якая пакрывае цела рыбы паверх лускі.

слізь ж. — агульн. (Мат. апыт.), *слінь* ж. — Жытк., Стол. (ТС).

Засохлая слізь пад вачамі ў кароў, авечак: *парбішкі* мн. — Ушацк. (НЛ).

Соты

Ячэйкі з воску, якія робяць пчолы, чмялі і восы для захоўвання мёду і адкладвання яечак.

соты мн. — агульн. (Мат. апыт.), *асоты* мн. — Лаг. (Мат. мін.-мал.), *вочкі* (*бчкі*) мн. — Вілен. р. (СПЗБ), *паша* ж. — Кір. (НС).

Чарвятчына

Дзіркі ў чым-небудзь, праедзеныя чарвямі або лічынкамі насякомых.

чарваточына ж. — паўн.-усх. д. (Мат. апыт.), *чарвяточына* ж. — усх.-маг.р. (Мат. апыт.), *чэрань* ж. — Мёр. (НС).

Шкарлупіна

Цвёрдая абалонка птушынага яйца.

лупа́ ж. — Лун. (ЛАБНГ), *лупі́на ж.* — зах.з. (ЛАБНГ), *лупаві́на ж.* — Бар., Ивац. (ЛАБНГ), *лупа́йка ж.* — Асіп., Лун., Старадарож., Стол. (ЛАБНГ, Шаталава), *лупа́ўка ж.* — Ганц., Стол., Калінк., Хойн. (ЛАБНГ), *скарлупа́ ж.*, *скарлупка ж.* — Паст., Ушацк., Шум., Арш., Стаўб., Чэрв., Бярэз., Клім., Капыл., Саліг., Старадарож. (ЛАБНГ), *скалю́на ж.*, *скарлю́пка ж.* — Ваўк., Драг., Кобр. (ЛАБНГ), *шкарлупа́ ж.* — Шарк., Лёзн., Дубр., Шкл., Мсцісл., Краснап., Бых., Клім., Ветк., Кам., Жаб. (ЛАБНГ), *шкарлупа ж.* — Мядз., Дзятл., Пух., Асіп., Ивац., Пін., Люб., Лун., Малар., Стол., Маз. (ЛАБНГ), *шкарлупі́на ж.* — Рас. (ЛАБНГ), *шкарлупка ж.* — Віц., Сен., Круп., Навагр., Бых., Чав., Бярроз., Лун., Добр., Рэч., Хойн., Лоеў., Браг. (ЛАБНГ), *шкаралупа́йка ж.* — Хойн. (Шаталава), *шкарлю́на ж.* — Драг., Кобр., Жаб. (ЛАБНГ), *шкарлю́піна ж.* — Кобр. (ЛАБНГ), *шкаралю́пка ж.* — Малар. (ЛАБНГ), *шкаралупі́на ж.* — Шчуч., Лельч. (ЛАБНГ), *шкаралупі́на ж.* — Свісл. (Шаталава), *шарлупка ж.* — Шарк., Беш., Барыс. (ЛАБНГ), *шалупа ж.* — Кругл. (ЛАБНГ), *шалупа́ ж.* — Чашн., Тал., Гор., Мсцісл. (ЛАБНГ), *шалупі́на ж.* — Віл., Лаг., Тал., Дзярж., Рэч., Ветк. (ЛАБНГ), *шалупка ж.* — Брасл., Гарад., Докш., Леп., Круп., Бял., Бярэз., Бых. (ЛАБНГ, Шаталава), *шалупа́йка ж.* — Барыс., Кругл., Чэрв., Бых., Раг., Слаўг., Карм., Гл., Бабр., Жлоб., Светлагор., Чач., Буда-Каш., Рэч. (ЛАБНГ), *шалупа́й ж.* — Лаг., Чэрв., Клім., Касц. (ЛАБНГ), *шалупа́шка ж.* — Мсцісл. (ЛАБНГ), *лушпа́я ж.* — Мін. (ЛАБНГ), *шалупа́ха ж.* — Чэрык. (ЛАБНГ), *лушпа́йка ж.* — Нясв., Асіп., Слуц., Акц., Маз., Лельч. (ЛАБНГ), *лушпі́на ж.* — Дзятл., Карэл., Мін., Люб. (ЛАБНГ), *лушпі́віна ж.* — Ивац. (ЛАБНГ), *луска́ ж.* — Паст., Астр., Ашм., Іўеў., Воран., Лельч. (ЛАБНГ), *луско́ н.* — Воран. (ЛАБНГ), *скаралу́шча ж.* — Валож. (ЛАБНГ), *скаралю́шча ж.* — Гродз., Стаўб., Бярроз. (ЛАБНГ, Шаталава), *скаралю́шча н.* — Зэльв., Слон. (ЛАБНГ), *каралю́шча н.* — Шчуч. (ЛАБНГ), *шкаралю́шча ж.* — Бярроз., Пін. (ЛАБНГ), *шкаралю́шчына ж.* — Кам. (ЛАБНГ), *скаляру́шча ж.* — Гродз., Слон., Лях. (ЛАБНГ, СПЗБ), *каралю́шка ж.* — Кір. (ЛАБНГ), *шалуха́ ж.* — Верхнядзв., Шум., Бял., Арш., Гор., Маг. (ЛАБНГ), *шалу́шка ж.* — Раг., Гом. (ЛАБНГ), *шкурлі́ціна ж.* — Гарад. (ЛАБНГ), *шара́ўха ж.* — Пол. (ЛАБНГ), *шалуп'е н.* зборн. — Леп. (Маг. апыт.).

Яйцо

Заклучаная ў авальнай формы шкарлупіну супольнасць бялка і жаўтка, што нясуць птушкі, з яе пры наседжванні ўтвараецца і развіваецца зародак.

яйцо н., *ячка* н. памянш. — асн. мас. г. (ЛАБНГ, СПЗБ), *яйцэ* н. — паўдн. р. (ЛАБНГ), *іцэ* н. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *яйкó* н. — паўн.-зах. з., Беластоц. р., Вілен.р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *яйка* н. — спарадычна паўднёва-ўсходняя ўскраіна паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *кока* н. дзіц. — агульн. (ЛП, Мат. Гродз., Мат. дыял. сл., Шатэрнік, Насовіч, Станкевіч); **яйцо без зародка**: *свяжун* м. — Верхнядзв. (СПЗБ), *свяжак* м. — Пол. (ЛАБНГ); **наседжанае яйцо без зародка**: *баўтун* м. — агульн. (ТС, Насовіч, Мат. апыт.), *баўціок* м. — Стол. (НС, ТС), *калбатун* м. — Іўеў. (Сл. Гродз.), *скалóтак* м. — Маст. (СПЗБ), *заседзь* ж. — мясц. (Станкевіч); **зносак, малое па памеры яйцо**: *зносак* м. — агульн. (ЛП, Мат. дыял. сл., Шатэрнік, Насовіч), *вйнасак* м. — Чэрык. (Мат. Маг.); **яйцо з моцнай шкарлупінай**: *мацак* м. — Жытк. (ТС), *бітка* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.); *гнилец* м. 'сапсаванае, пратухлае яйцо' — Рас. (Шаталава); **вылівак, яйцо без шкарлупіны**: *вблівак* м. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, ЖНС, Мат. дыял. сл., Мат. апыт.), *вылівак* м. — Пол. (ЛАБНГ), *выплівак* м. — Брасл., Мёр., Верхнядзв., Ушацк., Лаг., Круп., Маг., Чав., Клім., Краснап., Гродз., Нясв., Лельч. (ЛАБНГ), *вылэвак* м. — Мёр. (ЛАБНГ), *вблінак* м. — Чэрык., Слаўг. (ЛАБНГ, Мат. Маг.), *вблітак* м. — Лун. (Шаталава), *злівак* м. — Карэл. (ЛАБНГ), *лявóк* м. — Петр. (Мат. Гом., Шаталава), *лэйка* ж. — Стаўб. (НС), *неданóсак* м. — Дзятл., Карэл. (ЛАБНГ), *неданóс* м. — Ашм. (ЛАБНГ), *пénка* ж. — Хоц. (ЛАБНГ), *чўчарапак* м. — Драг. (ЛП), *залупáнец* м. — Чашн. (Каспяровіч).

2.7. СЛОВЫ, ЯКІЯ АБАЗНАЧАЮЦЬ ПАДАЧУ ГОЛАСУ ЖЫВЫМІ ІСТОТАМІ АБО ІНШЫХ ГУКАЎ

Балбатаць (пра індыкоў)

балбатаць незак. — Мсцісл., Старадарож. (Мат. апыт.), *балматаць* незак. — Мёр. (Мат. апыт.), *бульбатаць* незак. — Драг. (Мат. апыт.), *гульгатаць* незак. — Стаўб. (СЦБ), *гальгатаць* незак. — Жаб. (ЛАБНГ), *курльікаць* незак. — Слаўг. (Мат. апыт.), *гулдукаць* незак. — Паст. (ЛАБНГ), *шабалдзёць* незак. — Мёр. (Мат. апыт.), *булькаць*, *вўлькаць* незак. —

Навагр. (Мат. апыт.), *окаць* незак. 'пра індычку' — Навагр. (Мат. апыт.).

Бляяць (пра авечак і інш.)

бляяць незак. — агульн. (ДАБМ, АЛА, Бялькевіч), *бляяць* незак. — Асіп. (АЛА), *блэіць* незак. — Брэсц. (АЛА), *блэкаць* незак. — Светлагор., Пін., Драг. (ДАБМ), *блекатаць* незак. — Пол. (ДАБМ), *блекетаць* незак. — Драг. (АЛА), *бляўкаць* незак. — Гл. (ДАБМ), *бэкаць* незак. — спарадычна Слуц. р., усх.-пал. р. (АЛА), *бэкаць* незак. — паўдн.-усх. з., Слуц. р., а таксама Пін., Навагр., Лёзн. (ДАБМ), *бэўкаць* незак. — усх.-пал. р. (НЛГ), *бэкаць* незак. — Навагр., Карэл., Пух., Жлоб. (АЛА, Шаталава), *бычаць* незак. — Кам., Брэсц., Малар., а таксама Беластоц. р. (ДАБМ, СПЗБ), *былічаць* незак. — Кам.(АЛА), *мэкаць* незак. — спарадычна паўдн.-усх. з., а таксама Навагр. (АЛА, Мат. апыт.), *мэкаць* незак. — паўдн.-усх. з., а таксама Пін. (ДАБМ, АЛА), *мамэкаць* незак. — паўдн.-усх.з. (НЛГ), *экаць* незак. — Лельч. (ДАБМ), *звягаць* незак. — Гл. (ДАБМ), *мегетаць* незак. — Пін. (ДАБМ), *меркетаць* (*маркатаць*) незак. 'падаваць голас да агняці' — паўн. р. (ДАБМ).

Брахаць (пра сабак)

брахаць незак. — агульн. (АЛА, Мат. апыт.), *лаяць* незак. — спарадычна Віц.р. (АЛА, Мат. апыт.), *рэгацца* незак. 'моцна брахаць' — Лоеў. (Янкова), *гаўкаць* незак. 'падаваць перыядычна голас', *цяўкаць* незак. 'падаваць голас раз за разам' — агульн. (АЛА, Мат. апыт.), *яўкаць* незак. 'гаўкаць нягучна, віскліва' — Мсцісл. (Мат. апыт.), *выць* незак. 'падаваць голас працягла' — агульн. (Мат. апыт.); **гаўкаць, гонячыся за зверам:** *цахлэць* (*цэхліць*) незак. — усх.-маг.р., Гом.р. (НЛГ, Янкова, Мат. апыт.), *чахліць* незак. — Саліг. (Н. сл.-сць), *ахкаць* незак. — Лаг. (СЦБ), *яхкаць* незак. — паўн.-усх. д. (Шатэрнік, Мат. апыт.).

Скавытаць: *скавытаць* незак. — Драг. (Мат. апыт.), *скігітаць* незак. — Слаўг., Чач. (Мат. апыт.), *скуголіць* незак. — Слаўг., Мсцісл. (Мат. апыт.), *скуліць* незак. — Чач. (Мат. апыт.).

Екатаць: *екатаць* незак. — паўн.-усх. д. (Мат. апыт.), *яхаць* незак. — Леп. (Мат. апыт.), *ёнчыць* незак. — паўн.-зах. з., зах.-пал. г. (Мат. апыт.).

Гыркаць: *гыркаць* (*гырчэць*, *гаркатаць*) незак. — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *гарчэць* незак. — Клім., Драг. (Мат. апыт., ЛАБНГ), *гирчэць* незак. — Лоеў. (Янкова), *гурчэць* незак. — Хоц. (ЛАБНГ), *гарыкаць* незак. — Жытк. (ТС, НС).

Гурцаць (вурцаць): *бурчэць* незак. — Ашм., Дзятл., Нясв., Добр., Драг. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *бручэць* незак. — Брэсц. (АЛА), *вурчэць* незак. — Леп., Мсцісл., Сморг. (Мат. апыт., Шаталава), *варчэць* незак. — Драг. (Мат. апыт.), *мармыкаць* незак. — Дзятл., Карэл. (ЛАБНГ), *мурмыкаць* незак. — Лельч. (ЛАБНГ), *мурлыкаць* незак. — Краснап. (ЛАБНГ).

Варкаваць (пра галубоў)

варкаваць незак. — усх.-маг.р., а таксама Леп., Драг. (Насовіч, Мат. апыт.), *брукаваць* незак. — Карэл. (НЛ), *варкатаць* незак. — Глыб., Слаўг. (Мат. апыт.), *туркатаць* незак. — паўдн.р. (НЛГ), *туркаць* незак. — Жытк. (ТС), *вурчэць* незак. — Леп. (Мат. апыт.), *гўкаць* незак. — паўдн. р. (НЛГ), *гусці* незак. — Драг. (Мат. апыт.).

Гагатаць (пра гусей)

гагаць незак., *гагатаць* незак. — агульн., акрамя ўсх.-пал. р., Слуц. р. і Гом. р. (ЛАБНГ, Янкова, Мат. апыт.), *гагуцець* незак. — Кам. (ЛАБНГ), *гаргаць* незак., *гаргатаць* незак. — паўн.-зах. з., спарадычна ўсх.-маг. р. (ЛАБНГ, АЛА), *гаркаць* незак. — Бабр. (АЛА), *гвагаць* незак. — Гродз. (АЛА), *грагаць* незак. — Віц.р. (ЛАБНГ), *гракаць* незак. — Дзятл. (ЛАБНГ), *грапаць* незак. — Дубр. (АЛА), *грэкаць* незак. — Дзятл., Чэрв., Пух. (ЛАБНГ, Мат. мін.-мал.), *гыгаць* незак. — Леп., Бял., Чав. (ЛАБНГ, АЛА), *грунгаць* незак. — Беш. (ЛАБНГ), *гыркаць* незак. — Беш. (ЛАБНГ), *гэгаць* незак., *гегатаць* незак. — сл.-маз. г. (ЛАБНГ, АЛА, Мат.Маг., Шаталава, Янкова), *гегэць* незак. — Лун. (ЛАБНГ), *эгаць* незак. — Воран. (АЛА), *гергаць* незак., *гергатаць* незак. — Паням. р. і зах.-пал. г., а таксама Лоеў. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз., Янкова), *ергатаць* незак. — Воран. (АЛА), *гэўгаць* незак. — Жытк. (АЛА), *гэнгаць* незак. — Іўеў. (ЛАБНГ), *гэгаць* незак. — Бых., Гл., Бабр., Буда-Каш., Ветк. (ЛАБНГ, АЛА), *гвэгаць* незак. — Ваўк. (ЛАБНГ), *гігаць* незак. — Круп. (ЛАБНГ, АЛА), *гікаць* незак. — Леп. (ЛАБНГ), *гіргаць* незак. — Мёр. (АЛА), *кёркаць* незак., *керкатаць* незак. — Навагр., Маст., Дзярж. (ЛАБНГ, АЛА), *таркаць* незак. — Верхнядзв. (АЛА, Шаталава),

тэркаць незак. — Карэл., Стаўб. (ЛАБНГ), *ка́ркаць* незак. — Леп., Крыч. (АЛА, Мат. апыт.), *кра́каць* незак. — Ход. (ЛАБНГ), *кв́акаць* незак. — Воран. (ЛАБНГ), *сяўкаце́ць* незак. 'пра гусянят' — Малар. (Мат. апыт.).

Сыкаць: *сы́каць* незак. — усх.-маг.р. (Насовіч, Мат. апыт.), *шы́бкаць* незак. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *шыпéць* незак. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *сыча́ць* незак. — Драг. (Мат. апыт.).

Гусці (пра насякомых)

гусці незак., *гудзе́ць* незак. — агульн. (НС, Мат. апыт.), *жуужэ́ць* незак. — Верхнядзв. (СПЗБ), *жушчэ́ць* незак. — Мёр. (ЖНС), *буя́ць* незак. — Ваўк. (Сцяшковіч), *звіне́ць* незак. 'высокім тонам' — Глыб., Леп., Маладз., Лаг., Стаўб., Мсцісл., Слаўг. (СЦБ, Мат. апыт.), *бзыне́ць* незак. — Стол. (НЛ), *бзыча́ць* незак. — Драг. (Мат. апыт.).

Дзынкаць: *дзы́нкаць* незак. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *дзы́каць* незак. — Стол. (ТС), *бзы́бкаць* незак. — Арш., Слаўг. (3 нар.сл., Мат. апыт.), *бзы́мкаць* незак., *бзўмкаць* незак. — Старадарож. (НС), *бзо́мкаць* незак. — Жытк. (ТС), *бізы́каць* незак., *бызы́каць* незак. — Стол. (ТС), *бы́зкаць* незак. — Стол. (ТС), *бізкаць* незак. — Жытк. (ТС).

Іржаць (пра коней)

іржа́ць (*ржаць*) незак. — агульн., акрамя паўдн. р., усх.-маг. р. (ДАБМ, АЛА, Мат. апыт.), *ірза́ць* (*рзаць*) незак. — усх.-маг. і паўдн. р. (ТС, Янкова), *рагата́ць* незак. — агульн. (ДАБМ, АЛА, Насовіч), *рагаце́ць* незак. — Брэсц., Драг., Малар., Маз. (АЛА, НЛ, Мат. апыт., НЛГ), *рыгіта́ць* незак. — Капат. (АЛА), *гагата́ць* незак. — паўн. р., найбольш паслядоўна ў заходняй частцы (ДАБМ, АЛА), *вішча́ць* незак. — Паст., Астр., Мядз., Віл. (ДАБМ, АЛА), *вераши́чаць* незак. — Малар. (ДАБМ), *рахта́ць* незак. — Слуц. р. (ДАБМ), *рэ́мзаць* незак. — паўдн.-усх. з. (ДАБМ, Мат. апыт.), *рамза́ць* незак. — Бяроз. (Мат. апыт.), *міргіта́ць* незак. — Лельч. (ДАБМ).

Каркаць (пра варон)

ка́ркаць незак. — агульн. (ЛАБНГ), *кя́ркаць* незак. — Паст., Слаўг. (СПЗБ, Мат. апыт.), *га́ргаць* незак. — Пол., Мядз. (СПЗБ, ЛАБНГ), *кра́каць* незак. — Добр., Мсцісл. (ЛАБНГ, Насовіч), *кры́бкаць* незак. — Раг. (СПЗБ), *гра́каць*

незак. — Гродз., Чэрв. (СЦБ, ЛАБНГ), *грагаць* незак. — Лаг., Смал., Стаўб., Нясв., Пруж. (СЦБ, АЛА, ЛАБНГ), *грачыць* незак. — Карэл. (ЛАБНГ).

Квакаць, крахтаць і інш. (пра жаб)

квіакаць, квактаць незак. — агульн. (ДАБМ, Мат. апыт.), *кёкаць* незак. — Слуц. (ДАБМ), *кёхаць* незак. — Мсцісл. (ДАБМ), *каўкаць* незак. — Кір. (ДАБМ), *крактаць* незак. — пераважна паўн.-зах. з., а таксама спарадычна паўдн.-зах.д. (ДАБМ, СПЗБ, Мат. апыт.), *кramsкаць, кramsчэць* незак. — Ганц., Брэст., Кобр. (ДАБМ), *кравкаць, кравчэць* незак. — Бар., Кам., Брэст., Жытк., Кобр. (ДАБМ, ТС), *кравхаць* незак. — агульн. (ДАБМ, Шаталава), *кравкаць* незак. — Жытк. (ДАБМ), *кравхаць* незак. — Чэрв. (СПЗБ), *кравмаць, кравчэць* незак. — паўдн.-зах.д., паўдн.-усх.з. (ДАБМ, СПЗБ, НЛГ, Шаталава), *кумаць* незак. — паўдн.-зах. д., паўдн.-усх. з., зах.-пал. г. (ДАБМ, СПЗБ, ЛП, НЛГ, Шаталава, Янкова, Сцяшковіч, Растаргуеў), *кумаць* незак. — Малар. (НС), *кукаць* незак. — Брасл., Бых. (ДАБМ), *кувэкаць* незак. — Івян. (ДАБМ), *кулікаць* незак. — Уздз. (ДАБМ), *куркаць* незак. — Навагр., Карэл., Клецк. (ДАБМ), *курчэць* незак. — Мядз., Дзярж., Стаўб. (СПЗБ), *кравчэць* незак. — Малар. (ДАБМ), *шкварчэць* незак. — Бяроз. (Шаталава), *шкварчэць* незак. — паўн.-усх.д. (ДАБМ), *турчэць, туркаць* незак. — Шарк., Паст., Глыб., Мядз., Астр., Ашм., Сморг., Віл. (ДАБМ, Мат. Гродз., Насовіч), *тарочыць* незак. — Лёзн. (ДАБМ), *раўкаць* незак. — Шчуч. (ДАБМ), *райкаць, райкачэць* незак. — Кобр., Малар. (ДАБМ), *гэгаць* незак. — Арш. (ДАБМ), *журлыкаць* незак. — Лёзн. (ДАБМ), *ляшчэць* незак. — Чэрв. (ЖС), *скарагатаць* незак. — Лун. (ДАБМ), *трахаць* незак. — Круп. (ДАБМ).

Квактаць (пра курыцу-квактуху)

квактаць незак. — усх.-магр., а таксама Люб., Драг. (Мат. апыт.), *квакчэць* незак. — Леп., Навагр., Слаўг. (Мат. апыт.), *квёхкаць* незак. — Бял. (Яўсееў), *квёхаць* незак. — Нясв. (Мат. мін.-мал.), *клёхкаць* незак. — Верхнядзв. (Шаталава), *клёкаць* незак. — Чэрв. (Мат. мін.-мал.), *клёпаць* незак. — Ашм., Сморг., Іўеў., Гродз., Чэрв. (Мат. мін.-мал.), *клёпаць* незак. — Свісл., Беластоц. р. (СПЗБ), *кляхаць* незак. — Докш. (СПЗБ), *кёхкаць* незак. 'клікаць куранят' — Мсцісл., Браг. (Шаталава, Мат. апыт.).

Кігікаць (пра кнігавак)

кігікаць незак. — Леп., Слаўг. (Мат. апыт.), *кугікаць* незак. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *кігаць* незак. — Драг. (Мат. апыт.).

Клекатаць (пра бусла)

клекатаць незак. — агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *клякатаць* незак. — Жаб. (ЛАБНГ), *клекацець* незак. — зах.-пал.г. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *клекаць* незак. — усх.-пал. р. (ЛАБНГ, НЛГ), *клекаць* незак. — Бераст. (ЛАБНГ), *клякаць* незак., *кльікаць* незак. — Маз. (ЛАБНГ), *кляшчаць* незак. — Раг. (ЛАБНГ), *кракатаць* незак. — Дзярж. (ЛАБНГ), *шчабятаяць* незак. — Рэч. (ЛАБНГ), *шчакатаць* незак. — Гом.р. (ЛАБНГ), *стракатаць* незак. — Гарад., Тал., Слаўг. (ЛАБНГ), *сакатаць* незак. — Тал., Рэч., Нараўл. (ЛАБНГ), *гаргатаць* незак. — Бяроз. (ЛАБНГ), *балбатаць* незак. — Тал. (ЛАБНГ), *хлапатаць* незак. — Мсцісл. (ЛАБНГ), *пляскатаць* незак. — Слуц. (ЛАБНГ), *ляскатаць*, *ляскаць* незак. — Верхнядзв., Беш., Мядз., Леп., Круп., Чэрв., Слуц., Лельч. (ЛАБНГ), *лэскаць* незак. — Нараўл. (ЛАБНГ), *ляпаць* незак. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *гокаць* незак. — Чэрык. (ЛАБНГ), *цокаць* незак. — Бых. (ЛАБНГ), *шчоўкаць* незак. — Гарад. (ЛАБНГ), *чэкаць* незак. — Ветк. (НЛГ), *трашчаць* незак. — Барыс., Ивац. (ЛАБНГ), *свістаць*, *свіцець* незак. 'утвараць гук, падобны на свіст' — Леп., Драг., Лун. (ЛАБНГ, ЖНС, Мат. апыт.), *цяхліць* незак. — Чэрв. (ЛАБНГ), *буркаваць* незак. — Тал. (ЛАБНГ), *курлыўкаць* незак. — Рэч. (ЛАБНГ), *таляпаць* незак. — Віц. (ЛАБНГ), *сукаць* *цэўкі* — Валож. (ЛАБНГ).

Кракаць (пра качак)

кракаць незак. — асн. мас. г., спарадычна зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. апыт.), *кракаць* незак. — Брасл. (АЛА), *крагаць* незак. — Старадарож. (ЛАБНГ), *крахаць* незак. — пол.-мін. р. (ЛАБНГ, АЛА), *грікаць* незак. — Шчуч., Барыс., Маг., Ганц. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, СЦБ), *грігаць* незак. — Паст., Ивац., Жытк. (ЛАБНГ, АЛА), *ракаць* незак. — Драг. (ЖНС), *квікаць* незак. — пол.-мін. г. (ЛАБНГ, АЛА, ТС), *квёкаць* незак. — Паст. (ЛАБНГ), *квёкаць* незак. — Ельск. (ЛАБНГ), *квяхаць* незак. — Верхнядзв., Віл. (ЛАБНГ), *квяхкаць* незак. — Пух. (ЛАБНГ), *кахаць* незак. — Арш. (ЛАБНГ), *кашкаць* незак. — Пух. (ЛАБНГ), *гвігаць* незак. —

Паст. (ЛАБНГ), *гáргаць* незак. — Віл., Іўеў. (АЛА), *гáгаць* незак. — Драг. (АЛА), *ка́ркаць* незак. — Віл., Бабр., Крыч. (АЛА, ЛАБНГ), *крэ́жаць* незак. — Пух. (АЛА, НЛГ), *крэ́жаць* незак. — Старадарож. (АЛА), *грэ́гаць* незак. — Пух., Зэльв. (АЛА), *крэ́нкаць* незак. — Паст., Астр. (ЛАБНГ, АЛА), *ке́ркаць* незак. — Лёзн., Навагр., Лях. (ЛАБНГ, АЛА), *гэ́ргаць* незак. — Валож., Пух. (АЛА), *гэ́гаць* незак. — Акц. (АЛА), *гэ́гаць* незак. — Смал., Драг. (АЛА), *кракта́ць* незак. — Люб., Петр., Иван. (ЛАБНГ), *рахта́ць* незак. — Маз. (ЛАБНГ), *ка́цькаць* незак. — Пін. (ЛАБНГ), *сва́каць* незак. — Гродз. (АЛА, ЛАБНГ), *жы́таць* незак. — Лун. (Шаталава), *зы́таць* незак. — Лун. (АЛА, ЛАБНГ).

Кугакаць (пра саву)

куга́каць незак. — агульн. (СЦБ, СПЗБ, Насовіч, Мат. апыт.), *куга́йкаць* незак. — Маст. (СПЗБ), *кузу́каць* незак. — Лаг., Старадарож. (СЦБ, Мат. апыт.), *кігу́каць* незак. — Валож. (СЦБ), *кугі́каць*, *кігі́каць* незак. — Слаўг. (Мат. апыт.), *кувэ́каць* незак. — Латгал.р. (СПЗБ), *скугі́таць* незак. — Гом. р. (НЛГ).

Кудахтаць (пра курэй)

куда́хтаць незак., *куда́хкаць* незак. — Леп., Слаўг., Люб. (Мат. апыт.), *куда́ктаць* незак. — паўн.-усх.д., а таксама Лоеў. (СПЗБ, Янкова), *куда́каць* незак. — Петр., Латгал.р. (СПЗБ, Шаталава), *какада́каць* незак. — Драг. (ЛП).

Кукаваць (пра зязюлю)

кукава́ць незак. — агульн., акрамя Паням. р. і паўдн. р. (АЛА, Янкова, Мат. апыт.), *кува́ць* незак. — Паням. р., паўдн.р. (АЛА, СПЗБ, Шаталава, НЛ, Мат. Гом.), *кава́ць* незак. — Лях., Драг., Лоеў., Латгал.р. (СПЗБ, Янкова, Мат. апыт.), *куць* незак. — Карэл. (Шаталава), *ку́каць* незак. — Мсцісл., Крыч., Слаўг., Касц., Чач., Ганц. (АЛА, Юрчанка, НЛГ).

Кукарэкаць (пра пеўня)

кукарэ́каць незак. — агульн. (АЛА, Мат. апыт.), *какарэ́каць* незак. — Драг. (Мат. апыт.), *какары́каць* незак. — Жытк. (АЛА).

Курлыкаць (пра жураўлёў)

курль́каць незак. — агульн. (Мат. апыт.), *крóмкаць* незак. — Стаўб. (СЦБ), *гэўгаць* незак., *гэўкаць* незак. — Жытк. (ТС).

Мяўкаць (пра катоў)

мяўкаць (*м'яўкаць*, *мняўкаць*), *мяўчаць* (*м'яўчаць*, *мняўчаць*) незак. — агульн. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Насовіч, Мат. апыт.), *няўкаць* (*няўчыць*) незак. — зах.-пал. г., а таксама Беш., Барыс., Маладз., Лаг., Мін., Беластоц. р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Мат. Маг., Шаталава, Мат. апыт.), *курняўкаць* незак. — пераважна паўн.-усх.д. (ДАБМ, АЛА, ЛАБНГ, Мат.Маг., Шаталава, Юрчанка), *кірняўкаць* незак. — Воран. (АЛА), *курнаваць* незак. — Лаг. (ЛАБНГ), *курны́каць* незак. — мясц. (Станкевіч), *курну́ спяваць* — Сморг. (СПЗБ), *курну́ пець* — Брасл. (ЛАБНГ), *курню́ вадзіць* — Ушацк., Ашм. (ЛАБНГ), *курню́ гурчэць* — Паст. (СПЗБ), *каўкаць* незак. — пераважна ўсх. з. (ДАБМ, СПЗБ, АЛА, СЦБ, ЛАБНГ, Мат. Маг., Юрчанка, Шаталава), *кеўкаць* незак. — Чэрв., Люб. (НЛ, ЖС), *кяўкаць* незак. — Паст. (СПЗБ), *яўкаць* незак. — Слуц. р., усходняя частка зах.-пал. г. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Мат. апыт.), *ячаць* незак. — Ивац. (ДАБМ), *раўкаць* незак. — Ивац., Капат., Драг., Жытк. (ДАБМ, Мат. апыт.), *княваць* незак., *княўкаць* незак. — Верхнядзв., Мёр., Астр., Паст., а таксама Вілен. р. (СПЗБ, ДАБМ), *княгаць* незак. — Глыб. (СПЗБ), *ма́ркаць* незак. — Жытк., Лельч. (ДАБМ, ТС), *мры́каць* незак. — Стол. (НЛ), *мікаць* незак. — Добр. (ДАБМ), *мру́чаць* незак. — Гродз. (ДАБМ), *мраўчаць* незак. — Драг. (Мат. апыт.), *мураўчаць* незак. — Драг. (ДАБМ), *мурчаць* незак. — Віл., Гродз., Мсцісл., Ваўк., Бар., Лоеў., а таксама Вілен. р. (ДАБМ, ЛАБНГ, СПЗБ, Янкова), *мярчаць* незак. — Стол. (ДАБМ), *курчаць* незак. — Мёр. (ДАБМ), *вурчаць* незак. — Кліч., Саліг., Светлагор. (ДАБМ), *варчаць* незак. — Стол. (ЛАБНГ), *курвяўчаць* незак. — Ваўк. (СПЗБ), *гурчэць* незак. — Бял. (Яўсееў), *мурль́каць* незак. — Леп., Мсцісл., Навагр., Дзягл., Маг., Чав., Чэрык., Клім., Слуц., Пруж., Капат., Жаб., Драг., Добр., Лельч. (ЛАБНГ, ДАБМ, Юрчанка, Мат. апыт.), *мурны́каць* незак. — мясц. (Насовіч), *мармы́каць* незак. — Карэл., Нясв. (ЛАБНГ), *гаркатаць* незак. — Малар. (ЛАБНГ), *міркатаць* незак. — Докш. (ДАБМ), *ёнчыць* незак. — Стаўб. (АЛА), *нішчыць* незак. — Брасл. (ЛАБНГ), *хуркаць* незак. — Чэрв. (ЛАБНГ), *круху́ пець* — Лун. (ЛАБНГ).

Рохкаць (пра свіней)

ро́хкаць незак., *рахкаце́ць* незак. — Ушацк., Мядз., Навагр., Старадарож., Гл., Рэч., Бяроз., Драг., Лун., Лельч., Маз., Нараўл. (ЛАБНГ, ЛП), *рахта́ць* незак. — Слаўг. (Мат. апыт.), *ро́хаць* незак. — Беш., Мядз., Круп., Кругл., Гродз., Ваўк., Касц., Бых., Добр., Пін., Стол., Калінк., Лоеў. (ЛАБНГ, НС, Насовіч), *ро́гаць* незак. — Стол. (ЛАБНГ), *ра́хаць* незак. — мясц. (Насовіч), *ру́хкаць* незак. — Леп., Лаг., Кір., Ганц., Ивац., Петр., Лельч. (ЛАБНГ, Шаталава, Мат. апыт.), *ру́хаць* незак. — Пол., Лёзн., Леп., Чашн., Бял., Мсцісл., Клім., Хоц., Бых., Краснап., Хойн. (ЛАБНГ, Яўсееў, Насовіч, Мат. апыт.), *ры́хаць* незак. — Шум., Гл. (ЛАБНГ), *крóхаць* незак. — Паст., Драг. (ЛАБНГ, СПЗБ), *кру́хаць* незак. — Верхнядзв., Рас., Мядз., а таксама Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, НС), *кру́каць* незак. — Вілен. р. (СПЗБ), *хру́каць* незак. — Касц. (ЛАБНГ, Насовіч), *рымéць* незак. — Мядз. (НС); **вішчаць**: *пішча́ць* незак. — агульн., акрамя зах.-пал. г., Слуц. р., а таксама Паням. р. (ЛАБНГ, АЛА), *вішча́ць* незак. — асн.мас.г. (ЛАБНГ), *віжджа́ць* незак. — Тал., Петр. (ЛАБНГ), *вераішча́ць* незак. — Бераст., Лаг. (ЛАБНГ, СЦБ), *квіча́ць* незак. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, ЛП, 3 нар.сл.), *квішча́ць* незак. — Маз., Лельч. (ЛАБНГ), *квічэ́ць* незак. — Мядз. (НС), *квіча́ць* незак. — Лельч. (НЛ); **рохкаць, папіскваючы (пра парасят)**: *кругі́каць, кругіта́ць* незак. — паўн.-зах.з., а таксама Брэсц., Вілен.р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *кругічы́ць, кругата́ць* незак. — Паст. (ЛАБНГ, СПЗБ), *скугіта́ць* незак. — Верхнядзв. (Шаталава), *скігі́каць* незак., *скігіта́ць* незак. — мясц. (Насовіч), *скагата́ць* незак. — Ушацк., Шарк. (ЖС, АЛА), *скагата́ць* незак. — Дубр., Клім. (ЛАБНГ), *скрыгі́таць* незак. — Леп., Маз. (НЛГ, Мат. апыт.), *скупóліць* незак. — Тал., Дубр., Гор. (ЛАБНГ), *скігóліць* незак. — Клім., Слаўг. (ЛАБНГ), *скавы́таць* незак. — Зэльв. (ЛАБНГ), *кугі́каць* незак. — Лун. (Шаталава).

Рыкаць (пра кароў)

рыка́ць незак. — агульн., акрамя віц.-маг. г. (ДАБМ, СПЗБ, Мат. апыт.), *ры́каць* незак. — агульн. (ДАБМ, Сцяшковіч, Шатэрнік, Станкевіч), *ры́хкаць* незак. — Гл. (ДАБМ), *рыча́ць* незак. — Мядз., Кам., Жаб., Мал. (ДАБМ, НЛ), *бе́ўкаць* незак. — Стол. (ТС), *зьява́ць* незак. — Лоеў. (Янкова), *раўсці* незак., *раўці* незак. — паўн.-усх. д., агульн. (ДАБМ, Сцяшковіч, Мат. апыт.), *рэўсць* незак. — усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *ру́сці* незак. — Драг. (Мат. апыт.); **рыкаць ціха**: *мы́каць (мі́каць, му́каць), мыча́ць (мі́гаць, мычэ́ць)* не-

зак. — агульн. (ДАБМ, Мат. апыт.), *мыркаць* незак. — Стол. (ДАБМ), *мекаць* незак. — Дзярж. (ДАБМ), *мэкаць* незак. — Кобр. (ДАБМ).

Сакатаць (пра курэй)

сакатаць незак. — асн. мас. г. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *шчакатаць* незак. — Пол. (ЛАБНГ), *какатаць* незак. — Гарад., Слон., Ивац. (ЛАБНГ), *стракатаць* незак. — Шум. (ЛАБНГ), *сакарэць* незак. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ЛП), *тарачыць* незак. — Віц., Лёзн., Сен., Бял. (ЛАБНГ), *трашчыць* незак. — Гарад. (ЛАБНГ).

Стракатаць (пра сароку)

стракатаць незак. — цэнтр. з. (ЛАБНГ), *стракацець* незак. — Маг. (ЛАБНГ), *тракатаць* незак. — Ельск. (ЛАБНГ), *сакатаць* незак. — Верхнядзв., Леп., Круп., Арш., Дубр., Шкл., Чэрык., Буда-Каш., Добр., Лоеў., а таксама зах.-бран. р. (ЛАБНГ, Растаргуеў, Янкова, Насовіч, Мат. апыт.), *скергетась* незак. — усх.-пал.р. (ЛАБНГ), *скіргітаць* незак. — Лун. (ЛАБНГ), *шкергетась* незак., *шчэргетась* незак. — Лельч. (ЛАБНГ), *скрыгітаць* незак. — Пін., Стол. (ЛАБНГ), *скрагатаць* незак. — Лун. (ЛАБНГ), *шкрыгітаць* незак. — Маз. (ЛАБНГ), *шчакатаць* незак., *шчакятась* незак. — віц.-маг. г., а таксама Пух., Асіп., Дзятл. (ЛАБНГ, ЖС), *шчаркуцець* незак. — Кам. (ЛАБНГ), *чыркацець* незак. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *чырыкацець* незак. — Малар. (ЛАБНГ), *чыкацець* незак. — Кам. (ЛАБНГ), *чыкаць* незак. — Рас., Паст., Беш. (ЛАБНГ), *чычыкаць* незак. — Рас., Глыб. (ЛАБНГ), *чычэкаць* незак. — Драг., Иван. (ЛАБНГ), *чычыхаць* незак. — Мсцісл. (ЛАБНГ), *чэркаць* незак. — Мядз., Сморг., Віл., а таксама Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *чыркаць* незак. — Сморг., Ваўк., Лях. (ЛАБНГ, СПЗБ), *чэркаць* незак. — Сморг., Ганц., Лун., а таксама Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *чырыкаць* незак. — Паням. р. (ЛАБНГ), *кяркаць* незак. — паўн.-зах.з., Вілен.р. (СПЗБ), *шчабятась* незак. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *трашчыць* незак. — Слуц.р., а таксама зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *смяяцца* незак. — Брэсц. (ЛАБНГ), *краўчась* незак. — Брэсц. (ЛАБНГ), *кракаць* незак. — Браг. (ЛАБНГ).

Цвыркаць (пра цвыркуна і коніка)

цвѣркаць незак. — Леп., Чэрв., Бярэз. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *цвѣркаць* незак. — Сморг. (СПЗБ), *цѣркаць* незак., *цѣрчаць* незак. — Лаг., Мсцісл., Гом., Ельск. (ЛАБНГ, Шаталава, Насовіч), *цѣргаць* незак., *свѣргаць* незак. — Іўеў. (ЛАБНГ), *цвѣрѣкаць* незак. — Івац. (ЛАБНГ), *цыкацѣць* незак. — Ганц. (СПЗБ), *свѣрчаць* незак. — мясц. (Насовіч), *чвѣрчаць* незак. — Брасл. (ЛАБНГ), *свѣршаць* незак. — Драг. (З нар.сл.), *цвурчэць* незак. — Рас. (СПЗБ), *свергатаць* незак. — Драг. (Н. сл-сць), *турчаць* (*турчэць*) незак. — Мёр., Сморг. (НС, Шаталава), *трашчаць* незак. — Гродз. (ЛАБНГ), *стракатаць* незак. — Шчуч. (ЛАБНГ), *цянатаць* незак. — Воран. (Мат. Гродз.).

Ціўкаць (пра птушак, куранят)

цѣўкаць незак. — Слаўг. (Мат. апыт.), *цѣўкаць* незак. — агульн. (Мат. апыт.), *цѣліўкаць* незак. — усх-маг.р., Гом.р. (Мат. апыт.), *цѣпкаць* незак. — Іўеў. (СПЗБ), *цѣўкаць* незак. — Драг. (ЛП), *цѣркаць* незак. — Уздз. (СЦБ), *цѣркаць* незак. — Іўеў. (Спяшковіч), *цѣркацѣць* незак. — Свісл. (Шаталава), *чырлікаць* незак. — Гом. р. (НЛГ), *цѣгаць* незак. 'ціўкаць жалобна, працягла' — Мсцісл. (Мат. апыт.), *кѣркаць* незак., *кѣркаць* незак. — 'ціўкаць хрыпла (пра вялікіх куранят)' — Глыб., Мсцісл. (СПЗБ, Мат. апыт.).

Шамацець (пра мышэй)

шаматѣць незак. — усх.-маг.р., а таксама Леп., Добр., Лельч. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *шамятѣцца* незак. — Брасл. (ЛАБНГ), *шарахѣць* незак. — Пол. (ЛАБНГ), *шахацѣць* незак., *шахцѣць* незак. — Дзятл. (ЛАБНГ), *ша́стаць* незак. — Дзятл., Карэл., Нясв., Пух., Лун., Кобр. (ЛАБНГ), *шы́каць* незак. — Пух. (ЛАБНГ).

Шчабятцаць (пра ластаўку)

шчабятѣць незак. — Леп., Слаўг., Драг. (Мат. апыт.), *шчыкітѣць* незак. — паўдн.р. (НЛГ), *піскацѣць* незак. — Гродз. (Цыхун).

Шыпець (пра гадзюку)

шыпѣць незак. — агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *сыпѣць* незак. — Бар., Асіп., Нараўл. (ЛАБНГ), *сіпѣць* незак. —

віщ.-маг. г. (ЛАБНГ), *сніпець* незак. — Астр. (ЛАБНГ), *сапець* незак. — Шарк. (ЛАБНГ), *шбікаць* незак. — Іўеў., Бар., Лун., Иван., Пін., Стол. (ЛАБНГ), *сбікаць* незак. — Верхнядзв., Валож., Воран., Пух., Ваўк., Зэльв., Саліг., Стол., Лельч. (ЛАБНГ, Шатэрнік, Станкевіч), *жыкаць* незак. — Пін. (ЛАБНГ), *сычаць* незак. — зах.-пал. г., а таксама Ваўк. (ЛАБНГ, ЛП), *шычаць* незак. — Малар. (ЛАБНГ), *свістаць* незак. — Ашм., Воран., Іўеў., Дзярж., Пін., Стол. (ЛАБНГ), *шчыкацець* незак. — Лун. (ЛАБНГ), *кудакаць* незак. — Калінк. (ЛАБНГ).

2.8. СЛОВЫ, ЯКІЯ АБАЗНАЧАЮЦЬ СТАН УЗБУДЖЭННЯ ЖЫВЫХ ІСТОТ

Біцца

Знаходзіцца ў стане цечкі (пра кабылу).

біцца незак. — Іўеў., Чэрв., Пух., Драг., Лун., Стол., Жытк., Петр., Маз., Лельч. (ЛАБНГ, ТС, Шаталава, Тарнацкі, 3 нар.сл.), *паліцца* незак. — Верхнядзв., Брасл., Ашм., Гродз., Дзятл., Хоц., Пруж., Брэсц., Жаб., Малар., Кобр., Драг., Иван., Пін., Браг. (ЛАБНГ), *грэцца* незак. — спарадычна зах.-пал. г. (Тарнацкі), *таўкіся* незак. — Воран. (ЛАБНГ), *бэгаць* незак. — Добр., Лоеў., Лельч. (ЛАБНГ), *бэгацца* незак. — Краснап. (ЛАБНГ), *паляваць* незак. — Ушацк., Чэрык., Клім., Ивац., а таксама зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Тарнацкі), *быдлаваць* незак. — Ваўк. (ЛАБНГ), *пушацца* незак. — Карэл. (ЛАБНГ), *ягіраваць* незак. — Жытк. (ТС), *іграць* незак. — Калінк. (ЛАБНГ), *узнімацца* незак. — Маг. (ЛАБНГ), *трэбаваць* незак. — зах.-пал. г. (Тарнацкі), *быць за жарабкамі, к жарабкам, на жарабкоў, пад жарабкі* — Леп., Лаг., Мсцісл. (ЛАБНГ, Маг. апыт.), *быць у ахвоце* — Мядз. (ЛАБНГ).

Гайняваць

Знаходзіцца ў стане цечкі.

Пра ваўкоў: *гайняваць* незак. — цэнтр. з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *ганьяваць* незак. — Іўеў. (ЛАБНГ), *ганняваць* незак. — Асіп., Светлаг., Добр. (ЛАБНГ), *ганяваць* незак. — Воран., Бар., Лях., Слуц., Петр. (ЛАБНГ, СПЗБ), *гальняваць* незак. — Рэч., Калінк. (ЛАБНГ), *гандзяваць* незак. — Нясв. (ЛАБНГ), *гандляваць* незак. — Паням.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖС), *гуляць*,

гуляць вясэле (свадзьбу) — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ), *вадзіца* незак. — Рэч. (ЛАБНГ), *вадзіць свадзьбу* — Чач. (ЛАБНГ), *цэкаць* незак. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *цэчыць* незак. — Бяроз. (ЛАБНГ), *бэгаць* незак., *бэгацца* незак. — Рас., Мсцісл., Ганц., Рэч., Добр., Малар., Лоеў., Браг. (ЛАБНГ), *паляваць* незак. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *красавацца* незак. — Верхнядзв., Глыб. (ЛАБНГ, СПЗБ), *падняцца на красы* — Верхнядзв., Рас., Пол., Паст., Докш., Мядз. (ЛАБНГ, СПЗБ), *юравацца* незак. — Ашм. (ЛАБНГ), *юраваць* незак. — Шчуч. (СПЗБ), *юрыйца* незак. — Ивац. (ЛАБНГ), *юрыйць* незак. — Віл., Іўеў. (ЛАБНГ), *руваць* незак. — Люб. (ЛАБНГ), *руіць* незак. — Стол. (ЛАБНГ), *руйніцца* незак. — Воран. (ЛАБНГ), *рыскацца* незак. — Віл., Пух., Чэрв., Раг. (ЛАБНГ, СПЗБ), *рыскавацца* незак. — Кір. (ЛАБНГ), *іграць* незак. — Чашн., Драг., Ельск. (ЛАБНГ), *таўчыся* незак. — Валож., Воран., Слон. (ЛАБНГ), *табуніцца* незак., *збірацца ў табун* — Валож., Бял., Бых. (ЛАБНГ), *ралляваць* незак. — Бяроз. (ЛАБНГ), *быдлаваць* незак. — Кам. (ЛАБНГ), *марцаваць* незак. — Гродз. (ЛАБНГ), *мардавацца* незак. — Гом. (ЛАБНГ), *круціцца* незак. — Верхнядзв. (ЛАБНГ), *жаныцца* незак. — Бял. (ЛАБНГ), *хадзіць стадам (табунамі)* — Брасл. (ЛАБНГ), *хадзіць грамадай* — Слон. (ЛАБНГ), *хадзіць на свечках* — Драг. (ЛАБНГ).

Пра суку: *гайняваць* незак. — Клім., Стол., Лельч. (ЛАБНГ), *гандляваць* незак. — Дзятл., Карэл., Нясв. (ЛАБНГ), *вадзіць гайню* — Калінк. (ЛАБНГ), *круціцца* незак. — паўн.-усх. д., а таксама Іўеў., Лельч. (ЛАБНГ), *рыскацца* незак. — Чэрв., Пух. (ЛАБНГ), *цэкаць* незак. — зах.-пал.г. (ЛАБНГ), *бэгаць* незак., *бэгацца* незак. — Хоц., Добр., Малар. (ЛАБНГ), *гуляць* незак. — Маг., Чав. (ЛАБНГ), *іграць* незак. — Лоеў. (ЛАБНГ), *зўкаць* незак. — Ваўк. (ЛАБНГ), *паляваць* незак. — Брэсц. (ЛАБНГ), *грэцца* незак. — Дзятл. (ЛАБНГ), *таўчыся* незак. — Воран. (ЛАБНГ), *быць (у ахвоце) да сабак* — Леп., Маг. (ЛАБНГ, Маг. апыт.), *набэгалася* зак. — Леп. (Маг. апыт.).

Гізаваць (пра кароў, цялят)

Імкліва бэгаць, ратуючыся ад укусаў насякомых.

гізаваць незак. — паўн.-зах.з., а таксама Слаўт., Маз., Лельч. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Мат. мін.-мал., 3 нар.сл., Мат. Гродз., Сцяшковіч), *гілазаваць* незак. — Шчуч., Гродз. (ЛАБНГ, Сл. Гродз., Цыхун), *гірзаваць* незак. — Бял. (Яўсееў), *зыгаваць* незак. — Лаг. (СЦБ, Мат. мін.-мал.), *зігаваць*

незак. — Мядз. (СЦБ), *гзіца* незак. — Кам., а таксама Беластоц. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *гізіца* незак. — Брэсц. (ЛАБНГ), *збікаць* незак., *зыкаваць* незак., *збікаца* незак. — паўн.-усх. д., а таксама Слон. (ЛАБНГ, НС, Мат. мін.-мал., Мат. Гом., Юрчанка, Мат. апыт.), *бзікаць* незак. — Маст., Лях., Карм., Жлоб., Кам., Бяроз. (ЛАБНГ), *бзікаваць* незак. — Кір. (НС), *бэгаць у бзікаўкі* — Старадарож. (ЛАБНГ), *зыкаваць* незак. — Віл. (ЛАБНГ), *гіляваць* незак. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Мат. Гродз., Мат. мін.-мал., ТС), *здракаваць* незак. — сл.-маз. г., а таксама Кобр. (ЛАБНГ, 3 нар.сл., Янкова, Шаталава), *зрачыца* незак. — Петр. (Шаталава), *зрачыць* незак. — Лоеў. (ЛАБНГ), *дрочыца* незак. — Капыл. (Н. сл.-сць), *бздыкаваць* незак. — Уздз. (ЛАБНГ), *дрыкаць* незак. — Кам. (Шаталава), *бэгаць у дрóкі* — Кобр. (ЛАБНГ), *стракаваць* незак. — Гродз., Слон. (ЛАБНГ, Сл. Гродз., НЛ), *страчыца* незак. — Ваўк., Зэльв., Слон. (ЛАБНГ), *стракатаць* незак. — Дзятл. (ЛАБНГ), *бэгаць страка* — Драг. (ЛАБНГ), *ліўькі бэгаць* — Драг. (ЛАБНГ).

Гукаца

Знаходзіцца ў стане цечкі (пра свінню).

гукаца незак. — сл.-маз. г., Мін. р., а таксама спарядычна зах.-пал. г. (АЛА, ЛАБНГ, СЦБ, Янкоўскі, 3 нар.сл., Н. сл.-сць, Тарнацкі), *гукаца* незак. — Смал., Капат., Маз. (АЛА), *гукаць* незак. — Валож., Гродз., Карэл., Ваўк., Смал., Клім., Драг., Іван., Пін., Стол. (ЛАБНГ, АЛА, СЦБ, ЖС), *гукаць* незак. — Паням. р.(АЛА), *гукаваць* незак. — Іўеў., Стаўб. (АЛА, ЛАБНГ), *гудзець* незак. — Мёр., Пол., Ушацк., Дзятл., Чэрв., Бярэз., Бял., Мсцісл., Хоц., Кліч., Асіп., Старадарож., Саліг., Жаб., Кобр., Жытк., Лельч. (АЛА, ЛАБНГ), *гусці* незак. — Валож., Дзярж., Пух., Кобр. (ЛАБНГ, СПЗБ, Шаталава, Тарнацкі), *кныраваць* незак. — Мядз., Дзятл., Карэл., Нясв., Лях., Пруж., Кобр., Лельч. (ЛАБНГ, СПЗБ), *кнуроваць* незак. — Лях., Ивац., Бяроз., а таксама зах.-пал. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Шаталава, Тарнацкі), *кнюраваць* незак. — Лях. (СПЗБ), *кнурчыца* незак. — Мёр. (ЛАБНГ), *паляваць* незак. — зах.-пал. г., а таксама Старадарож. (АЛА, ЛАБНГ, Тарнацкі), *рыскаць* незак. — зах.-пал.г. (АЛА, ЛАБНГ, Тарнацкі), *бэгаць* незак. — Чач., Рэч. (АЛА), *бэгаца* незак. — Леп., Краснап. (АЛА, ЛАБНГ), *іграць* незак. — Жлоб., Калінк., Лельч., Рэч., Лоеў., Хойн. (АЛА, ЛАБНГ), *гуляць* незак. — Добр. (ЛАБНГ), *лехаца* незак., *ляхаца* незак. — Брэсц. (ЛАБНГ, Тарнацкі),

трэскацца незак. — зах.-пал. г. (Тарнацкі), *ламацца* зак. — Рэч. (АЛА), *крутацца* незак. — Брасл. (АЛА), *клякатаць* незак. — Свісл. (АЛА), *шляхатаць* незак. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *падаць* незак. — Свісл. (АЛА), *узняцца (падняцца)* на кнуроў (на кнурьі, на кірносы, на гукі, да гукоў, за кнурамі, на кілуньі) — Брасл., Шарк., Докш., Пол., Паст., Мядз., Сморг., Ашм., Віл., Круп., Воран., Навагр., Гор., Бых. (АЛА, ЛАБНГ, НС), *захацець к хракам (да кнуроў)* — Бярэз., Касц. (АЛА), *быць (у ахоце) за кабанамі (да кабаноў, за кнурамі, да кнуроў, на кнуроў, да кнуроў, за кілунамі, за кныразамі, пад кныразоў, за клікамі, за хракамі, пад гукі)* — паўн.-усх. д. (АЛА, ЛАБНГ, Мат. апыт.).

Пагукацца

Спарыцца (пра свінню).

пагукацца зак. — Лун., Стол., Калінк., Маз. (ЛАБНГ, Янкоўскі), *пагукаць* зак. — зах.-пал. г., а таксама Воран., Клім. (ЛАБНГ), *пагукаваць* зак. — Ашм., Іўеў. (ЛАБНГ), *адгукаць* зак. — Ваўк. (ЛАБНГ), *пагудзець* зак. — Дзятл., Чэрв. (ЛАБНГ), *пакныраваць* зак. — Мядз., Дзятл., Карэл., Нясв., Пруж., Кобр. (ЛАБНГ), *пакнураваць* зак. — Паст., Віл., а таксама Вілен.р. (СПЗБ), *папаляваць* зак. — Кобр., Малар. (ЛАБНГ), *парыскаць* зак. — Бяроз., Иван. (ЛАБНГ), *пайграць* зак. — Лоеў. (ЛАБНГ), *пагуляць* зак. — Маг., Слаўг., Краснап. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *палёхацца* зак. — Брэст. (ЛАБНГ), *парухацца* зак. — Бабр. (АЛА), *пакрыцца* зак. — Леп. (Мат. апыт.).

Меркетаць

Знаходзіцца ў стане печкі (пра авечку).

меркетаць незак. — Воран., Пух., Петр., Маз. (АЛА, ЛАБНГ, 3 нар.сл.), *меркатаць* незак. — Смал. (АЛА), *меркітаць* незак. — Гродз., Зэльв., Пін. (АЛА), *меркетацца* незак. — Бярэз., Пух., Маз. (АЛА, ЛАБНГ), *меркетаваць* незак. — Ганц., Стол. (АЛА, ЛАБНГ), *меркітаваць* незак. — Лід., Карэл. (АЛА, СПЗБ), *маркатаць* незак. — Лёзн., Шум., Воран., Гродз., Свісл., Зэльв., а таксама зах.-пал. г. (АЛА, Шаталава, СПЗБ, ЛАБНГ), *маркатацца* незак. — Кам., Брэст. (АЛА), *маркатаваць* незак. — Стаўб. (АЛА), *мархатаваць* незак. — Жытк. (АЛА), *маркітаць* незак. — Гродз., Маст., Ваўк., Зэльв., Свісл., Пруж., Бяроз., Кобр., Иван., Пін., а таксама Беластоц. р. (АЛА, ЛАБНГ, НЛ, ЖС, Цы-

хун), *маркітаць* незак. — Драг. (ЛАБНГ), *маркітацца* незак. — Старадарож., Бяроз., Лун. (АЛА, ЛАБНГ), *маркітаваць* незак. — Карэл., Стаўб. (АЛА, ЛАБНГ), *міркатаць* незак. — Саліг., Маз. (АЛА, ЛАБНГ), *міркаціца* незак. — Асіп. (АЛА), *міркітаць* незак. — Слон. (Н. сл-сць), *міркітацца* незак. — Пух. (ЛАБНГ), *міркітаваць* незак. — Шчуч., Дзягл., Навагр., Чэрв., Стаўб., Нясв., Лях. (АЛА, ЛАБНГ, СПЗБ, НС), *муркатаць* незак. — Брэсц., Жаб. (ЛАБНГ), *муркітаць* незак. — Івац., Драг. (ЛАБНГ), *мяркітаць* незак. — Лельч. (АЛА), *марматаць* незак. — Беш. (АЛА), *марцаваць* незак. — Маз. (АЛА), *рыскаць* незак. — зах.-пал.г. (ЛАБНГ, Тарнацкі), *рыскацца* незак. — Кап. (АЛА), *рэскацца* незак. — Лун. (ЛАБНГ), *куцаваць* незак. — Ашм., Віл., Чэрык., Хоц., Лельч. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *катнаваць* незак. — Докш., Лаг. (АЛА, ЛАБНГ), *бэгаць* незак. — спарадычна зах.-пал. г., а таксама Сморг. (ЛАБНГ, АЛА, Тарнацкі), *бэгацца* незак. — Верхнядзв., Рас., Пол., Леп., Бял., Кліч., Рэч., Калінк., Лоеў. (АЛА, ЛАБНГ), *лётаць* незак. — Паст., Мядз. (ЛАБНГ), *лётацца* незак. — Мёр., Шарк. (АЛА), *паляваць* незак. — Стаўб., Саліг., а таксама зах.-пал. г. (АЛА, Тарнацкі), *цэкаваць* незак. — Іўеў., Валож., а таксама Вілен. р. (АЛА, ЛАБНГ, СПЗБ), *цэкацца* незак. — зах.-пал. г. (Тарнацкі), *цякаваць* незак. — Віл. (СПЗБ), *іграць* незак. — Акц., Лельч., Хойн. (АЛА, ЛАБНГ), *іграцца* незак. — Браг. (АЛА), *гуляць* незак. — Маг., Краснап., Бабр., Жлоб., Добр. (АЛА, ЛАБНГ), *паліцца* незак. — Верхнядзв. (ЛАБНГ), *бэчыцца* незак. — Мёр. (Шаталава), *букацца* незак. — зах.-пал. г. (Тарнацкі), *крутацца* незак. — Брасл. (АЛА), *лахацца* незак. — зах.-пал. г. (Тарнацкі), *баранавіць* незак. — зах.-пал. г. (Тарнацкі), *быць (хацець) за баранам (за баранамі, да бараноў, над бараноў)* — паўн.-усх. д. (АЛА, ЛАБНГ, Мат. апыт.), *хацець да маркача* — Івац. (АЛА).

Пабіцца

Спарыцца (пра кабылу).

пабіцца зак. — Мядз., Іўеў., Чэрв., Пух., Лун., Стол., Жытк., Маз., Вілен. р. (СПЗБ, ЛАБНГ, ЖС), *адбіцца* зак. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, НЛ, Мат. апыт.), *патаўкціся* зак. — Мядз. (НС), *папаліцца* зак. — Браг. (ЛАБНГ), *перапаліцца* зак. — Брасл. (ЛАБНГ), *пайграць* зак. — Калінк. (ЛАБНГ), *адхавіцца* зак. — Ашм. (ЛАБНГ), *пакрыцца* зак. — Леп. (Мат. апыт.).

Памеркетаць

Спарыцца (пра авечку).

памеркетаць зак. — Воран. (ЛАБНГ), *памеркетацца* зак. — Стол., Маз. (ЛАБНГ), *памаркітаць* зак. — Пруж., Бяроз., Кобр., Иван. (ЛАБНГ), *адмаркітаць* зак. — Ваўк. (ЛАБНГ), *пасмаркітаць* зак. — Драг. (ЛАБНГ), *памаркітаваць* зак. — Карэл. (ЛАБНГ), *паміркітаць* зак. — Пух. (ЛАБНГ), *паміркітаваць* зак. — Дзятл., Чэрв., Нясв. (ЛАБНГ), *памуркатаць* зак. — Брэсц. (ЛАБНГ), *памуркітаць* зак. — Драг. (ЛАБНГ), *парыскаць* зак. — Пін., Стол. (ЛАБНГ), *парэскацца* зак. — Лун. (ЛАБНГ), *пакуцаваць* зак. — Ашм., Чэрык., Хойн. (ЛАБНГ), *пакатнаваць* зак. — Лаг. (ЛАБНГ), *пабэгаць* зак. — Мсцісл., Малар. (ЛАБНГ), *пабэгацца* зак. — Рас., Леп., Мсцісл. (АЛА, Мат. апыт.), *палётаць* зак. — Мядз. (ЛАБНГ), *пацэкаваць* зак. — Іўеў. (ЛАБНГ), *пагуляць* зак. — Маг., Краснап., Бабр., Добр. (ЛАБНГ).

Паляваць

Знаходзіцца ў стане пецкі (пра карову).

паляваць незак. — пераважна Мін.р., Гродз.р., а таксама Нясв., Чэрв., Слаўг., Пін., Стол., Жытк., Петр., Калінк., Маз. (ЛАБНГ, АЛА), *бэгаць* незак. — паўдн.-зах.д. і зах.-пал.г., а таксама Маг.р. (ЛАБНГ, АЛА, 3 нар.сл., Цыхун), *бэгацца* незак. — Дубр., Дзятл., Бярэз., Карэл., Кліч., Краснап., Касц. (ЛАБНГ, АЛА, Шаталава), *быдлаваць* незак. — Гродз., Свісл., Ваўк., Ивац., Брэсц., Кам., Иван., а таксама Беластоц. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Цыхун, Тарнацкі), *гуляць* незак. — Жлоб., Добр., Маз., Лельч. (ЛАБНГ, АЛА, 3 нар.сл.), *іграць* незак. — Раг., Светлагор., Рэч., Калінк., Хойн., Браг. (ЛАБНГ, АЛА), *ламацца* незак. — Пол., Беш. (ЛАБНГ), *узняцца, падняцца к быкам* (на быкі, пад быкі, да быкоў, пад валы), *круціцца к быкам, захацець к быкам* (да быкоў, на быкоў), *быць у ахоце за быкамі* (к быкам), *хацець быкоў* (да быкоў) — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. апыт.), *узбурыцца* незак. — Іўеў. (ЛАБНГ), *гайнаваць* незак. — Хойн. (АЛА, ЛАБНГ), *стадаваць* незак. — Ашм. (ЛАБНГ).

Папаляваць

Спарыцца (пра карову).

папаляваць зак. — Гродз., Чэрв., Нясв., Стол., Жытк. (ЛАБНГ, ТС), *пабэгаць* зак. — Докш., Мядз., Воран., Іўеў.,

Мсцісл., Клім., Карэл., Пух., Калінк., Маз., а таксама зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Янкоўскі), *пабэгаіца* зак. — Гродз., Дзятл., Навагр., Маг., Чав., Мсцісл., Чэрык., Клім., Краснап., Лоеў. (ЛАБНГ, Мат. Гродз., Янкова), *пабыдлавіць* зак. — Гродз. (Цыхун), *пагуляць* зак. — Маг., Чав., Мсцісл., Маз., Лельч. (ЛАБНГ, 3 нар. сл.), *пастадаваць* зак. — Ашм. (ЛАБНГ), *пахадзіца* зак. — Лёзн. (АЛА), *абыйсціся* зак. — Рас. (Шаталава), *пападаць* зак. — Мсцісл. (ЛАБНГ), *пакрыцца* зак. — Леп., Лаг., Валож., Нясв., Мсцісл., Старадарож. (ЛАБНГ, ЖНС, Мат. апыт.), *палётаць* зак. — Мядз. (СЦБ), *заляцець* зак. — Мсцісл. (Юрчанка).

Таптаць

Спарвацца (пра птушак).

таптаць незак. — агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *іграць* незак. — паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ), *гуляць* незак. — Маг. р., Гом. р., усх.-пал.р. (ЛАБНГ), *веснаваць* незак. — Іўеў., Воран., Шчуч. (ЛАБНГ), *шчупаць* незак. — Лун., Калінк. (ЛАБНГ), *шчупацца* незак. — Драг. (ЛАБНГ), *стадаваць* незак. — Пол. (ЛАБНГ), *пляскаць* незак. — Драг. (ЛАБНГ), *чавіць* незак. — Стол. (Мат. апыт.), *душыць* незак. — Воран. (ЛАБНГ), *гнясці* незак. — Рэч. (ЛАБНГ), *лазіць* незак. — Лун. (ЛАБНГ).

2.9. СЛОВЫ, ЯКІЯ АБАЗНАЧАЮЦЬ ПРЫВЯДЗЕННЕ ЖЫВЫМІ ІСТОТАМІ ПАТОМСТВА

Адкласці яечкі (пра насякомых)

запладзіць зак. — Мсцісл. (Юрчанка); **пра пчол.** *зачарвіць* зак., *начарвіць* зак. — агульн. (Мат. апыт.), *зачарыць* зак. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *закрапіць* зак. — паўдн.р. (Мат. апыт.).

Ажарабіцца

Вызваліцца ад бярэмя (пра кабылу).

ажарабіцца зак. — агульн. (Мат. апыт.), *жарабіцца* незак. — віц.-маг. г. (Мат. апыт.), *ажарабіць* зак., *жарабіць* незак. 'прывесці жарабя' — віц.-маг. г. (Мат. апыт.).

Аказіцца

Вызваліцца ад бярэмя (пра казу).

аказіцца зак. — (Мат. апыт.), *аказляніцца* зак., *казляніцца* незак. — усх.-маг. р. (Юрчанка, Мат. апыт.), *аказліцца* зак., *казліцца* незак. — Шум. (СПЗБ), *аказляніць* зак., *казляніць* незак. 'прыводзіць казлянят' — усх.-маг. р. (Мат. апыт.).

Акаціцца

Вызваліцца ад бярэмя (пра авечку).

акаціцца зак. — агульн. (ДАБМ, СПЗБ), *каціцца* незак. — віц.-маг. г. (ДАБМ, 3 нар.сл.), *скаціцца* зак. — Гор. (ДАБМ), *абкаціцца* зак. — Малар. (ДАБМ), *аягніцца* зак., *ягніцца* незак. — паўн. р. (ДАБМ), *ацяліцца* зак. — Плешч. (ДАБМ), *акаціць* зак., *каціць* незак. 'прыводзіць ягнят' — усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *акотваць* незак., *котаваць* незак. — паўн.-зах.з., а таксама Вілен. р. (СПЗБ).

Акацяніцца

Вызваліцца ад бярэмя (пра кошку).

акацяніцца зак., *кацяніцца* незак. — віц.-маг. г. (ЛАБНГ, Насовіч, Юрчанка, Мат. апыт.), *акашыцца* зак. — Леп. (Мат. апыт.), *акаціцца* зак. — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *апарасіцца* зак. — Карэл., Нясв., Чэрв. (ЛАБНГ), *акацяніць* зак., *кацяніць* незак. 'прыводзіць кацянят' — усх.-маг.р. (ЛАБНГ, Мат. апыт.).

Апарасіцца

Вызваліцца ад бярэмя (пра свінню).

апарасіцца зак. — агульн. (Мат. апыт.), *парасіцца* незак. — усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *апарасіць* зак., *парасіць* незак. 'прыводзіць парася' — усх.-маг. р. (Мат. апыт.).

Атрусіцца

Вызваліцца ад бярэмя (пра труску).

атрусіцца зак. — агульн. (НС, Мат. апыт.), *трусіцца* незак. — усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *акраліцца* зак. — Лельч. (ЛАБНГ).

Ацяліцца

Вызваліцца ад бярэмя (пра карову, а таксама ласіху, аленіху).

ацяліцца зак. — агульн. (СПЗБ, Станкевіч, Мат. апыт.), *цяліцца* незак. — усх.-маг.р. (Мат. апыт.), *расцяліцца* зак. — Вілен.р. (СПЗБ), *в'іцеліцца* зак. — Пух. (СЦБ), *акідацца* зак. — Слон. (Н. сл.-сць), *акінуцца* зак. — Лоеў. (Янкова), *ацяліць* зак. 'прывесці цяля' — агульн. (Мат. апыт.).

Ашчаніцца

Вызваліцца ад бярэмя (пра суку).

ашчаніцца зак. — агульн. (Мат. апыт.), *шчаніцца* незак. — віц.-маг. г. (Мат. апыт.), *апарасіцца* зак. — Карэл., Нясв., Кобр. (ЛАБНГ), *ашчаніць* зак. 'прывесці шчанят' — агульн. (Мат. апыт.).

Нераст

Працэс адкладання самкамі рыб ікры і апладнення яе самцамі.

нёраст м. — агульн., за выключэннем паўн.р. (ЛАБНГ, Шатэрнік, Насовіч), *но́раст* м. — паўн. р. (ЛАБНГ, 3 нар.сл.), *нёрасць* ж. — Бяроз., Кобр., Жаб. (ЛАБНГ), *нёрас* м. — Навагр., Карм., Капыл., Жлоб., Калінк., Лельч. (ЛАБНГ), *нёра* ж. — Стол. (ЛАБНГ), *рас* м. — Нясв. (ЛАБНГ), *нераставанне* н. — агульн. (Мат. апыт.), *нерастоўка* ж. — Раг. (ЛАБНГ), *бойла* н. — Стол., Жытк. (ЛАБНГ, ТС, НС), *бой* м. — Жытк. (ТС).

Нераставаць

Адкладаць і апладняць ікру (пра рыбу).

нераставіць незак. — агульн., за выключэннем паўночнай часткі паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, Шатэрнік, Насовіч), *нераставіць* незак. — паўночная частка паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *нерасавіць* незак. — Навагр., Капыл., Калінк. (ЛАБНГ), *расавіць* незак. — Нясв. (ЛАБНГ), *цёрціся* незак. — усх.-маг.р. (ЛАБНГ), *мятацца* незак. — Рэч. (ЛАБНГ), *біцца* незак. — Ушацк., Мсцісл., Клім., Рэч., Стол., Лельч. (ЛАБНГ), *іграць* незак. — Кам. (ЛАБНГ), *гуляць* незак. — Карм. (ЛАБНГ), *пускаць* *нёрасць* (ікру) — Краснап., Пруж., Драг., Бяроз. (ЛАБНГ).

Нерасцілішча

Месца нерасту рыбы.

нерасцілішча н. — агульн. (Мат. апыт.), *бойла* н. — Жытк. (НС).

Несціся

Рабіць кладку яец (пра птушак).

нэсціся незак. — агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *нясціся* незак. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *нэсца* незак. — усх.-маг.р. (Мат. апыт.), *класціся* незак. — Нясв., Пруж. (ЛАБНГ), *ліць* незак. 'несці яйцы без шкарлупін' — агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.).

Раіцца

Утвараць новую сям'ю (рой) і вылятаць з вулля.

раіцца незак. — агульн. (ЛП), *роіцца* незак. — Брасл., Ваўк. (СПЗБ).

Скінуць

Дачасна пазбавіцца ад цяжарнасці

скінуць зак. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖНС, Янкова), *скінуцца* зак. — Воран., Іўеў. (ЛАБНГ), *скідацца* зак. — Гродз., Бераст., Зэльв., Ваўк., Кам., Пруж. (ЛАБНГ), *звэргнуць* зак. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г., спарадычна і ў іншых месцах (ЛАБНГ, СЦБ, 3 нар. сл.), *ссытаць* зак. — Ушацк., Віл., Іўеў. (ЛАБНГ).

2.10. СЛОВЫ, ЯКІЯ АБАЗНАЧАЮЦЬ ЗДАБЫВАННЕ ЖЫВЫМІ ІСТОТАМІ ЕЖЫ, ІХ ХАРЧАВАННЕ І КАРМЛЕННЕ

Дзяўбі

дзяўбі (*дзяўбіці*, *дзёбаць*) незак., *дзяўбаць* незак., *дзёбаць* незак. — асн.мас.г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Каспяровіч), *даўбіці* незак., *даўбаць* незак. — паўдн.р. (ЛАБНГ), *дзябаць* незак. — Жаб. (ЛАБНГ), *дзябаць* незак. — Гродз. (ЛАБНГ), *дзюбаць* незак. — паўн.-зах.з., а таксама Браг., Стол. (ЛАБНГ, СПЗБ), *дзюбаць* незак. — Вілен.р. (СПЗБ), *кляваць* незак. —

усх. з. (ЛАБНГ), *глява́ць* незак. — Маладз., Чэрв., Малар. (ЛАБНГ), *глёгаць* незак. — Малар. (ЛАБНГ).

Жаваць (жвачку)

жавя́ць незак. — паўдн.-зах.д. (АЛА), *жваць* незак. — паўн.-усх.д. (АЛА), *жвакава́ць* незак. — Валож., Маладз., Іўеў., Мін., Уздз., Чэрв. (АЛА), *пераяда́ць* незак. — Воран. (АЛА), *чвэліць* незак. — Пол. (АЛА).

Жвачка: *жвачка* ж. — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ), *жва́ка* ж. — паўн.-усх. д., сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ), *жва́йка* ж. — Саліг., Карэл. (АЛА, Н. сл.-сць), *жва́нка* ж. — Лоеў. (Янкова, Мат. Гом.), *жвя́ка* ж. — Пол., Гарад. (АЛА), *жвя́нка* ж. — Рас. (СПЗБ), *жма́ка* ж. — Чэрв. (ЛАБНГ, НС), *жу́йка* ж. — паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ), *жуя́ка* ж. — Маз. (АЛА), *жуя́чка* ж. — Ваўк. (ЛАБНГ), *жува́йка* ж. — Капыл. (АЛА).

Карміцца (пра птушак, рыбу)

кармі́цца незак. — агульн. (Мат. апыт.), *жырава́ць* незак. — паўдн.р., а таксама Ушацк. (ЛАБНГ, ЛП, ТС), *жыры́цца* незак. — Гарад. (НЛ).

Лавіць (здабычу — пра ката і інш.)

лаві́ць незак. — асн.мас.г. (ЛАБНГ), *лава́ць* незак. — паўдн.р. (ЛАБНГ), *лапа́ць* незак. — Кам., Брэсц., Драг. (ЛАБНГ), *лапа́ць* незак. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *мышкава́ць* незак. 'лавіць мышэй (пра лісу, ката)' — Іўеў., Дзятл., Карэл., Чэрв., Жытк. (СПЗБ, ТС).

Пільнаваць (здабычу — пра ката і інш.)

пільнава́ць (*пільнава́ць*) незак. — агульн. (ЛАБНГ), *піднава́ць* незак. — Зэльв., Пух., Бых., Бабр. (ЛАБНГ), *пільнява́ць* незак. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ), *цікава́ць* незак. — Мёр., Мядз., Лаг., Сен., Чашн., Тал., Бял., Дубр., Бераст., Шчуч., Валож., Нясв., Дзярж., Кір., Раг., Пін., Стол., Старадарож., Гл., Петр., Бабр., Рэч., Лельч. (ЛАБНГ), *сцігавáць* незак. — Лаг. (ЛАБНГ), *чатава́ць* незак. — Ваўк., Кобр. (ЛАБНГ), *чаткава́ць* незак. — Иван. (ЛАБНГ), *сцерагчы́* незак. — Мсцісл., Чав., Калінк., Рэч., Добр., Лельч. (ЛАБНГ), *берагчы́* незак. — Добр. (ЛАБНГ), *караву́ліць* незак. — Гарад. (ЛАБНГ).

Рыць

рыць незак. — агульн. (Мат. апыт.), *мышавіць* незак. — Вілен.р. (СПЗБ), *кнісаць* незак. — Беластоц. р. (СПЗБ).

Скубці

скубці (*скубці*, *скуць*) незак. — агульн. (Мат. апыт.), *смугаць* (*цмугаць*) незак. — Жытк. (Мат. апыт.).

Саць

саць незак. — агульн. (Мат. апыт.), *сасіць* незак. — паўн.р. (Мат. апыт.), *сўсліць* незак. — усх.-маг.р. (Насовіч, Мат. апыт.), *дуньдзіць* незак. эмац. — Ваўк., Шчуч., Маладз., Мсцісл. (СПЗБ, ЖНС, Мат. апыт.).

Цмактаць

цмактаць незак. — агульн. (Мат. апыт.), *смактаць* незак. — усх.-маг.р. (Бялькевіч, Юрчанка, Мат. апыт.).

2.11. СЛОВЫ, ЯКІЯ АБАЗНАЧАЮЦЬ НАПАДЗЕННЕ ЖЫВЫХ ІСТОТ АБО ІХ АБАРОНУ І ІНШЫЯ ДЗЕЯННІ

Бадаць (пра карову)

Біць ілбом, калоць рагамі.

басці незак., *басціся* незак. — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, АЛА), *бадаць* незак., *бадацца* незак. — спарадычна паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, АЛА, ЖНС, НС, Насовіч), *калоць* незак., *калоцца* незак. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *пароць* незак., *пароцца* незак. — Валож., Дзятл., Дзярж., Мін., Пух., Нясв., Бабр. (ЛАБНГ, АЛА), *бароць* незак., *бароцца* незак. — Гродз. р., Слуц. р., а таксама Барыс., Пруж., Бяроз., Лун. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз.), *біць* незак., *біцца* незак. — пераважна паўдн.р. (ЛАБНГ, АЛА), *сцянацца* незак. — Навагр. (ЛАБНГ).

Брыкаць (пра каня)

Біць, удараць заднімі нагамі.

брыкаць незак., *брыкацца* незак. — агульн. (СПЗБ, Шаталава, Насовіч, Мат. апыт.), *свістаць* незак., *свістацца*

незак. — усх.-маг. р. (Насовіч, Мат. апыт.), *трóпаць* незак., *трóпацца* незак. — Мёр. (НС, Насовіч), *цóпаць* незак. — Раг. (НЛГ), *ягáць* незак., *ягáцца* незак. — Чэрв. (Мат. мін.-мал.).

Джаліць

Раніць, калоць джалам.

джáліць незак. — пераважна паўдн.-зах.д. (Мат. апыт.), *жáліць* незак. — усх.-маг.р. (Мат. апыт.), *джгáліць* незак. — зах.-бран.р. (Растаргуеў), *джáбаць* незак. — Жытк. (Н. сл-сьц).

Шчыпаць (пра ракаў, насякомых, птушак)

Моцна, з сілай зашчамляць скуру дзюбай, клюшняй і пад.

шчыпáць незак., *шчыпáцца* незак. — агульн. (Мат. апыт.), *гнібáць* незак., *гнэмбіць* незак. — паўн.-зах.з. (СПЗБ).

2.12. АБАЗНАЧЭННІ НЕКАТОРЫХ ДЗЕЯННЯЎ ЖЫВЫХ ІСТОТ

Адзічэць

Зрабіцца дзікім, непрыручаным.

адзічáць зак. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *адзічэ́ць* зак. — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ), *адзічаць* зак. — Чав. (ЛАБНГ), *здзічы́цца* (*здычы́тыся*) зак. — Драг., Малар. (ЛАБНГ).

Здохнуць

Акалець, памерці (пра жывёлу, насякомых).

здóхнуць зак., *здóхці* зак. — агульн. (Мат. апыт.), *пáсці* зак. 'пра буйных жывёл' — усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *памéрці* зак. 'пра пчол' — агульн. (Мат. апыт.), *сцяра́цца* (*стыря́тысь*) зак. — Драг. (Мат. апыт.).

Падла: *пáдла* ж. — агульн. (АЛА, Насовіч), *падлі́на* ж. — Беш., Паст., Гродз., Драг. (АЛА, НС), *пáдлі́на* ж. — Бял., Бяроз. (АЛА, Насовіч), *пáдалі́на* ж. — Паст. (АЛА), *пáдаль* ж. — пераважна ўсх. з. (АЛА), *пáдзежы́на* ж. — Гарад. (АЛА), *пáдзезі́на* ж. — Беш. (АЛА, НС), *пáдзеж* (*пáдзезь*) ж. — Беш.

(НС), *падобля* ж. — Жытк. (ТС), *дыхліна* — Калінк. (ЛАБНГ), *здыхліна* ж. — пераважна зах.з. (АЛА), *здыхляціна* ж. — агульн. (АЛА, Насовіч), *дыхляціна* ж. — усх.-маг.р. (Станкевіч, Мат. апыт.), *здыхлячына* ж. — паўн.р. (Каспяровіч).

Злаваць (пра каня)

Вьяўляць прыкметы агрэсіі ў паводзінах.

хмбіліца незак. — паўн.р., а таксама Ашм., Лаг., Мсцісл., Чэрв., Слаўг., Нясв., Добр., Лун., Стол. (ЛАБНГ, Насовіч), *плёшчыць вўшы* — Брэсц. (ЛАБНГ), *закапбіліць храпу* — Капыл. (Мат. апыт.).

Ліняць

Скідваць ці мяняць у пэўныя перыяды сваё верхняе покрыва.

ліняць незак. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ), *лінаць* незак. — паўн.-усх.д. (Мат. апыт.), *лізмаць* незак. — Петр. (Шаталава).

Наравіцца (пра каня)

Упарціцца, паказваць свой нораў.

наравіцца незак. — агульн., за выключэннем віц.-маг. г. (ЛАБНГ), *натурыцца* незак. — пераважна віц.-маг. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП), *зацінацца* незак. — гродз.-бар. г. (ЛАБНГ).

Поўзаць

Перамяшчацца па паверхні, рухаючыся ўсім целам (пра паўзуноў); перамяшчацца, лежачы на жываце (пра некаторых жывёл).

поўзаць незак. — агульн. (АЛА), *лазіць* незак. — Маст. (АЛА), *віцца* незак. — Астр. (Мат. Гродз.).

Разявіць (рот, пашчу)

Шырока раскрыць.

разявіць незак. — асн.мас.г. (ЛАБНГ), *раззявіць* незак. — зах.-пал. г., а таксама спарадычна паўдн.-зах. з. (ЛАБНГ,

ТС), *разяніць* незак. — Бабр. (ЛАБНГ), *разняць* незак. — паўн.р. (ЛАБНГ), *разінуць* незак. — пераважна віц.-маг. г. (ЛАБНГ).

Скаляваць

Наведваць стаўку або дупло, адшуканыя для засялення (пра пчол перад раеннем).

іскаваць незак. — пераважна паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖНС, 3 нар.сл.), *паіскаваць* незак. — Брасл., Рас., Шум., Докш., Барыс., Круп., Іўеў., Бярэз., Хоц., Івац., Стол. (ЛАБНГ, ЛП, 3 нар.сл.), *скаляваць* незак. — паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ, ЛП, НС, 3 нар. сл.), *скаляваць* незак. — Слаўг. (НС), *скаліць* незак. — Раг. (ЛАБНГ), *скалліць* незак. — Светлагор. (ЛАБНГ), *скаліць* незак. — Раг., Ветк., Ганц. (ЛАБНГ, 3 нар. сл.), *скалліць* незак. — Кір., Карм., Жлоб., Буда-Каш. (ЛАБНГ), *парыскаць* зак. — Бераст. (ЛАБНГ).

Стрыгчы вушамі (пра каня)

Паводзячы вушамі, прыслухоўвацца.

стрыгчы незак. — агульн. (ЛАБНГ), *стрыгаць* незак. — Пол. (ЛАБНГ), *прасці* незак. — зах.-пал. г., а таксама Наварг., Буда-Каш. (ЛАБНГ), *трёпаць* незак. — Бял., Бых., Касц., Чач. (ЛАБНГ), *стрэпаць* незак. — Іўеў. (ЛАБНГ), *кратцаць* незак. — Леп., Асіп., Рэч. (ЛАБНГ), *тапырыць вушы*, *натапырваць вушы* — Гор., Кругл., Слаўг., Раг., Саліг., Маз. (ЛАБНГ), *дубурыць (дубырыць) вушы*, *надубурыць (надубырыць) вушы* — Гор. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *нашарэніца* зак. — Люб. (ЛАБНГ), *наставіць (наставіць) вушы* — Люб., Рэч. (ЛАБНГ).

Счысціцца

Пазбавіцца пасля родаў ад плацэнты.

счысціцца зак. — пераважна паўн.-усх.д. (ЛАБНГ), *ачысціцца (ачысціціся)* зак. — пераважна паўдн.-зах.д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *схарашыцца* незак. — Старадарож., Маз. (ЛАБНГ).

Церабіцца (пра курэй)

Чысціцца дзюбай; рабіць дробныя, частыя рухі, вызваляючыся ад каго-, чаго-небудзь.

церабіцца незак. — Мсцісл., Слаўг., Старадарож. (Мат. апыт.), *сцэпацца* незак. — Драг. (Мат. апыт.), *капашыцца* незак. — Слаўг. (Мат. апыт.), *шарашыцца* незак. — Люб. (Мат. апыт.), *шчупацца* незак. — Лоеў. (Янкова).

Шчэрыць

Агаляць, паказваць зубы.

шчэрыць незак. — пашыр. (Мат. апыт.), *скаліць* незак. — усх.-маг.р. (Мат. апыт.).

2.13. СЛОВЫ СА ЗНАЧЭННЕМ ПРЫКМЕТЫ ПА АДНОСІНАХ ДА ПРАДСТАЎНІКОЎ ЖЫВЁЛЬНАГА СВЕТУ АБО ПА ПРЫНАЛЕЖНАСЦІ ІМ

Авечы

авечы прым. — Верхнядзв., Паст., Валож., Гродз., Стаўб., Бярэз., Старадарож., Ганц., Іван., Пін., Жытк. (СПЗБ, Мат. апыт.), *гавечы* прым. — Шчуч., Маст. (СПЗБ), *авеччы* прым. — усх.-маг. р., а таксама Брэсц., Драг., Маз. (Бялькевіч, Мат. Маг., Мат. апыт.), *авячы* прым. — Брасл., Паст. (СПЗБ, Станкевіч), *гавячы* прым. — Шчуч. (СПЗБ), *авяччы* прым. — Мёр., Паст. (НС, СПЗБ), *авечачы* прым. — Брэсц. (Мат. апыт.).

Бабровы

бабровы прым., *бабрóў* прым. — Мсцісл., Жытк. (Мат. апыт.), *бабрíны* прым. — Навагр. (Мат. Гродз.).

Барсуковы

барсúчы прым. — Раг. (НЛГ), *барсучьíны* прым. — Дзятл., Мсцісл. (Мат. Гродз., Мат. апыт.), *барсукóвы* прым., *барсукóў* прым. — Мсцісл. (Мат. апыт.).

Буслаў, бусліны

бусліны прым. — у межах пашырэння назвы *бусел* (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *буславы*, *буслаў*, *бусловы*, *буслоў* прым. — сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. апыт.), *буслячы* прым. — Навагр., Нясв., Бяроз. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *буськавы*, *буськаў*, *буськóвы*, *буськóў* прым. — зах.-пал. г., а таксама Івац.,

Ганц., Жытк. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *бўсеневы* прым. — зах.-пал.г. (ЛАБНГ), *бўсюнавы* прым. — Брэсц. (Мат. апыт.), *бацяно́вы* прым., *бацяно́ў* прым. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *баця́нны* прым. — Мёр. (Мат. апыт.), *баця́нскі* прым. — Воран. (Мат. апыт.), *буціны* прым. — Арш. (ЛАБНГ), *буцяно́вы* прым. — віц.-маг. г. (Мат. апыт.), *буця́ніны* прым. — Чав. (ЛАБНГ), *буцяны́* прым. — Хоц. (ЛАБНГ).

Бычыны

бычы́ны прым. — агульн. (Мат. апыт.), *быча́чы* прым. — усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *быча́чы* прым. — усх.-маг.р. (Мат. апыт.).

Вавёрчын

вавёрчын прым., *вавёрчыны* прым. — Мёр., Паст., Астр., Валож., Навагр., Бярэз., Ганц., а таксама зах.-пал. г. (Мат. Гродз., Мат. апыт.), *вавёркавы* прым. — Воран., Жытк. (Мат. апыт.), *вавёркін* прым., *вавёркіны* прым. — Навагр., Слаўг. (Мат. апыт.), *яёрчын* прым., *яёрчыны* прым. — Карэл. (Мат. апыт.), *бёлкін* прым. — усх.з. (Мат. апыт.), *бёлчын* прым. — Иван. (Мат. апыт.).

Варонін

варо́ніны прым. — Паст., Стаўб., Навагр., Карэл., Старадарож., Краснап., Пруж. (Мат. апыт.), *варо́нны* прым. — Мёр., Леп., Бяроз., Мсцісл., Слаўг. (Мат. апыт.), *варо́навы* прым. — Драг. (Мат. апыт.), *варо́нячы* прым. — Воран., Жытк. (Мат. апыт.), *вараняко́вы* прым. — Пін. (Мат. апыт.), *вараня́чы* прым. — Слаўг. (Мат. апыт.).

Вераб'іны

вeраб'іны прым., *вeрабіны* прым. — асн. мас. г. (Мат. апыт.), *вараб'іны* прым. — Жытк. (Мат. апыт.), *варо́бухавы* прым. — Брэсц. (Мат. апыт.), *гараб'ёвы* прым. — Пін. (Мат. апыт.), *гараб'ешкавы* прым. — Пін. (Мат. апыт.), *гараб'іны* прым. — Иван. (Мат. апыт.), *арабушы́ны* прым. — Бяроз. (Мат. апыт.), *шворабавы* прым. — Драг. (Мат. апыт.).

Вожыкаў

важы́ны прым. — Стаўб. (СПЗБ), *ёжыкавы* прым. — Мсцісл., Ельск. (Мат. Гом., Мат. апыт.), *ёжычы* прым. — Хойн. (Мат. Гом).

Воўчы

воўчы прым. — паўдн.-зах.д. і сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. апыт.), *ваўчыны* прым. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. апыт.).

Гусіны

гусіны прым. — пераважна паўн.-усх. д. (Мат. апыт.), *гусячы* прым. — Слуц., Шчуч., Бяроз., Драг. (СПЗБ, Мат. апыт.), *гусяччы* прым. — Слаўг., Иван. (Мат. апыт.), *гўсячы* прым. — Брэсц. (Мат. апыт.).

Жабін, жабіны

жабіны прым. — агульн. (Мат. апыт.), *жабі* прым. — паўн.-зах. з., а таксама Гродз., Мсцісл., Бых., Краснап. (Мат. апыт.), *жабі* прым. — Валож., Мін., Бярэз., Ганц. (Мат. апыт.), *жабячы* прым. — паўдн.-усх. з. (Мат. апыт.), *жабяччы* прым. — Слаўг., Добр. (Мат. апыт.), *жабны* прым. — Карм. (Мат. апыт.), *жабскі* прым. — Брэсц. (Мат. апыт.).

Заячы, заечы

заячы прым. — Паст., Бярэз., Краснап., Навагр., Бяроз., Пруж., Брэсц. (Мат. Гродз., Мат. апыт.), *заяччы* прым. — Слаўг., Мсцісл. (Бялькевіч, Мат. апыт.), *заэчы* прым. — Старадарож., Ганц., Жытк. (Мат. апыт.), *заэччы* прым. — Чэрв., Драг. (Шатэрнік, Мат. апыт.), *зайчы* прым. — Мёр., Віл., Валож., Карэл., Иван., Пін. (СЦБ, Мат. апыт.), *зайцавы* прым., *зайцаў* прым. — Астр., Стаўб. (Мат. Гродз.), *зайчыны* прым. — Воран., Навагр., Мсцісл., Слаўг., Краснап. (Мат. апыт.).

Звярыны

звярыны прым. — агульн. (Мат. апыт.), *звярынны* прым. — Иван. (Мат. апыт.), *зvéравы* прым. — Бярэз. (Мат. апыт.), *зvéрскі* прым. — Карэл., Навагр. (Мат. апыт.), *звяр'ачы* прым. — Драг., Брэсц. (Мат. апыт.), *дзічыны* прым. — Воран. (Мат. апыт.).

Змяіны

змяіны прым. — агульн. (Мат. апыт.), *змяінны* прым. — Иван. (Мат. апыт.), *змяячы* прым. — Драг. (Мат. апыт.),

вужаччы прым. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *гадзючы* прым., *гадзюкавы* прым. — Воран. (Мат. апыт.), *гадскі* прым. — Брэсц. (Мат. апыт.).

Казіны

казіны прым. — агульн. (Мат. апыт.), *казячы* прым. — Брэсц., Драг., Пін. (Мат. апыт.), *казэччы* прым. — Слаўг. (Мат. апыт.), *казэчы* прым. — Иван. (Мат. апыт.).

Каровін

карóўскі прым. — усх.-маг. р., а таксама Паст., Леп., Навагр., Старадарож. (Юрчанка, Мат. апыт.), *карóвячы* прым. — зах.-пал. г., а таксама Воран., Ганц., Жытк. (Мат. апыт.), *карóвяччы* прым. — Лоеў. (Янкова), *каравячы* прым. — Бярэз., Маст., Драг., Бярэз. (СПЗБ, Мат. апыт.), *караўлячы* прым. — Пін. (Мат. апыт.), *карóвіны* прым., *карóвін* прым. — Навагр., Карэл., Стаўб., Старадарож. (Мат. апыт.), *карóві* прым. — Валож., Иван. (Мат. апыт.), *карóўі* прым. — Мёр., Мсцісл. (Мат. апыт.), *тава́раччы* (*тава́рачы*) прым. — паўдн. р. (Мат. Гом., Мат. апыт.).

Каціны

каціны прым. — пераважна паўн.-усх. д. (Гарэцкі, Мат. апыт.), *кацячы* прым. — зах.-пал. г., а таксама Валож. (Мат. апыт.), *кацяччы* прым. — Мсцісл. (Юрчанка), *ко́ці* прым. — Валож. (Мат. апыт.), *кашэчы* прым. — Стаўб., Карэл., Шчуч., Уздз. (СПЗБ, Мат. апыт.), *кашэччы* прым. — Мсцісл., Слаўг., Краснап. (Мат. апыт.), *каша́чы* прым. — Пруж. (Мат. апыт.), *каша́ччы* прым. — Слаўг. (Мат. апыт.), *каша́іны* прым. — Мёр. (Мат. апыт.).

Качыны

качыны прым. — паўн.-зах. з., сярэд.-бел. г., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *каччы́ны* прым. — Мядз., Стаўб., Пух., Чэрв., Бярэз. (Мат. апыт.), *качы́нны* прым. — Иван., Малар. (СПЗБ), *ка́чы* прым. — паўн.-зах. з., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *ка́чы* прым. — Карэл. (Мат. апыт.), *кача́чы* прым. — паўн.-зах. з. (СПЗБ, Мат. апыт.), *вуця́ны* прым. — паўн.-усх. д. (Бялькевіч, Мат. апыт.), *вуця́чы* прым. — Беш., Слон., Малар. (Мат. апыт., ЛАБНГ), *вуця́ччы* прым. — Гарад., Слаўг. (Мат. апыт.), *вучы́ны* прым. — Кругл. (ЛАБНГ).

Конскі

кónскі прым., *кónьскі* прым. — агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *канячы* прым. — Воран., Жытк. (Мат. апыт.), *канёвы* прым. — Иван. (Мат. апыт.).

Кратовы

кратóвы прым. — агульн. (Мат. апыт.), *краціны* прым. — усх.-маг. р. (Мат. апыт.).

Курыны

курбыны прым. — агульн. (Мат. апыт.), *курачы* прым. — гродз.-бар. г. (Цыхун., Мат. апыт.), *курачы* прым. — Брэсц. (Мат. апыт.).

Ластаўчын

ластаўчыны прым. — агульн., усх.-маг. р. (СПЗБ, Мат. апыт.), *ластавіччы* прым. — Слаўг., Мсцісл. (Мат. апыт.), *ластаўкіны* прым. — Слаўг., Краснап. (Мат. апыт.).

Лісіны

лісіны прым. — агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *лісі* прым. — Карэл., Бярэз. (Мат. апыт.), *ліссі* прым. — Смарг., Краснап., Брэсц. (СПЗБ, Мат. апыт.), *лісіччы* прым. — Мёр., Мсцісл. (Мат. апыт.), *лісічы* прым. — Иван. (Мат. апыт.), *лісячы* прым. — Воран., Бярэз., а таксама Беластоц. р. (СПЗБ, Мат. апыт.).

Мышыны

мышыны прым. — асн. мас. г. (Мат. апыт.), *мышышы* прым. — Мёр., Брэсц., Драг. (Мат. апыт.), *мышачы* прым. — Воран., Слаўг. (Юрчанка, Мат. апыт.), *мышачы* прым. — Брэсц. (Мат. апыт.), *мышаччы* прым. — Слаўг., Мсцісл. (Мат. апыт.).

Мядзведжы

мядзвэджы прым. — паўдн. р. (Мат. апыт.), *мядзвэжжы* прым. — усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *медзвядзёвы* прым., *медзвядзёў* прым. — паўн.-зах. з., зах.-пал. г. (Мат. апыт.), *медзвядзіны* прым. — Паст., Леп. (Мат. апыт.), *медзвяджачы* прым. — Брэсц. (Мат. апыт.).

Птушыны

птушы́ны прым. — асн. мас. г. (СПЗБ, Бялькевіч, Мат. апыт.), *птушы́нны* прым. — Іван. (Мат. апыт.), *птушышы* прым. — Драг. (Мат. апыт.), *пташы́ны* прым. — Гродз., Кам., Пін. (СПЗБ, ЖНС, Мат. апыт.), *пта́сі* прым. — Смарг. (СПЗБ).

Пчаліны

пчаліны прым. — агульн. (Бялькевіч, Мат. апыт.), *пчаля́-*
ны прым. — паўн.-зах. з., а таксама Вілен.р. (СПЗБ), *пчо́льны*
прым. — Бяроз. (СПЗБ).

Рыбін

рыбі́ прым. — пал. р. (Мат. апыт.), *рыбі́ны* прым., *ры́бін*
прым. — Брасл., Навагр., Стаўб., Старадарож., Слаўг., Драг.,
Пін., а таксама Вілен. р. (СПЗБ, Мат. апыт.), *ры́бны* прым. —
Краснап. (Мат. апыт.), *ры́б'і* прым. — Пол., Мсцісл. (З
нар. сл.), *ры́бьячы* прым. — Ганц., Брэсц., Жытк. (Мат.
апыт.), *ры́беччы* прым. — Лоеў. (Янкова), *ры́бны́* прым. —
Стаўб., Брэсц. (Мат. апыт.).

Сабачы

саба́чы прым. — агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *саба́ччы*
прым. — Мёр., Леп., Ашм., Паст., Мсцісл., Краснап., Драг.
(СПЗБ, Бялькевіч, Насовіч, Мат. апыт.), *пéсці* прым. — Чач.
(НЛГ), *псі́ны* прым. — Касц. (Бялькевіч, Насовіч), *пся́чы*
прым. — зах.-бран. р. (Растаргуеў).

Сарочы

саро́чы прым. — Віл., Валож., Ганц., Брэсц., Жытк. (Мат.
апыт.), *саро́ччы* прым. — Мёр., Леп., Слаўг., Драг. (Мат.
апыт.), *сарачы́ны* прым. — Мсцісл., Бярэз., Краснап., Іван.,
Пін. (Мат. апыт.), *саро́кін* прым. — Краснап., Слаўг., На-
вагр., Стаўб., Ганц. (Мат. апыт.).

Свіны, свінячы

свіны́ прым. — Гродз., паўн.-зах. з. (СПЗБ, Мат. апыт.),
свіны́ прым. — пераважна паўдн.-зах. д. (Мат. апыт.),
свінячы прым. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (Мат. апыт.),
свінячы прым. — Драг., Пін. (Мат. апыт.), *свінскі* прым. —

Бярэз., Старадарож. (Мат. апыт.), *свініны* прым. — Паст., Пух., Сморг. (СПЗБ, Мат. апыт.).

Тхарыны

тхарыны прым. — асн. мас. г., за выключэннем паўн.-зах. з. (Мат. апыт.), *тхарыны* прым. — Краснап. (Мат. апыт.), *тхарачы* прым. — Драг., Брэсц. (Мат. апыт.), *тхаробы* прым. — Пін., Брэсц. (Мат. апыт.), *шашковы* прым., *шашкоў* прым. — паўн.-зах. з. (Мат. Гродз., Мат. апыт.).

2.14. СЛОВЫ СА ЗНАЧЭННЕМ ПРЫКМЕТЫ, УЛАСЦІВАЙ ЖЫВЫМ ІСТОТАМ ПАВОДЛЕ ІХ СТАНУ

Аплодненае

Пра яйцо, з якога можа вывесціся птушаня.

найгрэнае прым. — цэнтр. з., а таксама ўсх.-пал. р. (ЛАБНГ), *зайгрэнае* прым., *загрэнэ* прым. — паўн.-зах. з., зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *грэнае* (*ігрэнае*) прым. — Рас. (ЛАБНГ), *пайгрэнае* прым. — Стол. (ЛАБНГ), *заходлае* прым., *заходлівае* прым. — паўн.-зах. з., а таксама Латгал. р., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *пеўнае* прым. — Беш., Леп., Сен., Лёзн., Тал., Кругл. (ЛАБНГ), *закалочанае* прым. — Драг. (ЛАБНГ), *калочанае* прым. — Петр. (ЛАБНГ), *нагулянае* прым. — Слаўг., Старадарож. (ЛАБНГ), *накрытае* прым. — Бярэз. (ЛАБНГ), *зачатае* прым. — Бераст. (ЛАБНГ), *зайнятае* прым. — Драг. (ЛП), *прынятае* прым. — Воран. (ЛАБНГ), *спасобнае* прым. — Клім. (ЛАБНГ), *добрае* прым. — Верхнядзв. (ЛАБНГ), *харошае* прым. — Гом. (ЛАБНГ), *жыравое* прым. — Добр. (ЛАБНГ), *зачатае* прым. — Бераст. (ЛАБНГ), *з народкам* (*зародкам, зародышам*) — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ).

Жарэбная

Цяжарная (пра кабылу).

жаробная (*жаромная*) прым., *жарэбная* прым. — агульн. (АЛА, СПЗБ, СЦБ, Мат. Гродз.), *жаробая* прым. — Лёзн., Круп., Ветк. (АЛА).

Каценная

Цяжарная (пра кошку).

кóтная прым. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ), *кацён-ная* прым. — Мсцісл. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *парóсная* прым., *апарóсная* прым. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Нар. сл-сць, Мат. Маг.), *карабáтая* прым. — Светлагор. (Мат. Гом.), *пузáтая* прым. — Леп., Буда-Каш. (Мат. апыт.).

Козная

Цяжарная (пра казу).

кóзная прым. — Мсцісл., Лоеў. (ЖНС, Мат. Гом., Юрчанка, Янкова).

Котная

Цяжарная (пра авечку).

кóтная прым. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз.), *таўстáя* прым. — Віл. (АЛА).

Паросная

Цяжарная (пра свінню).

парóсная прым., *апарóсная* прым. — агульн. (СПЗБ, НС, Нар. сл-сць, Мат. апыт.).

Трусная

Цяжарная (пра труску).

трусная прым. — Мядз. (НС), *кóтная* прым. — Буда-Каш. (Мат. апыт.).

Цельная

Цяжарная (пра карову).

цёлная прым. — агульн. (Мат. апыт), *цёлная* прым. — Брасл., Мёр., Ушацк., Лід., Валож., Лях., Лаг., Навагр. (СПЗБ, ЖНС, ЖС, НС).

2.15. СЛОВЫ СА ЗНАЧЭННЕМ ПРЫКМЕТЫ ЖЫВОЙ ІСТОТЫ ПАВОДЛЕ КОЛЕРУ ШЭРСЦІ, ПЕР'Я, СКУРЫ

Белы

Які мае колер снегу; процілеглы чорнаму.

бэлы прым. — агульн. (Мат. апыт.).

Брудна-белы: *шэры* прым. — агульн. (Мат. апыт.), *шары* прым. — паўн.-зах. з. (Мат. апыт.), *сэры* прым. — усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *сівы* прым. — усх.-пал. р., а таксама Пух., Нясв., Брэсц., Драг., Жлоб., Стол. (ЛАБНГ, ЖС), *мышасты* прым. — Пол., Ушацк., Чав., Мсцісл., Карэл., а таксама ўсх.-пал. р. (ЛАБНГ, ТС, ЖС), *мышасты* прым. — Дзятл., Іўеў., Кір., Ганц., а таксама Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сіваплёсы* прым. 'у сівыя плямы' — Мсцісл. (ЛАБНГ), *пляснівы* прым. 'светла-шэры' — Жытк. (ТС), *сізы* (*шбізы*) прым. 'з шэрымі пёрамі' — агульн. (Мат. апыт.).

Жоўты

Які мае колер яечнага жаўтка, золата.

жоўты прым. — агульн. (Мат. апыт.), *буланы* прым. 'пра каня' — асн. мас. г. (Мат. апыт.), *палавы* прым. 'светла-жоўты' — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, СПЗБ).

Карычневы

Буравата-жоўты, колеру жолуда або карыцы.

карычневы прым. — агульн. (Мат. апыт.); **пра каня:** *гнёды* прым. — Сморг., Гродз., Астр., Калінк., а таксама ўсх.-пал. р., Вілен. р. (СПЗБ, ЖС, Янкоўскі), *гняды* прым. — Брасл., Мёр., Пол., Ушацк., Карэл., Пух., Мсцісл., Драг. (ЛАБНГ, Мат. апыт.); **цёмна-карычневы:** *кары* — Мсцісл. (Мат. апыт.), *чмары* прым. — Навагр. (Сл. Гродз.); *муры* прым. 'светла-карычневы' — паўдн. р. (З нар. сл., Мат. апыт.), *буры* прым. 'пра зверу' — Краснап., Мсцісл. (Мат. апыт.); **бура-чорны:** *паджары* прым. — агульн. (Мат. апыт.), *жары* прым. — Добр. (ЛАБНГ), *падласы* прым. — Пол. (ЛАБНГ).

Паласаты

Пакрыты палосамі, рознымі па колеру буйнымі плямамі.

паласáты прым. — Верхнядзв., Пол., Гарад., Рэч., Буда-Каш., Ветк., Добр. (ЛАБНГ), *паласáсты* прым. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *палася́сты* прым. — Верхнядзв., Брасл., Мядз., Паст. (ЛАБНГ), *пералало́сы* прым. — Мсцісл., Бых., Раг. (ЛАБНГ, Юрчанка), *пералало́сісты* прым. — Лід. (СПЗБ), *паса́ты* прым. — Жытк. (ТС), *пасава́ты* прым. — Стол., Лельч. (ЛАБНГ), *паса́сты* прым. — Ельск. (ЛАБНГ), *пасакава́ты* прым. — Жытк. (ТС), *пісяга́вы* прым. — Калінк. (3 нар. сл.), *пісяга́сты* прым. — Бяроз. (СПЗБ), *пералáсы* прым. — Жлоб. (ЛАБНГ), *пераная́сы* прым. — Гл., Маз. (ЛАБНГ, Янкоўскі).

Рабы

У чорныя і белыя плямы.

рабы́ прым. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г., а таксама паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *ра́бы* прым. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *зязю́лісты* прым. 'з чорна-белым апярэннем (пра птушак)' — Гарад., Ашм., Мсцісл. (ЛАБНГ, Станкевіч), *гала́ты* прым. 'белы з чорнымі плямамі' — Навагр. (3 нар. сл.).

Стракаты

У рознакаляровыя плямы.

страка́ты прым. — Глыб., Астр., Пол., Беш., Барыс., Чашн., Гор., Бярэз., Слаўг., Касц., Драг. (ЛАБНГ, ЛП), *пярэ́сты* прым. — зах.-пал. г., гродз.-бар. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, 3 нар. сл., Янкоўскі), *пё́стры* прым. — Круп., Чэрв., Бял., Шкл., Маг., Чав., Мсцісл., Рэч. (ЛАБНГ, СПЗБ), *пераня́лёсы* прым. — Мсцісл., Клім., Касц. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *пераня́лясы* прым. — Лоеў., Калінк., Добр. (ЛАБНГ, Мат. Гом., Насовіч), *плянсі́вы* прым. — Рэч., Жытк. (ТС, НС), *кёршы* прым., *кершавáты* прым. — Воран., Смарг., а таксама Вілен. р. (СПЗБ).

Чорны

Які мае колер сажы, вугалю; самы цёмны з усіх коле-раў.

чо́рны прым. — агульн. (Мат. апыт), *варані́* прым., *варані́сты* прым. — Гом. (НЛГ).

Чырвоны

Суадносны з колерам крыві па сваіх адценнях.

рыжы прым. — агульн. (Мат. апыт.); *сівавата-рыжы*: *дзерашаваты* прым. — Стол., Жытк. (ТС), *дарашаваты* прым. — Дзятл., Навагр., Валож. (СПЗБ), *герашаваты* прым. — Ганц., Драг. (СПЗБ, ЛП); *руды* прым. 'цёмна - чырвоны' — агульн. (Мат. апыт.).

2.16. СЛОВЫ СА ЗНАЧЭННЕМ ЯКАСНАЙ ПРЫКМЕТЫ ЖЫВЫХ ІСТОТ

Бадлівы

Які мае звычку бадацца.

бадлівы прым. — пераважна віц. - маг. г. (ЛАБНГ), *бадучы* прым. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *бадучычы* прым. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *каліючы* прым. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *каліюшычы* прым. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *каліюшчавы* прым. — Кам. (ЛАБНГ), *калосты* прым. — Чач. (ЛАБНГ), *кóлкі* прым. — Жлоб., Рэч., Буда-Каш. (ЛАБНГ), *барлівы* прым. — Ваўк., Слуц. (ЛАБНГ), *баручы* прым. — Саліг. (ЛАБНГ), *баручычы* прым. — Зэльв., Пух., Слуц., Бяроз., Гродз., Бераст., Ваўк., Пруж., Слон., Кап., Брэсц., Кобр., Саліг. (ЛАБНГ), *б'юшычы* прым. — Валож., Иван., Лун. (ЛАБНГ), *бóйкі* прым. — Люб., Лун., Маз., Ельск. (ЛАБНГ), *біты* прым. — Лельч. (ЛАБНГ), *паручычы* прым. — Маладз., Мін., Дзярж. (ЛАБНГ), *бушлівы* прым. — Стаўб. (ЛАБНГ), *буйны* прым. — Пін. (ЛАБНГ), *гіткі* прым. — Драг. (ЛАБНГ), *збрóйны* — Ашм., Навагр. (ЛАБНГ).

Бязрогі

Які не мае рог.

бязрогі прым. — паўдн.-зах. д., а таксама спарадычна віц.-маг. г. (ЛАБНГ), *лабаты* прым. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, СЦБ, Янкоўскі), *лабасты* прым. — Капыл. (ЛАБНГ), *галамоўзы* прым. — Бераст., Зэльв., Слуц., Чэрв., Асіп., Пруж., Бяроз., Саліг., Стол., Жытк., Жлоб., Лельч. (ЛАБНГ, ТС), *галузы* прым. — Лях., Слон., Бар., Саліг. (ЛАБНГ), *куксáты* прым. — Воран., Навагр., Стаўб., Кам., Кобр., Лун., Стол. (ЛАБНГ, ТС), *кумсáты* прым. — Калінк. (ЖС), *куцá*

ты прым. — Стол. (ЛАБНГ), *куцы* прым. — Петр. (3 нар. сл.), *шуты* прым. — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, 3 нар. сл., Мат. Гом.), *мылаты* прым. — Пух., Чэрв. (ЛАБНГ, НЛ), *буксаваты* прым. — Іўеў. (ЛАБНГ), *затаўмаваты* прым. — Драг. (Н. сл.-сць).

Назвы бязрогай каровы: *лабатка* ж. — Верхнядзв., Гарад., Леп., Чашн., Тал., Слаўг., Маг. (ЛАБНГ), *лабутка* ж. — Мядз. (ЛАБНГ), *лабыр* м. — Глыб. (ЛАБНГ), *лабырка* ж. — Ушацк. (ЛАБНГ), *лабоня* ж. — Шум. (ЛАБНГ), *лабіца* ж. — Лельч. (ЛАБНГ), *лабук* м. — Віл., Шчуч. (ЛАБНГ), *лабан* м. — Гор. (ЛАБНГ), *лэбка* ж. — Мсцісл. (ЛАБНГ), *лабач* м. — Ваўк. (ЛАБНГ), *галамóўза* ж. — Бераст., Зэльв. (ЛАБНГ), *букса* ж. — Іўеў., Слон. (ЛАБНГ), *кычма* ж. — Драг. (ЛАБНГ), *камóла* ж. — Старадарож. (ЛАБНГ), *манчóлка* ж. — Рэч. (ЛАБНГ), *таўкач* м. — Ельск. (ЛАБНГ).

Дзікі

Які жыве на волі, у адрозненне ад свойскага.

дзікі прым. — агульн. (АЛА), *пальны́* прым. — Мёр. (ЖНС).

Нерахманы: *дзіклівы* прым. 'пра свойскую жывёлу і птушак' — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *дзіклявы* прым. — Паст., Слаўг., Карм., Добр. (ЛАБНГ).

Жывучы

Жыццяздольны, вынослівы.

жыву́шчы прым. — агульн. (ЛАБНГ), *жывучы* прым. — усх. з., а таксама спарадычна зах. з. (ЛАБНГ), *жыву́шышы* прым. — Гарад. (ЛАБНГ), *жыва́вы* прым. — спарадычна паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ), *жыва́лы* прым. — Карэл. (ЛАБНГ), *жыву́лы* прым. — Петр. (ЛАБНГ), *жыва́чы* прым. — Гл. (ЛАБНГ), *жва́лы* прым. — Рэч., Лоеў. (ЛАБНГ), *жы́лавы* прым. — Стол., Маз., Лельч. (ЛАБНГ), *жылавы́* прым. — Акц. (ЛАБНГ), *жыло́вы* прым. — Ельск. (ЛАБНГ), *трыву́шчы* прым. — Раг., Старадарож. (ЛАБНГ), *трыва́лы* прым. — Буда-Каш. (ЛАБНГ).

Збродлівы

Які не трымаецца статка і месца выпасу, шкадлівы.

збрóдлівы прым. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *збрадлівы* прым. — пераважна паўн. р. (ЛАБНГ), *збрóдны* прым. — Гарад., Круп., Валож., Дубр., Мін., Бял., Клім., Бабр., Жлоб. (ЛАБНГ), *збрóйны* прым. — Паст., Астр., Шчуч., Воран., Дзятл. (ЛАБНГ), *збрóйлівы* прым. — Віл. (ЛАБНГ, СПЗБ), *брадлівы* прым. — Верхнядзв., Буда-Каш., Рэч. (ЛАБНГ), *брадзячы* прым. — Касц., Буда-Каш., Добр., Гом. (ЛАБНГ), *бадзялы* прым. — Паст. (ЛАБНГ), *шкадлівы* прым. — паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ), *шкóдлівы* прым. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *шкóдны* прым. — Брасл., Навагр., Пух., Ивац., Стол. (ЛАБНГ), *памаўзілы* прым. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ), *блудны* прым. — Рэч. (ЛАБНГ), *блудзяшчы* прым. — Рэч., Хойн. (ЛАБНГ), *валачайшчы* прым. — Лоеў., Браг. (ЛАБНГ), *дахóдны* прым. — Іўеў., Воран. (ЛАБНГ), *дурóны* прым. — Шарк., Мёр., Пол. (ЛАБНГ), *пацягúшчы* прым. — Брэсц. (ЛАБНГ), *пралётны* прым. — Брасл. (ЛАБНГ), *прамзэльны* прым. — Добр. (ЛАБНГ), *утраўны* прым. — Лельч. (ЛАБНГ).

Крываногі

З пакалечанымі ці пашкоджанымі нагамі; кульгавы.

крываногі прым. — агульн. (Мат. апыт.), *клышаваты* прым. — паўн.-зах. з., Вілен.р. (СПЗБ), *кльшчы* прым. — Воран. (СПЗБ).

Куслівы

Схільны да таго, каб кусацца (пра жывёл); які мае здольнасць джаліць (пра насякомых).

куслівы прым. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ), *кусашчы* прым. — віц.-маг. г., паўн.-зах. з., а таксама Лун., Иван. (ЛАБНГ), *куса́чы* прым. — віц.-маг. г., а таксама Ивац., Лун., Стол. (ЛАБНГ), *куса́ты* прым. — Бар. (СПЗБ), *куса́сты* прым. — Чач. (ЛАБНГ), *кусу́шчы* прым. — Паст., Пол., Астр., Сморг., Чашн., Гродз., Шчуч., Лях., Дзятл., Кам., Бяроз., Драг., Пін., Стол. (ЛАБНГ), *кусу́чы* прым. — Пін., Стол., Хойн. (ЛАБНГ, НЛГ), *я́дкі* прым. — Дзятл. (ЖС).

Наравісты

Якога цяжка надпарадкаваць, прымусіць слухацца; упарты.

наравісты прым. — агульн. (ЛАБНГ), *нараўлівы* прым. — Рас. (ЛАБНГ), *нату́рлівы* прым. — усх. з. (ЛАБНГ), *нату́-*

рысты прим. — паўдн. р. (ЛАБНГ), *натурлісты* прим. — Гор. (ЛАБНГ), *зацінлівы* прим. — Валож., Капыл., Пін. (ЛАБНГ), *заціністы* прим. — Касц. (ЛАБНГ), *зацінасты* прим. — Пін. (ЛАБНГ), *зацінлівы* прим. — Пруж. (ЛАБНГ), *заціллівы* — Лун. (ЛАБНГ), *зацінглівы* прим. — Лях. (ЛАБНГ), *зацінгліваты* прим. — Дзятл. (ЛАБНГ), *заціндлівы* прим. — Слон. (ЛАБНГ), *зацінглівы* прим. — Лун., Стол. (ЛАБНГ), *затонлівы* прим. — Гарад. (ЛАБНГ), *заціблевы* прим. — Кам. (ЛАБНГ), *уродлівы* прим. — Гарад. (ЛАБНГ), *нартны* прим. — Клім. (ЛАБНГ), *свірэны* прим. — Хоц., Саліг., Браг. (ЛАБНГ), *упірлівы* прим. — Ветк. (ЛАБНГ), *старынаваты* прим. — Малар. (ЛАБНГ), *уэдны* прим. — Браг. (ЛАБНГ).

Нясучая

Якая нясе шмат яец (пра курыцу).

нясушчая прим. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ), *нясёшчая* прим. — Брасл., Мсцісл. (ЛАБНГ), *нясучая* прим. — Дубр. (ЛАБНГ), *ноская* прим. — Іўеў., Вілен.р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *нёская* прим. — Шчуч. (ЛАБНГ), *кладушчая* прим. — Гарад. (ЛАБНГ).

Назвы курыцы-нясушкі: *нясушка* ж. — агульн. (ЛАБНГ), *нёска* ж. — Іўеў., Шчуч. (ЛАБНГ), *нясуха* ж. — Пін. (ЛАБНГ), *нясуша* ж. — Кругл. (ЛАБНГ), *нясушчанка* ж. — Ваўк. (ЛАБНГ).

Паджары

Сухарлявы, тонкі, з падцягнутым брухам.

паджары прим. — усх.-маг. р. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *падгалы* прим. — Гродз. (ЛАБНГ), *падгалісты* прим. — Бярэз. (ЛАБНГ), *падцяглы* прим. — Брэсц., Лун. (ЛАБНГ), *падшчупісты* прим. — Лёзн. (ЛАБНГ), *падсуканы* прим. — Івац., Маз. (ЛАБНГ).

Палахлівы

Які лёгка палохаецца.

пужлівы прим. — паўн.-усх. д. (Мат. апыт.), *пуглівы* прим. — Верхнядзв., Рас., Пол., Мсцісл., Слаўг., Саліг., Пін. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *пудлівы* прим. — паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ), *пудкі* прим. — паўдн. р. (ЛАБНГ, Мат. апыт.),

пудкі прым. — Шчуч. (ЛАБНГ), *страханудлівы* прым. — Драг., Иван. (ЛАБНГ), *палахлівы* прым. — гродз.-бар. г., а таксама захад зах.-пал. г. (Маг. апыт.), *баязлівы* прым. — Віл., Сен., Краснап., Брэсц., Кобр. (ЛАБНГ).

Перахлябісты

З упалымі бакамі.

перахлябісты прым. — паўдн.-зах. д., сярэд.-бел. г., а таксама зах.-пал. г. (ЛАБНГ, НС, Бялькевіч, Шаталава), *перахляблены* прым. — Шчуч., Слон., Кобр., Драг., Иван., Петр., Лельч. (ЛАБНГ), *перахлябішы* прым. — Тал. (ЛАБНГ), *захлябісты* прым. — Стаўб. (ЛАБНГ), *падхлябісты* прым. — Бярэз. (ЛАБНГ), *пахлябісты* прым. — Бярэз. (ЛАБНГ), *прахлябісты* прым. — Іўеў. (ЛАБНГ), *схляблы* прым. — Кам., Кобр. (ЛАБНГ), *хлябаваты* прым. — Кам., Кобр. (ЛАБНГ), *ахляўшы* прым. — Слаўг., Клім. (ЛАБНГ), *хлябісты* прым. — гродз.-бар. г., а таксама Лун. (ЛАБНГ), *западзісты* прым. — Віл., Пін. (ЛАБНГ).

Пражэрлівы

Прагны да яды, ненасытны.

пражэрлівы прым. — агульн. (ЛАБНГ), *пражэрысты* прым. — Дзятл., Браг. (ЛАБНГ), *абжэрлівы* прым. — Кам. (ЛАБНГ), *абжэрысты* прым. — Брасл., Брэсц., Драг., Пін. (ЛАБНГ), *пражы́рлівы* прым. — Бых., Клім., Касц., Хоц., Акц. (ЛАБНГ), *пражы́рны* прым. — Бар., Слуц., Старадарож., Петр. (ЛАБНГ), *пражыравіты* прым. — Леп., Кругл. (ЛАБНГ), *абжы́рысты* прым. — Бяроз. (ЛАБНГ), *абжы́рны* прым. — Лун. (ЛАБНГ), *пражэ́рлівы* прым. — Лельч. (ЛАБНГ), *пражэ́рны* прым. — Ивац. (ЛАБНГ), *пра́гны* прым. — Беш., Астр., Шчуч., Уздз. (ЛАБНГ), *прагавіты* прым. — Віл., Валож. (ЛАБНГ), *праго́тны* прым. — Смарг. (ЛАБНГ), *жа́дны* прым. — Мсцісл., Бярэз., Чэрык., Добр. (ЛАБНГ), *наві́длівы* прым. — Бярэз. (ЛАБНГ); **які добра і з ахвотай есць, непераборлівы (звычайна пра свіней): жы́ркі** прым. — Иван. (ЛАБНГ), *жыраўны* прым. — Бял., Пін., Лельч. (ЛАБНГ), *жы́рны* прым. — зах.-пал. г., а таксама Шарк., Лаг., Воран., Лід., Навагр., Гродз., Маст., Ваўк., Лельч., Жытк., Маз. (ЛАБНГ), *жыроўны* прым. — Пін., Лельч. (ЛАБНГ), *жыравіты* прым. — Леп., Тал., Кругл., Бых. (ЛАБНГ), *жэ́рлівы* прым. — Калінк. (ЛАБНГ), *жэ́ркі* прым. — Паст. (ЛАБНГ), *бра́жны* прым. — Асіп., Рэч., Маз. (ЛАБНГ),

лапшы́вы прым. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ), *лапчы́вы* прым. — Сморг., Бераст., Мін., Лід., Чэрв., Бяроз., Клецк. (ЛАБНГ), *лакчы́вы* прым. — Брасл., Ашм. (ЛАБНГ), *эшычы* прым. — паўн. р. (ЛАБНГ), *ядкі* прым. — Чэрык., Краснап., Клім., Бабр. (ЛАБНГ), *едавіты* прым. — Калінк. (ЛАБНГ), *спасны* прым. — Стол. (ЛАБНГ), *лако́мы* прым. — Пруж. (ЛАБНГ).

Рахманы

Які не баіцца чалавека; спакойны, нязлосны.

рахма́ны прым. — паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ), *рахма́нны* прым. — Гор., Іўеў., Лід. (ЛАБНГ), *рахма́льны* прым. — Воран. (ЛАБНГ), *ручы́* прым. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *ручыны* прым. — Бых. (ЛАБНГ), *рука́сты* прым. — усх.-маг. р. (ЛАБНГ), *сво́йскі* прым. — Іўеў., Астр., Пол., Ушацк., Барыс., Клім., Буда-Каш. (ЛАБНГ), *сво́йклівы* прым. — Рас., Верхнядзв., Шум. (ЛАБНГ), *сво́йсклівы* прым. — Беш., Мядз., Докш. (ЛАБНГ), *сво́йлівы* прым. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *ласка́вы* прым. — зах. з. (ЛАБНГ), *ла́скавы* прым. — Верхнядзв., Барыс. (ЛАБНГ), *пло́хі* прым. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *дро́чны*, *драчны́* прым. — Брасл. (ЛАБНГ).

Худы

Пазбаўлены падскурнага тлушчу, з упалымі бакамі і выпіраючымі рэбрамі.

худы́ прым. — агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *то́шчы* прым. 'схуднелы' — пераважна паўн.-зах. з. (ЛАБНГ), *ляда́шчы* прым. 'вельмі худы і слабы' — Уздз. (ЛАБНГ); **худы, недастаткова кормлены: зазі́місты** прым. — Карэл. (З нар.сл.), **зазі́млівы** прым. — Бял. (Мат. дыял. сл.), **зазі́мкава́ты** прым. — Буда-Каш., Петр. (Мат.Гом.), **зазі́мчасты** прым. — Драг. (ЛП).

Чараваты

З вялікім чэравам.

чарава́ты прым. — паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ), *бруха́ты* прым. — усх. з. (ЛАБНГ), *брухла́ты* прым. — Стол. (ЛАБНГ), *бурха́ты* прым. — Рэч. (ЛАБНГ), *каўба́ты* прым. — Бяроз., Бых. (ЛАБНГ), *каўбавáты* прым. — Бых. (ЛАБНГ), *каўбуха́ты* прым. — Бял. (ЛАБНГ), *каўбухавáты* прым. — Слаўт. (ЛАБНГ), *каўбяля́сты* прым. — Барыс. (ЛАБНГ), *каўдунава́ты* прым. — Брэсц. (ЛАБНГ), *кельбухавáты*, *кульбу-*

хавáты прым. — Рэч.(ЛАБНГ, НС), *трыблáты* прым. — Шум., Кам., Гарад., Лёзн., Лун., Стол., Лельч., Ельск. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ, Шаталава), *трыблáсты* прым. — Сен. (ЛАБНГ), *трыбухáты* прым. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ), *трыбухавáты* прым. — паўн. р., а таксама Кам., Кобр., Пін. (ЛАБНГ), *трыбухнáты* прым. — Навагр. (СПЗБ), *трыбушы́сты* прым. — Паст., Буда-Каш., Добр. (ЛАБНГ, СПЗБ), *тэльбáты* прым. — Драг. (ЛАБНГ), *тэльбухавáты* прым. — Кобр., Драг. (ЛАБНГ), *бабахáты* прым. — Іўеў., Стаўб., Дзятл. (ЛАБНГ, Сл. Гродз.), *букáты* прым. — Бяроз., Мсцісл. (ЛАБНГ, Юрчанка), *чапавáты* прым. — Паст., Верхнядзв. (ЛАБНГ), *ачáністы* прым. — Глыб. (ЛАБНГ), *апúшчаны* прым. — Драг. (ЛАБНГ), *вантухавáты* прым. — Малар. (ЛАБНГ), *жыватáты* прым. — Хойн. (ЛАБНГ), *жывацісты* прым. — Бяроз. (ЛАБНГ), *пузáты* прым. — Кір., Кам., Жаб., Калінк. (ЛАБНГ), *юклáты* прым. — Драг. (ЛАБНГ, ЛП).

АЛФАВІТНЫ ПАКАЗАЛЬНІК

А

абадзён 80
абадзён 80
абалонік 65
абжорлівы 176
абжорысты 176
абжырны 176
абжырысты 176
абкаціца 154
аблэтак 25
абляк 74
абманка 56
абухала 38
абысціся 153
авад 80
авадзэ 80
авадзён 80
авадзён 80
аваднэча 80
авёрка 17
авечаня 15
авэчачка 14
авэчачы 162
авэчка 14
авэчкі 14
авэччы 162
авэчы 162
авёрка 17
авёс 101
авулька 14
авячкі 14
авяччы 162
авячы 162
агеньчык 91

агеньчык святаянскі 91
агёр 27
агнёнак 15
агонь мышачы 91
агонь мышыны 91
адбіца 151
адгонец 111
адгўкаць 150
аджгўр 69
адзінёц 35
адзінюк 35
адзічаць 159
адзічэць 159
адмаркітаць 152
аднагодак 25, 28
адназімак 28
адналэтак 25, 28
аднаяй 34
адростак 111
адсасак 28
адхвацаца 151
аёрка 17
ажарабіца 153
ажарабіць 153
ажгёр 69
ажгўр 69
ажыха 17
азáдак 112
азярнік 38
аіст 39
аісцер 39
акаціца 154
аказліца 154
аказляніца 154

аказляніць 154
 акамёлак 111
 ака́рак 118
 акаці́ца 154
 акаці́ць 154
 акацяні́ца 154
 акацяні́ць 154
 акашы́цца 154
 акі́дацца 155
 акі́нуцца 155
 аклё́йка 68
 аклё́я 68
 аклі́я 68
 ако́нь 67
 ако́тваць 154
 акра́йкі 117
 акралі́цца 154
 акспа́ 81
 аксцё́н 111
 акунё́ц 67
 акунё́к 67
 аку́нь 67
 аку́ньчык 67
 але́ 112
 але́ндра 22
 але́ніха 16
 але́нь 15
 аленючо́к 16
 алуб́ 41
 алье́ 112
 альхо́вік 73
 альхо́ўка 75
 альша́нка 69
 аляне́ 16
 аляне́нак 16
 аляні́ца 16
 аляню́к 16
 аляня́ 16
 амо́ла 173
 анго́р 68
 андзю́к 46
 андзю́кі 46
 андзю́чаня 46
 андрушо́к 84
 андрэ́йка 84
 андрэ́йка-бажо́к 84
 андрэ́йка-бра́тка 84
 андрэ́йка-купа́рэйка 84
 андрэ́йка-салаве́йка 84
 анды́к 46
 андыкі́ 46
 анды́чанё 46
 анды́чаня 46
 анды́чка 46
 антро́бы 113
 анціён-паланціён 85
 апало́нік 65
 апало́ннік 65
 апарасі́цца 154, 155
 апарасі́ць 154
 апаро́сная 169
 апасле́д 122
 апіва́лка 90
 апо́ўзіны 111
 апрэ́леўка 79
 апу́шчаны 178
 ара́бак 57
 арабе́ек 40
 арабе́й 40
 арабе́йка 40
 арабе́шак 40
 арабу́шак 40
 арабушы́ны 163
 ара́к 76
 арало́к 57, 60
 аро́л 37
 аршы́тка 95
 аса́ 81
 аса́да 103
 асва́ 81
 асва́нка 81
 асе́нка 15
 асе́ннік 15
 асе́нчык 15
 асе́н 110, 111
 асляпе́нь 92
 асо́ты 134
 астрабе́ц 49
 астраму́с 70, 74
 астраму́сік 70
 астрамы́с 70
 асцё́н 110, 111
 асцо́ 111
 асцю́к 110
 асцю́к 111
 асцю́х 111
 асцяне́ц 110, 111
 асьма́к 27
 асяне́ 15
 асяне́нак 15

асянчак 15
асянчук 15, 98
асянчук 35
асянюк 15
асяток 15
атара 102, 104
атосак 25
атрусіцца 154
аўдот 60
аўдотка 67, 69, 75
аўдўт 60
аўсянка 37
аўца 14
аўчар 18
аўчарнік 18
аўчатнік 18
аўчур 18
а́хкаць 137
ахляўшы 176
ацяліцца 154, 155
ацяліць 155
ачапісты 187
ачы́сці́ся 161
ачы́сці́цца 161
ашчалёпы 125
ашчаніцца 155
ашчаніць 155
ашчук 111
аягніцца 154

Б

баба 61, 67, 74
баба жалёзная 92
бабахаты 178
бабачка 84, 87, 92
бабачка-каробачка 84
бабёр 16
бабёр 16
бабіца 74
бабка 61, 67, 70, 87, 92
бабравіна 108
бабрак 16
бабранё 16
бабраня 16
бабро 108
бабровая нара́ 108
бабровая хатка 108
бабровіна 108
бабровішча 108
бабровы 162

бабро́нак 16
бабры́ная нара́ 108
бабры́ная хатка 108
бабры́ны 162
бабры́ха 16
бабры́ца 16
бабры́шча 108
бабу́р 70
бабу́ра 90
бабушка-рабушка 84
бабы́р 70
багнік 78
багня́ 15
багоўка 84
бада́цца 158
бада́ць 158
бадзі́ла 124
бадзю́ка 23
бадзья́лы 174
бадлі́вы 172
баду́ль 180
баду́н 25, 95
баду́ха 23
баду́чы 172
баду́шчы 172
байстру́к 53
бакас 37
бала́ба 74
бала́бушка 74
балаця́нка 64
балаця́нкі 87
балбата́ць 136, 141
балмата́ць 136
бало́ла 116
бало́нка 123
бало́нь 116
бамча́к 80
ба́нда 103
банкáрт 53
бансю́к 53
барабу́ха 85
бараві́к 32, 39
барада́ч 86
ба́рак 78
барáн 14, 37
баранава́ць 151
баране́ц 14, 37
баране́ц бо́жы 37
барано́к 14
баранчу́к 14

баранчык 14, 15, 37
баранчык бобы 37
барбуха 85
барлівы 172
бароўка 89
бароцца 158
бароць 158
барсу́к 16
барсукоў 162
барсуковы 162
барсучанё 16
барсучанёнак 16
барсучаня 16
барсучонак 16
барсучы 162
барсучыны 162
барсучы́ха 16
бартуль 95
бару́чы 172
бару́шчы 172
барцявік 32
баса́к 37
басці 158
басціся 158
бася́к 38
батальён 38
баўкун 25
баўтун 136
баўцюк 136
баху́рчыкі 51
бац 32
бацук 32
баця́нны 163
баця́н 39
баця́н чорны 39
баця́нiха 39
бацяно́вы 163
бацяноў 163
баця́нскі 163
бачу́к 126, 127
ба́шка 14
баязлівы 176
бе́бехі 113
бе́гацца 147, 148, 149, 151,
152
бе́гаць 147, 148, 149, 151,
152
бе́гаць лю́лькі 149
бе́гаць стра́ка 149
бе́гаць у бзы́каўкі 149
бе́гаць у здро́кі 149
бе́дрык 84
бе́каць 137
белаво́чка 72
беласпе́р 70
бе́лачка 17
белашпе́р 70
белашпе́р 70
белезна́ 70
бе́лест 70
бе́лесць 70
бе́ліца 17
бе́лка 17
бе́лкін 163
белча́нэ 17
белча́ня 17
бе́лчын 163
бельча́нэнак 17
бе́лы 170
белюзна́ 70
бензы́ль 123
беню́к 126, 127
бенючо́к 123
берагаву́лька 54
берагаву́шка 54
берага́рулька 54
берагу́лька 54
берагу́ля 54
берагчы́ 157
беража́нка 54
беразя́нка 54
берасця́нка 38
берасця́нчык 38
бе́ўкаць 144
бе́чыцца 151
бздзі́ль 86
бздзю́ль 86
бздзю́лька 86
бздзю́ля 86
бздзю́х 86
бздзю́ха 86
бздрыка́ваць 149
бзду́ль 86
бзду́ха 86
бздыкато́ра 93
бздыр 93
бзо́мкаць 139
бзу́мкаць 139
бзы́жзюль 86
бзы́каваць 149

бзы́каць 139
 бзы́мкаць 139
 бзыне́ць 139
 бзыча́ць 139
 бі́бік 59
 біжджол 95
 бізаўка 83
 бізкаць 139
 бізы́каць 139
 бікзды́кша 86
 білізна́ 70
 бірж 70
 бірзгела 80
 біру́к 18
 біру́лька 54
 біручо́к 70
 бітка 26, 136
 біты 172
 біцца 147, 155, 158
 біць 158
 блашчы́ца 81, 85, 86
 бле́іць 137
 блеката́ць 137
 бле́каць 137
 блекета́ць 137
 бле́скаўка 72
 блізна́ 70
 блі́нцы 108
 бліны́ 108
 блі́скаўка 68
 блонь 116
 блох 81
 блудзя́шчы 174
 блудны 174
 блу́ска 85
 блу́сква 86
 блыха́ 47, 81, 85, 86
 блышка 47
 бляу́ш 26
 бляў́каць 137
 бляя́ць 137
 бобік 126
 бобр 16
 бобрык 85
 бо́гава каро́ўка 83
 бо́гава цялу́шка 83
 бо́гаўка 56
 бо́жка-каро́ўка 84
 бой 155
 бо́йкі 172
 бо́йла 155, 156
 бо́лень 70
 бомк 80
 бо́мка 80
 бо́нда 24
 бонк 80
 бо́нка 80
 бо́ра 34, 35
 бо́хаўка 56
 бо́цян 39
 брадзя́чы 174
 брадлі́вы 174
 бра́жны 176
 брангу́ль 93
 бра́тка-кандра́тка 84
 браха́ць 137
 брукава́ць 138
 брусак 99
 брух 129
 бру́ха 130
 бруха́ты 177
 брухла́ты 177
 бруча́ць 138
 брызгаўкі 80
 брыка́цца 158
 брыка́ць 158
 бры́нда 23
 бу́ба 23
 бу́бліца 74
 бугай 24, 38
 бугай тро́льскі 24
 бугайчу́к 25
 бугайчык ма́лы 38
 бу́гаўка 56
 бутор 68, 125
 буто́ўка 84
 будара́чка 55
 будаўнічо́к 55
 будзя́н 39
 бужа́к 99
 бужу́к 82
 бужу́ль 82
 бу́йны 172
 бука́ты 178
 бу́каўка 56
 бу́кацца 151
 бу́кса 23, 173
 буксаваты 173
 була́ны 170
 бульбата́ць 136

- бўлькаць 136
 буркаваць 141
 бўркаўка-кароўка 84
 бўрса 103
 бурха́ты 177
 бурчаць 138
 бўры 170
 бўсел 39, 162
 бўсел чо́рны 39
 бўсен 39
 бўсене́вы 163
 бўсень 39
 бўсе́нь 39
 бусе́н 39
 бўсла 39
 бўславы 162
 бўслаўка 105
 бўслéни́ца 105
 бўсліна 105
 бўсліны 162
 бўсліха 39
 бўсліца 39
 бўсло́вы 162
 бўслоў 162
 бўслоўка 105
 бўсля́нка 105
 бўсляня́ 39
 бўсляня́тка 39
 бўслячы 162
 бў́сніца 105
 бў́сня 39
 бў́сняўка 105
 бўсчаны́ 39
 бў́счы́ха 39
 бў́ська 39
 бў́ськавы 162
 бў́ськаў 162
 бў́сько́ 39
 бў́сько́вы 162
 бў́ськоў 162
 бў́сюнавы 163
 бў́хал 39
 бў́хала 38
 бў́хаўка 56
 буха́ч 38
 бў́хлаўка 105
 бўціны 163
 буця́н 39
 буця́на 39
 буцяне́ 39
 буцяне́нак 39
 буця́ніны 163
 буця́ніха 39
 буцяно́вы 163
 буцяны́ 163
 бушлі́вы 172
 буя́к 24
 буя́н 24
 буя́ць 139
 буячо́к 25
 буячы́ска 24
 бѣ́дла 97
 бѣ́длаваць 147, 148, 152
 бѣ́дліна 97
 бѣ́заўка 83
 бѣ́зйкаць 139
 бѣ́зьякаць 139
 бѣ́к 24, 38
 бѣ́к вадзяны́ 38
 бѣ́ліна 110
 бѣ́лічаць 137
 бѣ́лыця 17
 бѣ́стра́к 110
 бѣ́стра́нка 68
 бѣ́ська 25
 бѣ́ся 25
 бѣ́ць (у ахо́це) да
 кабаноў 150
 бѣ́ць (у ахо́це) да саба́к
 148
 бѣ́ць (у ахо́це) за кабанáмі
 150
 бѣ́ць (у ахо́це) за кі́лунáмі
 150
 бѣ́ць (у ахо́це) за клі́камі
 150
 бѣ́ць (у ахо́це) за кнура́мі
 150
 бѣ́ць (у ахо́це) за кнуроў
 150
 бѣ́ць (у ахо́це) за храка́мі
 150
 бѣ́ць (у ахо́це) пад гў́кі
 150
 бѣ́ць (хаце́ць) да бараноў
 151
 бѣ́ць (хаце́ць) за бара́нам
 151
 бѣ́ць (хаце́ць) пад бараноў
 151

быць за жарабкамі 147
быць на жарабкоў 147
быць пад жарабкі 147
быць у ахвоце 147
быць у ахоце за быкамі
152
быця 25
бычанёнак 25
бычанок 25
бычаць 137
быча́чы 163
быча́чы 163
бычо́к 24, 67
бычо́нак 25
бычу́г 24
бычуга́н 24
бычы́ны 163
бэбашак 126
бэбехі 113
бэбу́х 126
бэбух 126, 127
бэбухі 113
бэдзя 14
бэкас 37
бэкаць 137
бэкач 37
бэлькаць 137
б'юшчы 172
бядзю́к 111
бядро́нка 84
бязро́гі 172
бяка́с 37
бякаць 137
бялі́зна 70
бялі́ца 79
бяло́к 130
бяло́к 130
бялто́к 130
бялто́к 130
бялу́га 70
бяльчо́нак 17
бялю́га 70
бялю́к 19
бяля́к 19
бярлі́на 105
бярло́г 105
бярло́га 105
бяро́завік 72
бяро́заўка 75

В

ваверчанё 17
ваверчаныя 17
вавэ́чка 14
вавёрачка 16
вавёрка 16
вавёркавы 163
вавёркі́н 163
вавёркі́ны 163
вавёрчы́н 163
вавёрчы́ны 163
вавю́рка 16
вага́ліца 48
вага́нас 49
вагку́шы 123
ваданос 89
вадзэ́нь 80
вадзі́ца 148
вадзі́ць гайню́ 148
вадзі́ць сва́дзьбу 148
вадзя́к 94
вадзя́ніца 16
вадзя́нка 90
вадзя́нкі 87
важанё 17
важаныя 17
важва́ 81
ва́жка 93
важкі́я 123
важко́е 123
важу́к 17
важу́р 26
важы́ны 163
важы́ха 17
ваза́вік 26
вазю́р 26
ваку́нь 67
валадзэ́н 80
валасе́нік 40
валасе́нчык 40, 56
валасе́нь 40
валасня́нка 40, 56
валасья́нка 56
валася́ка 40, 56
валася́начка 40, 56
валася́ніца 40
валася́нка 40, 56
валача́шчы 174
валё 112
валё 112

валлє 112, 121
валляк 113
в́алух 25
вальє 112
вальє 112
вальяк 113
валюшка 113
валява́ха 61
валяк 113
валячына 25
ванго́р 68
ванго́ш 68
ванса́ч 73
вантро́бы 113
вантухава́ты 178
ваню́ха 86
ваню́чка 86
вапе́р 34
вапе́р дзікі 34
вапро́нак 34
вапру́к 34
вараб'іны 163
варані́сты 171
варано́к 54
вараны́ 171
вараня́к 40, 50
вараня́ка 40
вараня́ка чо́рная 40
вараняко́вы 163
вараня́чы 163
варапа́ха 64
варкава́ць 138
варката́ць 138
варо́бух 40
варо́бухавы 163
варо́на 40
варо́на зялёная 58
варо́на марска́я 61
варо́на сівая 58
варо́навы 163
варо́ніны 163
варо́нка сівая 58
варо́нка сізая 58
варо́нні 163
варо́нячы 163
варо́павіца 64
варо́паўка 64
варча́ць 138, 143
варэ́пша 64
васіле́ц 45

васказо́б 75
васла́ 81
ваўкаре́зіна 26, 98
ваўкаўня́ 19, 106
ваўка́ч 18
ваўкачэ́ча 19
ваўкачэ́чына 18
ваўко́віна 98
ваўца́ 14
ваўчай 117
ваўча́к 18
ваўчане́ 18
ваўчане́нак 18
ваўчано́к 18
ваўчаню́к 18
ваўчаня́ 18
ваўчаня́к 18
ваўчаня́тка 18
ваўча́р 18
ваўча́рка 18
ваўча́рня́ 106
ваўча́т 18
ваўчо́к 38, 67, 70, 71
ваўчо́к лазаны́ 38
ваўчо́нак 18
ваўчу́к 18
ваўчы́ны 164
ваўчы́ха 18
ваўчы́ща 18
ваўчы́шча 18
ваўчэ́нак 18
ваўчэ́ча 19
ваша́н 82
вашано́к 82
вашчы́на 130
ваю́н 78
ве́дамнік 98
ведзьма́ 87
ведзьма́ рэпа́ная 65
ведра́нец 84
ве́дрык 84
вейле́ 112
ве́кша 17
вендыкі́ 46
вэ́пер 34
вепр 34
вепра́ня 36
вэ́прык 34
верабе́й 40
верабе́йчык 40

вєраб'і 100
вєраб'іны 163
вєрабіны 163
вєраб'ок 57
вєраб'як 40
вєраз'уб 68
вєрап'аха 64
вєрас'єнн'ік 66
вєрах'в'од 68
вєрац'єйка 56
вєрац'єніца 66
вєрац'єнн'ік 66
вєрац'єнн'іца 66
вєрац'єльн'іца 66, 95
вєрац'єніза 66
вєрац'єніца 66
вєрац'єнка 66, 73
вєрац'єнн'ік 66
вєрац'єнн'іца 66, 63
вєрац'яніца 66
вєрац'янн'ік 66
вєраш'ч'аць 139, 144
в'єрбав'ік 71
вєрхав'одз'ік 68
вєрхав'одз'ь 68
вєрхав'одка 68
вєрхав'ушка 86
вєрхал'апка 68
вєрхал'єтка 68
вєрхал'п'аўка 68
в'єрц'єт 66
вєснав'аць 153
вєсял'єц 39, 45
вєсял'ок 39
вєсянч'ук 15
в'єч'ачка 14
в'єчка 14
в'єж'ык 17
в'єрка 17
в'ів'єрка 16
в'ієрка 16
в'іжд'ж'аць 144
в'іліцы 122, 125
в'ілюн 78
в'іорка 16
в'іх'ор 112
в'іцца 160
в'іш'ч'аць 139, 144
в'іюн 78
в'іорка 16

в'обліца 74
в'овудз'єнь 80
в'огал'іца 48
в'огаль 48
в'ог'єр 27
в'ож'ык 17
в'ойч'ык 61
в'ока вал'оў'є 47
в'окун'ь 67
вол 25
вол чар'эц'єны 38
в'ола 112, 122
в'олава 113
в'ол'є 112
в'олл'є 112
в'оль'є 112
в'оля 121
в'оран 50
в'осак 130
в'осва 81
воск 130
в'оскла 81
в'осла 81
в'осма 81
в'оспа 81
в'ос'єл 81
в'оўд'ат 60
воўк 18
воўк ав'єчы 18
воўк к'онск'і 18
воўк-кан'юх 18
в'оўцы 14
в'оўчы 164
в'очка ж'аб'є 131
в'очк'і 134
вош 82, 93
в'ошына 82
вр'убаль 40
в'угар 68
вуг'ор 68
в'угрыца 73
вудж'ака 63
вуд'одка 69
вуж 63
вуж'ак 63
вуж'ака 63
вуж'ачка 63
вуж'аччы 165
вуж'ачыха 63
в'ужл'іс 63

вужы́ха 63
 вужэ́ўніца 119
 вў́за 130
 вуздў́ха 116
 вузёлчык 47
 вукля́я 68
 ву́лькаць 136
 ву́ля 47
 вуляне́нак 43
 ву́ме 113
 ву́мене 113
 вурча́ць 138, 143
 ву́са 82
 вусáч 73
 ву́сель 76
 ву́сельніца 82
 ву́сеница 82
 ву́сень 82
 вусы́ 108
 вута́к 47
 вута́ўка 47
 вў́тва 47, 60
 вў́тва чо́рная 48
 вў́твы 47
 вў́тка 47
 вў́ткаліца 47
 вў́ткі 47
 вуце́нак 48
 вуці́ны 165
 ву́ціца 47
 ву́цька 48
 вуцё́к 48
 ву́ця 47
 вуця́к 47
 вуцяне́нак 48
 вуцяня́ 48
 вуцяня́тка 48
 вуця́ччы 165
 вуця́чы 165
 вуцьбы́ны 165
 ву́шальніца 82
 вуша́тка 52
 вушла́тка 52
 вушла́чка 52
 ву́шы 116
 ву́юн 78
 вы́вадак 101
 выдра́ 19
 выдра́ня 19
 выдру́к 19
 выле́вак 136
 вы́лівак 136
 вы́лінак 136
 вы́літак 136
 вы́лупак 53
 вы́мене 113
 вы́мне 113
 вы́мя 113
 вы́насак 136
 вынго́р 68
 вы́паўзак 95, 111
 вы́паўзень 111
 вы́паўзкі 111
 выплі́вак 136
 вы́пустак 25, 29, 98
 выпусто́ўка 22
 вы́рай 104
 вы́сва 81
 вы́скі 125
 вытво́рнік 34
 вы́целіцца 155
 вы́церак 101
 выць 137
 вы́чык 61
 вы́шкі 108
 вэ́нгар 68
 вэ́нгер 68
 в'ю́н 78
 вяве́рыца 17
 вяга́л 74
 вяга́ла 74
 вяге́л 74
 вядзме́дзіха 32
 вядзме́дзіца 32
 вядзме́дзь 32
 вядзме́дзька 32
 вядро́нка 84
 вязе́нка 74
 вязь 79
 вя́зы 118
 вянды́к 46
 вянды́чка 46
 вяпру́к 34
 вярбо́вік 71
 вярту́х 73
 вярхо́ўка 68
 вярце́лка 66
 вярце́ўка 66
 вярэ́паўка 64
 вясе́лік 45

вясёлле 102
вясёлка 39
вясняк 98
вяццёг 42
вяшняк 35

Г

гавад 80
гавэчачка 14
гавэчка 14
гавэчкі 14
гавэчы 162
гавыддзе 97
гавяда 97
гавячкі 14
гавячы 162
гагавіца 109
гагара 62
гагата 42
гагатаць 138, 139
гагаўка 113
гагаць 138, 142
гагуцець 138
гад 63
гадавік 25, 28, 98
гадаўка 63
гадзіна 63
гадзюга 63
гадзюк 63
гадзюка 63
гадзюка мядзьяная 63
гадзюкавы 165
гадзючы 165
гадскі 165
гадун 28, 98
гадунец 25, 28, 35, 98
гадыня 63
гаіша 41
гайваран 40, 42
гайна 106
гайнаваць 152
гайнік 39
гайно 106, 122
гайня 102
гайняваць 147, 148
гайстар 39
гайсцер 39
галавасцік 65
галавач 65, 67, 69
галавён 69

галавёнка 65
галагоны 108
галагун 52
галагут 52
галамоўза 23, 173
галан 52
галанка 22
галапузік 100
галапун 52
галапупак 100
галапупец 100
галапупік 100
галапупка 100
галáпы 171
галаснік 110
галáх 79
галацьпак 100
галашыйкі 51
галдúk 52
галён 76
галёц 41
галіца 41
галка 41
галóвень 69
галодная 128
галуб 41
галуба 42
галубец 41
галубка 42
галубок 41
галубятнік 60
галуза 23
галузы 172
гальгатаць 136
гальня 102
гальняваць 147
гальшаня 100
галэп 100
гандзюк 46
гандзюкі 46
гандзючаня 46
гандзяваць 147
гандля 102
гандляваць 147, 148
гандык 46
гандыкі 46
гандычаня 46
гандычка 46
ганейка 102
ганец 70

ганьяваць 147
ганьё 102
ганьё 102
ганьяваць 147
ганюда́ 100
ганяваць 147
га́па 125
га́пка 127
гаплю́к 26
га́ра 24
гарабе́й 40
гарабе́шак 40
гарабе́шкавы 163
гараб'ёвы 163
гараб'іны 163
гарабо́к 40
гарабу́х 40
гарабу́чык 40
гарададо́лік 44
гарадо́к 44
гара́пка 57
гарба́ч 48
гарбы́ль 67
гарга́ра 23, 24
гарга́рына 24
гаргата́ць 138, 143
га́ргаць 138, 139, 142
гардзё́ль 114
гардзё́ла 114
гардзё́лка 114
гардзі́лка 114
гарката́ць 138, 134
га́ркаць 138
гарку́ша 69
гарку́шка 69
гарля́к 114
гарля́нка 42, 114
гарля́ціна 114
гарлячо́к 42
гарнаста́іха 19
гарнаста́й 19
гарнаста́йка 19
гаруно́к 54
гару́с 39
гарча́к 69
гарча́ць 138
гарчы́ца 69
гаршу́н 49
гары́каць 138
га́сцер 39

гасця́к 111
гаўжа́ць 137
гаўно́ 132
гаўня́к 132
гаўро́н 50
гаўца́ 14
гаўча́рнік 18
гаўчу́р 18
гаўя́ 97
гаўя́да 21
гва́гаць 138, 141
гва́гаць 138
гебра́ 63
ге́гаць 138, 140, 142
геге́таць 138
геге́ць 138
ге́гі 42
гедз 80
гез 80, 83
гелаз 80
гелб 73
ге́нгаць 138
герашава́ты 172
ге́ргаць 138
гергетáць 138
геўга́ць 138, 143
геўжа́ць 143
гзі́цца 149
п́бач 38
гібе́йла 38
гібелю́йчык ма́лы 38
п́гаць 138
гіж 100
гіз 83, 92
гізава́ць 148
п́заўка 83
гізі́цца 149
п́каць 138
гілазава́ць 148
гілэ́з 80
гілэ́к 59
гілэхты 113
гіль 59, 80, 83, 92, 104
гілява́ць 149
гінды́к 46
гінды́кі 46
п́ргаць 138
п́рзава́ць 148
п́рча́ць 138
п́ткі 172

глаз'а́ч 72
гл'е́гаць 157
глі́нда 82
глі́нянка 56
глі́сн'я́к 94
глі́ст 82, 94
глі́тка 114
глу́се́ц 41
глу́ст 41
глуха́р 41
глуша́к 41
глушме́нь 41
глушэ́нь 41
глушэ́ц 41
глы́тва 114
глы́тні́ца 114
глю́га 115
глю́зь 99
глю́ма 115
глю́мка 115
глю́чка 115
глява́ць 157
гмы́за 121
гна́яві́к 82
гна́як 82
гне́ды 170
гне́мбі́ць 159
гне́нак 15
гниба́ць 159
гни́бы 120
гни́да 82
гни́даўка 83
гни́дні́ца 83
гни́лапу́зь 75
гни́ле́ц 136
гни́ляк 91, 92
гни́лячо́к 91
гни́пчы 120
гну́с 100
гня́дзі 170
гня́здó 104, 105, 106
гня́сці 153
го́в'яда 21
го́галь 47
го́гер 27
го́глі́ца 47
го́йня 102
го́каць 141
го́луб 41
го́луб дзі́кі 52

го́луб ла́завы 42
го́лубі́ца 42
го́ля 112
го́мась 99
го́рла 114
го́ўе 97
грабе́нь 109
грабе́нка 118
грабушо́к 109
гра́гаць 138, 140, 141
гра́гулле 131
гра́дка 108
гра́дкі 108
грак 42, 50
гракавяне́ 42
гра́каць 138, 139, 141
грамада́ 103, 104
грама́да 104
грамбу́ль 93
грамле́ 93
гра́нае 168
грано́к 53, 54, 60
гра́паць 138
грач 42
грачане́ 42
грачанёнак 42
грачаня́ 42
грачу́н 59
гра́чык 38
гра́чыць 140
громш 78
гроп 44
груга́л 50
груга́н 50
гругаўё́ 50
груга́ч 49
гру́дзі 114
грук 50
грукáч 49
груга́да 102
груга́ч 49
гру́мжа 74
грукáч 49
грун 50
гру́нгаць 138
грунга́ч 49
грунка́ч 49
грушэ́ль 93
грыб 121
гры́ва 109

грЫкаўкі 95
грымкáч 49
грыгáнка 114
грыц 37
грЫца 37
грыцўк 37
грЫцык 38
грэбелЬ 118
грэбень 109
грэгаць 142
грэкаць 138
грэцца 147, 148
губáр 72
гўбы 114, 121, 129
гўгрык 73
гудзэць 139, 149
гудзэшніца 119
гудóк 88
гуж 63, 104
гужáк 63
гужáка 63
гузáка 99
гузáўка 99
гўзетніца 119
гузэчніца 119
гузэнніца 119
гўзка 112
гузнó 112, 119
гук 34
гукаваць 149
гўкаліца 38
гукацца 149
гўкаць 138, 148, 149
гукаць 149
гулдўкаць 136
гульгатаць 136
гульня 102
гуляць 147, 148, 149, 151,
152, 153, 155
гуляць вясёлле 148
гуляць свáдзьбу 148
гумёначак 25
гургáн 50
гурт 102, 103, 104
гурчаць 138
гурчэць 143
гусáк 43
гўсачка 42
гусачóк 43, 58
гўсеніца 43, 82

гўсень 82
гусэнькі 42
гусё 43
гусёнак 43
гўсі 42
гўсіна 42
гусіны 164
гусіха 43
гўска 43
гусцёрка 72
гусцёрына 72
гусці 138, 139, 149
гусцяра 72
гусцярва 72
гусь 42
гўсыня 42
гусьок 43
гуся 42
гусянё 43
гусянёнак 43
гусянка 82
гусянóк 43
гусянўк 43
гусяня 43
гусяняк 43
гусянятка 43
гусятнік 18
гусячнік 18
гусяччы 164
гусячы 164
гучóк 34
гўгаць 138
гўлька 43
гўні 42
гўрай 138
гўркаць 138
гўрчэць 138
гэгаць 138, 142

Д

дабад 54
даёха 23
дажджавік 94
дажджаўнік 94
дамавік 30
дарашавáты 172
даўбаць 156
даўбці 156
даўтанóсік 37
даўтар 68

даўгахвостка 58
 даўгун 63
 даходны 174
 двузімак 25
 двузімка 24
 двухгадзічка 27
 двухгодак 28
 двухгодка 24, 27
 двухзімка 27
 двухлётак 27, 98
 двухлёташак 28
 двухлётка 27
 джабаць 159
 джала 114
 джаліць 159
 джало 114
 джгадла 114
 джгала 114
 джгальць 159
 джгір 69
 джмель 95
 джыгадла 114
 джыгала 114
 джыгір 69
 джэрш 69
 дзед 93
 дзеляспёр 70
 дзерашаваты 172
 дзетавабдуха 51
 дзетуа 51
 дзецівódка 51
 дзёб 115
 дзёбаць 156
 дзеўб 115
 дзеўбаць 156
 дзік 35
 дзікі 39, 173
 дзікі 33
 дзіклівы 173
 дзіклявы 173
 дзіцявóдзіца 51
 дзіч 97
 дзічанё 36
 дзічына 97
 дзічыны 164
 дзыбакé 99
 дзызкаць 139
 дзынкаць 139
 дзюб 115
 дзюба 115
 дзюбáк 115, 133
 дзюбаць 156
 дзюбачка 133
 дзюбель 115
 дзюбень 115
 дзюбка 133
 дзюблó 115
 дзюдзік 35
 дзюлёк 35
 дзюлік 35
 дзюшка 33
 дзябаць 156
 дзядóвік 35
 дзянчáк 85
 дзяргáч 43
 дзяргун 43
 дзяркáч 43
 дзяруга лягушкіна 131
 дзярун 97
 дзясно 111
 дзятва 90
 дзятлік 43
 дзятлік сівы 56
 дзятуха 51
 дзяўбáк 115
 дзяўбаць 156
 дзяўбсці 156
 дзяўбці 156
 дзяўзюля 45
 дзяхтóль 43
 дзяхцел 43
 дзяхцёл 43
 дзяцел 43
 дзяцел чорны 43
 дзяцель 43
 дзяцівадка 51
 дзяцініца 51
 дзяцінніца 51
 дзяцінуа 51
 дзяціха 51
 длубáк 115
 днiянка 75
 дóбрае 168
 дод 60
 дóйка 113, 129
 дóйла 113
 дóхтарка 56
 драба 26
 драбіна 124
 драбы 124

дравіца 22
дравушка 24
дра́нчык 85
драпéжнік 97
драч 43
драчны́ 177
дрóвіца 22
дрóвіцка 22
дрозд 44
дро́п 44
дрóўка 22
дрóчны 177
дрóчыща 149
другадзічка 24
друга́к 22, 28, 98, 103
другацёлка 22
дружа́к 103
дружня́к 103
дрык 80
дры́каць 149
дрэ́жынь 67
дрэ́ма 55
ду́блік 43
дубу́рыць вушы 161
дубы́рыць вушы 161
дуда́н 110, 111
ду́дачка 110
дудзя́к 111
дудзя́х 110
ду́дка 110
дудо́к 37
дудо́рга 75
дунда́ры 80
ду́ндызіць 158
ду́роны 174
дух 123
ду́хвіна 128
душаві́к 123
душы́ць 153
духа́ 128
ды́ха 128
ды́хавіна 128
ды́хавіца 128
ды́хліна 128
ды́хліна 160
ды́хля 18
ды́хляціна 128
ды́хняўка 160
де́рбіна 26

Е

éгаць 138
éгнятка 15
едавіты 177
эдрайка 84
эдрына 84
еж 17
ежанё 17
ежанёнак 17
ежано́к 17
ежаны́я 17
ежа́чка 17
эжык 17
еката́ць 137
эка́ць 137
элень 15
эм'е 113
ендыкі 46
э́нчыць 137, 143
ерабе́й 40
ергета́ць 138
ерж 69
ерш 69
э́ча 114
эчык 61
э́шчы 177

Ё

ёгер 27
ёж 17
ёжык 17
ёжыкавы 163
ёжычы 163
ёржык 17
ёрка 14
ёрш 69
ёўкала 45
ёўчык 59
ё́цка 35

Ж

жа́ба 64, 65
жа́ба азёрная 64
жа́ба балаці́ная 64
жа́ба бало́тная 64
жа́ба вадзяна́я 65
жа́ба земляна́я 65
жа́ба зялёная 64, 65
жа́ба карава́тая 64

жа́ба кара́вая 64	жавутко́ 131
жа́ба каралева́тая 64	жа́вы 116
жа́ба каро́ставая 64	жа́гарыс 43
жа́ба падрубна́я 65	жа́гаўка 79
жа́ба падрубня́я 65	жагла́к 79
жа́ба падушобу́няя 65	жагляўка́ 87
жа́ба палява́я 65	жа́дны 176
жа́ба прышча́тая 65	жа́ла 114
жа́ба раба́я 65	жалэ́зніца 66
жа́ба рале́йная 65	жа́ліць 159
жа́ба рэ́павая 65	жа́ло 115
жа́ба рэ́паная 65	жа́лтко́ 131
жа́ба рэ́пата́я 65	жа́лтко́к 131
жа́ба свісця́чая 65	жа́лязні́ца 66
жа́ба сі́няя 64	жа́ніцца 148
жа́ба ша́рая 65	жа́рабе́ц 27
жаба́рынне 130	жа́рабе́ 28
жаба́рэнне 130	жа́рабе́нак 28
жа́б'е 164	жа́рабе́тка 28
жа́бер 130	жа́рабе́ца 27
жабе́ркі 124	жа́рабе́цца 153
жа́бернік 131	жа́рабе́ць 153
жа́бі 164	жа́рабе́чка 27
жа́біна 64	жа́рабо́к 27
жа́біна кары́тца 91	жа́рабо́чак 27
жа́біны 164	жа́рабу́к 27, 28
жа́біны начо́ўкі 111	жа́рабучо́к 27
жа́бка 64, 65	жа́рабчу́к 28
жа́бнік 79	жа́раба́ 28
жа́бны 164	жа́рабяно́к 28
жабра́кі 116	жа́раба́тка 28
жа́бры 116	жа́раба́тнік 18
жа́брына́ 124	жа́рало́ 115
жа́бскі 164	жа́расе́ль 70
жа́бур 130	жа́распе́р 70
жабу́рнячо́к 65	жа́расце́вень 70
жабу́рынне 130	жа́расце́вель 70
жабу́рыннік 130	жа́рвана́к 44
жабу́руны 131	жа́рванка 44
жабу́рэнне 130	жа́рло́ 115
жабу́цька 64	жа́рлю́к 79
жа́бы 64	жа́рля́нка 65
жа́бяк 79	жа́рнаўка 44
жа́бяччы 164	жа́робача́к 27
жа́бячы 164	жа́робачка 27
жа́варана́к 44	жа́роба́я 168
жа́варана́чка 44	жа́робка́ 27
жа́варанка́ 44	жа́робна́я 168
жава́ро́нка 44	жа́ромна́я 168
жава́ць 157	жа́ро́нкі 127

жаро́нцы 127
жарстві́ль 70
жа́ры 170
жа́рэбная 168
жа́рэбчык 27
жа́рэбятка 28
жаўна́ 43, 45
жаўна́рак 44
жаўна́рка 44
жаўна́рак 44
жаўра́нак 44
жаўра́нік 44
жаўра́нка 44
жаўро́нак 44
жаўру́к 44
жаўручо́к 44
жаўтабру́шка 56
жаўтагрудка 44
жаўта́к 131
жаўтапу́зік 44
жаўтко́ 131
жаўто́к 131
жаўту́шка 44
жаўты́р 44
жва́йка 157
жва́ка 157
жвакава́ць 157
жва́лы 173
жва́нка 157
жва́чка 157
жва́йка 157
жва́нка 157
жга́ла 115
жма 103
жма́ка 157
жмодзь 91
жму́так 103
жмяя́ 63
жо́бры 124
жо́маць 99
жо́пка 134
жо́ра 25
жо́равель 45
жо́раў 45
жо́ркі 176
жо́рлівы 176
жо́рны 127
жо́ўты 170
жува́йка 157
жува́к 80, 88
жува́к вадзяны́ 89

жува́к чо́рны 82
жува́ліца 83
жува́лка 64, 83
жува́лы 99
жу́гла 82, 99
жу́жлы 99
жу́жэць 139
жу́йка 157
жук 82, 99
жук ва́дзяны́ 89
жук ду́бовы 93
жук кляно́вы 93
жук ла́завы 93
жук маё́вы 93
жук ма́йскі 93
жук-пятру́к 85
жука́р 82
жула́н 58
жу́р 45
журава́й 45
журава́ль 45
жу́раў 45
жура́ў 45
жура́ўка 45
журау́ліха 45
журау́ль 45
жу́рлы́каць 140
жучо́к 82
жушча́ць 139
жуя́ка 157
жуя́чка 157
жыва́вы 173
жыва́лы 173
жывасце́р 70
жывата́ты 178
жыва́ты 113
жываці́на 97
жываці́сты 178
жыва́чы 173
жывё́ла 97
жывё́ліна 97
жыві́на 97
жыво́т 130
жыву́лы 173
жыву́чы 173
жыву́шчы 173
жыга́дла 115
жыга́длік 115
жыга́йла 115
жыга́л 115

жыгала 115
жыгало 115
жыд 41
жыдзюк 41
жыдок 41, 58, 68
жыкаць 147
жылавы 173
жылец 48
жыловы 173
жыпаць 142
жыраваць 157
жыравіты 176
жыравое 168
жыраўны 176
жыркi 176
жырны 176
жыроўны 176
жырыца 157
жытнік 31, 86
жэбрак 116
жэбры 116, 124
жэмжа 103
жэраб 27
жэрабя 28
жэрасць 70
жэрах 70
жэраб 27
жэрдкі 108
жэрло 115
жэрш 69
жэршык 69

З

з народкам (зародкам,
зародышам) 168
забіранка 47
завушніцы 116
загзуля 45
зад 112
задок 112
заедзь 100
заеччы 164
заечы 164
зазімісты 177
зазімкаваты 177
зазімлівы 177
зазімчасты 177
зазубрына 124
зазулька 84
зазуля 45

зазуля-кавуля 84
зайгранае 168
зайка 19
зайнятае 168
зайца 164
зайцавы 164
зайчанё 19
зайчанёнак 19
зайчаня 19
зайчанятка 19
зайчонак 19
зайчы 164
зайчык 81
зайчыны 164
зайчыха 19
зайчынак 20
закалочанае 168
закапыліць храпу 160
закрапіць 160
залаза 116
залатоўка 69
залезніца 66
залёза 116
залупанец 136
заяляецць 153
западзісты 176
запладзіць 153
запона 116
запона 116
зародак 131
зародыш 131
заруб 124
зарубак 124
зарубень 124
зарубіна 124
зарубка 124
заседзь 90, 132, 136
заскропец 63
затаўмаваты 173
затвор 115
затвора 115
затворына 115
затвараы 115
затонлівы 175
заўзулька 45
заўзуля 45
заўзюлька 45
заўзюля 45
захаецць да кнуроў 150
захаецць к быкам 152

захацець к храка́м 150
захлябі́на 128
захлябі́сты 176
заходлае 168
заходлівае 168
заце́ллівы 175
заце́нліва́ты 175
заце́нлівы 175
заце́нглівы 175
заціна́сты 175
заціна́цца 160
заці́нглівы 175
заці́ндлівы 175
заці́ністы 175
заці́нлівы 175
заці́оллевы 175
зачарві́ць 153
зачары́ць 153
зача́тае 168
за́юк 19
за́юхна 19
за́яц 19
за́яччы 164
за́ячы 164
збра́нца ў табу́н 148
збрадлі́вы 174
збро́длівы 174
збро́дны 174
збро́йлівы 174
збро́йны 174
звер 98
звэ́равы 164
зверанё́ 99
зверанё́нак 99
звераня́ 99
звэ́ратва 99
звэ́ргнуць 156
звэ́рскі 164
зверына́ 99
звіне́ць 139
звя́га 125
звяга́ць 137
звя́гі 122
звяра́ка 99
звяра́чы 164
звяр'ё́ 98
звяро́к 98
звяро́нак 99
звяру́га 98
звярына́ 98

звяры́нны 164
звяры́ны 164
згон 104
згра́я 102, 104
здзічы́цца 159
здо́хлік 26
здо́хнуць 159
здо́хці 159
здрак 80
здракава́ць 149
здрака́н 83
здрач 83
здрачы́цца 149
здо́к 80, 83, 92
здры́к 80
здрэ́к 83
зду́х 128
зду́хаві́на 128
зду́хві́на 128
зду́хові́на 128
зды́хала 98
зды́хлі́на 160
зды́хля 26, 98
зды́хля́ці́на 26, 98, 160
зды́хля́чы́на 160
зе́бра 122
зе́бры 116
зе́вы 125
зе́лязе́нь 47
зе́ляпа́к 79
зе́мляні́ца 64
зе́мля́нка 54
зе́разня́нка 88
зе́ўра 122
зе́бры 116
зі́гавáць 148
зі́маві́к 35, 36
зі́маві́чка 24
зі́моўка 59
зі́муха́ 59
зле́тка 110
злі́вак 136
змяі́нны 164
змяі́ны 164
змяя́ 63
змяя́ ме́дная 63
змяя́чы 164
знайду́к 53
знак 125
зно́сак 136

зоб 113
зрэнка 116
зуб 116
зубр 20
зўбра 20
зубранё 20
зубраня 20
зубро́нак 20
зубры́ха 20
зыг 80
зыгавáць 148, 149
зык 80, 83
зыкавáць 149
зы́калка 93
зы́каўка 80, 83, 93
зы́кацца 149
зы́каць 149
зы́паць 142
зы́ска 89
зюленькі 43
зюляняты 43
зябка 38
зяблік 38
зябры 116
зява 122
зява́ла 122
зява́ць 144
зявы 116
зявы́ 125
зязю́лісты 171
зязю́лька 45
зязю́ля 45
зязю́ля жыдоўская 60
зялёнка 64
зялёпу́ха 64
зямя́нік 94
зямя́нка 56
зяпа 122, 125
зяпка 121, 122
зяро́к 116
зяўні 125
зяўпы́ 125

I

ібут 38
ібуць 38
івал 45
івалга 45
іва́нька 84
івень 45

ігра́нае 168
ігра́цца 151
ігра́ць 147, 148, 149, 151,
152, 153, 155
іжджа́ 69
ікал 117
ікл 117
ікла 117
ікла́ч 117
ікло́ 117
іко́л 117
ікра́ 132
ікра́ (кра) жа́біная 131
ікра́ жа́бная 131
ікра́ жа́бская 131
ікра́ жа́бячая 131
ікра́ жа́бяя 131
ікра́ кура́пная 131
ікра́ лягу́шачая 131
ікра́к 101
ікра́нік 101
ікра́нка 101
ікра́чка 101
ілава 45
ільнік 73
ільць 117
іме 113
імя 113
індзю́к 46
індзю́ка 46
індзю́кі 46
індзю́р 46
індзю́ры 46
індзю́чанё 46
індзю́чаня 46
індзю́чка 46
індзю́чо́нак 46
індзю́шанёнак 46
індзю́шка 46
індзю́шо́нак 46
інды́к 46
інды́кі 46
інды́чанё 46
інды́чанёнак 46
інды́чаня 46
інды́чка 46
інкуба́тарка 52
іржа́ць 139
ірза́ць 139
ірха́ 112

ірш 69
іск 89
іска́ 89
іскава́ць 161
іцэ́ 136
ічык 61

К

каба́н 34, 52
каба́н дзікі́ 35
кабане́ц 34
кабанё́ 34
кабанёнак 34
кабано́к 34
кабанчу́к 35
каба́нчык 34
каба́ны 33
каба́сь 35
кабе́ц 60
кабу́сік 35
кабы́ла 27
кабылё́шка 27
кабылі́ца 27
кабыля́тнік 18
кабя́к 15
кавалёк 86
кава́лік 86
кава́ць 142
каву́р 46, 62
кагату́н 52
кажа́н 20
кажа́н-мыш 20
кажу́хна 78
кажу́шак 78
кажу́шка 78, 79
кажу́шша 78
каза́ 21, 37, 71, 78, 78, 93
каза́к 99
каза́ка 99
казан 20
казане́ц 20
казе́ль 86
казе́льчык 21, 86
казе́чы 165
казе́л 21, 86, 91, 94
казе́лчык 21
казе́льчык 21, 86
казіны́ 165
казлёнак 21
казлі́ца 154

казлі́шка 21
казлю́к 21, 86
казля́ 21
казля́к 21
казлянё́ 21
казлянёнак 21
казлянётка 21
казляні́цца 154
казляні́ць 154
казляня́ 21
казляня́тка 21
казля́тка 21
казлячо́к 21
казу́ка 99
казу́лька 85
казю́к 21
казю́ка 99
казю́лька 86, 99
казю́ля 86, 99
казю́рка 99
казючо́к 21
казялё́к 37
казяло́к 21, 86, 94
казяне́ 21
казяне́нак 21
казяне́тка 21
казяню́к 21
казяня́ 21
казяня́тка 21
казя́рка 99
казя́ўка 99
казя́чы 165
кайданы́ 88
какада́каць 142
какары́каць 142
какаре́каць 142
каката́ць 145
какацяня́ 29
кал 132
каласаві́к 71
калба́ту́н 136
кале́йка 103
кале́ка 67, 70, 74
калінаў́ка 71
каліні́к 73
калі́нка 68
ка́лка 41
кало́да 84
кало́да-баго́да 84
кало́дачка 84, 111

кало́дка 111
кало́п 85
кало́сник 72
кало́сты 172
кало́цца 158
кало́ць 158
кало́чанае 168
кало́цеш 132
кало́ць 125
кало́эндзюк 127
кало́эндзюх 126
кало́чка 70
кало́чы 172
кало́чык 70
кало́шска 71
кало́шчавы 172
кало́шчы 172
каляда́ 35
каля́днік 35, 102
кама́р 83
камарне́ча 83
камарня́ 83
камарэ́ча 83
кама́шка 87, 99
камель 23
камяну́шка 127
канада́ 18
канаплю́к 40
канапля́нік 40
канапля́нка 40
кана́рка 46
кана́ро́к 46
кана́рэз 18
кана́рэ́йка 46
кана́рэ́йка-бо́жачка 84
кандра́цька 84
кане́тнік 18
кане́ўнік 18
кане́вы 166
кане́нак 28
каніша́нька 26
кано́раз 34
канюга́ 26
каню́га 26, 27
каню́р 18
каню́х 18, 46, 48
ка́нюх 46
канюшо́к 26
ка́ня 46, 48, 62
каня́га 26
каня́ка 26
каня́тнік 18
каня́чы 166
капашы́цца 162
каплу́н 52, 53
капшук 123, 124
капы́т 117, 118
капы́та 117, 118
капы́ткі 118
капы́цікі 118
капы́цце 118
кара́ 109, 133
караба́тая 169
карава́ха 74
караве́на 21
караве́шка 21
караві́на 21
караву́ліць 157
каравы́ 21
каравя́чы 165
караго́да 85
карае́д 83
ка́рак 118
карале́к 47
каралі́ 88
каралі́ца 36
каралю́хі 88
каралю́шка 135
каралю́шча 135
карапу́ха 64
карасце́лка 43
карасцялі́ца 43
кара́сь 70
кара́ўка 74
карау́лячы 165
карб 124
карбачо́к 85
карбе́ж 125
карбі́на 125
каргла́чык берагавы́ 54
каржа́н 20
карза́н 20
карзу́к 34
карзю́к 34
каркаві́на 118
каркаві́нне 131
каркаце́нне 131
ка́ркаць 139, 142
кармі́цца 157
каро́бачка 84

каро́ва 21
каро́ванька 22
каро́вачка 22
каро́ві 165
каро́він 165
каро́віны 165
каро́віца 21
каро́вы 21
каро́вяччы 165
каро́вячы 165
каро́за 60
каро́лік 36
каро́ль 36
каро́ўі 165
каро́ўка 21, 84
каро́ўка бо́жая 83
каро́ўка-баго́ўка 84
каро́ўка-буро́ўка 84
каро́ўка-буру́шка 84
каро́ўка-муро́ўка 84
каро́ўскі 165
каро́ўчына 22
каро́ўчыначка 22
ка́рп 71
ка́рпа 71
ка́рпік 70
картаві́нне 131
кару́к 127
карупа́тка 50
карха́вінне 131
карша́к 49
каршачо́к 49, 60
каршачо́к берагавы́ 54
каршу́к 49
каршу́н 49
каршы́дла 118
ка́ры 170
кары́чневы 170
карэ́за 60
каре́тка 56
каса́ 110, 119
каса́тка 72
каса́ч 61
касі́к 110
касі́стая 54
кастра́к 25
кастра́т 35
кастры́ца 110, 11
касуце́нь 44
касце́р 100
касцо́лька 110
касця́к 119
касцяне́ц 110, 111
кася́к 67
касяне́нак 29
касяня́ 29
катнава́ць 151
като́к 29
кату́сь 29
каты́ 29
кау́р 62
каўбава́ты 177
каўба́ты 177
каўбу́н 75, 127
каўбу́х 126, 127, 130
каўбухава́ты 177
каўбуха́ты 177
каўбухі́ 113
каўбучо́к 127
каўбушо́к 123, 126, 127
каўбы́ 113
каўбяля́сты 177
каўду́н 126, 127, 130
каўдунава́ты 177
каў́ка 29, 41
каў́каць 140, 143
каў́пачо́к 127
каў́цёк 132
каўшо́к 65
ка́хаць 141
ка́хкаць 141
каца́ 134
каце́нная 169
каце́нак 29
кацля́па 29
каці́ны 165
каці́цца 154
каці́ць 154
кацька́ць 142
кацькі́ 29
кацься́ 29
кацо́к 29
кацяне́ 29
кацяне́нак 29
кацяне́тка 29
кацяні́цца 154
кацяні́ць 154
кацяно́к 29
кацяню́к 29
кацяня́ 29

кацянятка 29
 кацярынка 93
 кацярэжка 87
 кацяччы 165
 кацячы 165
 качавішча 106
 качанё 47
 качанётка 47
 качанюк 48
 качаня 47
 качанятка 47
 качар 47
 качаранё 47
 качараня 47
 качаранятка 47
 качачанё 47
 качачы 165
 качка 47
 качкі 47
 качкі 47
 качук 47
 качур 47
 каччы 165
 каччыны 165
 качы 165
 качынны 165
 качыны 165
 кашаччы 165
 кашачы 165
 кашлацінне 112
 кашута 133
 кашуя 133
 кашыны 165
 кашэччы 165
 кашэчы 165
 кваканне 131
 квакаць 139, 140, 141
 кваква 48
 квактанне 131
 квактаўка 51
 квактаць 140
 квактуха 51
 квакуха 51
 кватарка 51
 квахаць 141
 квахкаць 141
 квахтаць 140
 квахтуха 51
 квэкаць 141
 квічаць 144
 квішчаць 144
 квок 131
 квоканне 131
 квокат 131
 квокаць 141
 квокля 51
 квокша 51
 квохаць 140
 квохкаць 140
 квочка 51
 кел 117
 келб 73, 75
 келб марскі 73
 кельбух 126, 127
 кельбухаваты 177
 кэндзюх 126
 кеньбух 126
 кёркаць 138, 142, 146
 керкетась 138
 кершаваты 171
 кёршы 171
 кеўбух 126, 127
 кеўбушок 126
 кеўкаць 143
 кзык 80
 кібіс 49
 ківічаць 144
 кігаць 141
 кігіка 48
 кігікаўка 48
 кігікаць 141, 142
 кігічка 48
 кігукаць 142
 кіжан 20
 кізя 28
 кілач 34
 кілаш 34
 кілічка 48
 кілун 15, 34
 кімель 128
 кіндзюк 126, 127
 кіндзюхі 113, 119
 кіпр 34
 кірнбз 34
 кірняўкаць 143
 кірух 126
 кірык 48
 кіт пчаліны 133
 кіт пчолны 133

кішка́ 114, 119
кішка́ гузе́шная 119
кішка́ за́дняя 119
кішка́ кутава́я 119
кішка́ кутня́я 119
кішка́ прама́я 119
кішка́ прахо́дная 119
кішка́ серама́я 119
кішка́ сра́чная 119
кішка́ сярávaя 119
кішка́ сярóмая 119
кішка́ тоўста́я 119
кішкі́ 119
кішкун́ 35
кія́нка 65
кладу́шчая 175
кла́п 85
клапа́туха 52
кла́сціся 156
кляч 117
кле́й пча́ліны 133
кле́й пчо́льны 133
кле́йка 68, 75
клека́таць 141
клека́тун 39
клека́цець 141
кле́каць 141
клека́тун 39
кле́мка 85
кле́нь 69
кле́шч 85
кле́каць 141
кле́паць 140
кле́ў 115
кле́йкаць 141
кле́нтух 42
кле́ія 68
кло́ 117
кло́каць 140
клоп 85
кло́палка 52
кло́паць 140
кло́хкаць 140
клума́к 103
клу́ндзюк 127
клу́ндук 105
клу́ха 52
клу́хаць 140
клу́ша 52
кльгун́ 61
кльк 117
кльы́каць 141
кльы́ндзюк 124
кльы́шаваты́ 174
кльы́шняя 120
кльы́шы 174
кльэ́ндзюх 126
кльо́ва 115
кльо́ка 115
кльо́нка 115
кльо́пка 115
кльо́ў 115
кльо́ч 104
кльо́чык 95
кльо́шка 121
кльо́шняя 120
клява́ць 156
кляка́таць 141
кляне́к 80
кляпе́ц 72
кляпе́чка 39
кля́ча 26
кляш́няк 85
кляшча́ць 141
кляшчо́к 85
кляя́ 68
кна́разук 34
кне́р 34
кне́раз 34
кне́ўка 49
кні́га 48
кні́гавіца 48
кні́гаўка 48
кні́гі 126
кні́гікаўка 48
кні́жкі 126
кні́жэ́тніца 119
кно́р 34
кно́раз 34
кно́р 34
кно́раваць 149
кно́рчык 34
кно́ры́цца 149
кно́ыр 34
кно́ыраваць 149
кно́ырэ́ц 34
кно́ысаць 158
кно́юр 34
кно́юраваць 149

княваць 143
княгаць 143
княўкаць 143
кбблік 75
кбгут 41
кбжа 111
кбжан 20
кбзка 21, 37, 86, 93
кбзлік 86, 93
кбзная 169
кбзы 21
кбка 136
кбкаць 140
кблбух 126
кблкі 172
кбмля 63
кбнік 26, 86, 92, 94
кбнскі 166
кбнь 26, 70
кбнюх 18, 46
кбпыт 117
кбрап 64, 71
кбргі 133
кбржан 20
кбрмнік 35
кбрмніца 33
кбруп 112
кбршак 49
кбршасць 133
кбршун 49
кбстачка 110
кбстка 110, 120
кбсць 110, 120
кбсць спінная 129
кбсць (кбстка) хрыбэтная 129
кбсь 120
кбська 26
кбся 26
кбт 29
кбтаваць 154
кбтка 14, 29
кбтлішча 106
кбтная 169
кбуб 75, 126, 127
кбубель 75
кбубік 75, 126, 127
кбубічак 123, 127
кбўка-мурўка 84
кбхаць 140
кбхкаць 140
кбці 165
кбцік 29
кбшарсць 133
кбшасць 133
кбшка 29
кбшуць 133
кра 132
крагаць 141
крагліца 36
крайкі 117
крак 34
кракавінне 131
кракавіны 131
кракатаць 141
кракаўня 48
кракацінне 131
кракаць 139, 140, 141, 145
кракаць 141
кракбха 59
крактавінне 131
крактавіны 131
крактаць 140, 142
краліха 36
краліца 36
кралічка 36
кральчыха 36
кравляня 36
краміна 116
крамкаць 140
крамчаць 140
кранкач 49
краніўнік 53
красавіца 148
красавік 71
красадня 107
красаўка 69
красаўка 71
красей 25
красёха 58
краска 58
краснавольчык 58
краснавочка 71
краснаглазка 75
краснанбжжа 38
краснапёра 75
краснапёра 71
краснапёрка 71, 75
краснапёруха 71
краснапёрчык 59

красо́лька 58
красу́ля 23, 71
крась 70
красы́ 102
кра́таць 161
крато́вы 166
краўжаць 140
краўжач 49
краўчаць 140, 145
крахаві́нне 131
крахаві́ны 131
кра́хаўка 47, 48
кра́хаць 140, 141
краці́ны 166
краці́ха 30
крася́нэ 30
крася́нэнак 30
крася́но́к 30
крася́ня 30
крач 61
крача́ць 140
кра́чка 48, 61
крачо́к 61
крашэ́сце 108
крашэ́сць 108
крашэ́цце 108
кро 35
кро́лік 36
крок 25
кро́лік 36
кроль 36
кро́мкаць 143
кромплъ 72
кросанні 107
крот 29
кроў свіна́я 120
кроўж 78
кро́хат 131
кро́хаць 144
кро́хва 44
круг 124
круга́таць 144
круге́ль 72
кругі́каць 144
кругі́таць 144
кругі́чыць 144
кру́глік 72
кру́гляк 77
кружо́к 124
кружо́лка 91

крук 50, 92
крук ма́лы 42
кру́каць 144
круль 63
круме́ла 69
круме́ль 75
крумка́ль 49
крумкаце́нне 131
кру́мкаць 140
крумка́ч 49, 65
крумклан 42
крумча́к 49
крумча́ць 140
крупа́тка 50
крупе́ль 72
крутага́ловец 50
крутага́ловік 50
крутага́ловіца 50
крутага́лоў 50
крутага́лоўка 50, 65
крута́н 50
крута́ха 65
крута́цца 150, 151
крута́ч 65
круташы́йка 50
кру́хаць 144
круху́ 143
круці́галовец 50
кру́цік 91
круці́цца 148
круці́цца к быка́м 152
кручо́к 61, 75, 80
крываногі 174
крыжа́к 48
крыжа́н 48
крыжа́ха 48
крыжні́як 48
крыжні́як 79
крыжэ́нь 48
кры́каць 139
кры́лка 120
крыло́ 120, 123
крылу́шка 123
кры́льца 120, 123
крыльцо́ 123
кры́льца 120, 123
крыльцо́ 120
крыльцо́ 120
кры́лышка 120
кры́са 32

крычка 61
крэгаць 142
крэкаць 142
крэпкаць 142
крэхаць 140
ксень 127
кўбала 105
кўбар 75
кубатарка 52
кубáтка 52
кубэльца 105
кубэльца 105
кублё 104, 105, 106
куваць 142
кувэкаць 140
кувэкаць 142
кутакаць 142
кутаўкаць 142
кутач 57
кутíкаць 141, 142, 144
кутукаць 142
кудакаць 142, 147
кудактаць 142
куда́хкаць 142
куда́хтаць 142
кудос 110
куза́ка 99
кузаўка 99
куза́чка 99
кузнéц 86
кузнéчык 86
кузу́лька 28, 99
кузу́рка 99
кўзя 28
кузяна 99
кузяўка 99
кўйка 50
кукаваць 142
кукарэкаць 142
кукаўка 99
кўкаўка 45, 65
кўкаць 140, 142
кукоўка 45
кўкса 23
куксáты 172
кукула 45
куку́лечка 45
куку́лка 45
куку́лька 45
куку́ля 45, 65
кула́п 20
кулік 38
кулік паляны 38
кулікаць 140
кульбухавáты 177
кўмаць 140
кўмкаць 140
кумóра 116
кумсáты 172
кўна 30
куна́ 30
кундзюк 127
кундзючо́к 127
кўнік 67
кўніца 30
кўня 30
кўпа 103
кўпала 105
купéла 105
купéлiшча 132
купóвiшча 132
кўпяла 105
кура́ 51
курава́дка 51
кураво́дзiха 51
кураво́дка 51
кураво́днiца 51
кураёр 52
курай 52
курак 52
курака 52
куралéй 52
куранё 53
куранёнак 53
куранётка 53
кура́нь 52
кураня́ 53
кураня́тка 53
кураня́тнiца 51
кураня́туха 52
курапа́ 50
курапа 64
курапа́та 50, 56
курапа́тва 50
курапа́тка 50
курапа́шка 50
кура́пная 50
кура́п'я 131
кураса́д 108
кураса́дзень 108

курасáднік 107
курасáдня 107
курасóдня 107
курасóнне 107
курáтніца 52
курáч 52
кúрачка 50, 56
кúрачка дзікая 50, 56
курáчніца 52
курáчы 166
курашчышка 88
курашэзь 108
курашэсце 108
курая 52
курвяўчаць 143
курдúпка 52
кúрка 50, 51, 55
кúрка вадзяная 93
кúрка дзікая 50, 56
кúрка палявая 56
кúрка-сакатúрка 51
кúркаць 140
курлапа 51
курліга 51
курлыкаць 136, 143
курлыўкаць 141
курмэль 70, 75, 76
курмяўка 69
курнаваць 143
кúрнік 108
курну́ пець 143
курну́ спяваць 143
курны́каць 143
курню́ вадзіць 143
курню́ гурчэць 143
курняўка 29
курняўкаць 143
курóвадка 51
курóнак 53
курóпа 64
курóпка 50
курóсáдне 107
курóсáдні 107
курóсáднік 107
курóсáдня 107
курóсáльнік 107
курóсан 108
курóсанне 107
курóсны 108

курóстан 108
курóстань 108
курпáтка 50
курсáдне 107
курта́чніца 52
кúры галагúцкія 50
кúрца 51
курча́ 53
курчавóдка 51
курча́к 53
курчанё 53
курчаня́ 53
курча́тніца 52
курча́ць 104, 143
курчо́ 53
курчу́к 53
кúрша 33
кúры 50
кúры галагúцкія 50
кúры тэ́кінскія 51
курбы́ны 166
куру́ца 51
кúры́ца 51
кúрыца вадзяная 55
кúрыца кладу́шчая 51
кúрыца нясу́шчая 51
кур'я́н 53
куса́сты 174
куса́ты 174
куса́чка 79
куса́чы 174
куса́шчы 174
куслы́вы 174
кусу́чка 92
кусу́чы 174
кусу́шчы 174
кúська 79
кусюлё́к 28
кусюлё́нак 28
кусю́ля 28
кут 119
ку́тніца 119
куты́р 126, 127
куты́ро́к 127
кутэ́нь 119, 127
куха́ 134
куха́ч 60
куцава́ць 151
куца́ты 172

куць 142
куцы 173
куцюк 126
куча 102, 103, 104
кучаёк 48
куча́к 25
кучо́мка 109
кучу́к 126, 127
кы́чма 23, 173
кэ́ндзюк 126
кялба́ 75
кялба́н 76
кялба́ч 76
кялбу́н 75
кялбу́х 75
кя́ркаць 139, 145, 146
кя́ўкаць 143

Л

лаба́н 23, 173
лаба́нька 23
лаба́сты 172
лаба́тка 23, 173
лаба́ты 172
лаба́ч 23, 79, 173
лаба́шка 23
лаба́ца 23, 173
лабо́к 79
лабо́ня 23, 173
лабу́к 23, 173
лабу́р 110
лабу́тка 23, 173
лабу́ша 23
лабы́р 23, 173
лабы́рка 23, 173
лабэ́ндзі 42
лава́ць 157
лави́ць 157
лагаві́ла 106
лагаві́ска 106
лагаві́шча 105
лагаўе́ 105
лагаўе́ 105
лагві́шча 106
лагво́ 106
лагло́ 106
лагмо́ 106
лагові́шча 105
лажаві́ска 106
лазі́ць 153, 160

лазнúха 55
лазню́га 38
лазню́ха 55
лазо́вік 71
лазу́н 25, 101
ла́йба 23
лако́мы 177
ла́кты 108
лакчы́вы 177
ламаві́к 26
лама́цца 150, 152
ламбу́х 110
ламбу́р 110
ланту́х 130
ланту́хі 113
ланча́к 27, 29
ла́ня 31
лапано́ска 48
лапа́ць 157
ла́пка 123
лапо́нік 65
лапу́шнік 72
лапчы́вы 177
лапшы́вы 177
ла́савіца 30
ла́сачка 30
ласе́ 31
ласе́нак 31
ласі́ха 31
ла́сіца 30
ласі́ца 30
ла́січка 30
ла́ска 30, 31
ласка́вы 177
ласкі́р 72
ласкі́рка 72
ласку́рына 72
ласкуто́к 72
ластаве́йка 53
ла́ставічы 166
ластаву́шкі 53
ла́стаўка 53, 54
ла́стаўка берагавая́ 54
ла́стаўка беражна́я 54
ла́стаўка вадзяна́я 54
ла́стаўка дзікая́ 54
ла́стаўка земляна́я 54
ла́стаўка нарава́я 54
ла́стаўка нара́тая 54
ла́стаўка пясчана́я 54

ластаўкіны 166
 ластаўчыны 166
 ластачка 53
 ластка 30
 ласюк 31
 ласючок 31
 ласянё 31
 ласянёнак 31
 ласяня 31
 ласянятка 31
 лаўжэ 106
 лаўжышча 106
 лахацца 151
 лаша 27
 лашадзёнка 26
 лашак 27, 29
 лашаня 28, 31
 лашанятка 28
 лашатка 31
 лашачка 24
 лашачок 27
 лашонак 28
 лашоначак 28
 лашчак 22, 27
 лашчачка 22
 лашыца 27, 31
 лашыцка 27
 лаяць 137
 лебедзь 54
 лебядніцы 103
 лёжань 55
 лёжка 106
 лёйка 136
 лёніва 111
 лёнь 15, 37
 лёска 72
 лёскаўка 72
 лёскаць 141
 лётавік 98
 лётавішча 125
 леташак 26
 леташак 28, 98
 леташачак 26
 леташнік 26
 леташніца 24
 летушок 26
 лешч 71
 лешчаўка 72
 лешчова карáva 75
 лёгкія 120
 лётацца 151
 лётаць 151
 лётка 72, 110
 лёхацца 149
 лівёрка 17
 лізмаць 160
 лімфа 120
 лін 72
 лінаць 160
 лінёва 111
 лінёвішча 112
 лінёўка 111
 лінік 72
 лініла 111
 лінка 112
 лінлішча 112
 ліно́вішча 112
 ліно́к 72
 лінь 72
 лінька 112
 ліняць 160
 ліпень 78
 ліпеня 78
 ліс 30
 ліса 30
 лісі 166
 лісіны 166
 лісіца 30
 лісічка 55
 лісічы 166
 лісічы 166
 ліссі 166
 лісянэ 31
 лісянёнак 31
 лісяня 31
 лісячы 166
 ліць 156
 лóга 105
 лóгава 105
 лóгавіна 106
 лóгавішча 106
 лóгаўе 105
 лóгва 106
 лóгвіна 106
 лóгвіска 106
 лóгвішча 106
 лóжыва 106
 ломб 110
 лóпала 120
 лóпаўка 124

лось 31
ло́ша 31
ло́шадзь 26
луба́к 26
лубі́на 26
лунь 54
лупа́ 109, 133, 135
лу́па 121
лупаві́на 135
лупа́йка 135
лупа́р 72
лупа́ўка 135
лупі́на 135
лупі́ны 135
лусга́ 109
луска́ 109, 133
луска́р 72
луске́рка 72
луско́ 135
лусо́к 112
лу́цік 35
лушая 133
лушпа́йка 135
лушпа́йки 109
лушпа́я 135
лушпі́на 135
лушпóвіна 135
лы́мя 113
лынэ́к 20
лы́ска 23, 55
лысо́ха 55
лысу́ха 55
лысю́ха 23
лыч 120, 121
лычо́віна 120
лэ́бка 23, 173
люга́шка 64
лю́лька 90
люска́ 109
ляве́рка 17
ляво́к 136
ля́га 64
ляге́ніна 113
ляге́нь 76
лягу́ха 64
лягу́ша 26
лягу́шка 64
ляда́шчы 177
ляжэ́нька 64
лялечка 93

ля́лька 116
ляльчу́г 80
ляля́к 55
ля́па 122, 125
ля́паўка 122, 125
ля́паць 141
ля́пка 121, 122, 125
ляпо́шачка 85
ляпо́шка 85
ля́ска 72
ляската́ць 141
ля́скаўка 72
ля́скаць 141
ляску́н 57
ляску́ха 72
лясны́ 39
лята́к 20
лятня́к 25
ля́хацца 149
ляшч 71
ляшчу́к 72
ляшчэ́ць 140

М

магаза́нчык 20
маё́вік 93
маё́ўка 93
мазу́рак 41
маказо́б 99
макра́нка 90
макру́ха 90
макру́ш 90
макру́ша 90
маку́шка 133
маладні́к 98
малако́ 132
малатча́к 132
малача́й 101, 132
малача́н 132
малач'я́к 101
ма́лік 19
малі́наўка 76
мало́дзіва 132
мало́дзьва 132
мало́зіва 132
мало́кі 132
мало́тка 85
мало́чнік 101, 126
ма́льга 101
ма́льгаўка 101

мальгва́ 101
мальго́ўка 101
малька́ч 74
малю́га 101
малю́к 101
малю́та 101
малю́ка 69, 101
мамэ́каць 137
манту́з 73
манчо́лка 173
марга́ль 15
мардава́цца 148
марка́ль 15
маркатава́ць 150
марката́цца 150
марката́ць 137, 150
маркаці́нне 21
ма́ркаць 143
марка́ч 15
маркітава́ць 151
маркіта́цца 151
маркіта́ць 150
маркіту́н 15
мармата́ць 151
марму́за 121, 129
мармы́каць 138
маро́на 73
маро́ўка 84
марты́н 61
марха́ль 15, 65
мархатава́ць 150
мархату́н 15
мархво́тка 90
марцава́ць 148, 151
марцо́ўка 79
марэ́на 73
мар'я́нка 66
маска́лік 85
маска́ль 93
масля́к 91
ма́тка 89
матля́х 105
матро́сік 67
матру́на-кало́да 84
матру́нка 84
матылё́к 86
маты́лік 86
маты́лка 86
маты́ль 86
маты́лька 86
маты́льчык 86
маты́лячка 87
матэ́лка 87
ма́ха 120
махі́р 124
махня́нка 38
маца́к 136
маце́ра 33
мацо́ха 33
мацо́к 35
машата́ 99
машка́ 99
машкара́ 99
машкарня́ 99
машкарэ́зы 99
машкарэ́ча 99
машката́ 99
машыно́ўка 52
мегета́ць 137
медзвездзяне́ 32
медзвездзяне́нак 32
медзвездзяня́ 32
медзвездзяня́тка 32
ме́дзвіца 32
медзвядзэ́вы 166
медзвядзэ́нак 32
медзвядзэ́ў 166
медзвядзі́ны 166
медзвядзі́ха 32
медзвяджа́чы 166
медзяні́ца 66
ме́жы пальцамі́ 118
ме́каць 137, 145
ме́на 14
мень 73
мерката́ць 150
меркетава́ць 150
меркета́цца 150
меркета́ць 137, 150
меркітава́ць 150
меркіта́ць 150
меркіту́н 15
меркіцу́н 15
ме́рын 27
ме́ста 122
ме́сца 122
ме́сцішча 122
мех 122
мешане́ц 53
міга́ць 144

між капытамі 118
між капытоў 118
між рапаціцамі 1178
міжа капыта 118
міжкапыцце 118
міжракапыцень 117
міжракаціца 117
міз капытамі 118
міз рапаціцай 118
мізракапытна 117
мікаць 143, 144
мікольнік 72
мінбога 73
мінорачкі 51
мінтуз 73
міргітаць 139
міркатаць 151
міркаціца 151
міркітаваць 151
міркітацца 151
міркітаць 143, 151
мірон 73
міса 121
млечнік 126
мняк 74
мняўкаць 143
мняўчаць 143
моль 87
молька 101
молья 87
мобні 113
мбрда 121, 122, 129
мбркут 15
мбркуцень 15
мбшка 99
мрага 99
мраўчаць 143
мручаць 143
мрыкаць 143
мсіслякі 87
мудзік 124
мудзян 15
муза 121
музколь 99
музяка 94
мукаць 144
мула 23
мура 87
мурава 87
муравей 87, 106

муравейнік 106
муравель 87, 106
муравельнік 106
муравеннік 106
муравінец 106
муражнік 106
мураўе 106
мураўе 87, 106
мураўль 106
мураўля 106
мураўнік 106
мураўчаць 143
мураха 87
мурахаўе 87, 106
мурахвінец 106
мураш 87
мурашачнік 106
мурашка 87
мурашка-пумпашка 84
мурашнік 106
мурашнік 35
мурашэтнік 106
мурашэчнік 106
муркатаць 151
муркітаць 151
мурлыкаць 151
мурмыкаць 138
мурныкаць 143
мурбўка 84
мурчаць 143
муршаўня 106
муры 170
мўса 121, 122, 128
мўска 112
мусколь 99
мўха 88
мўхіна 88
мўшына 88
мўза 121, 122, 128
мўзя 22
мўка 22
мўкаць 144
мўлаты 173
мўльса 121, 128
мўльчак 101
мўрза 121
мўркаць 145
мўса 121, 128
мўсечка 22
мўсік 133

мы́сіна 121, 128
мы́ська 22
мы́ся 22
мыхі́р 124
мы́цка 88, 121
мы́чаць 144
мы́чка 118
мы́чун 25
мы́чэць 144
мыш 20, 31
мыш лята́чая 20
мыш лятуча́я 20
мыш ляту́шчая 20
мыш палатня́ная 20
мыш палява́я 31
мыш шкураця́ная 20
мыш шкурці́ная 20
мышá 20, 31
мышá пальна́я 20
мышава́ць 158
мышае́д 46
мышáк 31
мышало́ 46
мышане́ 31
мышане́нак 31
мышаня́ 31
мышáсты 170
мышáты 170
мышáччы 166
мышáчы 166
мы́шка 31
мышкава́ць 157
мы́шшы 166
мы́шына 31
мы́шыны 166
мэ́ва 61
мэ́каць 137, 145
мядзвэ́джы 166
мядзвэ́дзіха 32
мядзвэ́дзіца 32
мядзвэ́дзь 32
мядзвэ́дка 88
мядзвэ́жжы 166
мядзві́га 32
мядзвяжы́ха 32
мядзя́нка 66
мяжы́персніца 118
мяздо́ 105
мяк 74
мякі́ннік 26

мякла́ша 87
мя́ла 122
мялі́ца 122
мянё́га 73
мянё́к 73
мянту́з 73
мярка́ль 15
мяркта́ць 151
мярло́г 105
мярло́га 105
мярча́ць 143
мята́цца 155
мятлак 87
мятла́чак 87
мятлі́к 87
мятлі́чак 87
мятлі́чка 87
мятлу́х 87
мятлу́ха 87
мятлу́шка 87
мятлы́шка 87
мятлю́шак 87
мятэ́блік 86
мяўка́ць 143
мяўча́ць 143
мяхі́р 123
мяце́лачка 111
мяшб́чак 123

Н

набы́так 97
наво́знік 82
наго́дачка-наго́дачка 85
нагуля́нае 168
надво́рнік 35
надубу́рыць вўшы 161
надубы́рыць вўшы 161
на́зма 107
найгра́нае 168
наквáхта 131
наласка́ 30
на́летак 25
налі́м 74
наліўні́к 73
нара́ 107
нараві́сты 174
нараві́цца 160
нарастава́ць 155
нараўлі́вы 174
наро́дак 131

на́ртны 175
нары́ўнік 82
нарэ́ц 48, 54, 62
наса́р 70
насе́д 103
насе́дала 107
насе́дка 52
насо́к 133
наста́віць (паста́віць)
 ву́шы 161
нату́рлівы 174
нату́рлісты 175
нату́рысты 174
нату́рыцца 160
начарві́ць 153
начні́ца 20, 55, 82
начо́ўкі 111
нашарэ́піцца 161
не́вук 26
неданос 136
неданосак 136
не́ра 155
не́радзь (нераць) 99
неразнь 48
неразня 48
не́рас 155
нерасава́ць 155
не́раст 155
нераставанне 155
нерастава́ць 155
нерасто́ўка 155
нерасці́лішча 156
не́расць 155
не́сца 156
не́сціся 156
не́тра 82
не́цег 38
не́целак 24
не́цель 24
не́ска 51, 75
не́ская 175
но́гаць 117
но́здры 121, 129
но́ра 107
но́раст 132, 155
но́рка 54
но́рнічак 54
но́с 121, 133
но́сік 133
но́ская 175

но́чка 20
ну́жа 88
нура́ 107
нурча́к 48
нурэ́ц 48, 62
нутра́к 28, 34
нутранэ́ц 34
нутрэ́ц 28, 34
ну́цер 34
ныро́к 62
нырэ́ц 48, 62
нырэ́ц-хахлач 48
ню́шка 129
ню́шчыць 143
нядзвэдзі́ца 32
нядзвэдзь 32
нядзмедзь 32
нядо́йка 24
няздо́ 105
нясу́ха 51, 175
нясу́чая 175
нясу́ша 51, 175
нясу́шка 51, 175
нясу́шчанка 51, 175
нясу́шчая 175
нясці́ся 156
нясю́шчая 175
няўка́ць 143
няўчы́ць 143

О

о́гер 27
о́жык 17
о́каць 137
о́кса 81
о́сва 81
о́чкі 134

П

пабе́гацца 152, 153
пабе́гаць 152
пабі́цца 151
пабыдлава́ць 153
па́ва 55, 85
павало́жжа 102
паві́длівы 176
па́віца 55
паву́к 55, 88

павута́ 107
 павуце́нне 107
 павуці́на 107
 павуці́нне 107
 паву́цце 107
 паву́ццё 107
 па́вуць 107
 павучы́на 107
 павучы́нне 107
 павучы́ня 107
 павучы́нне 107
 пага́нка 31
 паго́дка-яго́дка 84
 паго́н 103, 104
 пагудзе́ць 150
 пагу́каваць 150
 пагу́каца 150
 пагу́каць 150
 пагуля́ць 150, 152, 153
 пада́лец 66
 па́далі́на 159
 па́даль 159
 па́дальні́ца 66
 па́данка 66
 пада́рлач 37
 па́даць 150
 падба́родавічы 108
 падба́родаўні́ца 121
 падба́ро́дзі́ца 121
 падба́ро́дычы 108
 падва́лі́ца 121
 падга́лісты 175
 падга́лы 175
 падга́раўка 55
 падга́рлён 121
 падго́рла 121
 паджа́робак 27, 28
 паджа́ры 170, 175
 па́дзеж 159
 па́дзежы́на 159
 па́дзезі́на 159
 па́дзезь 159
 падка́пытнікі 118
 па́дла 26, 159
 падла́сі́ца 30
 падла́сі́ць 30
 падла́ска 30
 падла́сы 170
 падле́ска 72
 падле́шчык 72
 падле́так 100
 падле́ткі 100
 падлі́на 159
 падля́п'е 125
 падляшчбо́ўка 72
 падня́цца на красы́ 148
 падо́нак 78
 падо́хля 160
 падпаве́тнічак 41
 падпадзе́мка 55
 падпадзя́нка 55
 падпадо́м 55
 падпалю́шка 55
 падпаля́нка 55
 падпара́сёнак 35
 падро́бенькі 113
 падрэ́з 34
 падсалаве́й 40
 падсві́нак 35
 падсві́на́ка 35
 падсві́ня́ка 35
 падсо́с 28
 падсо́сак 28
 падстра́шнік 41
 падсу́каны 175
 падтру́с 36
 паду́зда 74
 паду́клёйнік 68
 паду́ст 74, 76
 паду́ста 74
 паду́ства 76
 падхво́сні́ца 122
 падхво́сці́ца 122
 падхля́бі́на 128
 падхля́бі́сты 176
 пацце́лак 25
 пацця́глы 175
 пацця́пак 125
 пацшчупі́сты 175
 па́д'язі́к 79
 па́д'язі́ч 79
 па́д'язы́ч 79
 пажу́ры 117
 па́зік 125
 пазу́р 117
 пазу́ро 117
 пазу́ры 117, 118
 пазю́ры 117
 паі́скава́ць 161
 пайгра́нае 168

пайграць 150, 151
пакатнаваць 152
пакнураваць 150
пакныраваць 150
пакрытае 168
пакрыцца 150, 151, 153
пакуцаваць 152
палавы 170
паласасты 171
паласатка 23
паласаты 171
паласясты 171
палатно 123
палатнянік 20
палахлівы 176
палацэнца 123
палётак 125
палётка 85
палец 117
палётач 152, 153
палёўка 23, 31
палёхацца 150
паліцца 147, 151
палка 110, 111
палоднік 65
палойнік 65
палоннік 65
палоннік 65
палоннік 65
пальцы 117
пальчыкі 118
паляваць 147, 148, 149,
151, 152
паляўка 31
памаркітаваць 152
памаркітаць 152
памаўзлівы 174
памеркетца 152
памеркетца 152
памёрці 159
паміж капіта 118
паміж пазюрэмі 118
паміркітаваць 152
паміркітаць 152
памуркатаць 152
памуркітаць 152
пападаць 153
папаліка 20
папаліцца 151
папаляваць 150, 152
паплавок 123
папбок 59
папутай 57
папутач 57
папынка 116
папяльнуха 87
папянюх 87
пар 34
паражні 117
паражань 117
парасё 35
парасёнак 35
парасёначак 35
парасётка 35
парасіцца 154
парасіць 154
парасюк 34, 35
парася 35
парасянятніца 33
парасятка 35
парашук 34
паробская 169
паробца 158
пароць 158
паробшкі 134
парсюк 34
парсюк дзікі 34
парук 34
парухацца 150
парушчы 172
парх 20
парха 133
пархі 133
пархота 133
парша 133
паршук 34
паршы 133
парыня 23
парыскаць 150, 152, 161
парэбрына 124
парэскацца 152
пасаваты 171
пасажніца 24
пасасты 171
пасаты 171
пасвісцёлка 55
паскаваты 171
паслед 122
паследкі 132
пасмаркітаць 152

пасмецюх 37
пасмецюха 37
паст 122
пастадаваць 153
пастка 122
пастушачка 56
пастушка 56
пасцель 122
пасцеля 122
пасці 159
пасць 122
пась 122
патаўкціся 151
патрахі 113
пáтрыхі 113
паўзун 64
паўзўха 64
паўлін 55
паўлюк 55, 92
паўшаня 30
паўшыха 30
пах 128
пахадзіца 153
пахва́ 128
пахвіна 128
пахлябісты 176
паходкі 90
пац 32
паце́каваць 152
па́церка 85
па́церкі 108
пацук 32
пацучаня 33
пацучок 35
пацькала 57
пацягушчы 174
па́ша 134
па́шча 122
па́шчакі 125
пашчэмкі 125
пашчэнгі 125
пашчэнкі 125
па́шчэнні 125
па́шшак 88
паянчы́на 107
пéвень 52
пéдрык 84
пéдурка-сэдурка 85
пéкач 37
пéкун 37

пéкур 37
пéлькі 114
пéндарка 84
пéнка 136
пéнь 110
перага́рoдка 115
перазімак 28
перазімо́вак 25, 98
пералáсы 171
пералéтак 25, 26, 28, 98
пералéтачак 26
пералéтка 24, 27
перапалі́ца 151
перапалóсісты 171
перапалóсы 171
перапаясы 171
перапéлка 55, 87
перапóн 116
перапóна 115
перапóнка 123
перапялэ́ска 23
перапялэ́сы 171
перапялі́ца 55
перапяля́сы 171
перахля́бісты 176
перахля́блены 176
перахля́бшы 176
пераяда́ць 157
первадо́йка 22
перваро́дка 27
перваце́л 22
перваце́лка 22
первача́тка 22, 27
пéрвеса́нка 22
пéрвым це́лем 22
первяча́тка 22
пéрга 133
пéр'е 109
пéр'е лягу́шкіна 131
пéрсі 114
пéрсні 114
пéрсці 114
пéрсціні 114
персць 117
пéрхаць 133
перхуга́ 133
пéрца 123
першажа́рoбка 27
першапа́шніца 24
першаце́л 22

першацёлка 22
пёршым цёлем 22
пёршым цёлам 22
пёршым цяляцем 22
перына́ 109
пескаво́д 75
песказо́б 67
пéсси 167
пéстак 18
пéстун 18
петра́нка 84
петрачо́к 84
пéтрык 84
пéўнае 168
пець 143
пéцька 52
пéця 52
пецяльгу́з 37
печані́цы 123
пéчань 123
печары́ца 54
печуры́чка 54
пёрка 109, 123
пёрлышка 123
пёрца 109, 123
пéстры 171
пётра-паўла 84
півáлка 90
піві́ка 49
пíгалка 49
пíгаўка 49
пíгіца 49
піднава́ць 157
пíіца 49
пíкаўка 49
пíкун 60
пíкша 86
пíліпéц 49
пíлнава́ць 157
пíлсць 112
пíльнава́ць 157
пíльнява́ць 157
пíльсць 112
пíмпа 49
пíмпя 49
пíскаце́ць 146
пíскі́ж 75, 76, 78
пíсклётка 100
пíсклэ́ 53
пíсклэ́нак 53, 100

пíсклю́к 53
пíскля́ 53
пíсклянё́ 53
пíсклянё́нак 53
пíскляня́ 53
пíскля́тніца 52
пíску́ж 78
пíску́н 73, 76, 78
пíску́р 78
пíстульга́н 57
пíсягавы́ 171
пíсяга́сты 171
пíталі́шка 87
пíху́тка 55
пíч 110
пíчы́й 111
пíшч 110, 111
пíшчаві́к 114
пíшчаво́д 114
пíшча́ль 78
пíшча́ць 144
пíшчы́к 110, 111
пíя́ўка 90
пла́вень 123
плаво́к 123
плаву́к 123
плаву́н 123
плавуно́к 123
пласкі́р 72
пласкі́рка 72
пласку́ха 72, 75
платва́ 74
платві́на 74
платві́ца 74
плаўні́к 123
плаці́гушка 75
плаці́ца 74
плашчы́ца 75
плéва 123, 133
плéвачка 123
племянні́к 34
плéскаўка 72
плéўка 115, 123
плéўра 115
плéнка 115
плéшчыць вушы́ 160
пліку́н 48
плісаўка 56
плісі́ца 56
плі́ска 56

пліскаўка 56
 пліска́ха 56
 пліскунчык 48
 плістаўка 56
 плойма 103, 104
 плотачка 75
 плотка 74, 75
 плóхі 177
 плоць 74
 плўска 85, 86
 плўскава 86
 плюскá 85
 плюсква́ 85
 плява́ 115, 133
 плява 123
 плявіца 90
 пляскатаць 141
 пляска́ць 153
 пляскун 124
 пляснівы 170, 171
 пляўка 90, 115
 пля́ха 119
 пля́хі 119
 пнюх 110
 пóвад 101
 пóдлетак 100
 пóдцяць 100
 пóдсвінак 35
 пóдсвіннак 35
 пóдтрус 36
 пóіск 89
 пóлік 85
 пóрхаць 133
 пóрхі 133
 пóршы 133
 пóўзаць 160
 пóўзнік 56
 пóўстка 112
 пóўць 112
 поўх 18, 19, 29, 75
 пóцвінак 35
 правя́стка 22
 прагавіты 176
 пра́гны 176
 прагóтны 176
 пражóрлівы 176
 пражóрысты 176
 пражыравіты 176
 пражы́рлівы 176
 пражы́рны 176
 пражэ́рлівы 176
 пражэ́рны 176
 пралéтак 28
 пралéтны 174
 прамзэ́льны 174
 пра́нік 65
 прапóліс 133
 пра́сці 161
 прася́нік 40
 прасяню́к 40
 прахлябісты 176
 пра́ч 65
 пра́чык 65
 прóразь 118
 прóшка-рабóшка 85
 прус 89
 прусáк 89
 пры́за 121
 прыня́тае 168
 прырэ́з 34
 пры́са 121, 128
 пры́скі 121
 пры́сы 108, 121, 128
 пры́тарч 110
 пры́ха 121, 128
 пры́хі 114, 121, 129
 псе́йка 22
 псі́ны 167
 пстра́нга 93
 пстра́нга 77
 пся́чы 167
 пта́сі 167
 пта́ства 100
 птах 100
 пта́ха 100
 пташаня́ 100
 пта́шачка 100
 пта́ш'е 100
 пта́шка 100
 пташу́к 100
 пташы́ны 167
 пту́ха 100
 птушанёнак 100
 птушанóк 100
 птушаня́ 100
 птушаня́тка 100
 пту́шачка 100
 пту́шка 100
 пту́шышы 167
 птушы́нны 167

птушыны 167
пува́к 88
пу́гаўка 90
пуга́ч 57
пу́глівы 175
пудкі́ 176
пудлі́вы 175
пужлі́вы 175
пу́за 130
пуза́тая 169
пуза́ты 178
пузіне́ 100
пузіня́ 100
пузы́р 123, 124
пук 111
пукас 69
пулк 104
пумпа́рушка-рыбу́шка 84
пундач 67
пу́нка 134
пуп 127, 132
пупко́ 111
пупо́віна 127
пупо́к 127
пупро́ 127
пупы́р 57
пупэц 127
пуска́ць ікру́ 155
пуска́ць не́расць 155
пу́стальга 57
пусты́ня 18
пусце́льга 57
пу́тпела 55
пу́тра 120
пу́ўка 70
пух 109, 134
пуха́ 134
пу́хала 124
пухі́р 123, 124
пухло́ 123
пуца́к 32
пу́цкела 55
пу́чка 134
пуша́цца 147
пу́шка 134
пушня́к 88
пушы́на 109
пці́ца 100
пчай́ка 93
пчалá медава́я 89

пчалі́ны 167
пчала́ны 167
пчо́льны 167
пчо́лы 89
пчо́лы вало́скія 89
пчо́лы гняд́ыя 89
пша́йка 93
пшчо́лы 89
пшыча́ць 147
пшэ́пюрка 55
пыж 110
пызгры́ 121
пыле́нак 53
пы́лька 51, 53
пылю́к 53
пыляне́ 53
пыляне́нак 53
пыляня́ 53
пыляня́тка 53
пыляня́тніца 52
пы́рка 51, 53
пы́са 121, 128
пы́сак 121
пыск 121
пы́скі 121
пы́хаўка 121
пы́ца 121
пы́чка 115
пэ́лях 113
пэ́пка 121
пэ́трахі 113
пю́ро 109
п'явачні́к 91
п'яві́ца 90
пяву́н 52
пягу́нь 52
пяну́х 110
пянчу́к 110
пяню́х 110
пява́к 103
пява́лка 22
пява́чка 27
пявві́сенка 22
пявві́сцінка 22
пявво́сцінка 22
пявву́стка 22
пявву́сцінак 22
пявву́сцінка 22
пявву́ха 22
пявву́шка 22

пярвўшчанка 22
пярв'як 103
пярга́ 133
пярду́н 124
пяро́ 109
пяро́ 109
пяра́к 103
пяра́ка 22
пяра́тка 22, 27
пяра́чка 22
пяра́шынка 22
пяры́на 109
пяры́нка 109
пяра́дайка 23
пяра́зімак 25, 28, 98
пяра́зімачка 24
пяра́зімка 24
пяра́сты 171
пяра́сцінка 22
пяса́р 75
пясу́р 75
пястру́шка 77
пясча́нка 74
пята́ 134
пя́тка 134
пя́ткі 118
пято́к 52
пятро́ 84
пятру́к-пятру́к 84
пятру́шачка-ду́шачка 84
пятру́шка 84
пя́тры 108
пяту́х 52
пяу́нь 52
п'яу́га 90
п'яу́ка 90, 91, 92
п'яу́чу́р 91
пяхту́р 75
пячу́р 54, 75
пячо́ра 107
пячо́рка 50
пячу́ра 107
пячу́рачка 54
пячу́рка 54
пячу́рнік 54
пяче́ра 107
пяшкúр 65, 75

Р

раба́к 82, 94
раба́к дажджавы́ 94

рабачо́к 91
рабе́ня 23
рабе́ц 57
ра́бка 81
рабо́к 57
рабро́ 124
рабро́на 124
рабу́ха 64
рабу́шак 40
рабу́шчык 40
рабчы́к 57
рабы́ 171
рага́таць 139
рага́тка 23, 71
рагаце́ць 139
рагу́лька 23, 71
рагу́ля 22
рагу́ш 58
рад 125
ражо́н 111
разве́дка 90
разга́ч 110
раздво́на 118
раззя́віць 160
разі́нуць 161
разня́ць 161
раззя́віць 160
разя́піць 161
раі́цца 156
райкаце́ць 140
райка́ць 140
рак 76
ра́кавіна 91, 117
ра́кавіны 117
ра́кавіца 117
ра́кавішкі 118
ра́капіца 117
ра́капуце́нь 117
ра́капу́ціна 117
ра́капытня́ 117
ра́кат 117
ра́катка 117
ра́катні 117
ра́каўка 91
ракаце́нь 117
ра́каціца 117
ра́каціцы 117
ра́каць 141
рако́пыж 118
рако́т 117

рако́тка 117
рако́ўня 117
ра́кушка 91, 92
ра́кушкі 117
ралля́ 102
ралява́ць 148
раме́ннік 20
рамза́ць 139
рамяні́ца 20
ранця́к 125
ра́паткі 117
рапа́ціна 118
рапа́ціцы 117
рапéха 64
ра́піца 117, 118
ра́плы 120
рапо́тка 117
рапо́ха 64
рапу́га 64
рапу́ха 64
рапу́шка 76
рас 155
расава́ць 155
расаві́к 94
расцялі́ца 155
расчэ́п 118
расчэ́па 118
ра́твіца 118
раўка́ць 140, 143
раўсці́ 144
раўці́ 144
ра́хаць 144
ра́хаце́ць 144
рахма́льны 177
рахма́нны 177
рахма́ны 177
рахта́ць 139, 142, 144
ра́ціца 118
рачане́ц 76
рачня́к 28
рачы́шнік 85
рашня́к 35
ржа́ць 139
рза́ць 139
рог 124
ро́гаць 144
ро́іца 156
рой 102, 103, 104
ро́пуха 64, 74, 76
ро́пушна 64
ро́хаць 144
ро́хкаць 144
ро́чнік 28
рубéж 124
рубéц 124
ру́бінка 124
руда́ 120
ру́дка 17
руды́ 172
руі́на 102
ру́іць 148
ру́йка 102
руйні́цца 148
рукáсты 177
русáк 19
ру́сці 144
ру́та 38
ру́хаць 144
ру́хкаць 144
ручны́ 177
ру́я 102
руява́ць 148
ры́ба 100
рыба́к 61
рыба́к на́глы 61
рыба́лка 61
рыбалó 61
рыба́чка 61
рыбе́ц 76
ры́беччы 167
ры́бі 167
ры́бін 167
ры́біны 167
ры́бітва 61
ры́бны 167
ры́бячы 167
рыгі́таць 139
ры́жы 172
рык 38
ры́каць 144
рыкú́ння 23
рыкú́ха 23
ры́ла 120
рымéць 144
рыпу́га 64
ры́пус 76
рыпу́ха 64
ры́са 125
рыса́к 26
рыск 102

рыскава́цца 148
рыскаўня 102
ры́скацца 148, 151
ры́скаць 149, 151
ры́жаць 144
ры́жаць 144
рыць 158
рыча́ць 144
ры́я 121
рэ́гацца 137
рэ́мзаць 139
рэ́місь 60
рэ́піца 128
рэ́пка 128
рэ́пуха 64
рэ́скацца 151
рэў́ць 144

С

саба́ка 33
сабарно́ 33
сабачаня́ 33
сабачу́га 33
сабачу́к 33
сабаччы 167
саба́чы 167
савá 57
сад 104
садо́вік 72
саза́н 71
сакара́ць 145
саката́ць 141, 145
сакату́н 52
сакале́рыка 51
сакóл 60
саксу́н 48
салавё́й 57
салавё́йка 57
саладу́х 87
салаўе́ў пара́бак 40
са́льнік 35
самаса́дак 53
самасе́дак 53
самасе́й 53
самасе́йка 53
саме́ц 101
самі́ха 101
самі́ца 101
са́мка 101
само́к 77, 101

самту́к 65
самяшы́на 133
са́ні 125
санкі́ 125
са́нькі 125
сапéль 69
сапéць 147
саплі́вец 69
саплю́к 69
сапля́к 69
са́пы 121
саракано́жка 90
саракапу́д 58
саракапы́т 58
сарана́ 91
сара́нка 86
сарачы́ны 167
саро́ка 58
саро́кін 167
саро́ччы 167
саро́чы 167
са́рыч 46
сасі́лы 129
сасу́н 28
сачо́к 126
сва́дзьба 102
сва́каць 142
свень 109
сверба́ло 37
свергата́ць 146
све́ршч 94
све́ршчык 94
светлячо́к 91
све́чки 102
све́чки вoдчы́я 102
сві́га 73
сві́ніны 168
сві́нка 33, 74
сві́ннёнак 35
сві́нні 33
сві́нні дзі́кія 33
сві́нны́ 167
сві́ння 33
сві́ннячы 167
сві́нскі 167
сві́нча́ 35
сві́нча́га 35
сві́нчо́ 35
сві́нчо́к 35
сві́ны́ 167

свініюк 74
свіняка 35
свінячы 167
свіргаць 146
свіргуль 60
свіргун 86, 94
свіркала 94
свіррок 48
свірстун 86
свірцаць 146
свірчок 60
свіршч 94
свіршчок 94
свіршчык 94
свірэпы 175
свістацца 158
свістаць 147, 158
свістуха 45
свісцець 141
свісцёлак 94
свішчур 94
свóйклівы 177
свóйлівы 177
свóйскі 177
свóйсклівы 177
свыркун 94
свяхак 136
свяхун 136
свяхгун 94
свяхкач 94
свяхкун 94
свяхстун 94
свяхчок 94
свяхшаць 146
свяхшок 94
свяхшчок 94
свяхшчолак 94
святляк 91
свяхчок 94
сегалётак 28
сёдаіла 107
сёдала 107
сёйбіт 37
сёкаўка 79
сёлег 47
сёлезень 47
сёлюх 47
селязень 47, 119
селязенька 47
селязён 47
селязёнка 119
селятók 25, 28
сёра 132
серадавік 27
сёргі 108
серпакр'ёжнік 20
сёрца 127
сёры 170
сеч 132
сёчка 31, 79, 93
сёлетак 25, 28, 98
сёлеташак 98
сёлетка 24, 28, 98
сёлетнік 25, 28
сёлетніца 24
сёлешнік 25
сібель 68
сібіль 68
сіаваронка 58
сіаграк 58
сіаграка 58
сіаграха 58
сівадра 58
сівадрака 58
сівак 48
сівакрак 58
сівакрака 58
сівакракша 58
сіваплёчка 58
сіваплёсы 170
сіваракша 58
сівашыйка 58
сівокрана 59
сівуха 72
сівы 170
сівярака 58
сіг 74
сіга 76
сіга салóвая 76
сідарка 84
сізаваронка 58
сізы 170
сік 73
сікалка 79
сікаўка 73
сікёрка 75
сікла 73
сікліўкі 87
сікóлка 73
сікóрка 59

сікоўка 73
сікунь 87
сіку́чкі 87
сільва 76
сіне́ц 72
сіні́ца 59
сіні́чка 59
сінічо́к 59
сі́нчук 79
сі́нчык 59
сі́ньга́ 72, 76
сі́ньдзік 59
сі́нюга 58
сі́нюк 59, 72, 79
сі́нюха 58, 75
сі́нючо́к 59
сі́няваро́нка 58
сі́няк 72
сі́някра́тка 58
сі́няпо́рац 79
сі́няпта́шка 58
сі́няўка 68, 69, 79
сі́няўро́нка 58
сі́пець 146
сіська́ 129
сі́та 107
сі́таўка 56
сі́тка 56
сі́ўка 38
сі́ўка-варо́нка 58
ска́ба 124
скаба́ 59
ска́біна 124
ска́бка 124
скабуры́на 124
скавыта́ць 137, 144
скагата́ць 144
скаку́н 81, 86, 94
скаку́ха 17
скаку́шка 17
скала́ 90, 131
скалі́ць 161
ска́ліць 161, 162
ска́лка 91, 111
скаллі́ць 161
ска́лля 90
скаллява́ць 161
скало́так 136
скаль 90
скалю́па 135

ска́ля 90
скаля́ 131
скалява́ць 161
скаляру́шча 135
скамаро́х 69
скапе́ц 15
скарагата́ць 140
скаралу́шча 111, 135
скаралю́шка 111
скаралю́шча 111, 135
скарлу́па 109, 135
скарлу́пка 135
скарлю́пка 135
скаро́нка 44
скарэ́ц 62
скаўро́нак 44
скаці́на 27, 97
скаці́ніна 97
скаці́ца 154
скацу́к 81
скачо́к 86, 94
скачы́ха 81
скварэ́ц 62
скверапча́ць 140
скверці́ся 140
ске́ля 90
скергета́ць 145
скі́біцы 125
скі́віцы 125
скі́гіка́ць 144
скі́гіта́ць 137, 144
скі́го́ліць 144
скі́даца 156
скі́нуца 156
скі́нуць 156
скі́рга 58
скі́ргіта́ць 145
скі́чка 81
склагата́ць 144
склі́зня 92
ско́блік 75
скоп 15
скот 21, 97
ско́чка 81, 86
скрагата́ць 145
скрап 98
скрыгі́таць 144, 145
скры́длака 123
скры́дла 120
скрыло́ 120

скрыпач 94
скубсці 158
ску́бці 158
ску́галка 57
скугітаць 142, 144
скуголіць 137, 144
скуліць 137
ску́ра 111
скура́т 20
скурато́к 20
скура́ч 20
ску́рка 123
скурла́т 20
скусьць 158
скяля́тніца 52
слабада́ 103
слéнь 109
слéпацень 89, 92
слéпацэнь 92
слéпень 89, 92
слéпет 89
слéпец 89
слéпецень 92
слéпяцэнь 92
слётка 89
слётнік 26
слівень 66, 91, 92
сліж 76, 78
сліжань 92
сліжук 76
сліжык 76, 78
слізень 66, 91, 92
слізняк 92
слізу́н 69
слізунéц 69
слізь 134
сліма́к 91, 92
слімень 66
слінь 109
слінявец 69
слішч 92
сло́мка 59
сло́нік 83
сло́нка 59
слукá 55, 59
слюж 92
слю́нцэй 70
слю́нька 69
сляпа́к 66, 92
сляпéнь 66, 83, 89, 92

сляпéц 93, 89, 92
сляпня́к 92
смакта́ць 158
сма́ла 132
сма́люга 33
смаля́нка 32
смаля́нуха 33
смаля́ч 33
смарка́ль 15
смарка́ч 15, 69
смаркіта́ць 151
смаўжа́к 92
сméтнік 37, 40
смо́лка 132
смоўж 91
смоўжык 91, 92
смўгаць 158
смуж 66, 91
смужа́к 91
смужо́к 92
смыро́дніца 86
смяджу́ха 85
смярдзэ́нка 85
смярдзю́к 36
смярдзю́х 85
смярдзю́ха 69, 85
смярдзю́ха 85
смярдзю́хаўка 85
смярдзю́чка 85
смярдзю́шка 85
смярдзя́чка 85
смяртэ́льнік 87
смятню́к 37, 40
смяцё́га 37
смяцё́р 37
смяцё́х 37, 41
смяцё́шка 37
смяя́цца 145
снігі́р 25
сніпе́ць 147
снопа́р 76
сно́пурха 75
сны́тка 56
снягу́р 59
снягу́рка 59
снягу́рчык 59
сняк 15
со́йка 60
со́кал 60
сом 77

сoмiк 77
 сoнeйкa 84
 сoпa 72
 сoпyрxа 75
 сoпyхa 75
 сoсiць 158
 сoскa 129
 сoты 134
 сoя 60
 спacны 177
 спacoбнae 168
 спiнa 126
 спiцaк 31
 спiцyн 79
 спявaць 143
 срaкa 134
 срaчка 134
 ссacць 158
 ссыпaць 156
 стaгaн 90
 стaдa 102, 103, 104
 стaдaвaць 152, 153
 стaднiк 24, 28, 34
 стaeннiк 26
 стaлeтка 69
 стaнoг 90
 стaнoгa 90
 стaнoжкa 90
 стapaдoйкa 23
 стapнaтка 56
 стapынaвaты 175
 стaтaк 103
 стaўбeц 80
 стaўпeц 75, 80
 стaя 102, 104
 стoклiшчa 106
 стoўбiк 80
 стpaбeц 49
 стpaвaвoд 114
 стpaвiцeль 126
 стpaкa 83
 стpaкaвaць 149
 стpaкaзa 85, 86, 92
 стpaкaтaць 141, 145, 146,
 149
 стpaкaтка 23, 68
 стpaкaты 171
 стpaкaцeць 145
 стpaкaч 83
 стpaкoзкa 86
 стpaкoчaк 94
 стpaлa 92
 стpaлeц 86, 92
 стpaлoк 124
 стpaўнiк 126, 127
 стpaхaпyдлiвы 176
 стpaчыццa 149
 стpoк 80, 83, 92
 стpoнг 77
 стpoнк 77
 стpыгaць 161
 стpыгyль 29
 стpыгyн 29
 стpыгyнeц 28
 стpыгyнкa 27
 стpыгyскa 56
 стpыгчы 161
 стpыж 60
 стpыжaнь 110, 111
 стpыжкa 92
 стpэлaчнiк 31
 стpэлкa 92, 111, 118, 124
 стpэпaць 161
 стpэпeт 38
 стyкaч 43
 стынкa 77
 стырaтыся 159
 стычынa 97
 судaк 77
 суднo 113
 сyкa 33
 сyкaць 33
 сyкpaвiцa 120
 сyслiць 158
 сyхapэбa 72
 сyхapэбpыцa 72
 сyхaшчэпкa 72
 сyчкa 33
 сxapашыццa 161
 сxляблы 176
 сцвapчoк 94
 сцeгaвaць 157
 сцeпaццa 162
 сцepaгчы 157
 сцeрка 72
 сцiбiкля 111
 сцiжмa 103
 сцiпyлькa 111
 сцынзoрык 88
 сцянaццa 158

сцяра́цца 159
счы́сціцца 161
сбы́каць 139, 147
сыку́н 86
сьлень 94
сыпе́ць 146
сыса́к 101
сысачка 23, 25, 28
сыска 23, 25, 129
сысу́н 25, 28, 101
сысу́начка 25
сысу́нка 25
сысуно́к 25, 101
сысу́нчык 25
сы́таўка 56
сы́тка 56
сы́цінка 56
сыга́ць 139, 147
сычу́г 126
сэ́ндарка-пéндарка 85
сэ́рданька 84
сэ́рца 127
сё́ркаўка 38
сявэ́ц 38, 41
сяго́летак 25, 28
сяго́летка 24
сяго́летнік 25
сяду́ха 52
сяку́шка 79
сялё́дка 78
сяля́ва 68, 76
сяля́вачка 68
сяля́ўка 68, 76
сямі́к 27
сям'я́ 104
сянні́к 26
сяра́к 19, 41
сяра́йка 119
сяру́ха 119
сяўка́цець 139

Т

та́бар 102
табу́н 102, 103, 104
табу́ніцца 148
тава́р 21, 97, 103
тава́рац 97
тава́рачы 165
тава́рына 22, 97
таля́паць 141

танкано́жка 90
тапа́рэц 78
тапта́ць 153
тапы́рыць вўшы 161
тарага́н 89
тарака́н 89
тара́н 74
тарара́ка 110
тарачу́шка 51
тарачы́ць 145
та́ркаць 138
таро́чыць 140
таўка́ч 123, 173
таўку́нчыкі 83
таўкці́ся 147
таўстако́ра 74
таўстако́рка 74
таўста́я 169
таўчы́ся 148
тача́к 29
тво́рнік 28
тля́ 93
тоўста́я 169
то́чка 29, 79, 88, 102
то́шчы 177
тпру́зейка 22
тпру́ська 22
траблё́ 130
трабу́х 126, 130
травя́нка 48
трайца́к 28
трайца́ка 24
траката́ць 145
трапяту́ха 44
трасагу́ска 56
трасу́ха 56
трасу́шка 56
траў́ніца 24
тра́хаць 140
трацця́к 103
траця́зімак 98
траця́к 22, 24, 25, 27, 28,
98
траця́ка 24, 27
траця́чка 24
трашо́к 86
трашча́ць 141, 145, 146
тро́пацца 159
тро́паць 159, 161
тру́бка 110

- трубло́ 126, 130
 трус 36
 трусік 36
 трусіха 36
 трусіца 36
 трусіцца 154
 тру́ска 36, 101
 тру́сная 169
 трусь 36
 трусянё 36
 трусянёнак 36
 трусяня 36
 трутнёўка 89
 трутоўка 89
 тру́цень 89
 трыбла́сты 178
 трыбла́ты 178
 трыбу́х 126, 127
 трыбухаваты 178
 трыбуха́ты 178
 трыбухна́ты 178
 трыбушо́к 126, 127
 трыбу́шша 126
 трыбушы́сты 178
 трыва́лы 173
 трыву́шчы 173
 трык 15
 трыто́н 66
 трэ́баваць 147
 трэ́нбух 126
 трэ́скацца 150
 ту́каўка 60
 ту́ла 127
 ту́лава 127
 ту́луб 127
 ту́ркалка 65
 турката́ць 138
 ту́ркаўка 41
 ту́ркаць 138, 140
 турка́ч 65, 88, 94
 турлу́шка 41, 42
 ту́рлушка 65, 88
 ту́ро́к 42
 туру́калка 41
 турча́к 88, 94
 ту́рчалка 42
 турча́ць 146
 турчо́к 94
 ту́рчык 42, 94
 турча́ць 146
 туры́ца 22
 ту́тачка 51
 ту́ча 102, 104
 ту́чнік 35
 тхаранё 36
 тхаранёнак 36
 тхараня́ 36
 тхарачы 168
 тхаро́вы 168
 тхаро́нак 36
 тхары́нны 168
 тхары́ны 168
 тхары́ха 36
 тхор 36
 тэ́льбаты 178
 тэ́льбух 130
 тэ́льбухаваты 178
 тэ́ркаць 139
- У**
- убо́іна 26
 убо́й 26
 увоск 130
 уго́лье 113
 угора́к 68
 угора́ш 68
 угору́гч 68
 утры́ца 73
 ўгык-ві́кто́чка 88
 удо́д 60
 удо́т 60
 уе́дны 175
 ужа́к 63
 ужа́ка 63
 ужгу́р 69
 узбу́рыцца 152
 узду́ха 128
 узду́хавіна 128
 узду́хвіна 128
 узду́шанка 128
 узды́хавіна 128
 узніма́цца 147
 узя́цца (падня́цца) да
 гукбу́ 150
 узя́цца (падня́цца) за
 кнура́мі 150
 узя́цца (падня́цца) к
 быка́м 152

узняцца (падняцца) на
гукі 150
узняцца (падняцца) на
кілунь 150
узняцца (падняцца) на
кірнёсы 150
узняцца (падняцца) на
кнурь 150
узняцца (падняцца) на
кныроў 150
уклёй 68
уклёйка 68
уклія 68
укляя 68
украсліца 71
улітка 91, 92
ўлта 106
упадзіна 128
упівалка 90
упірлівы 175
уродлівы 175
устынка 77
усцёрка 72
усцюр 72
усцяра 72
утворнік 34
утраўны 174
утробы 113
уход 90
ушвэйка 68
ўшта 105, 106
уён 73, 78
уёнчык 73

Ф

фарэль 77
фарэлька 69
флякі 119
футкала 60

Х

хабэта 98
хадзіць грамадай 148
хадзіць на свечках 148
хадзіць стадам 148
хадзіць табунамі 148
хадорка 84
хайлук 105
халадушка 64

харашыла 122
харкавінне 131
харок 36
харошае 168
хар'юз 78
хасціна 98
ха́та 108
хахлатка 52
хацець быкоў 152
хацець да маркача 151
хвэдар 84
хвэдарка 84
хвілін 57
хвост 110, 128
хіб 112, 126
хлапатаць 141
хляба 128
хлябаваты 176
хлябісты 176
хлябла 128
хлябы 128
хляк 34
хляпа 122
хма́ра 104
хмбліца 160
ходкі 90
холка 112
хор 36
хохлік 36
храк 34
храп 128
хра́па 121, 128
храпач 34
храпу́ха 64
храпы 128
хру́каць 144
хру́ля 24
хрусьцель 43
хрушч 93
хрушэль 93
хрыбэ́сница 129
хрыбэ́т 129
хрыбэ́тная косць 129
хрыбэ́тнік 129
хрыбэ́цвіна 129
хрыбці́на 129
хрэ́бет 129
худоба 97
худобі́на 97
худы́ 177

хулап 20
хўркаць 143
хухач 57
хухра́к 34
хуць 132

Ц

цапля 61
цар 70
ца́рык 70
царэ́муха 71
ца́хаўка 33
цахле́ць 141
ца́хліць 137
цваркун 93
цварчо́к 94
цвё́ня 53
цві́ркаць 146
цві́ркун 93
цві́рыкаць 146
цвурчо́ць 146
цвыргун 93
цві́ркаць 146
цвырку́ль 93
цвыркун 93
цвыро́к 93
цвято́ня 23
це́ка 102
це́каваць 151
це́кацца 151
це́каць 148
це́ла 129
це́леса 129
це́льбух 126, 127
це́льбухі 113
це́льбушо́к 126
це́льная 169
це́ляво́з 44
це́лягуз 37
це́рабі́ца 162
це́рці́ся 155
це́цер 61
це́церу́чы́ха 61
це́цік 43
це́цярлю́к 61
це́цяру́к 60
це́чка 102
це́чыць 148
це́шкі 42
це́лка 24

це́льная 169
це́пка 56
це́пучка 56
це́сечка 22
це́ська 22
це́ўка 53
ца́кава́ць 157
ца́ліўкаць 146
ца́пкаць 146
ца́ркаце́ць 146
ца́ркун 94
ца́тра 74
ца́ўка 53
ца́ўкаць 146
цама́таць 158
цаму́гаць 158
ца́окаць 141
ца́опаць 159
цабу́ро́к 110
цагу́лка 110
ца́унік 35
ца́ўрка 110
ца́урпа́лак 110
ца́уру́балка 110
ца́ма 87, 104
ца́ыбі́на 110
ца́ыбу́к 110
ца́ывяне́нак 53
ца́ывя́ня 53
ца́ывяня́тка 53
ца́ыгаць 146
ца́ыкаце́ць 146
ца́ыкун 94
ца́ынбу́рык 110
ца́ыпка 53
ца́ыплё́нак 53
ца́ыплю́к 53
ца́ыпля́ 53
ца́ыпляне́ 53
ца́ыпляне́нак 53
ца́ыпля́ня 53
ца́ыпляня́тка 53
ца́ыпля́тка 53
ца́ыпля́тні́ца 52
ца́ыпу́к 53
ца́ыпу́ня 53
ца́ыпя́ня 53
ца́ыра́нка 48
ца́ырбу́н 110
ца́ыргаць 146

цыргун 94
цыркаць 146
цыркóнік 94
цыркун 94
цёрта 74, 76
цыруля 65
цырчась 146
цырыбіна 110
цётра 76
цёўкаць 146
цёчка 129
цёцоха 23
цэплік 53
цэўкаць 146
цэўкі 141
цэхліць 137
цёлік 33
цёнік 35
цёцька 33
цёця 33
цёцяня 33
цягло 25
цяк 15
цякаваць 151
цякун 15
цялё 25
цялёнак 25
цялёнка 25
цяліпа 122
цяліца 24
цяліца 24
цяліца 155
цялўха 22, 24
цялўхна 24
цялўшка 22
цяльбух 126, 127
цялюк 25
цяля 25
цяля гумнішчавае 25
цяля гумяннёе 25
цянатаць 146
цяпа 122
цяпрук 53
цярлюк 61
цярук 61
цярэхаўка 87
цярэшка 87
цяўкаць 137
цяцэра 61
цяцэрва 61

цяцэрка 61
цяцэра 61

Ч

чавіць 153
чаіца 49, 61
чайка 49, 61, 93
чалавэчак 116
чамярыца 89
чапаваты 178
чапэль 62
чапля 61
чапяня 53
чараваты 177
чараво 114
чараво кўтняе 119
чарада 102, 103, 104
чарадзэйка 64, 91
чарапах 91
чарапаха 64, 91
чарапашка 91, 92
чараўніца 64
чарва 90
чарваточына 134
чарвя 82
чарвяк 82, 91, 94
чарвяк асінавы 91
чарвяк блішчасьты 91
чарвяк дажджавы 94
чарвяк земляны 94
чарвяк красны 94
чарвяк светлы 91
чарвяк свіцячы 91
чарвяк святайнскі 91
чарвяк святўшчы 91
чарвяк смаляны 91
чарвяк ясны 91
чарвяточына 134
чарвячок 91
чарга 103
чаркаць 145
чармнўха 71
чарнабўсел 39
чарнагўз 39
чарнакал 74
чарнакол 74
чарналюга 71
чарнапўз 74
чарнахвóсцік 19
чарноха 71

чарну́ха 71
чарну́шка 48
чаро́вы 113, 119
чаро́мушнік 72
чаро́ўкі 113
чаро́ха 72
чару́шка 111
чарэ́муха 71
ча́га 104
чатава́ць 157
чаткава́ць 157
чахлі́ць 137
чахо́нь 78
чахо́ня 78
чацвярта́к 25
чачо́к 62
чашу́я 109, 133
чвіркун 94
чвыра́к 75
чвыркі 89
чвыркун 94
чвырча́ць 146
чло́нка 37
чма́ры 170
чмель 95
чо́рны 171
чуб 109
чуба́к 74
чу́бар 49
чуба́тка 52
чухунéц 35
чу́чарапак 136
чы́біс 49
чыбру́шка 85
чыгі́каўка 49
чыж 62
чы́жык 62
чы́каце́ць 145
чы́каць 145
чыльча́к 95
чыра́нка 48
чырано́с 70
чырвонапе́рка 71
чы́рка 48
чыркаце́ць 145
чы́ркаць 145
чырлі́каць 146
чыро́к 48
чыручо́к 48
чыры́каце́ць 145

чыры́каць 145
чыры́га 48
чыры́ца 48
чырэ́ц 48
чычы́каць 145
чычы́хаць 145
чычы́каць 145
чэ́каўка 58
чэ́каць 141
чэ́люсці 125
чэ́пік 37
чэр 90
чэ́рава 129
чэ́радзь 103, 104
чэ́рань 134
чэ́раўкі 113
чэ́ркаць 145
чэ́рнь сiваплéчая 48
чэ́рнь сiвая 48
чэ́чар 85
чэ́шка 78

Ш

шабалдзéць 136
ша́бля 78
ша́йка 93
шайлу́га 27
шаламя́ 28
шалаша́я 133
шалу́па 135
шалупа́ 135
шалупа́й 135
шалупа́йка 135
шалупа́ха 135
шалупа́шка 135
шалуп’е 135
шалупі́на 135
шалуп́ка 135
шалуха́ 109, 133, 135
шалу́шка 109, 135
шалу́я 133
шамаце́ць 146
шамята́цца 146
шамяха́ 133
шамяшб́на 133
шараваро́нка 58
шара́к 19, 75
шарано́жка 90
шаранча́ 91

шаранш'є 100
 шараспёр 70
 шараўха 135
 шарахцець 146
 шарашыцца 162
 шарлўпка 135
 шарлуха 133
 шарсён 96
 шарсцён 96
 шарсціна 98
 шарсцінне 112
 шаршён 96
 шаршэнь 96
 шары 170
 шарэйчык 41
 шастанóжка 90
 ша́стаць 146
 шаўлю́га 27
 шаўлю́жанка 27
 шаўлю́жка 27
 шаўро́ 24
 шахацець 146
 шахцець 146
 ша́шаль 83, 95
 ша́шань 95
 шашко́ 168
 шашко́вы 168
 шашо́к 36
 маштапёр 70
 шашу́н 95
 шашы́ца 36
 шва́йка 93
 шварабо́к 40
 швед 83
 шво́раб 95
 шво́рабавы 163
 шворку́н 38
 швыркун 94
 шкадлівы 174
 шка́ля 90
 шкапе́ц 15, 34
 шкаралупа́йка 135
 шкаралупі́на 135
 шкаралю́пка 135
 шкаралю́шча 135
 шкаралю́шчына 135
 шкарлупа́ 109, 135
 шкарлупа́ 135
 шкарлупі́на 135
 шкарлупка́ 135
 шкарлю́па 135
 шкарлю́піна 135
 шкарлю́пка 135
 шкарлю́па 135
 шкварча́ць 140
 шкергетáць 145
 шкілёт 119
 шкляр 93
 шкóдлівы 174
 шкóдны 174
 шкрыгі́таць 145
 шку́ра 111
 шкурапéя 112
 шкурапі́на 24
 шкурáт 20
 шкурла́ціна 135
 шкы́рачка 14
 шкы́рка 14
 шлёнка 14
 шлу́нкі 119
 шляхата́ць 150
 шмель 95
 шнар 124
 шнур 124
 шнюк 121
 шóлудзі 133
 шпак 62
 шпар 118
 шпа́ра 118, 124
 шпень 110
 шпіг 111
 шпі́лька 111
 шрам 124
 шты́кля 24
 штыне́ц 79
 шула́ш 49
 шуле́нь 49
 шулёк 49
 шулёнак 49
 шуля́к 49, 54
 шуля́к чо́рны 54
 шуля́ка 49
 шуля́н 49
 шулячо́к 49, 57, 60
 шумі́ла 19
 шу́рачачка 14
 шу́рка 14
 шурпа́ 52
 шурпа́тка 52
 шу́ршала 81
 шу́та 14, 23
 шу́тачка 14

шўтка 14
шўты 173
шчабятáць 141, 145, 146
шчагéль 62
шчагóл 62
шчакатáць 141, 145
шчакятáць 145
шчалéпы 125
шчалéпы 125
шчамéль 95
шчанё 33
шчанёнак 33
шчанёначак 33
шчанётка 33
шчані́цца 155
шчаня́ 18, 33
шчаня́тка 33
шчаркуце́ць 145
шчаці́на 112
шчачы́нне 112
шчо́дрык 85
шчо́кі 116, 125
шчо́тка 112, 118
шчо́ўкаць 141
шчо́ўка 78, 79
шчупáк 78
шчупáка 78
шчо́упа́цца 153, 162
шчо́упаць 153
шчур 32
шчура́ 31
шчо́ура 32
шчура́ня 33
шчо́ўрка 31
шчы́бры 116
шчы́гал 62
шчыгéл 62
шчы́гла 62
шчыглі́к 62
шчы́длік 62
шчыкаце́ць 147
шчыкі́таць 146
шчы́льнік 62
шчыпáк 95
шчыпáцца 159
шчыпáць 159
шчыпцы́ 120
шчыто́к 110
шчэ́лены 116, 125
шчэ́лесці 125

шчэ́ліна 118
шчэ́ргета́ць 145
шчэ́рыць 162
шчэ́ць 112
шы́зы 170
шы́каць 139, 146, 147
шы́льгіна 95
шы́льнега 95
шы́льнік 95
шы́льняк 95
шы́льпáк 95
шы́льчáк 95
шып 95
шыпе́ць 139, 146
шырокало́бка 67
шыршо́ль 96
шы́сціла 122
шы́цік 95
шы́цюк 95
шыш 68
шы́шка 109
шэ́ранч 96
шэ́рсень 96
шэ́рсець 112
шэ́ршань 96
шэ́ры 170
шэ́ўля 27

Ю

жо́ж 63
жо́кла 130
жо́клáты 178
жо́н 78
жо́ндык 46
жо́ндыкі 46
жо́ндычка 46
жо́нь 78
жо́р 102
жо́ра́ 102
жо́рава́цца 148
жо́рава́ць 148
жо́равіца 73
жо́раўшчына 102
жо́р'евік 72
жо́р'еўка 100
жо́рoк 38
жо́рчык 41
жо́рына́ 102
жо́ры́цца 148
жо́рыць 148

юсенька 33
юсечка 33
юська 33
юха 120
юц 126
юць 126, 127
юцька 35
юшка 120

Я

ябланевік 72
ябразь 75
ябрынь 74
явёрка 17
явюрка 17
ягáща 159
ягáць 159
ягіраваць 147
ягнè 15
ягнèнак 15
ягнèначак 15
ягнётка 15
ягніцца 154
ягнюк 15
ягня 15
ягнянèнак 15
ягнятка 15
яджгáр 69

яджгíр 69
ядзерка 84
ядзерка-падзерка 84
ядкі 174
ядкі 177
яёрчанè 17
яéчка 136
язва 107
язік 79
яйка 136
якны 123
ялавіца 23
ялаўка 23
ялец80
яльчык 80
ямка 128
яндычаня́ 46
ярачка 14
ястраб 49
яўкаць 137, 143
яхаць 137
яхкаць 137
яцёл 43
яча 114
яшчар 67
яшчарка 66, 67
яшчарка вадзяная 66
яшчарыца 67
яшчарыца красная 66

ЗМЕСТ

Прадмова	3
Прынятыя скарачэнні	9
Назвы выкарыстаных крыніц	9
Назвы дыялектных груп гаворак	11
Асноўныя дыялектныя зоны	11
Дыялектныя рэгіёны	11
Іншыя скарачэнні	12
Назвы раёнаў	12
1. Назвы прадстаўнікоў жывёльнага свету	
1.1. Дзікая і свойская жывёла	14
1.2. Дзікія і свойскія птушкі	37
1.3. Паўзуны і земнаводныя	63
1.4. Рыба і рак	67
1.5. Насякомыя і ніжэйшыя	80
2. Агульныя назвы некаторых прадстаўнікоў жывёльнага свету і лексіка іх характарыстыкі	
2.1. Агульныя назвы некаторых прадстаўнікоў жывёльнага свету	97
2.2. Назвы розных груп жывёлін, птушак і іншых жывых істот	101
2.3. Назвы месца вырошчвання жывымі істотамі малых	105
2.4. Назвы пакрыва цела і асобных яго частак у жывых істот	108
2.5. Назвы частак цела і органаў розных жывых істот ..	112
2.6. Назвы некаторых з'яў у жывёльным свеце	130
2.7. Словы, якія абазначаюць падачу голасу жывымі істотамі або іншых гукаў	136
2.8. Словы, якія абазначаюць стан узбуджэння жывых істот	147
2.9. Словы, якія абазначаюць прывядзенне жывымі істотамі патомства	153

2.10. Словы, які абазначаюць здабыванне жывымі істотамі ежы, іх харчаванне і кармленне	156
2.11. Словы, які абазначаюць нападзенне жывых істот або іх абарону і іншыя дзеянні	158
2.12. Абзначэнні некаторых дзеянняў жывых істот	159
2.13. Словы са значэннем прыкметы па адносінах да прадстаўнікоў жывёльнага свету або па прыналежнасці ім	162
2.14. Словы са значэннем прыкметы, уласцівай жывым істотам паводле іх стану	168
2.15. Словы са значэннем прыкметы жывой істоты паводле колеру шэрці, пер'я, скуры	170
2.16. Словы са значэннем якаснай прыкметы жывых істот	172
Алфавітны паказальнік	179

Даведачнае выданне

ЖЫВЁЛЬНЫ СВЕТ

ТЭМАТЫЧНЫ СЛОЎНІК

Складальнікі:

Вера Дзмітрыеўна Астрэйка,
Фёдар Данилавіч Клімчук,
Аляксандр Антонавіч Крывіцкі і інш.

Рэдактар *А. М. Садоўская*
Мастак *В. А. Жахавец*
Мастацкі рэдактар *В. А. Жахавец*
Тэхнічны рэдактар *С. А. Курган*
Карэктары *Л. А. Варобей, Г. А. Баранова*

Зладзена ў набор 25.01.99. Падпісана ў друк 22.03.99. Фармат 84×108¹/₃₂. Папера афсетная. Гарнітура Таймс. Афсетны друк. Ум. друк. арк. 12,6. Ум. фарб.-адб. 13,02. Ул.-выд. арк. 11,5. Тыраж 700 экз. Заказ 56.

Дзяржаўнае прадпрыемства выдавецтва "Беларуская навука" Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі і Дзяржаўнага камітэта Рэспублікі Беларусь па друку. ЛВ № 13 ад 31.12.97 г. і ЛП № 125 ад 29.12.97 г. 220141. Мінск, Купрэвіча, 18.

761
R 161000

ISBN 985080185-9

9 789850 801852

КХЛБИВЕИВЕТ
ХИЛБИВЕИВЕТ

ХИЛБИВЕИВЕТ
ХИЛБИВЕИВЕТ